

2010

**Správa o stave
malého a stredného
podnikania
v Slovenskej republike**

Obsah

1.	Úvod.....	3
2.	Vývoj podnikateľského prostredia pre rozvoj MSP v roku 2010	5
2.1	Všeobecné hodnotenie.....	5
2.2	Najdôležitejšie legislatívne zmeny, ktoré nadobudli účinnosť v roku 2010	11
2.3	Najdôležitejšie legislatívne zmeny, ktoré boli schválené v roku 2010 (a nadobudli účinnosť až v roku 2011).....	22
3.	Vývoj a stav MSP v roku 2010.....	30
3.1	Fyzické osoby.....	31
3.2	Rodové a vekové zloženie fyzických osôb	32
3.3	Právnické osoby	33
3.4	Podiel MSP na zamestnanosti	34
3.5	Postavenie MSP vo vybraných odvetviach	36
3.6	Zahraničný obchod.....	41
3.7	Dynamika vývoja právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov.....	43
3.8	Regionálne hľadisko.....	45
3.9	Vnímanie konceptu a praktík spoločensky zodpovedného podnikania malými a strednými podnikmi na Slovensku	51
3.10	Postavenie MSP v ekonomike Slovenska - zhrnutie.....	53
3.11	Porovnanie s dostupnými zdrojmi EÚ	55
4.	Odporúčania na ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia a rozvoj MSP	56
5.	Štátna podpora MSP.....	67
5.1	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky.....	67
5.2	Ministerstvo financií Slovenskej republiky.....	73
5.3	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky	78
5.4	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	81
5.5	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	86
5.6	Ministerstvo životného prostredia SR.....	93
5.7	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR.....	95
6.	Vyhodnotenie podporných programov realizovaných NARMSP	96
6.1	NARMSP ako implementačná agentúra pre štrukturálne fondy.....	96
6.2	Program vzdelávania, školení a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie	99
6.3	Schéma poradenstva a vzdelávania pre MSP (schéma pomoci de minimis)	100
6.4	Podpora MSP prostredníctvom inkubátorovej starostlivosti.....	101
6.5	Mikropôžičkový program.....	105
6.6	Fondy rizikového kapitálu.....	106
6.7	Enterprise Europe Network.....	107
6.8	Projekty na podporu podnikania	110
7.	Záver.....	113
PRÍLOHY		115
Príloha A: Grafy		116
Príloha B: Tabuľky.....		130

1. Úvod

Malé a stredné podniky (MSP) predstavujú vo vyspelých krajinách významnú súčasť ekonomík. V krajinách OECD reprezentujú MSP viac ako 95 % celkového počtu všetkých podnikov, pričom ich podiel na tvorbe pridanej hodnoty predstavuje okolo 50 % a podiel na zamestnanosti sa pohybuje v priemere okolo 60 – 70 %. Z tohto je potrebné sústavne monitorovať stav a vývoj sektora MSP a prijímať opatrenia na jeho ďalší rozvoj.

Správa o stave malého a stredného podnikania v Slovenskej republike v roku 2010 je komplexným dokumentom mapujúcim podnikateľské prostredie, dynamiku vývoja podnikateľských subjektov, ako aj realizované podporné programy a opatrenia na podporu MSP. Jej súčasťou sú aj odporúčania pre zlepšenie podmienok MSP na Slovensku. Cieľom správy je poskytnúť aktuálne a objektívne informácie ako aj štatistické dáta o sektore MSP a podmienkach jeho pôsobenia vo väzbe na globálne ekonomické trendy, prebiehajúci legislatívny proces ako aj vývoj spoločnosti.

Úvodná (druhá) kapitola správy sa zaoberá vývojom podnikateľského prostredia v r.2010. V rámci nej je zhodnotený hospodársko-ekonomicko-politický vývoj na Slovensku a v nadväznosti na to sú identifikované dôležité legislatívne zmeny, ktoré nadobudli účinnosť, príp. boli schválené v tomto roku.

V tretej kapitole je popísaný vývoj sektora MSP. Táto kapitola obsahuje údaje z organizačnej štatistiky podnikov, prehľad vývoja zamestnanosti, postavenia MSP v ekonomike, zapojenie MSP do zahraničného obchodu ako aj regionálne zhodnotenie vývoja MSP. Súčasťou kapitoly je tiež porovnanie údajov s dostupnými zdrojmi EÚ ako aj vyhodnotenie prieskumov podnikateľského prostredia realizovaných NARSMP.

Štvrtá kapitola obsahuje návrhy odporúčaní zameraných na rozvoj sektora MSP. Odporúčania sú navrhnuté v nadväznosti na princípy Zákona o malých a stredných podnikoch (Small Business Act), ktorý je od r. 2008 kľúčovým strategickým dokumentom Európskej únie pre rozvoj MSP.

Piata a šiesta kapitola sú venované vyhodnoteniu jednotlivých programov a opatrení na podporu MSP. Programy sú členené podľa jednotlivých poskytovateľov. Piata kapitola popisuje programy a opatrenia realizované jednotlivými inštitúciami, ktoré boli v r.2010 zapojené do podpory MSP: Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo financií SR a štátne peňažné ústavy v jeho pôsobnosti, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Ministerstvo pôdohospodárstva SR, Ministerstvo životného prostredia SR a Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR). Šiesta kapitola sa zaoberá hodnotením podporných programov realizovaných NARMSP.

Hodnotenie stavu a trendov rozvoja malého a stredného podnikania je súčasťou analýzy stavu podnikateľského prostredia v SR, ktorá sa každoročne predkladá v podobe Správy o stave podnikateľského prostredia v Slovenskej republike vláde SR v zmysle uznesenia vlády SR č. 792 zo 17. júla 2002. Správa o stave malého a stredného podnikania v SR v roku 2010 je prístupná verejnosti prostredníctvom webstránky NARMSP. Dokument bude použitý ako údajová báza pre informovanie inštitúcií Európskej únie, OECD, EK, OSN a pri koncipovaní porovnávacích analýz a štúdií podnikateľského prostredia.

Tvorcovia dokumentu ďakujú spolupracovníkom z organizácií štátnej správy, verejnej správy, mimovládneho sektora, ako aj z podnikateľských zväzov a združení za podnety a príspevky, bez ktorých by nebolo možné pripraviť dokument v požadovanej kvalite.

2. Vývoj podnikateľského prostredia pre rozvoj MSP v roku 2010

2.1 Všeobecné hodnotenie

Kvalita podnikateľského prostredia významným spôsobom ovplyvňuje výkonnosť podnikateľského sektora. Preto dôležitým predpokladom rozvoja podnikateľského sektora je vytvorenie zdravého podnikateľského prostredia. Na nedostatky podnikateľského prostredia sú vo väčšej miere citlivé malé a stredné podniky zohrávajúce v slovenskom hospodárstve významnú úlohu, ktoré však zároveň disponujú obmedzenými zdrojmi na ich prekonávanie.

Vývoj slovenského hospodárstva je vo významnej miere ovplyvnený vývojom globálnej ekonomiky. Slovenská ekonomika, ktorá je malá a proexportne orientovaná zažila v poslednom období vplyvom hospodárskej a finančnej krízy výrazné turbulencie. Po výraznom poklese hospodárstva v roku 2009 sa podnikateľský sektor v roku 2010 čiastočne stabilizoval a vykazoval signály oživenia ekonomickej aktivity.

Hrubý domáci produkt v roku 2010 medziročne vzrástol o 4 % a hoci tým Slovensko zaznamenalo najvyšší hospodársky rast spomedzi všetkých krajín Eurozóny, jeho objem v absolútnom vyjadrení stále nedosiahol úroveň roku 2008. Z pohľadu jednotlivých štvrtrokov v roku 2010 dochádzalo k spomaľovaniu dynamiky ekonomického rastu z úrovne 4,7 % v 1. štvrtroku na úroveň 3,5 % v 4. štvrtroku 2010. Dosiahnutý ekonomický rast v roku 2010 bol ovplyvnený hlavne zvýšeným zahraničným dopytom, keď medziročný rast objemu vývozu výrobkov a služieb vzrástol o 16,4 %, a to najmä vďaka oživeniu hospodárstva u nášho najväčšieho obchodného partnera Nemecka. K miernemu nárastu domáceho dopytu prispeli s výnimkou konečnej spotreby domácností všetky ostatné zložky, predovšetkým tvorba hrubého kapitálu, ktorá vzrástla o 12,9 %.

Oživenie ekonomickej aktivity a rast zahraničného dopytu sa postupne začalo prejavovať aj na stabilizácii slovenského trhu práce. Hoci celková zamestnanosť v roku 2010 zaznamenala ešte mierny pokles, situácia sa v priebehu roku postupne zlepšovala a v druhej polovici roka došlo k medziročnému nárastu počtu zamestnaných osôb, keď na jeho konci bolo podľa štvrtročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR zamestnaných o 13,7 tisíc osôb viac ako v závere roka 2009. Vývoj situácie na slovenskom trhu práce nebol rovnomerný vo všetkých odvetviach hospodárstva. Silný, takmer 20 % medziročný rast priemyselnej výroby sa v dostatočnej miere neprejavil na tvorbe nových pracovných príležitostí v tomto odvetví. V minulom roku zamestnával slovenský priemysel oproti predkrízovému roku 2008 menej o viac ako 100 tisíc osôb.

Pozitívny vplyv na minuloročné oživenie slovenského exportne orientovaného priemyslu malo aj používanie Eur na Slovensku, keďže prispelo k efektívnejšiemu fungovaniu nášho vzájomného obchodu s jednotlivými členmi eurozóny, do ktorých smeruje viac ako polovica slovenského vývozu.

Globálna hospodárska a finančná kríza nemala priamy vplyv na slovenský finančný sektor, najmä vďaka orientácii slovenských bánk na domácu ekonomiku. Minuloročné oživenie slovenského hospodárstva podmienilo aj čiastočné obnovenie dopytu po úveroch zo

strany slovenských podnikateľských subjektov. Ako vyplýva z údajov Národnej banky Slovenska zlepšenie ekonomickej aktivity podnikateľských subjektov sa ešte výraznejšie neprejavilo na prístupe slovenských bánk k stanovovaniu podmienok ich financovania. Za pozitívne však možno považovať, že v roku 2010 došlo k zastaveniu ďalšieho sprísňovania úverových štandardov pre podnikateľov, hoci naďalej ostávajú na relatívne prísnej úrovni.

Dôležitým základom k dosiahnutiu kvalitného podnikateľského prostredia v SR je dlhodobý rozvoj podnikateľskej aktivity, udržateľné zvyšovanie výkonnosti hospodárstva a životnej úrovne obyvateľov. Nová vláda, ktorá vzišla z volieb ktoré sa uskutočnili 12. júna 2010, svojím programovým vyhlásením, schváleným uznesením vlády SR č. 505 z 28. júla 2010 (ďalej len PVV SR) stanovila základné zámery a ciele hospodárskeho a sociálneho rozvoja Slovenskej republiky na roky 2010 až 2014. Za najdôležitejší cieľ si vytýčila vytváranie predpokladov, ktoré budú zvyšovať kvalitu života občanov a životnej úrovne v súčinnosti s obnovením rastu slovenskej ekonomiky a jej konkurencieschopnosti. Vláda SR stanovila ako jednu zo zásadných priorít zlepšenie podnikateľského prostredia, vytváranie optimálnych podmienok na podnikanie a vrátenie Slovenska na popredné miesta v hodnotení medzinárodných inštitúcií. Ďalšie priority vlády sú podpora nových investícií, zvyšovanie produktivity práce, inovácie, tvorba nových pracovných miest a udržateľnosť zamestnanosti.

Podnikateľské prostredie bolo zaradené ako prioritná oblasť aj v Národnom programe reforiem SR 2010, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 806 z 17. novembra 2010. Národný program reforiem SR 2010 je prvým programom v rámci aktualizovanej stratégie na úrovni EÚ Európa 2020. Materiál obsahuje opatrenia, ktoré bude vláda SR v nasledujúcom období realizovať pre zvýšenie ekonomického rastu a rastu kvality života na Slovensku.

Na základe odborných stanovísk organizácií reprezentujúcich podnikateľský sektor (SOPK, AZZZ SR, Živnostenská komora, Slovenský živnostenský zväz, Združenie podnikateľov Slovenska, Slovenský zväz výrobných družstiev, Slovenská asociácia malých podnikov) môžeme konštatovať stále pretrvávajúce problémy podnikateľského prostredia v roku 2010, ktoré sú najmä v nasledujúcich oblastiach: problematická vymožitelnosť práva, charakterizovaná najmä zdĺhavými procesmi bez efektivity pre oprávneného účastníka, zložitá, často sa meniacia legislatíva, vysoká administratívna náročnosť podnikania a byrokratické zásahy do podnikania, nedostatočná ponuka služieb e-governmentu, pretrvávajúce vysoké odvodové zaťaženie s dopadom na cenu práce, ako aj zložitý a administratívne náročný mechanizmus platby odvodov a podávania súvisiacich dokumentov, pretrvávajúce praktiky klientelizmu a korupcie, zvyšovanie cien výrobných vstupov (energie, suroviny), ktoré zvyšuje náklady firiem a ohrozuje ich konkurencieschopnosť, nedostatok zdrojov pre začínajúcich podnikateľov, zhoršenie platobnej disciplíny odberateľov z dôvodu insolventnosti, zhoršenia dostupnosti finančných zdrojov, nefunkčný kapitálový trh a fragmentovaný rámec podpory MSP.

K zlepšeniu kvality podnikateľského prostredia je nutné, aby všetky ústredné orgány štátnej správy, v intenciách Programového vyhlásenia vlády SR, spoločne koordinovali odstraňovanie nežiaducich bariér v podnikaní.

V roku 2010 sú pozitívne hodnotené zmeny, ktoré sa udiali v rámci poskytovanej pomoci Jednotných kontaktných miest (JKM 1), a ktoré zlepšili komplexné služby pre podnikateľov (FO, PO) podnikajúcich na základe živnostenského oprávnenia. Okrem iného od 1. júna 2010 vznikli JKM 2, ktoré poskytujú služby súvisiace so vznikom oprávnenia na podnikanie aj pre poskytovateľov služieb podnikajúcich na základe vybraných osobitných predpisov a pre

osoby z EÚ. Zároveň JKM sústreďujú jednotlivé povinné administratívne úkony súvisiace s podnikaním na jednom mieste a zabezpečujú pre podnikateľov všetky formality, ktoré súvisia so získaním prístupu k podnikaniu alebo s jeho výkonom (napr. ohlásenia živnosti, žiadosti o vydanie oprávnenia podľa osobitných predpisov, zapísanie do príslušného registra, vrátane zápisu do profesijného orgánu, vyhlásenia, oznámenia, formuláre a pod.). Úsporou v prospech podnikateľa okrem zníženia niektorých správnych poplatkov je taktiež zabezpečenie výpisu z registra trestov zdarma (ako jedna z podmienok vydania oprávnenia na podnikanie), ktorý až do účinnosti nového zákona zabezpečovali pre určitý okruh podnikateľov JKM1, ako aj zníženie administratívneho zaťaženia a úspora času a financií podnikateľa pri využití JKM2, ktoré mu zabezpečí okrem výpisu z registra trestov aj pridelenie IČO, evidenciu v príslušnej zdravotnej poisťovni, na daňovom úrade, prípadne zaregistrovanie firmy v obchodnom registri, s predkladaním potrebných dokladov a údajov len raz, na jednom mieste, na JKM.

Na dosiahnutie zdravého podnikateľského prostredia slúži aj Európska iniciatíva Zákon o malých podnikoch – Small Business Act (SBA). SBA, prijatá v r.2008, ako pokračovanie Európskej charty pre malé podniky z r. 2000, vytvára nový strategický rámec, ktorý zahŕňa existujúce politiky a podporné nástroje Európskej únie v oblasti malého a stredného podnikania. Jej cieľom je presadiť, aby sa záujmy malých a stredných podnikov dávali do popredia pri všetkých rozhodovacích procesoch a aby sa politiky na tvorbu pracovných miest zameriavali viac na drobné ako veľké firmy. Pôvodne išlo najmä o reakciu na konkurenčný tlak z ázijských ekonomík s nízkymi mzdami, vplyvom hospodárskej a finančnej krízy sa pomoc malým podnikom, ktoré utrpeli ťažké straty, zmenila na opatrenia zamerané na ich prežitie. Iniciatíva SBA je zameraná na zlepšenie celkového prístupu k podnikaniu, integrovanie zásady „najskôr myslieť v malom“ do procesu vytvárania politík, od regulácie až k verejným službám a podporu rastu MSP prostredníctvom pomoci pri prekonávaní problémov, ktoré im bránia v rozvoji.

SBA je založená na desiatich princípoch:

- 1.) Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie
- 2.) Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu
- 3.) Vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“
- 4.) Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP
- 5.) Prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP
- 6.) Uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií
- 7.) Nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh
- 8.) Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií
- 9.) Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti
- 10.) Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov

Slovensko sa dlhodobo snaží o vytváranie lepších podmienok pre podnikanie, napriek tomu dlhodobo slabými stránkami v kontexte implementácie SBA zostávajú:

- byrokracia, teda nadmerné administratívne zaťaženie podnikania, ktoré pramení okrem iného aj z nízkej informatizácie verejnej správy a slabého využívania on-line nástrojov pre komunikáciu medzi subjektmi verejnej správy navzájom a verejnou správou a podnikateľmi;
- chýbajúci konzultačný systém v rámci prípravy regulácií medzi verejnou správou a podnikateľskými subjektmi, a to ex ante aj ex post;
- nestabilita legislatívneho rámca, ktorá priamo súvisí s rýchlymi schvaľovacími procesmi, ktoré nevytvárajú dostatok času na analýzu dopadov, čo je dôvodom častej zmeny noriem;
- slabšia inovačná výkonnosť sprevádzaná nedostatočným prepojením akademickej a vedomostnej bázy s podnikateľským prostredím, nízkou patentovou aktivitou firiem, malým objemom financovania výskumu a vývoja, nedostatkom rizikového kapitálu pre inovatívne MSP a všeobecne zatiaľ slabým povedomím MSP o inováciách a ich potrebe pre rast konkurencieschopnosti ekonomiky;
- nedostatok kapitálu, resp. finančnej podpory pre začínajúcich podnikateľov.

Medzi ďalšie problémy aj z hľadiska prechodu na znalostnú ekonomiku, potrebu stabilizácie sektora MSP a vytvorenia podmienok pre jeho rast však môžeme zaradiť rovnako:

- slabo rozvinutý systém vzdelávania k podnikaniu v sústave stredných a vysokých škôl (ale aj základných);
- slabo rozvinutý systém celoživotného vzdelávania, ktoré je jedným zo základných predpokladov pre budovanie ekonomiky založenej na inováciách a vedomostiach;
- chýbajúce, resp. nedostatočné nefinančné podporné programy pre budovanie vzťahu k podnikaniu (so špecializáciou na znevýhodnené skupiny alebo zdôrazňujúce potrebu druhej šance v podnikaní); podporu exportných/importných aktivít MSP a pôsobenie na jednotnom trhu EÚ.

Celková klíma v spoločnosti by mala podľa princípov SBA viesť jednotlivcov k tomu, aby možnosť založiť si vlastnú firmu považovali za atraktívnu a uvedomili si, že MSP významne prispievajú k rastu zamestnanosti a k ekonomickej prosperite.

K zlepšeniu prístupu MSP k financiam by mala prispieť aj pripravovaná iniciatíva JEREMIE, ktorá po dlhom období priprav sa v r. 2010 priblížila k realizácii. Dňa 14. júla 2010 bol zo strany Európskeho investičného fondu (EIF) predložený úvodný návrh investičnej stratégie (IS). Návrh IS vychádzal z výsledkov GAP analýzy uskutočnenej v r.2007. Realizáciu iniciatívy JEREMIE predpokladal vo forme 3 nástrojov: úverová schéma, záručná schéma a schéma rizikového kapitálu. Návrh IS rešpektoval požiadavky operačných programov (OP), ktoré sa podieľajú na financovaní iniciatívy JEREMIE, príslušné nariadenia EK, ako aj Národný strategický a referenčný rámec SR (NSRR SR). K predmetnému návrhu IS slovenská strana i napriek všetkým týmto skutočnostiam vyjadrila zásadné pripomienky. Následne prebiehala diskusia medzi EIF a zástupcami riadiacich orgánov operačných programov, ktoré sa podieľajú na financovaní iniciatívy JEREMIE. Dopracovania finálnej podoby IS sa očakáva začiatkom roka 2011.

V rámci implementácie iniciatívy JEREMIE boli v roku 2010 schválené nasledovné Uznesenia:

- 99/2010 k návrhu na úpravu plánu finančnej alokácie v OP IS v rámci prioritnej osi 1;
- 265/2010 k návrhu na zmenu a doplnenie uznesenia vlády SR č. 752 z 21. októbra 2009;
- 128/2010 k návrhu na použitie a nakladanie s revolvingovými prostriedkami a s tým spojené rozhodovacie a kontrolné procesy;
- 591/2010 k návrhu krátkodobých štrukturálnych opatrení vlády SR;

V nadväznosti na uznesenie vlády SR č. 951 zo dňa 17.12.2008 boli dňa 28. októbra 2009 podpísané 3 Zmluvy o financovaní medzi EIF na jednej strane a MŠ SR, MVRR SR a MH SR na druhej strane v celkovom objeme 68 mil. Eur. Dňa 25. mája 2010 bol podpísaný Dodatok č. 1 k Zmluve o financovaní medzi EIF a MH SR (plnenie uznesenia vlády SR č. 265 zo dňa 26.04.2010).

Iniciatíva JEREMIE bude realizovaná prostredníctvom holdingového fondu, ktorý združí financie zo štrukturálnych fondov EÚ (poskytnuté z jednotlivých operačných programov). Holdingový fond JEREMIE bol vytvorený 21. 03. 2009 pod názvom Slovenský záručný a rozvojový fond, s. r. o. (SZRF, s. r. o.). Činnosť Holdingového fondu JEREMIE upravuje „balík“ zmlúv pod názvom Holding Fund Package (HFP). Tvorí ho:

- Zmluva o Holdingovom fonde (EIF a SZRF),
- Dohoda spoločníkov (SZRB, EIF a MF SR),
- Spoločenská zmluva (SZRB a EIF).

Holding Fund Package (HFP) bol predmetom negociácií medzi MF SR, EIF, Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou a MH SR. Všetky zmluvy HFP boli podpísané dňa 22. decembra 2010.

Dôležitým krokom k skvalitneniu legislatívneho prostredia pre podnikateľov je aj zavádzanie mechanizmu hodnotenia vplyvov materiálov, predkladaných na rokovanie vlády SR. S cieľom zefektívniť tento mechanizmus bola vypracovaná Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov, aktualizovaná bola na základe výsledkov pilotného projektu, ktorý prebiehal v období od septembra 2008 do novembra 2009. Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov sa začala uplatňovať v rámci všetkých ústredných orgánov štátnej správy SR od 1. júla 2010. Gescia nad posudzovaním vplyvov bola rozdelená podľa vecnej pôsobnosti dotknutých rezortov (vplyvy na životné prostredie – MŽP SR, vplyvy na rozpočet verejnej správy, na informatizáciu spoločnosti – MF SR, sociálne vplyvy – MPSVR SR, vplyvy na podnikateľské prostredie – MH SR). V tejto súvislosti bolo na MH SR 1. júla 2010 vytvorené analytické centrum, ktoré koordinuje proces posudzovania vplyvov na podnikateľské prostredie. V blízkom čase plánuje MH SR dobudovať analytické centrum, resp. zriadiť špecializovaný útvar, ktorého náplňou bude posudzovanie a vypracovanie doložky vplyvov na podnikateľské prostredie ku všetkým zákonom a materiálom predkladaným na rokovanie vlády SR. Dôsledné vyhodnotenie týchto vplyvov u prijímaných zákonov prispeje k zavádzaniu účinnejšej a efektívnejšej regulácie do praxe a k eliminácii jej negatívnych dopadov na podnikateľské prostredie. Na MPSVR SR bolo 1. júna 2009 zriadené Analytické centrum, ktoré v rámci plnenia úloh ministerstva ako gestora metodiky, posudzuje doložku a analýzu sociálnych vplyvov, spolupracuje a konzultuje s predkladateľmi materiálov v prípade zistenia nedostatkov pri posudzovaní sociálnych vplyvov, alebo vykoná vlastné kontrolné výpočty. Analyzuje rozsah posudzovaných vplyvov, reálnosť predpokladov a presnosť výpočtov a údajov.

V rámci zlepšovania kvality podnikateľského prostredia výraznú úlohu zohráva agenda lepšej regulácie, ktorá bola súčasťou Lisabonskej stratégie a i naďalej je prioritou stratégie pre rast a zamestnanosť Európa 2020, ktorej cieľom je vytvoriť zdravé regulačné prostredie ako úspešný predpoklad pre zvyšovanie konkurencieschopnosti podnikateľského prostredia, ekonomický rast a tvorbu nových pracovných miest. Lepšia regulácia znamená jednoduché a súčasne kvalitné regulačné prostredie, v ktorom pôsobia podnikateľské subjekty. Podnikatelia predstavujú skupinu, ktorá je najviac postihovaná rôznymi požiadavkami a povinnosťami, vyplývajúcimi z legislatívy či regulácií všeobecne. Jedným z hlavných

aspektov lepšej regulácie je znižovanie administratívneho zaťaženia podnikateľských subjektov. Akčný program znižovania administratívneho zaťaženia podnikania v SR na roky 2007 – 2012, schválený uznesením vlády SR č. 833/2007, bol vypracovaný v nadväznosti na odporúčanie EK a Národný program reforiem Slovenskej republiky na roky 2006 – 2008, súčasne aj na Národnú lisabonskú stratégiu (Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010). Tieto dokumenty definujú ako jednu z priorít práve podnikateľské prostredie. Gestorom procesu znižovania administratívneho zaťaženia podnikania je MH SR v spolupráci s ďalšími ústrednými orgánmi štátnej správy. Akčný program znižovania administratívneho zaťaženia podnikania v SR má za cieľ do roku 2012 znížiť o 25 % (z Programového vyhlásenia vlády je úloha o viac ako 25 %) záťaž podnikateľov, vyplývajúcu z vykonávania povinností plynúcich z právnych predpisov.

Zníženie administratívneho zaťaženia o viac ako 25 % zahŕňa tri čiastkové ciele:

- pripraviť nástroje a definovať podmienky pre meranie administratívneho zaťaženia v SR;
- kvantifikovať administratívne zaťaženie v SR;
- definovať opatrenia na zníženie administratívneho zaťaženia a zabezpečiť ich implementáciu.

Metodika na realizáciu programu vychádza zo Štandardného nákladového modelu a bola pripravená v roku 2008. S cieľom mapovania legislatívy, v spolupráci s predstaviteľmi relevantných rezortov, bolo vybraných 48 právnych predpisov z 12 oblastí (obchodné právo, občianske právo, účtovníctvo, konkurz a reštrukturalizácia, regulácia trhu, dane, clá a poplatky, regulácia investičných stimulov, iné finančné predpisy, práca a zamestnanosť, odvody, životné prostredie, duševné vlastníctvo). Osobitná pozornosť v rámci realizácie programu bola venovaná skupine fyzických osôb – živnostníkov a skupine právnických osôb – podnikateľov. Meranie administratívnej záťaže bolo uskutočnené v priebehu roka 2009. Z merania vyplynulo, že najväčšiu administratívnu záťaž spôsobuje podnikateľom oblasť odvodov, najmä povinnosti vyplývajúce zo zákona o zdravotnom poistení. Vysoké náklady a záťaž podľa podnikateľov spôsobuje aj oblasť daní, ciel a poplatkov. Výstupom projektu budú odporúčania smerujúce k lepšej regulácii podnikania na Slovensku.

Najčastejšie sa v návrhoch na zmenu či zjednodušenie objavuje požiadavka na možnosť zavedenia elektronickej formy realizácie úkonov a na sprostredkovanie informácií medzi úradmi bez potreby predkladanie dokladov. Viac ako polovica odporúčaní sa vzťahuje na zavádzanie a využívanie elektronických komunikačných prostriedkov.

V projekte znižovania administratívnej záťaže podnikateľov bude MH SR pokračovať, postupne by mali byť do projektu zahrnuté aj ďalšie právne predpisy regulujúce podnikateľskú činnosť.

Aktuálnym impulzom smerujúcim k zníženiu administratívnej záťaže je tiež reforma daňovej a colnej správy a zjednotenie výberu daní, cla a poistných odvodov, realizovaných prostredníctvom programu UNITAS. Výsledky meraní budú priebežne aplikované do pripravovaných novelizácií zákonov, napr. zákona o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, zákonníka práce a ďalších zákonov.

Podnikateľské prostredie na Slovensku v roku 2010 ovplyvnili aj inštitucionálne zmeny v organizácii ústrednej štátnej správy.

Ku dňu 1.7.2010 bola vykonaná delimitácia Slovenskej agentúry pre cestovný ruch (SACR) z Ministerstva hospodárstva SR na Ministerstvo kultúry SR zákonom č. 37/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej kompetenčný zákon). K 1.11.2010 znova došlo k presunu kompetencií v oblasti cestovného ruchu z rezortu kultúry na rezort dopravy a v súvislosti s tým k delimitácii SACR. V nadväznosti na to a na presun ďalších agend došlo aj k zmene názvu Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR na Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (MDVRR SR).

Na základe zákona č. 37/2010 Z.z. došlo ku dňu 30.6.2010 taktiež k zrušeniu Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR a prechodu časti jeho kompetencií pod Ministerstvo hospodárstva SR a tiež k zmene názvu na Ministerstvo hospodárstva a výstavby SR. Ďalšou novelizáciou kompetenčného zákona - zákonom č. 403/ 2010 Z. z., došlo dňom 1.11.2010 k presunu kompetencií v oblasti stavebnej výroby a stavebných výrobkov, tvorby a uskutočňovania bytovej politiky a poskytovania štátnej prémie k stavebnému sporeniu z rezortu hospodárstva do rezortu dopravy (MDVRR SR) a následne aj k zmene názvu Ministerstva hospodárstva a výstavby SR na Ministerstvo hospodárstva SR.

Dôvodom týchto zmien bola snaha o zvýšenie efektívnosti čerpania finančných prostriedkov z fondov Európskej únie a racionalizácia štátnej správy .

2.2 Najdôležitejšie legislatívne zmeny, ktoré nadobudli účinnosť v roku 2010

Daň z príjmov

Dňa 1. januára 2010 nadobudol účinnosť zákon č. 504/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým sa, okrem iných zmien, upravilo ustanovenie o lehotách na podanie daňových priznaní (§ 49).

Lehoty na podanie daňových priznaní sa budú predlžovať len na základe oznámenia podaného daňovníkom príslušnému správcovi dane najneskôr v posledný deň lehoty na podanie daňového priznania. Takýmto oznámením si môže daňovník sám predĺžiť lehotu na podanie daňového priznania, najviac však o tri celé kalendárne mesiace, pričom ak ide o daňovníka, ktorého súčasťou príjmov sú príjmy plynúce zo zdrojov v zahraničí, táto lehota sa predĺži podaním oznámenia najviac o šesť celých kalendárnych mesiacov za predpokladu, že daňovník túto skutočnosť uvedie v oznámení o predĺžení lehoty na podanie daňového priznania. Ak však v podanom daňovom priznaní daňovník neuvedie príjmy plynúce zo zdrojov v zahraničí, správca dane musí uplatniť postup podľa zákona o správe daní a poplatkov. Výnimku tvorí daňovník v konkurze alebo v likvidácii, ktorý ak podá žiadosť správcovi dane najneskôr 15 dní pred uplynutím lehoty na podanie daňového priznania o predĺženie ustanovenej lehoty, môže správca dane rozhodnutím predĺžiť lehotu na podanie daňového priznania najviac o tri kalendárne mesiace, pričom proti rozhodnutiu o predĺžení lehoty na podanie daňového priznania sa nemožno odvolať.

Ustanovenie o lehotách na podanie daňového priznania na základe oznámenia daňovníkom správcovi dane v znení účinnom od 1. januára 2010 sa na základe prechodného ustanovenia § 52h mohlo použiť po prvýkrát pri podávaní daňového priznania k dani

z príjmov právnickej osoby za zdaňovacie obdobie končiace najskôr 31. decembra 2009. Pri podávaní daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby sa uvedené ustanovenie mohlo použiť až za zdaňovacie obdobie končiace najskôr 31. decembra 2010, to znamená až v roku 2011.

Novela zákona obsahovala aj ďalšie zmeny, ako napr.:

- Rozšíl sa okruh príjmov oslobodených od dane o:
 - o finančný príspevok, ktorý môže zamestnávateľ poskytnúť na stravovanie podľa § 152 Zákonníka práce. Tento príspevok je oslobodený len vtedy, ak zamestnanec na základe lekárskeho potvrdenia od špecializovaného lekára zo zdravotných dôvodov nemôže využiť žiadny zo spôsobov stravovania zamestnancov zabezpečených zamestnávateľom;
 - o sumy poistného a príspevkov na zahraničné poistenie, ktoré je povinný platiť zamestnávateľ za zamestnanca.
- Pri uplatnení výdavkov na reklamné predmety podľa § 21 ods. 1 písm. h) ZDP bola vypustená podmienka ich označenia obchodným menom alebo ochrannou známkou poskytovateľa, čím sa zjednotila definícia reklamných predmetov so zákonom č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.
- Novela zároveň predĺžila lehotu na odpočítanie daňovej straty z 5 na 7 rokov. Toto ustanovenie sa použilo na daňové straty vykázané po 31. decembri 2009.
- Doplnilo sa nové ustanovenie § 52h ods. 13 ZDP, ktoré rieši, že za zdaňovacie obdobie roka 2010 na účely výpočtu nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka a na manželku (manžela) sa použije životné minimum vo výške 178,92 Eur (t. j. životné minimum platné k 1. januáru 2009). Po prvýkrát od roku 2004, kedy nadobudol účinnosť nový zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, sa tak nezdaniteľná časť na daňovníka nevalorizovala.

Daň z pridanej hodnoty

Zákomom č. 471/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov sa od 1. januára 2010 prebrali do slovenskej právnej úpravy tri európske smernice Rady ES, ktoré modernizujú a zjednodušujú daňové pravidlá týkajúce sa cezhraničných dodávok služieb a refundácie dane z pridanej hodnoty zahraničným zdaniteľným osobám a stanovujú účinné opatrenia pre boj proti daňovým podvodom. Napr. zaviedla sa nová registračná povinnosť pre zdaniteľnú osobu, ktorá nie je platiteľom dane a menili sa aj povinnosti pri predkladaní súhrnného výkazu.

Každá zdaniteľná osoba identifikovaná pre daň z pridanej hodnoty má povinnosť od 1. januára 2010 predkladať daňovému úradu súhrnný výkaz s údajmi o zdaniteľných osobách a nezdaniteľných právnických osobách identifikovaných pre daň, ktorým poskytla služby, na ktoré sa vzťahuje mechanizmus prenesenia daňovej povinnosti. Podľa dovtedy platnej právnej úpravy sa v súhrnnom výkaze uvádzali len údaje o tovaroch dodaných do iného členského štátu s oslobodením od dane.

Zavedením nových pravidiel pri posudzovaní miesta dodania služieb sa ustanovilo zabezpečiť platenie dane aj u zdaniteľných osôb, ktoré sú príjemcom služieb od poskytovateľa z iného členského štátu, aj napriek tomu, že nie sú registrované ako platelia dane. Z tohto dôvodu príslušný správca dane týmto osobám prideliť identifikačné číslo pre daň, ktoré sa používa vo vzťahu k poskytovateľovi služby pri objednávaní služieb. Rovnako sa novelou zákona uložila povinnosť požiadať správcu dane o pridelenie

identifikačného čísla pre daň aj pre osoby, ktoré poskytujú služby do iného členského štátu zdaniteľným osobám.

Zmenili sa povinnosti pri predkladaní súhrnného výkazu, v ktorom sa po 1. januári 2010 uvádzajú aj údaje o poskytnutých službách s miestom dodania v inom členskom štáte, pri ktorých je povinný platiť daň príjemca služby v inom členskom štáte. To znamená, že podávanie súhrnných výkazov sa týka nielen dodávok tovarov, ale aj dodávok služieb. Platiť dane, ktorý dodáva tovary alebo služby do iného členského štátu EÚ, podáva súhrnný výkaz za každý kalendárny mesiac, v ktorom dodal tovar alebo službu do iného členského štátu. Zároveň sa ale umožnilo, aby platiť dane podával súhrnný výkaz za kalendárny štvrtrok, ak hodnota ním dodaných tovarov nepresiahne v bežnom a súčasne v predchádzajúcich štyroch štvrtrokoch hodnotu 100 000 Eur. Zdaniteľné osoby, ktoré nie sú platiťom dane a majú pridelené identifikačné číslo pre daň, sú povinné podávať súhrnný výkaz s údajmi o dodaných službách, pri ktorých je povinný platiť daň príjemca služby v inom členskom štáte, za kalendárny štvrtrok. Súhrnný výkaz je povinnosť podávať elektronicky.

Žiadosť o vrátenie dane z pridanej hodnoty medzi členskými štátmi EÚ je už možné podať len elektronicky v štáte usadenia žiadateľa. Slovenský podnikateľ – platiť dane, ktorý spĺňa podmienky na vrátenie dane z pridanej hodnoty pri nákupe tovarov a služieb v inom členskom štáte podáva žiadosť o vrátenie napr. nemeckej dane z pridanej hodnoty elektronicky cez portál Daňového riaditeľstva SR. Daňový úrad Bratislava I., ktorý je kompetentný na vybavovanie uvedených žiadostí, skontroluje podanú žiadosť a odošle ju do členského štátu, ktorý vráti oprávnenú výšku dane z pridanej hodnoty, do zahraničia.

Zákonom č. 83/2010 Z. z., ktorým sa doplnil zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“) bola s účinnosťou od 1. mája 2010 zavedená znížená sadzba dane 6 % na tzv. predaj potravín z dvora tým, že sa doplnilo ustanovenie § 27 ods. 1 o vetu, ktorá znie: „Na tovar vyrobený a uvedený na trh podľa osobitných predpisov 6a) podľa prílohy č. 7a sa uplatňuje znížená sadzba dane 6 % zo základu dane.“

Zámerom zníženia sadzby dane bolo zvýhodniť vlastnú produkciu konkrétnych špecifikovaných druhov potravinárskych výrobkov, ktoré sú známe medzi poľnohospodármi ako „predaj z dvora“. Druh tovaru, na ktorý sa vzťahuje s účinnosťou od 1. mája 2010 znížená sadzba dane, novela špecifikuje v prílohe č. 7a k zákonu o DPH.

Znížená 6 % sadzba dane sa vzťahovala len na tovar uvedený v prílohe č. 7a, ak bol tento tovar vyrobený a uvedený na trh predávajúcim, platiťom dane, ktorým bol:

- potravinárska prevádzkareň, ak tento tovar dodáva v súlade s ustanovením § 3 nariadenia vlády SR č. 283/2009 Z. z.,
- prvovýrobca, ak tovar dodáva v súlade s § 3 až 8 nariadenia vlády SR č. 352/2009 Z. z. priamo konečným spotrebiteľom alebo miestnym maloobchodným prevádzkarniam.

Znížená sadzba dane 6 % na tzv. predaj potravín z dvora sa v rámci opatrení na zníženie deficitu verejných financií už po siedmich mesiacoch uplatňovania tejto zníženej sadzby k 1. januáru 2011 zrušila.

Zákon o správe daní a poplatkov

Nový zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v článku IV zmenil a doplnil zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Uvedeným zákonom, ktorý od 1. januára 2012 nahrádza v súčasnosti platný zákon Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov, sa od 1. januára 2010 vypustil zákaz odpočítania DPH pri kúpe a nájme osobných automobilov patriacich do kategórie M1.

Dôvodom pre tento krok bolo zrovnoprávnenie možnosti odpočítania DPH pri týchto automobiloch s možnosťou odpočítania DPH pri kúpe a nájme automobilov patriacich do kategórie N1.

Sociálne poistenie, zdravotné poistenie

Samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO) nemusia od roku 2011 podávať do Sociálnej poisťovne výpisy z daňových priznaní za predchádzajúci rok, a to na základe zákona č. 572/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť v zásade od 1. januára 2010. Z dôvodu administratívneho zjednodušenia povinností samostatne zárobkovo činných osôb musia tieto v daňovom priznaní vykazovať aj údaj o obdobiach výkonu samostatnej zárobkovej činnosti. Údaje z daňového priznania oznamuje Daňové riaditeľstvo SR Sociálnej poisťovni. Uvedeným riešením sa odbremenila aj Sociálna poisťovňa aj samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré nemusia osobne k 1. júlu predkladať výpisy z daňových priznaní, čím sa odstránil nápor a dlhé rady v pobočkách Sociálnej poisťovne. Daňové riaditeľstvo SR je povinné oznámiť Sociálnej poisťovni údaje o jednotlivých obdobiach výkonu zárobkovej činnosti samostatne zárobkovo činnou osobou prvýkrát v roku 2011 za rok 2010 v lehote do 30. júna, resp. 31. októbra, ak fyzická osoba má predĺženú lehotu na podanie daňového priznania.

Platitelia poistného na zdravotné poistenie – podnikatelia a firmy, ktoré odvádzajú poistné za svojich zamestnancov, museli v roku 2010 pod väčším tlakom ako v minulosti vykonať ročné zúčtovanie zdravotného poistenia. Termín na podanie ročného zúčtovania poistného na verejné zdravotné poistenie vychádza z § 19 zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého ročné zúčtovanie zdravotného poistenia za rok 2009 mal platiteľ poistného povinnosť podať do 31. marca 2010, čo bol zároveň termín na podanie daňového priznania. Každoročne od roku 2006, kedy sa po prvýkrát vykonávalo ročné zúčtovanie zdravotného poistenia za predchádzajúci rok, sa tento termín novelami zákona o zdravotnom poistení v závere roka posúval, takže tentoraz museli po prvýkrát zachovať zákonom stanovené pôvodné lehoty.

Rozsahom nevelké ale dôležité zmeny boli vykonané od 1. januára 2010 v zákone o sociálnom poistení a zákone zdravotnom poistení, a to zákonom č. 108/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý bol schválený v Národne rade SR dňa 11. marca 2009 ako jedno z opatrení na zmiernenie dôsledkov ekonomickej krízy a podporu hospodárstva Slovenska:

V článku I zákon č. 108/2009 Z. z. zmenil a doplnil zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov

Od 1. januára 2010 boli odpojené ekonomické ukazovatele od minimálnej mzdy v zákone o sociálnom poistení a minimálna mzda bola nahradená pomernou časťou jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu, t.j. priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky, ktorá v tom čase v zásade kopírovala výšku minimálnej mzdy. Výsledkom spoločenského konsenzu bolo nahradenie minimálnej mzdy 44,2 % podielom jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu, t.j. 44,2 % podielom priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky vykázaney Štatistickým úradom Slovenskej republiky, za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza aktuálnemu kalendárnemu roku.

V článku III zákon č. 108/2009 Z. z. zmenil a doplnil zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Od začiatku roka 2010 došlo aj k odpojeniu minimálnej mzdy ako referenčnej veličiny, ktorá bola základom pre výpočet minimálneho vymeriavacieho základu na zdravotné poistenie, a to u samostatne zárobkovo činných osôb a tzv. samoplatiteľov. Základom pre určenie minimálneho vymeriavacieho základu u samostatne zárobkovo činných osôb a samoplatiteľov je 44,2 % z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza rozhodujúcemu obdobiu.

Minimálne odvody pre samostatne zárobkovo činnú osobu

Minimálny vymeriavací základ na sociálne poistenie a zdravotné poistenie pre samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO) od 1. januára 2010 stúplo na 319,58 Eur. Podľa zákona o sociálnom poistení, ako aj zákona o zdravotnom poistení sa totiž najnižší vymeriavací základ pre SZČO na platenie odvodov od 1. januára 2010 určuje ako 44,2 % z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR zistenej Štatistickým úradom SR za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza rozhodujúcemu obdobiu.

Pri zdravotnom poistení od 1. januára 2010 sa najvyšší možný vymeriavací základ upravil z 2 006,17 eur na 2 169,09 Eur.

Od 1. júla 2010 sa vzhľadom na rast priemernej mzdy upravil aj maximálny vymeriavací základ na platenie odvodov na sociálne poistenie. Maximálny vymeriavací základ pre výpočet platieb na dôchodkové poistenie a poistenie v nezamestnanosti sa od 1. júla 2010 zvýšil z 2 892,12 Eur na 2 978 eur. V prípade nemocenského poistenia sa od druhého polroku 2010 maximálny vymeriavací základ zvýšil z 1 084,55 Eur na 1 116,75 Eur.

Minimálna mzda

Vláda svojím nariadením č. 441/2009 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy, ktoré nadobudlo účinnosť 1. januára 2010, ustanovila výšku minimálnej mzdy na rok 2010 pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou na 307,70 Eur za mesiac. Od minimálnej mzdy boli už oddelené najnižšie odvody živnostníkov na zdravotné poistenie a sociálne

poistenie a od 1. januára 2010 už vymeriavacím základom na výpočet odvodov na sociálne a zdravotné poistenie pre nich nie je minimálna mzda.

Zákonník práce

Dňa 1. marca 2010 nadobudol účinnosť zákon č. 574/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, ktorým sa za účelom pružnejšieho riešenia pracovných úloh zamestnávateľom umožnilo dohodnúť pracovný pomer na určitú dobu najdlhšie na dva roky a v rámci dvoch rokov môže byť pracovný pomer predĺžený alebo opätovne dohodnutý bez dôvodov najviac dvakrát.

Do účinnosti novely zákona bolo možné pracovný pomer na určitú dobu dohodnúť najdlhšie na tri roky a v rámci troch rokov mohol byť pracovný pomer predĺžený alebo opätovne dohodnutý najviac jedenkrát.

Kolektívne vyjednávanie

Cieľom zákona č. 564/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní v znení neskorších predpisov, bolo podľa dôvodovej správy, okrem iného, priniesť zjednodušenie možnosti rozširovania odvetvových kolektívnych zmlúv od 1. januára 2010. Kolektívna zmluva vyššieho stupňa sa môže po novom rozšíriť na všetkých zamestnávateľov v rovnakom odvetví, a to aj vtedy, keď sa niektorí z nich nezúčastnili rokovania o takejto zmluve a nie sú ani členmi zamestnávateľskej organizácie, ktorá zmluvu vyjednávala.

Podľa názoru viacerých zamestnávateľov je však právna norma škodlivá, pretože zhoršila podnikateľské prostredie na Slovensku, zasahuje do ich práv, lebo ich núti k niečomu, na čom sa sami nedohodnú.

Elektronický mýtny systém

Slovenská republika zaviedla od 1. januára 2010 elektronický výber mýta na vymedzených úsekoch diaľnic, ciest pre motorové vozidlá a ciest I. triedy. Základný právny rámec nového spôsobu spoplatnenia tvorí najmä zákon č. 25/2007 Z. z. o elektronickom výbere mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhláška Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky č. 388/2009 Z. z., ktorou sa vydáva Mýtny poriadok v znení neskorších predpisov. Povinnosť platby mýta sa vzťahuje na motorové vozidlá a jazdné súpravy s celkovou hmotnosťou nad 3,5 tony určené na prepravu tovaru a motorové vozidlá umožňujúce prepravu viac ako deviatich osôb vrátane vodiča. Do týchto vozidiel musí byť nainštalovaná palubná jednotka, ktorej kľúčovou funkciou je získanie údajov potrebných pre výpočet mýta.

Keďže platitelia mýta boli povinní pred jazdou po vymedzených úsekoch ciest umiestniť a uviesť do činnosti vo vozidle palubnú jednotku, správne a úplne zadať do palubnej jednotky technické údaje o vozidle potrebné na výpočet mýta a jeho odúčtovanie, podľa harmonogramu sa museli všetci dopravcovia, ktorých sa povinnosť týkala, od 25. novembra

2009 zaregistrovať do systému elektronického mýta. Dopravcom tak zostávalo celkom 25 pracovných dní, aby si stihli namontovať palubnú jednotku alebo mať podpísané zmluvy s prevádzkovateľom systému, v opačnom prípade po 1. januári 2010 vodičom a dopravcom hrozili vysoké pokuty za použitie pozemných komunikácií, ktoré sú spoplatnené.

Novela zákona č. 25/2007 Z. z. o elektronickom výbere mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, publikovaná pod č. 31/2010 Z. z., znížila od 1. februára 2010 sadzby pokút za nesprávne zadané údaje do palubnej jednotky z výšky 2 655 eur na 160 eur v správnom konaní a z 1 655 eur na 120 eur v blokovom konaní na mieste. Zároveň rozšírila okruh oslobodených vozidiel od platenia mýta na všetky zložky integrovaného záchranného systému.

Od 12. januára 2010 bol na základe novelizácie Mýtného poriadku, vyhláškou Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky č. 1/2010 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky č. 388/2009 Z. z., ktorou sa vydáva Mýtny poriadok zavedený do praxe tzv. „ticketing“ – možnosť vypočítať a vybrať mýto na základe údajov zistených z technického preukazu alebo osvedčenia o evidencii vozidla, a to za vzdialenosť, ktorá zodpovedá tranzitnému úseku ciest s použitím príslušnej sadzby mýta pre danú kategóriu vozidla. Ticketing funguje na princípe vydania časovo obmedzeného tzv. ticketu, a to na vybranom tranzitnom hraničnom priechode a vzťahuje sa na prejazd po 12 vymedzených tranzitných úsekoch ciest v rámci Slovenskej republiky.

Spotrebné dane

Novely piatich zákonov týkajúcich sa spotrebných daní: zákon č. 472/2009 Z. z., zákon č. 475/2009 Z. z., zákon č. 477/2009 Z. z., zákon č. 482/2009 Z. z., ktoré nadobudli účinnosť od 1. apríla 2010, resp. 1. marca 2010 (novela zákon o spotrebnej dani z liehu publikovaná pod č. 474/2009 Z. z.) implementujú novú smernicu Rady 2008/118/ES zo 16. decembra 2008 o všeobecnom systéme spotrebných daní.

Spoločným znakom uvedených noviel zákonov je aj ustanovenie nového typu právnickej osoby alebo fyzickej osoby oprávnenej odosielať minerálny olej, tabakové výrobky, pivo, víno a lieh v pozastavení dane, ktorým je registrovaný odosielať. Registrovaný odosielať je oprávnený na základe povolenia predmet spotrebnej dane po jeho prepustení do colného režimu voľný obeh odosielať v pozastavení dane, pričom predmet spotrebnej dane v pozastavení dane nesmie prijímať ani skladovať.

Vyššie uvedené novely zákonov o spotrebných daniach zároveň, vzhľadom na potrebu jednotného a efektívneho uplatňovania európskeho práva a s cieľom znížiť administratívnu záťaž daňových subjektov a správcov dane pri preprave tovarov podliehajúcich spotrebnej dani v pozastavení dane medzi jednotlivými členskými štátmi Európskej únie, zaviedli elektronický systém kontroly prepravy predmetov spotrebnej dane (lieh, pivo, víno, tabakové výrobky a minerálny olej) v pozastavení dane alebo oslobodených od dane. S účinnosťou od 1. apríla 2010 sa zaviedla povinnosť pre daňové subjekty prepravovať predmety spotrebnej dane v pozastavení dane alebo oslobodené od spotrebnej dane na základe elektronického sprievodného administratívneho dokumentu. Daňové subjekty, ktoré prepravujú predmety spotrebnej dane v pozastavení dane alebo oslobodené od spotrebnej dane, sú povinné

komunikovať so správcom spotrebnej dane (colným úradom) elektronicky, a to prostredníctvom elektronického systému kontroly prepravy tovaru. Prístup k elektronickému systému kontroly prepravy nie je obmedzovaný podľa počtu vstupov a jeho využívanie je bezplatné.

Pracovná zdravotná služba

Dňa 1. mája 2010 nadobudol účinnosť zákon č. 132/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý medzi inými zmenami, v článku III upravil aj vykonávanie dohľadu nad pracovným prostredím novelizáciou zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Účelom novely zákona bolo zníženie nákladov zamestnávateľov v čase finančnej a hospodárskej krízy v súvislosti so zabezpečením pracovnej zdravotnej služby pre všetkých zamestnancov.

Podľa platnej legislatívy zamestnávateľ si môže zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu vlastnými odbornými zamestnancami alebo môže zmluvne dohodnúť jej vykonávanie dodávateľským spôsobom s právnickou osobou alebo fyzickou osobou – podnikateľom, ktoré majú oprávnenie vydané na výkon pracovnej zdravotnej služby Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a vykonávajú túto činnosť na území SR pre akéhokoľvek zamestnávateľa.

U zamestnávateľa, ktorý zamestnáva menej ako 19 zamestnancov, ktorí vykonávajú práce zaradené do kategórie 1 alebo 2, mohol do účinnosti novely zákona činnosť pracovnej zdravotnej služby týkajúcu sa dohľadu nad pracovným prostredím vykonávať samostatne aj lekár alebo verejný zdravotník s určenou špecializáciou. Novela zákona novo upravila vykonávanie dohľadu nad pracovným prostredím samostatne lekárom alebo verejným zdravotníkom u zamestnancov v kategórii 1 bez obmedzenia počtu zamestnancov; u zamestnancov zaradených v kategórii 1 a 2, alebo len v kategórii 2, obmedzila počet zamestnancov na menej ako 50 (na prechodné obdobie od nadobudnutia účinnosti zákona do 31. decembra 2011).

Po uplynutí prechodného obdobia, t. j. od 1. januára 2012, sa bude tento spôsob dohľadu nad pracovným prostredím týkať opäť zamestnávateľov s počtom zamestnancov nižším ako 19, ak vykonávajú prácu zaradenú v kategórii 1 a 2 alebo len v kategórii 2.

Znamená to, že zamestnávateľ, ktorý zamestnáva menej ako 50 zamestnancov, ktorí nevykonávajú rizikové práce, nemusí na prechodné obdobie mať zmluvu s tímom pracovnej zdravotnej služby, ale len s lekárom, alebo verejným zdravotníkom s určenou špecializáciou.

Zákon o službách na vnútornom trhu

Dňa 1. júna 2010 nadobudol účinnosť nový zákon č. 136/2010 Z. z. o službách na vnútornom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je transpozíciou Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/123/ES z 12. decembra 2006 o službách na vnútornom trhu. Zámerom smernice bolo liberalizovať služby, odstraňovať neprimerané, neopodstatnené a diskriminačné prekážky pri poskytovaní služieb a zjednocovať podmienky v oblasti

poskytovania služieb v jednotlivých členských štátoch. Transpozíciou smernice sa od 1. júna 2010 zabezpečuje kompatibilita nášho právneho poriadku s právom ES/EÚ a sloboda voľného pohybu služieb.

Požiadavky smernice sú zabezpečené v praxi najmä z hľadiska prístupu fyzických a právnických osôb k službám zriadením jednotných kontaktných miest (ďalej len „JKM“), administratívnej spolupráce medzi orgánmi na vnútornom trhu prostredníctvom zavedenia Informačného systému vnútorného trhu, cezhraničného poskytovania služieb, uznávania dokladov odbornej kvalifikácie, vydaných v inom členskom štáte, sprístupnením celého radu informácií v oblasti služieb v osobnom kontakte poskytovateľa a príjemcu služby s JKM alebo prostredníctvom elektronických zariadení.

JKM majú umožniť, najmä budúcim poskytovateľom služieb, splniť si na jednom mieste viaceré zákonné povinnosti súvisiace so získaním oprávnenia, ako aj ďalšie formality, a to vo vzťahu k viacerým inštitúciám. JKM do 31. mája 2010 fungovali na všetkých živnostenských úradoch (50) obvodných úradov v SR, ktoré sú v pôsobnosti Ministerstva vnútra SR. Tieto poskytujú pomoc od 1. októbra 2007 osobám, ktoré mienia poskytovať alebo už poskytujú služby, na ktoré sa vzťahuje návrh zákona, spadajúce inak pod režim Živnostenského zákona. JKM pre ostatné osoby, ktoré budú mať záujem poskytovať služby podľa iných osobitných predpisov, iných ako je Živnostenský zákon (t. j. podnikatelia podľa § 2 odsek 2 písm. c) Obchodného zákonníka), ktoré sú v pôsobnosti rôznych štátnych orgánov a profesijných komôr, sú od 1. júna 2010 tiež na živnostenských úradoch obvodných úradov, ale len v sídlach krajských miest (8). Tieto sú totožné s JKM1 na týchto úradoch. JKM2 poskytujú pomoc aj občanom z iných členských štátov, ktorí majú záujem podnikáť v službách na území SR, či už na trvalom základe alebo cezhranične.

Úsporou v prospech podnikateľa okrem zníženia niektorých správnych poplatkov je aj zabezpečenie výpisu z registra trestov zdarma (ako jedna z podmienok vydania oprávnenia na podnikanie), ktorý už do účinnosti nového zákona zabezpečovali pre určitý okruh podnikateľov JKM1, ako aj zníženie administratívneho zaťaženia a úspora času a financií podnikateľa pri využití JKM2, ktoré mu zabezpečí okrem výpisu z registra trestov aj pridelenie IČO, evidenciu v príslušnej zdravotnej poisťovni, na daňovom úrade, prípadne zaregistrovanie firmy v obchodnom registri, s predkladaním potrebných dokladov a údajov len raz, na jednom mieste, na JKM.

Súčasťou zákona sú v čl. II a nasl. novely osobitných predpisov, ktorými sa reaguje na existenciu generálnej právnej úpravy, medzi iným aj:

V článku V zákon č. 136/2010 Z. z. mení a dopĺňa zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov nasledovne:

- zrušili sa koncesované živnosti a boli zaradené do viazaných živností,
- zmenila sa výška poplatkov za vydanie oprávnenia,
- oprávnenie na živnosť sa do 31. mája 2010 preukazovalo živnostenským listom alebo koncesnou listinou. Od 1. júna 2010 preukazom živnostenského oprávnenia je „osvedčenie o podnikateľskom oprávnení a výpis zo živnostenského registra“. Živnostenské listy a koncesné listiny vydané do 31. mája 2010 však zostali v platnosti,
- živnostenské úrady budú zabezpečovať výpisy z registra trestov aj za osoby, ktoré sú štátnymi príslušníkmi ostatných členských štátov EÚ,

- živnostenské úrady budú obligatórne zabezpečovať daňovú registráciu s prihlasovaním do systému zdravotného poistenia,
- umožnilo sa podávanie návrhov na zápis do obchodného registra prostredníctvom živnostenských úradov, prevod návrhu na zápis a príloh do elektronickej podoby za úhradu,
- obvodný úrad bude plniť úlohy JKM nielen pre činnosti, ktoré sú živnosťou, ale aj podnikaním na základe iného ako živnostenského oprávnenia a poskytovaním služieb podľa osobitného zákona;

V článku VI zákon č. 136/2010 Z. z. mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov nasledovne: poplatky vyberané JKM budú realizované viacerými možnosťami: kolkovými známkami, v hotovosti alebo elektronicke prostredníctvom ústredného portálu verejnej správy;

V článku IX zákon č. 136/2010 Z. z. mení zákon Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov nasledovne: daňovník sa bude registrovať k dani z príjmov a oznámi zriadenie prevádzkarne v momente získavania podnikateľského oprávnenia na JKM, čím sa zabráni možnému postihu z dôvodu opomenutia splnenia si povinnosti voči správcovi dane;

V článku XI zákon č. 136/2010 Z. z. mení zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov nasledovne: tým, že boli zrušené koncesované živnosti a zaradené do viazaných živností, aj poplatok za vydanie oprávnenia na tieto činnosti, ktorý bol pôvodne vo výške 33 eur, sa znížil až o 18 eur, nakoľko sa znížil aj samotný správny poplatok za vydanie oprávnenia na viazanú živnosť z pôvodných 16,50 Eur na 15 eur. Znížené boli aj ďalšie správne poplatky v súvislosti so živnostenským podnikaním; na druhej strane napr. správny poplatok za vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení na každú voľnú živnosť bol zvýšený z 3 eur na 5 eur;

V článku XVIII zákon č. 136/2010 Z. z. mení a dopĺňa zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nasledovne:

- umožnilo sa podať návrh na zápis (tzv. prvozápis) prostredníctvom JKM. Listiny možno podať JKM:
 - a) v listinnej podobe - JKM prevedie návrh do elektronickej podoby
 - b) elektronicke podpísané zaručeným elektronickeým podpisom (od 1. januára 2012),
- JKM môže vykonať osvedčenie pravosti podpisu navrhovateľa, navrhovateľ zaplatí súdny poplatok na JKM, ktoré doručí návrh s prílohami do obchodného registra elektronicke. Lehota na vykonanie zápisu potom začína plynúť doručením návrhu na zápis registrovému súdu;

V článku XX zákon č. 136/2010 Z. z. mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nasledovne:

- oprávnenie na výkon činnosti sprostredkovania zamestnania za úhradu je fyzickej osobe alebo právnickej osobe vydávané podľa zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov okrem podmienky dosiahnutého vzdelania, ktoré musí sprostredkovateľ zamestnania za úhradu splňať,

- ustanovila sa povinnosť sprostredkovateľovi zamestnania za úhradu, ktorý je povinný predkladať ústrediu do 31. marca nasledujúceho kalendárneho roka ročnú správu o svojej činnosti;

V článku XXVI zákon č. 136/2010 Z. z. mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nasledovne: poistenec bude podávať prihlášku do systému zdravotného poistenia súčasne s ohlásením živnosti na JKM, ako aj oznámi zmeny zdravotnej poisťovni pri povinnom oznamovaní zmien živnostenskému úradu.

Aktívne opatrenia na trhu práce

Na zmiernenie dopadov pretrvávajúcej ekonomickej krízy na trh práce boli novelami zákona o službách zamestnanosti prijaté viaceré účinné riešenia, ktoré mali prispieť k udržaniu existujúcich pracovných miest a podporiť vytvorenie nových pracovných miest. K novelám, ktoré majú dopad na pomoc a podporu malým a stredným podnikom, patril aj zákon č. 373/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Zákonom sa s účinnosťou od 23. septembra 2010 podporili obce alebo samosprávne kraje, právnické osoby, ktorých zakladateľom alebo zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj, právnické osoby, ktoré sú správcom vodných tokov a právnické osoby založené štátom, ktoré sú správcom odvodňovacích systémov tak, aby na účely predchádzania a odstraňovania následkov mimoriadnej udalosti mohli vytvárať nové dočasné pracovné miesta, na ktoré budú prijímať uchádzači o zamestnanie, a to zavedením nového príspevku na podporu zamestnanosti na realizáciu opatrení na ochranu pred povodňami a na riešenie následkov mimoriadnej situácie (§ 50j). Príspevok sa poskytuje na úhradu časti mzdových nákladov na zamestnancov prijatých na práce, ktoré súvisia s realizáciou opatrení na ochranu pred povodňami a s riešením následkov mimoriadnej situácie a zamestnávateľovi, ktorým je obec, aj na úhradu časti nákladov na pracovné náradie potrebné na prevenciu alebo na odstraňovanie následkov mimoriadnej situácie.

S účinnosťou od 1. decembra 2010 sa zároveň predĺžila účinnosť jedného z hlavných dočasných opatrení na zmiernenie nepriaznivých dopadov globálnej ekonomickej krízy na zamestnanosť, ktorým je príspevok na podporu udržania zamestnanosti (§ 50d) s progresívnym mechanizmom zníženého odvodového zaťaženia pre zamestnávateľov, a to do konca roku 2011.

Elektronické registračné pokladnice

Národná rada SR na svojom zasadnutí dňa 2. decembra 2010 schválila novelu zákona č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní

a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov.

Novela zákona predĺžila obdobie do 31. decembra 2011, počas ktorého môžu podnikatelia používať elektronické registračné pokladnice podľa vyhlášky č. 55/1994 Z. z. o spôsobe vedenia tržieb ERP v znení neskorších predpisov a posunula tak zavedenie nových podmienok pre pokladnice. Novela bola publikovanou pod č. 494/2010 Z. z. a nadobudla účinnosť 30. decembra 2010.

Podnikatelia, ktorým vznikla po 30. decembri 2010 povinnosť používať elektronickú registračnú pokladnicu, musia však už používať len elektronické registračné pokladnice spĺňajúce nové technické požiadavky a parametre ustanovené zákonom č. 289/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov

V záujme zrovnoprávnenia zahraničných podnikateľov s domácimi podnikateľmi sa uložila povinnosť používať elektronickú registračnú pokladnicu aj zahraničným podnikateľom, ktorí predávajú tovar alebo poskytujú služby na území Slovenskej republiky.

2.3 Najdôležitejšie legislatívne zmeny, ktoré boli schválené v roku 2010 (a nadobudli účinnosť až v roku 2011)

Zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu

Aj napriek prebiehajúcej hospodárskej kríze v roku 2010 cestovný ruch stále predstavoval a predstavuje významné odvetvie hospodárstva Slovenskej republiky. Významný je najmä jeho potenciál pri tvorbe nových pracovných príležitostí. Bola to práve táto kríza, ktorá poukázala na potrebu systémového riešenia problematiky cestovného ruchu a na potrebu podpory, resp. udržania domáceho cestovného ruchu.

Dňa 3. marca 2010 bol v NR SR schválený zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu, ktorého základným cieľom je najmä upraviť otázky zriaďovania, právneho postavenia, financovania a činnosti krajských a oblastných organizácií cestovného ruchu a formy spolupráce štátnych orgánov, orgánov samosprávy miest a obcí a podnikateľských subjektov a združení v cestovnom ruchu s týmito organizáciami pri jeho rozvoji, ako aj formy a systém jeho finančnej podpory.

Od 1. januára 2011, kedy zákon nadobudol účinnosť, sa tak vytvoril právny rámec na možnosť utvárania takej politiky pre cestovný ruch, ktorá bude určovať perspektívne ciele jeho rozvoja, vytvorí aj právne predpoklady na zabezpečenie finančných, inštitucionálnych a organizačných podmienok potrebných na realizáciu týchto cieľov, ako aj právne predpoklady na zvýšenie ochrany spotrebiteľa.

Minimálna mzda

Vláda svojím nariadením zo dňa 13. októbra 2010 č. 408/2010 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy, ustanovila výšku minimálnej mzdy na rok 2011 pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou na 317 eur za mesiac. Od minimálnej mzdy sú už oddelené

najnižšie odvody živnostníkov a od januára 2010 už vymeriavacím základom na výpočet odvodov na sociálne a zdravotné poistenie pre nich nie je minimálna mzda.

Sociálne poistenie, zdravotné poistenie

Pomerne rozsiahle legislatívne zmeny boli v Národnej rade SR schválené 2. decembra 2010 v oblasti sociálneho poistenia a zdravotného poistenia, ktoré z dlhodobého hľadiska majú vytvoriť predpoklady pre synchronizáciu zdravotného, sociálneho a daňového systému, ktorá je nevyhnutným predpokladom pre plynulý prechod na systém „spoločného výberového miesta“. Cieľom spoločného výberu je zjednodušenie a zníženie administratívnej náročnosti v súvislosti so zjednotením výberu daní, cla a poistných odvodov odvodovými povinnosťami platiteľov a poistencov. Novelu zákona o zdravotnom poistení a o sociálnom poistení nadobudli účinnosť 1. januára 2011.

Zákon č. 543/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V súlade s cieľom zjednotenia výberu odvodov a daní sa novo definovali základné pojmy, zárobková činnosť, zamestnanec, samostatne zárobkovo činná osoba, zamestnávateľ, vymeriavací základ. Súčasne sa aj novo definoval osobný rozsah sociálneho poistenia a vznik a zánik sociálneho poistenia, tak, aby tieto základné pojmy a zásady boli kompatibilné s príslušnými daňovými predpismi. Zosúladením právnych predpisov v oblasti sociálneho poistenia s predpismi v oblasti dane z príjmov sa tak má znížiť priestor na získanie výhod z dôvodu legálneho obchádzania odvodových povinností a odstrániť neodôvodnené výnimky.

Súhrn najdôležitejších zmien týkajúcich sa samostatne zárobkovo činných osôb:

- Nová definícia samostatne zárobkovo činných osôb. Upustilo sa od doteraz taxatívneho uvedenia fyzických osôb, ktoré patria do okruhu samostatne zárobkovo činných osôb.
- Samostatne zárobkovo činná osoba (SZČO) na účely sociálneho poistenia po novom je fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a je registrovaná podľa § 31 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o správe daní a poplatkov“) v súvislosti so zárobkovou činnosťou uvedenou v § 3 ods. 1 písm. b) (t.j. dosahovanie príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov) a ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení, okrem fyzickej osoby, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím.
- Postavenie SZČO od 1. januára 2011 má tá fyzická osoba, ktorá má pridelené daňové identifikačné číslo (DIČ) podľa zákona o správe daní poplatkov a vykonáva zárobkovú činnosť, ktorá jej zakladá dosahovanie príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. Medzi fyzické osoby, ktoré novelou nadobudnú postavenie SZČO, budú napríklad autori, výkonní umelci, zhotoviteľ databázy, majiteľ patentu, majiteľ ochranného známky, za predpokladu, že majú pridelené DIČ a dovŕšili 18 rokov veku.
- Možný vznik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia SZČO nielen k 1. júlu, resp. k 1. októbru kalendárneho roka, ale k

akémukoľvek dňu. Novela zavádza nový spôsob vzniku povinného poistenia SZČO. Okrem toho, že poistenie môže SZČO vznikáť k 1. júlu alebo k 1. októbru kalendárneho roka, SZČO vznikne povinné poistenie aj dňom opätovného nadobudnutia postavenia SZČO, v prípade, ak k bezprostredne predchádzajúcemu 1. júlu alebo 1. októbru jej príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti bol za predchádzajúci rok vyšší ako zákonom ustanovená hranica príjmov. Takáto SZČO je povinná sa prihlásiť na povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie SZČO do ôsmich dní od vzniku týchto poistení.

- Novela zavádza nový dôvod prerušenia povinného poistenia SZČO. K prerušeniu povinného poistenia SZČO dôjde v období, v ktorom má pozastavené prevádzkovanie živnosti, pozastavený výkon činnosti alebo pozastavenú činnosť. Pokým v období do 31. decembra 2010 dochádzalo napríklad u živnostníka, ktorý mal pozastavenú živnosť k zániku jeho povinného poistenia SZČO, od 1. januára 2011 dôjde z dôvodu pozastavenia živnosti k prerušeniu povinného poistenia SZČO. SZČO bude povinná oznámiť príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne prerušenie jej poistenia z tohto dôvodu do 30 dní od prerušenia.
- Zmeny v zaokrúhľovaní poistného na sociálne poistenie a vymeriavacieho základu na platenie poistného na sociálne poistenie za obdobie počnúc 1. januárom 2011. Poistné na sociálne poistenie a vymeriavací základ sa zaokrúhľuje na najbližší eurocent nadol.
- Nemožnosť zníženia vymeriavacieho základu povinnej poistenej SZČO o výšku príspevkov zaplatených na doplnkové dôchodkové sporenie, životné poistenie a účelové sporenie. Nemožnosť zníženia vymeriavacieho základu sa týka až samostatne zárobkovo činných osôb, ktorým sa určuje vymeriavací základ najskôr k 1. júlu 2011.
- Zmena obdobia, na ktoré sa určujú sumy maximálnych vymeriavacích základov. Kým do účinnosti novely zákona sa nové sumy maximálnych vymeriavacích základov určovali vždy k 1. júlu kalendárneho roka, podľa novely účinnej od 1. januára 2011 sa budú určovať od 1. januára kalendárneho roka, teda na celý kalendárny rok. Sumy maximálnych vymeriavacích základov, ktoré platili do 31. decembra 2010 zostali v platnosti celý kalendárny rok 2011. Nové sumy maximálnych vymeriavacích základov sa určia k 1. januáru 2012.
- S účinnosťou od 1. januára 2011 dobrovoľne nemocensky poistenou osobou nemôže byť fyzická osoba, ktorá má priznaný starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%; dobrovoľne dôchodkovo poistenou osobou nemôže byť fyzická osoba, ktorá má priznaný predčasný starobný dôchodok; dobrovoľne poistenou osobou v nezamestnanosti nemôže byť fyzická osoba, ktorej bol priznaný invalidný dôchodok (nepodstatné, s akým percentom poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť), a táto fyzická osoba dovíšila dôchodkový vek.

Zákon č. 499/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Novela zákona o zdravotnom poistení v súlade s cieľom zjednotenia výberu odvodov a daní novo definuje základné pojmy, zárobková činnosť, zamestnanec, samostatne zárobkovo činná osoba (SZČO), zamestnávateľ, vymeriavací základ a určuje osoby, ktoré nie sú povinné vykonať ročné zúčtovanie poistného. Súčasne aj novo definuje osobný rozsah zdravotného

poistenia a vznik a zánik zdravotného poistenia, tak, aby tieto základné pojmy a zásady boli kompatibilné s príslušnými daňovými predpismi.

V záujme zjednodušenia sa upustilo od taxatívneho uvedenia fyzických osôb, ktoré patria do okruhu zamestnancov a samostatne zárobkov činných osôb. Po novom fyzické osoby, ktoré sú povinné odvádzať daň z príjmu podľa § 5 až 8 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, budú z tej zárobkovej činnosti, z ktorej majú príjem, povinní platiť poistné na verejné zdravotné poistenie.

Súhrn najdôležitejších zmien týkajúcich sa SZČO, zamestnanca a zamestnávateľa:

- zaviedol sa nový pojem „zárobková činnosť“, podľa ktorej sa za zárobkovú činnosť považuje činnosť vyplývajúca z právnych vzťahov, ktoré po prvé odôvodňujú vznik nároku na plnenie zdaňované podľa § 5 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“) a po druhé odôvodňujú dosahovanie príjmu zdaňovaného ako príjem z podnikania a z inej samostatne zárobkovej činnosti a z prenájmu podľa § 6 zákona o dani z príjmov. Do zárobkovej činnosti patrí po novom aj príjem zdaňovaný podľa § 7 (príjmy z kapitálového majetku) a 8 (ostatné príjmy) zákona o dani z príjmov a dividendy podľa § 3 ods. 2 písm. c) zákona o dani z príjmov.
- okruh SZČO sa rozšíril podľa definície § 6 zákona č. 595/2003 Z. z. aj o osoby, ktoré majú príjem z prenájmu, naopak nebude tam patriť príjem osobných asistentov;
- okruh zamestnancov sa rozšíril na všetky fyzické osoby, ktorých príjem je zdaňovaný ako príjem zo závislej činnosti (podľa § 5 zákona č. 595/2003 Z. z.), nebude tam patriť príjem z dohôd vykonávaných mimo pracovného pomeru; okruh zamestnávateľov sa rozšíril o osoby vyplácajúce príjmy zamestnancom uvedeným v predchádzajúcom odseku; rozšíril sa okruh poistencov o osoby, ktoré majú príjem z kapitálového majetku a príležitostné príjmy, ide o príjem z § 7 a 8 zákona o dani z príjmov, okrem príjmu zrážaného zrážkovou daňou;
- zjednotil sa s daňovým zákonom a sociálnymi zákonmi vo vymeriavacích základoch. Vymeriavacím základom na platenie odvodov u zamestnanca sa stane jeho príjem zdaňovaný ako príjem zo závislej činnosti, teda aj napr. odchodné, odstupné, suma zdaňovaná v súvislosti s používaním motorového vozidla zamestnávateľa, časť zamestnaneckej opcie poskytnutej zamestnancovi;
- na poistenca, ktorý počas predchádzajúceho kalendárneho roka bol len samostatne zárobkovo činnou osobou a už v priebehu roka zaplatil minimálne preddavky, sa nebude vzťahovať povinnosť vykonať ročné zúčtovanie poistného.

V rámci opatrení na zníženie deficitu verejných financií v súlade Programovým vyhlásením vlády SR boli v Národnej rade Slovenskej republiky schválené nasledovné zmeny v zákonoch s najväčším vplyvom na podnikateľské prostredie:

1) Dňa 30. novembra 2010:

- Zákon č. 490/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“) priniesol s účinnosťou od 1. januára 2011 viaceré zmeny. Najväčší rozsah si vyžiadali úpravy zákona o DPH súvisiace s povinným transponovaním smerníc Rady 2008/8/ES (článok 3), 2009/69/ES, 2009/162/ES, 2010/23/EÚ a 2010/66/EÚ do slovenskej

právnej úpravy. Podstatnou zmenou, ktorú novela zákona o DPH obsahuje, sú však zmeny v sadzbách DPH.

- Došlo k dočasnému zvýšeniu základnej sadzby DPH z 19 % na 20 %. Toto zvýšenie dane je najsilnejším opatrením spomedzi príjmovej stránky rozpočtu. Zvýšenie základnej sadzby dane o 1 % má byť dočasným opatrením, ktorého platnosť skončí, keď schodok verejnej správy dosiahne úroveň menej ako 3 %.
- Znížená sadzba DPH 6 % zo základu dane, ktorá sa uplatňovala od 1. mája 2010 na konkrétne v zákone špecifikované druhy potravinárskych výrobkov, vyrábané a uvádzané na trh podľa osobitných predpisov, tzv. predaj z dvora, sa zrušila, a to už po siedmich mesiacoch uplatňovania tejto zníženej sadzby. Znížená sadzba dane 6 % na produkty, ktoré sú známe medzi poľnohospodármi ako predaj z dvora, bola pritom zavedená od 1. mája 2010 poslanceckou novelou zákona o DPH v nadväznosti na zámer zvýhodniť vlastnú produkciu niektorých druhov potravinárskych produktov v regiónoch Slovenskej republiky, a to zákonom zo 4. marca 2010 č. 83/2010 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. mája 2010.

(Poznámka: Sadzba DPH na Slovensku sa dňom nadobudnutia platnosti zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii (1. máj 2004) zjednotila na 19 %, od 1. januára 2007 sa však opätovne zaviedla aj znížená 10 %-ná sadzba dane na lieky a vybraný zdravotnícky tovar. Od januára 2008 sa rozšíril okruh tovarov, ktoré štát zdaňuje zníženou sadzbou vo výške 10 % o knihy, brožúry, letáky a podobné tlačiarenské výrobky. Na krátke obdobie, od 1. mája 2010 do konca decembra 2010, sa uplatňovala znížená sadzba vo výške 6 % na tzv. predaj potravín z dvora. Pred daňovou reformou, ktorou sa od januára 2004 zaviedla rovná, 19 %-ná daň, malo Slovensko dve sadzby DPH. Vyššiu základnú 20 %-nú a pri v zákone špecifikovanom tovare a službách zníženú 14 %-nú.)

2) Dňa 1. decembra 2010:

- Zákon č. 492/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 98/2004 Z. z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Týmto zákonom sa od 1. januára 2011 zrušilo daňového zvýhodnenia plynového oleja tzv. červenej nafty, oslobodenie skvapalnených plyných uhlíkov (LPG), odstránili niektoré deformácie a výnimky, a tiež zjednodušil systém vyberania spotrebnej dane. Zmeny reagujú na požiadavky Európskej únie, v druhom rade vytvárajú príjmy pre štátny rozpočet.

(Poznámka: Novelu zákona poslanci Národnej rady SR schválili aj napriek petícii poľnohospodárov proti rušeniu zvýhodnenia tzv. červenej nafty. Ukončenie možnosti využívania daňovo zvýhodnenej nafty podľa nich negatívne ovplyvní ekonomiku poľnohospodárskej prvovýroby na Slovensku, ktorá musí čeliť dôsledkom cenovej a odbytovej krízy v roku 2009 a extrémnej nepriazni počasia v roku 2010.)

3) Dňa 21. decembra. 2010

- Zákon č. 548/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorý bol vrátený prezidentom na opätovné prerokovanie v Národnej rade SR. Podľa predkladacej správy novela zákona vychádza z programového vyhlásenia vlády, ktorého cieľom je predovšetkým udržanie efektívneho, jednoduchého a neutrálneho

daňového systému v oblasti dane z príjmov. Príjmy zamestnancov, podnikateľov i firiem sa jeho schválením od 1. januára 2011 znížili. Novela zákona o dani z príjmov totiž od januára zvýšila ich daňové zaťaženie. Novela zákona predovšetkým obmedzila niektoré výhody a výnimky zo zdanenia, obmedzila uplatňovanie nezdaniteľnej časti základu, zmenila uplatňovania dane vyberanej zrážkou, cieľom bolo tiež skvalitniť podnikateľské prostredie a zvýšiť právnu istotu daňovníkov.

Prehľad najdôležitejších zmien, ktoré novela zákona o dani z príjmov obsahuje:

- zrušila sa možnosť zníženia základu dane zdravotníckych pracovníkov (zamestnancov), ktorí vykonávajú zdravotnícke povolanie lekára, zubného lekára, sestry a pôrodnej asistentky, o náklady na špecializačné vzdelávanie z dôvodu zrovnoprávnenia výpočtu základu dane s ostatnými zamestnancami;
- nahradilo sa oslobodenie do výšky 5-násobku životného minima (t.j. do výšky 925,95 Eur) pevne stanovenou sumou vo výške 500 eur pri príjmoch z prenájmu, z príležitostných činností vrátane príjmov z príležitostnej poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva a z príležitostného prenájmu hnutel'ných vecí, z prevodu opcí, z prevodu cenných papierov a z prevodu účasti (podielu) na spoločnosti s ručením obmedzeným, komanditnej spoločnosti alebo z prevodu členských práv družstva;
- zjednotili sa paušálne výdavky u fyzických osôb s príjmami z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu s príjmami z vykonávania remeselných živností, ktoré sa znížili na úroveň 40 %, čím sa daňové zaťaženie remeselníkov zvýši;
- vypustilo sa oslobodenie príjmov plynúcich z predaja nehnuteľnosti, v ktorej mal daňovník trvalý pobyt najmenej po dobu dvoch rokov bezprostredne pred predajom. Zachované zostalo oslobodenie príjmov z predaja nehnuteľnosti za podmienky vlastníctva nehnuteľnosti počas 5 rokov vrátane nehnuteľností nadobudnutých dedením;
- zjednotil sa prístup k zdaňovaniu vreckového poskytovaného pri zahraničných pracovných cestách podľa zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov u všetkých fyzických osôb. Z ustanovenia sa vypustila možnosť uplatnenia si vreckového na takejto ceste ako daňový výdavok u daňovníka dosahujúceho príjmy z podnikania alebo z inej samostatnej zárobkovej činnosti;
- obmedzilo sa uplatňovania nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka a na manželku (manžela) len na tzv. aktívne príjmy – táto nezdaniteľná časť základu dane sa bude uplatňovať len v súvislosti s príjmami zo závislej činnosti, z podnikania alebo z inej samostatnej zárobkovej činnosti;
- zrušila sa možnosť odpočítania príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie ako nezdaniteľnej časti základu dane v maximálnej výške 398,33 Eur (§ 11 ods. 4, 5 a nasl.). Na uplatnenie tejto nezdaniteľnej časti základu dane mal daňovník právo naposledy za zdaňovacie obdobie 2010;
- zmenilo sa uplatňovania dane vyberanej zrážkou tak, aby jej výberom bola splnená daňová povinnosť daňovníkov, s výnimkou v zákone vymedzených príjmov. Uvedenou úpravou sa s účinnosťou od 1. januára 2011 všetky príjmy zo závislej činnosti, vrátane príjmov, ktoré sa dovtedy daňou vyberanou zrážkou zdaňovali príjmy podľa § 5 ods. 1 písm. a) až g) nepresahujúce sumu 165,97 Eur v úhrne za

kalendárny mesiac, budú zdaňovať preddavkovým spôsobom bez ohľadu na ich výšku;

- z dôvodu právnej istoty sa spresnilo ustanovenie v § 19 ods. 3 písm. k) upravujúce daňové výdavky tak, aby bolo zrejmé, kedy je daň z pridanej hodnoty zaplatená daňovníkom v inom členskom štáte EÚ uznaným daňovým výdavkom;
 - s cieľom zníženia administratívnej záťaže podnikateľov bola vykonaná úprava v § 42 – Platenie preddavkov na daň (právnických osôb). Daňovník, ktorý existoval len časť predchádzajúceho zdaňovacieho obdobia a pri výpočte preddavkov na daň z príjmov na bežné zdaňovacie obdobie vychádza z predpokladanej dane, nebude mať povinnosť výšku predpokladanej dane osobitne nahlasovať správcovi dane. Daňovník výšku predpokladanej dane uvedie priamo v daňovom priznaní podanom za jeho prvé zdaňovacie obdobie;
 - zjednotili sa pravidlá pre platenie príspevkov do rôznych foriem doplnkového dôchodkového sporenia tak, aby tieto príspevky boli uznaným daňovým výdavkom zamestnávateľa aj v prípade, ak sú platené na doplnkové dôchodkové sporenie v zahraničí;
 - zákon o dani z príjmov upravil aj daň z emisných kvót. Doplnené ustanovenia v zákone vymedzili pojmy, upravili základ dane, spôsob platenia preddavkov na daň z emisných kvót. Sadzba dane z emisných kvót je 80 % zo základu dane. Predmetom dane z emisných kvót sú zapísané emisné kóty v rokoch 2011 a 2012. Daň sa však nebude týkať tých emisií, ktoré firmy ušetria vďaka ekologickým inováciám.
- V článku II sa zmenil zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov. Úpravou v § 14 sa vypustila minimálna hranica nároku na vreckové pri zahraničnej pracovnej ceste, ktorá bola vo výške od 5 % do 40 % stravného. Upravila sa aj povinnosť zamestnávateľa na poskytnutie vreckového na jeho možnosť.

Spotrebná daň z tabakových výrobkov

Dňa 1. decembra 2010 bol v Národnej rade Slovenskej republiky schválený zákon č. 491/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov v znení neskorších predpisov, ktorým sa z dôvodu potreby splnenia minimálnych kritérií Európskej únie pre zdaňovanie cigariet zvyšuje sadzba spotrebnej dane z cigariet, tabaku a z cigár a cigariet v dvoch etapách. Prvá etapa zvýšenia sadzieb s účinnosťou od 1. februára 2011 do 28. februára 2013 a druhá etapa zvýšenia sadzieb s účinnosťou od 1. marca 2013.

Do zákona boli doplnené prechodné ustanovia § 44i k úpravám účinným od 1. februára 2011, ktoré okrem nových sadzieb dane ustanovili právnickým osobám a fyzickým osobám, ktoré sú oprávnené v rámci podnikania predávať spotrebiteľské balenia cigariet a ktoré skladujú spotrebiteľské balenia cigariet, nové povinnosti v súvislosti s predajom a skladovaním cigariet so starou kontrolnou známkou.

Miestne dane

Dňa 1. decembra 2010 bol schválený zákon č. 527/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, ktorým sa platné maximálne násobky ročných sadzieb dane z pozemkov znížili, a to z dvadsaťnásobku na päťnásobok základnej sadzby. Do 1. marca 2011, kedy uvedená úprava nadobúda účinnosť, si mohli ešte mestá a obce zvýšiť základnú sadzbu dane z pozemkov výraznejšie, čo uplatňovali najmä pri podnikateľských subjektoch. Zmena sa bude prvýkrát uplatňovať až v zdaňovacom období roku 2012.

3. Vývoj a stav MSP v roku 2010

Kvalitné podnikateľské prostredie je určujúcim prvkom rozvoja podnikateľského sektora. Zmeny v podnikateľskom prostredí sa s určitým časovým odstupom premietajú aj do kvantitatívnych charakteristík sektora malých a stredných podnikov, ktorý poskytuje v podnikovej ekonomike pracovné príležitosti 72,2 % aktívnej pracovnej sily a podieľa sa 56,1 % na tvorbe pridanej hodnoty. Aby bolo možné zlepšovať podnikateľské prostredie pre rozvoj MSP, je treba posudzovať jeho stav a monitorovať vývoj. Hlbšia analýza stavu sektora MSP v časových súvislostiach umožňuje identifikovať existujúce trendy, predpokladať budúci vývoj a pripravovať opatrenia na zabezpečenie optimálneho rozvoja. V tejto kapitole prezentujeme kvantitatívne charakteristiky sektora MSP v roku 2010 v kontexte jeho vývoja za posledných niekoľko rokov a porovnanie dostupných údajov o podnikateľskom sektore na Slovensku a v EÚ.

Veľkostná kategorizácia podnikov používaná v tejto kapitole je v súlade s odporúčaním Európskej komisie č. 2003/361/EC platným od 1. 1. 2005. Kategóriu MSP tvoria podniky s počtom zamestnancov menším ako 250, kategóriu veľkých podnikov tvoria podniky s počtom zamestnancov 250 a viac. V rámci kategórie MSP rozlišujeme mikropodniky (0 - 9 zamestnancov), malé podniky (10 - 49 zamestnancov) a stredné podniky (50 - 249). V prípadoch, kde sa nerozlišuje samostatne kategória mikropodnik, zaraďujeme medzi malé podniky všetky podniky s počtom zamestnancov 0 - 49. Okrem počtu pracovníkov platia pre kategorizáciu podniku podľa uvedenej smernice aj ďalšie kritériá týkajúce sa výšky obratu, hodnoty aktív a vlastníckej štruktúry. V nasledujúcich podkapitolách uvažujeme s počtom zamestnancov ako s jediným kritériom na začlenenie podniku do kategórie MSP. Táto kategorizácia umožňuje porovnanie stavu MSP v Slovenskej republike so stavom podnikateľského sektora v Európskej únii.

Kvantitatívne charakteristiky sektora malých a stredných podnikov zahrňujúce vývoj počtu podnikateľských subjektov, odvetvové členenie, regionálne rozdelenie, zamestnanosť, produkciu a zahraničný obchod sú podrobne rozobraté v podkapitolách 3.1 - 3.8.

Údaje o dynamike vývoja právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov, t.j. počty novovzniknutých a zaniknutých subjektov sú uvádzané v podkapitole 3.7.

Dôležitou súčasťou výskumu podnikateľského prostredia sú štatistické prieskumy uskutočnené na reprezentatívnej vzorke podnikateľských subjektov. NARMSP zrealizovala v roku 2010 prieskum *Vnímanie konceptu a praktík spoločensky zodpovedného podnikania malými a strednými podnikmi na Slovensku*, ktorého hlavné výsledky sú uvedené v podkapitole 3.9.

Podkapitola 3.10 sumarizuje údaje, ktoré charakterizujú postavenie MSP v ekonomike Slovenska, nasledujúca podkapitola 3.11 porovnáva niektoré charakteristiky sektora MSP na Slovensku a v Európskej únii.

Hodnotenie stavu sektora malých a stredných podnikov v tejto kapitole vychádza zo spracovania údajov zo štatistického registra organizácií a publikovaných údajov ŠU SR. Na účely vyhodnotenia postavenia MSP v oblasti zamestnanosti a v zahraničnom obchode boli pre potreby NARMSP zo strany ŠUSR spracované osobitné výstupy. Zdrojom údajov za štáty

EÚ je Eurostat. Grafické údaje, na ktoré je odkaz v nasledujúcich podkapitolách, sú uvedené v prílohe.

3.1 Fyzické osoby

V registri organizácií Štatistického úradu SR bolo ku koncu decembra 2010 evidovaných 410 308 fyzických osôb – podnikateľov. V medziročnom porovnaní ich počet poklesol o 0,95 %. Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov bolo 384 202 živnostníkov, 18 378 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 7 728 samostatne hospodáriacich roľníkov (grafy č. 1 a 2). K medziročnému poklesu došlo najmä v dôsledku zníženia celkového počtu živnostníkov o 3 674 (o 0,9 %) a samostatne hospodáriacich roľníkov o 289 (o 3,6 %). Počet osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach sa medziročne zvýšil o 404 (o 2,2 %).

Medziročný pokles podielu živnostníkov bol v roku 2010 zaznamenaný v obchode (o 0,7 p.b.) a v priemysle (o 0,3 p.b.). V službách (sekcia SK NACE H až S) sa medziročne zvýšil podiel živnostníkov o 0,8 p.b. a v stavebníctve o 0,2 p.b.. Na nezmenenej úrovni zostal podiel živnostníkov v ostatných odvetviach (sekcia SK NACE A – poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov). Pomerne stabilná odvetvová štruktúra živnostníkov je znázornená v grafe č. 3. Od roku 2008 je v predmetnom grafe uplatnená Štatistická klasifikácia ekonomických činností SK NACE, ktorá nahradila pôvodnú Štatistickú odvetvovú klasifikáciu ekonomických činností OKEČ, a ktorá je plne harmonizovaná s európskou verziou NACE Revision 2.

Z pohľadu podrobnejšej štruktúry jednotlivých odvetví patria medzi najvýznamnejšie odvetvia podľa klasifikácii SK NACE obchod so 105 301 živnostníkmi, stavebníctvo s 88 260 živnostníkmi, priemysel s 63 049 živnostníkmi a obchodné služby (sekcia SK NACE K až N) s 50 959 živnostníkmi. V sektore dopravy a informácií pôsobí 24 871 živnostníkov, v ostatných službách (sekcia SK NACE O až S) 23 820 živnostníkov, v ubytovaní a stravovaní 15 005 živnostníkov a v pôdohospodárstve (sekcia SK NACE A) 12 937 živnostníkov (graf č. 4).

Najviac živnostníkov medziročne pokleslo v obchode (o 3 716), v priemysle (o 1 611), v ubytovaní a stravovaní (o 215), v stavebníctve (o 182). Medziročne najviac narástol počet živnostníkov v obchodných službách (o 1 266), ostatných službách (568) a v doprave a informáciách (o 428). Medziročné zmeny početnosti živnostníkov podľa jednotlivých odvetví sú uvedené v grafe č. 9.

Z hľadiska jednotlivých krajov najviac živnostníkov v roku 2010 pôsobilo podľa údajov z registra organizácií ŠÚSR v Bratislavskom kraji (58 282), v Prešovskom kraji pôsobilo (56 443), v Žilinskom kraji (56 079), v Nitrianskom kraji (47 759), v Trenčianskom kraji (43 553), v Trnavskom kraji (42 004), v Banskobystrickom kraji (41 156) a v Košickom kraji (38 926). Z pohľadu jednotlivých okresov najviac živnostníkov podniká v okresoch Žilina (13 785), Nitra (12 322), Bratislava V (11 883), Prešov (11 093), Dunajská Streda (10 621) a Bratislava II (10 412). Najmenšie počty živnostníkov sú v okresoch Medzilaborce (622), Sobrance (855) a Poltár (1 024). Vývoj počtu živnostníkov podľa jednotlivých krajov je znázornený v mape č. 2.

Z celkového počtu samostatne hospodáriacich roľníkov bolo registrovaných 1 545 v Nitrianskom kraji, 1 357 v Banskobystrickom kraji, 1 146 v Košickom kraji, 1 008 v

Žilinskom kraji, 1 010 v Prešovskom kraji, 896 v Trnavskom kraji, 485 v Bratislavskom kraji a 281 v Trenčianskom kraji.

Osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach bolo registrovaných 3 782 v Bratislavskom kraji, 2 633 v Košickom kraji, 2 355 v Prešovskom kraji, 2 333 v Nitrianskom kraji, 2 060 v Banskobystrickom kraji, 1 852 v Žilinskom kraji, 1 770 v Trenčianskom kraji a 1 593 v Trnavskom kraji.

3.2 Rodové a vekové zloženie fyzických osôb

Rodové zloženie fyzických osôb

Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov evidovaných v registri organizácií Štatistického úradu SR bolo ku koncu roka 2010 72,5 % mužov a 27,5 % žien. Pri medziročnom porovnaní došlo k zníženiu podielu žien o 0,2 p.b. a v porovnaní s rokom 2007 ich podiel poklesol o 0,5 p.b.. V rámci jednotlivých právnych foriem dosahovali ženy – podnikateľky v roku 2010 najväčšie zastúpenie u osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (54,1 %). Podstatne nižšie zastúpenie mali u živnostníkov (26,3 %) a samostatne hospodáriacich roľníkov (24,8 %).

Tab. č. 3.1: Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy

Rod/právna forma	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania	spolu FO – podnikatelia
muž	73,7%	75,2%	45,9%	72,5%
žena	26,3%	24,8%	54,1%	27,5%

Zdroj: Register organizácií ŠUSR, spracované NARMSP

V rámci jednotlivých odvetví dosahujú ženy – živnostníčky najvyšší podiel v odvetví (podľa SK NACE) ostatných služieb (60,2 %), obchodných službách (49,3 %), obchode (38,9 %) a v ubytovaní a stravovaní (39,3 %). Naopak najmenšie zastúpenie majú ženy – živnostníčky v stavebníctve (1,8 %), pôdohospodárstve (9,9 %), priemysle (13,5 %) a v doprave a informáciách (14,0 %). Rodové zloženie živnostníkov podľa jednotlivých odvetví je znázornené v grafe č. 22.

Viac ako priemerné mali ženy – živnostníčky zastúpenie v Bratislavskom kraji (32,7 %), Košickom kraji (30,4 %) a Banskobystrickom kraji (29,1 %). V ostatných krajoch dosahovali ženy – živnostníčky podiel od 21,9 % (Žilinský kraj) do 25,8 % (Nitriansky kraj). Rodové zloženie živnostníkov podľa jednotlivých krajov SR je uvedené v grafe č. 23.

Z hľadiska posúdenia ekonomickej aktivity podnikajúcich mužov a žien v jednotlivých regiónoch je v grafe č. 24 znázornený ukazovateľ podielu počtu aktívnych živnostníkov na celkovom počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa pohlavia a regiónu.

Veková štruktúra fyzických osôb

Najväčšie zastúpenie mali fyzické osoby – podnikatelia podľa údajov spracovaných z registra organizácií Štatistického úradu SR vo vekovej kategórii 30 až 39 ročných (28,6 %), následne v kategórii 40 až 49 ročných (27,1 %), v kategórii 50 až 59 ročných (22,2 %) a v kategórii menej ako 30 rokov (15,2 %). Vo vekovej kategórii 60 a viac ročných bolo

aktívnych 7 % podnikateľov. Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov prezentujúca obraz o vekovom zložení podnikateľov podľa jednotlivých právnych foriem je uvedená v tabuľke č. 3.2. Grafické znázornenie vekovej štruktúry živnostníkov je uvedené v grafe č. 25.

Najvýznamnejšie zastúpenie vyšších vekových kategórií podnikateľov z pohľadu jednotlivých právnych foriem je zreteľné u súkromne hospodáriacich roľníkov a osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (podiel 50 a viac ročných tvoril 66,0 % v prípade SHR a 48,1 % u slobodných povolanií). U živnostníkov dosiahol tento podiel 27,5 %. Naopak zastúpenie 30 a menej ročných bolo najvýznamnejšie u živnostníkov (15,6 %), u SHR dosiahli len 3,4 % a slobodných povolaniach 10,5 %.

Tab. č. 3.2: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy

Vek/právna forma	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania	spolu - FO podnikatelia
menej ako 30	15,6%	3,4%	10,5%	15,2%
30-39	29,4%	12,2%	20,2%	28,6%
40-49	27,5%	18,3%	21,1%	27,1%
50-59	21,7%	25,7%	29,9%	22,2%
60-69	5,0%	17,5%	15,1%	5,7%
70-79	0,6%	12,4%	2,8%	1,0%
80 a viac	0,1%	10,4%	0,3%	0,3%

Zdroj: Register organizácií ŠUSR, spracované NARMSP

Veková štruktúra živnostníkov podľa pohlavia uvedená v grafe č. 26 znázorňuje výraznejšiu koncentráciu mužov v mladších vekových kategóriách 39 a menej ročných a naopak výraznejšiu koncentráciu žien v kategóriách 40 a viac ročných.

Pomerne výrazné zastúpenie vekovej kategórie 50 a viac ročných aktívnych fyzických osôb – podnikateľov (29,2 %) si bude vyžadovať zvýšenú pozornosť z dôvodu blížiaceho sa dosiahnutia dôchodkového veku týchto podnikateľov. Viac ako 1/4 súčasných podnikateľov môže z tohto dôvodu v najbližších 10 rokov ukončiť svoju činnosť. Z pohľadu právnych foriem najvýraznejšie zastúpenie 50 a viac ročných je u SHR (66,0 %) a slobodných povolanií (48,1 %).

3.3 Právnické osoby

V roku 2010 sa na Slovensku podľa údajov Štatistického úradu SR zaregistroval nárast počtu právnických osôb v medziročnom porovnaní o 9,9 %. Z celkového počtu právnických osôb evidovaných v registri organizácií (197 089) bolo 143 001 podnikov a 54 088 neziskových inštitúcií.

Oproti roku 2009 sa celkový počet podnikov zvýšil o 15 592 (o 12,2 %) a počet neziskových inštitúcií o 2 145 (o 4,1 %).

Rozhodujúcu časť z celkového počtu podnikov (143 001) tvorili mikro podniky (vrátane podnikov s nezisteným počtom zamestnancov) 91,0 %. Malé podniky tvorili 6,7 %, stredné podniky 1,9 % a veľké podniky 0,4 %. Malé a stredné podniky tvorili celkovo 99,6 % podiel na celkovom počte podnikov – právnických osôb. Počet registrovaných malých podnikov

(vrátane mikro podnikov) medziročne narástol o 15 868 na 139 693, počet stredných podnikov poklesol o 201 na 2 724 a počet veľkých podnikov o 75 na 584.

Mikro podnikov s počtom zamestnancov do 9 (vrátane podnikov s nezisteným počtom zamestnancov) bolo 130 144, malých podnikov s počtom zamestnancov od 10 do 49 bolo 9 549. Stredných podnikov s počtom zamestnancov od 50 do 249 bolo 2 724. Vývoj počtu malých a stredných podnikov je znázornený v grafe č. 5. Zmeny v jednotlivých veľkostných skupinách v rokoch 2001 - 2010 sú uvedené v grafe č. 6. Za posledný rok môžeme pozorovať nárast podielu mikropodnikov (0 - 9) o 10,2 percentuálneho bodu, pokles podielu malých podnikov (10 - 49) o 9,7 p.b., podielu stredných podnikov o 0,4 p.b. a veľkých podnikov o 0,1 p.b. Výrazný medziročný pokles podielu malých podnikov o 9,7 p.b. súvisel so zmenou veľkostnej kategórie u viac ako polovici malých podnikov (evidovaných v roku 2009) do kategórie mikro podnikov v roku 2010. Tento pokles oproti roku 2009 bol spôsobený oneskoreným premietnutím údajov o zamestnanosti, ktoré reprezentujú situáciu v krízovom roku 2009, do registra organizácií ŠUSR v rámci hromadnej aktualizácie údajov.

Najpočetnejšia skupina malých a stredných podnikov podľa klasifikácie SK NACE pôsobila v oblasti obchodu (44 928), obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N- 41 787), priemyslu (14 008), dopravy a informácií (11 488) a stavebníctva (11 434). V ostatných službách (sekcia SK NACE O až S) pôsobilo 8 706 podnikov, v pôdohospodárstve 5 047 a v oblasti ubytovania a stravovania 5 019. V porovnaní s rokom 2009 narástol počet malých a stredných podnikov v oblasti obchodných služieb o 6 190, v obchode o 3 093, v stavebníctve o 1 711, v doprave a informáciách o 1 701, v ostatných službách o 1 196, v priemysle o 997, v ubytovaní a stravovaní o 586 a v oblasti ostatných odvetví o 193. Odvetvová štruktúra malých a stredných podnikov je uvedená v grafe č. 7. Medziročné zmeny početnosti MSP-PO podľa jednotlivých odvetví sú uvedené v grafe č. 9.

Z hľadiska právnych foriem mali najväčšie zastúpenie z celkového počtu malých a stredných podnikov – právnických osôb (PO) v minulom roku spoločnosti s ručeným obmedzením (89,5 %) a akciové spoločnosti (3,7 %).

V rámci sektorov vlastníctva bolo z celkového počtu malých a stredných podnikov (PO) v roku 2010 79,4 % podnikov v súkromnom tuzemskom vlastníctve, 13,7 % v zahraničnom vlastníctve, 5,1 % medzinárodnom súkromnom vlastníctve a 1,1 % v družstevnom vlastníctve.

Z celkového počtu malých a stredných podnikov pôsobilo v roku 2010 v Bratislavskom kraji 49 420, v Košickom kraji 14 744, v Nitrianskom kraji 14 301, v Žilinskom kraji 13 390, v Prešovskom kraji 13 120, v Trnavskom kraji 13 136, v Banskobystrickom kraji 12 525 a v Trenčianskom kraji 11 781. Vývoj počtu MSP - PO podľa jednotlivých krajov je znázornený v mape č. 1.

3.4 Podiel MSP na zamestnanosti

Podľa štvrťročného podnikového výkazníctva ŠUSR bol priemerný počet zamestnaných osôb v národnom hospodárstve SR v roku 2010 2 151,9 tisíc. V porovnaní s rokom 2009 poklesla zamestnanosť o 1,1 % (pokles o 24,7 tisíc osôb). Z pohľadu jednotlivých štvrťrokov sa vývoj postupne zlepšoval a na konci roka 2010 pribudlo oproti záveru roka 2009 viac ako 10 tisíc zamestnaných osôb.

Najvyšší medziročný percentuálny pokles zamestnanosti bol zaznamenaný v odvetví pôdohospodárstva, lesníctva a rybolovu o 4,8 % (o 4,7 tis.), u ubytovacích a stravovacích služieb o 4 % (o 4,0 tis.), v priemysle o 3,8 % (o 18,8 tis.), v odvetví informácií a komunikácie o 3,8 % (1,9 tis.) a v stavebníctve o 2,6 % (o 4,8 tis.). Naopak zamestnanosť podľa štvrt'ročného podnikového výkazníctva medziročne najviac vzrástla v odvetví administratívnych a podporných služieb o 5,5 % (o 5,1 tis.), v odborných, vedeckých a technických činnostiach o 4,5 % (3,4 tis.), v oblasti umenia, zábavy a rekreácie o 0,9 % (o 0,4 tis.) a v oblasti zdravotníckej a sociálnej pomoci o 0,8 % (o 1,1 tis.).

Z celkového počtu zamestnaných osôb v národnom hospodárstve SR (2 151,9 tisíc) bolo podľa štvrt'ročného podnikového výkazníctva 1 763, 1 tis. osôb zamestnaných v ziskovo orientovanom podnikovom sektore. Zamestnanosť v ziskovo orientovanom podnikovom sektore zaznamenala medziročný pokles o 1,3 % (o 22,8 tis.). V kategórii malých a stredných podnikov vrátane živnostníkov poklesla zamestnanosť medziročne o 0,5 % (v roku 2009 bol pokles o 5,1 %). Zamestnanosť medziročne poklesla u živnostníkov o 2,8 % a u stredných podnikov o 0,7 %. Medziročný rast zaznamenala zamestnanosť v kategórii malých podnikov o 4 %. Priemerný počet zamestnaných osôb u veľkých podnikov medziročne poklesol o 3,2 % (v roku 2009 bol pokles o 5,7 %).

Postavenie, ktoré zastáva malé a stredné podnikanie v oblasti zamestnanosti od roku 2006 je zrejmé z grafu č. 11. Malé a stredné podniky vrátane živnostníkov poskytovali v roku 2006 zamestnanie 71,5 % zamestnanému obyvateľstvu v podnikateľskom sektore, pričom tento podiel narástol do roku 2010 o 0,7 p.b. na úroveň 72,2 %. Zvýšenie medziročného podielu MSP na zamestnanosti v roku 2010 súviselo hlavne s vyšším medziročným poklesom zamestnaných osôb v kategórii veľkých podnikov (o 3,2 %) ako v kategórii MSP (o 0,5 %). Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií a právnych foriem sa na celkovej zamestnanosti v podnikateľskom sektore v roku 2010 podieľali živnostníci (živnostníci a nimi zamestnávané osoby) 36,7 %, malé podniky 20,5 % (pričom mikro podniky 9,5 %), stredné podniky 15,1 % a veľké podniky 27,8 %. Malé a stredné podniky v roku 2010 tvorili 72,2 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike a 59,2 % podiel na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR (podľa štvrt'ročného podnikového výkazníctva ŠUSR).

Jednotlivé kraje SR sa na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR podľa štvrt'ročného štatistického výkazníctva v roku 2010 podieľali v intervale od 10,3 % (Banskobystrický kraj) do 20,3 % (Bratislavský kraj). Počet zamestnaných osôb sa medziročne znížil vo všetkých krajoch, okrem Banskobystrického kraja, kde narástol o 1,8 %. Najväčší medziročný pokles bol zaznamenaný v Žilinskom kraji (o 3,9 %), následne v Trenčianskom kraji o 2,3 %, v Nitrianskom a Košickom kraji o 1,2 %, v Bratislavskom kraji o 1 %, v Prešovskom kraji o 0,6 % a v Trnavskom kraji o 0,3 %.

Pokles celkovej zamestnanosti v roku 2010 sa prirodzene odrazil aj na negatívnom vývoji v oblasti nezamestnanosti. Podľa Výberového zisťovania pracovných síl došlo v roku 2010 k medziročnému nárastu počtu nezamestnaných o 64,8 tis. osôb, keď celkový počet nezamestnaných dosiahol 389 tis. osôb. Priemerná miera nezamestnanosti vzrástla medziročne o 2,3 p.b. na úroveň 14,4 %. Údaje zo štvrt'ročného podnikového výkazníctva indikujú, že vplyv poklesu zamestnanosti v kategórii malých a stredných podnikov (pokles o 6,8 tis. osôb) na rast počtu nezamestnaných osôb bol menej významný ako v prípade veľkých podnikov, kde počet zamestnaných osôb medziročne poklesol o 16,1 tis. osôb.

3.5 Postavenie MSP vo vybraných odvetviach

V roku 2010 sa podľa odhadu Štatistického úradu SR vytvoril hrubý domáci produkt v bežných cenách v objeme 65 905,5 mil. Eur a oproti roku 2009 reálne narástol o 4 % (v roku 2009 zaznamenal pokles 4,8 %). V bežných cenách sa medziročne zvýšil o 4,5 %. Rast hrubého domáceho produktu súvisel najmä so zvýšením zahraničného dopytu. Objem vývozu výrobkov a služieb narástol o 16,4 % a hodnota dovozu výrobkov a služieb o 14,9 %. Domáci dopyt zaznamenal zvýšenie o 2,4 %. Z hľadiska vývoja v jednotlivých štvrťrokoch dochádzalo k spomaľovaniu dynamiky hrubého domáceho produktu. V 1. štvrťroku 2010 sa medziročne zvýšil HDP v stálych cenách o 4,7 %, v 4. štvrťroku to bolo o 3,5 %. Z celkového vytvoreného hrubého domáceho produktu v roku 2010 tvorila pridaná hodnota 60 208,5 mil. Eur pri medziročnom raste o 4,5 %.

Na celkovej tvorbe hrubého domáceho produktu (podľa Štatistickej klasifikácie ekonomických činností OKEČ) sa najviac podieľal v bežných cenách priemysel 23,5 %, obchod, hotely, reštaurácie a doprava 22,1 %, finančné sprostredkovanie a nehnuteľnosti 17,5 %, verejná správa, školstvo, zdravotníctvo a ostatné služby 16,5 %, stavebníctvo 8,2 %, pôdohospodárstvo a rybolov 3,5 % a čisté dane z produktov 8,6 %.

Rast objemu HDP súvisel s rastom hrubej produkcie o 7,2 % na 150 981,2 mil. Eur a rastom medzispotreby o 9,1 % na 90 772,7 mil. Eur. Podiel medzispotreby na hrubej produkcii bol medziročne vyšší o 1 p. b. a dosiahol 60,0 %.

Tvorbu hrubého domáceho produktu súvisela s medziročným rastom pridanej hodnoty vo finančnom sprostredkovaní a nehnuteľnostiach o 9,6 %, vo verejnej správe, školstve, zdravotníctve a v ostatných službách o 8,6 %, v obchode, hoteloch a reštauráciách, doprave o 5,7 % a v priemysle o 1,8 %. Naopak pridaná hodnota bola medziročne nižšia v pôdohospodárstve, rybolove a chove rýb o 16,0 % a v stavebníctve o 0,5 %.

V nasledujúcej časti podkapitoly 3.5 sú prezentované spracované ukazovatele dokumentujúce postavenie malých a stredných podnikov vo vybraných sektoroch nefinančnej ekonomiky, za ktoré sú zo strany Štatistického úradu SR publikované údaje podľa veľkostných kategórií podnikov. Prezentované sú tržby za vlastné výkony a tovar (v prípade stavebníctva stavebná produkcia) podľa klasifikácie SK NACE v priemysle (sekcia B,C,D,E), v stavebníctve (sekcia FA), v obchode (divízia 46, 47), cestnej doprave (ostatná osobná pozemná doprava, nákladná cestná doprava a sťahovacie služby) a vo vybraných trhových službách (divízie 68, 69-75, 77-82, 90-93, 94-96, a skupiny 85.5-6). Uvedené sektory pokrývajú 85 % MSP evidovaných v registri organizácií ŠUSR.

Priemysel

Priemyselná produkcia na Slovensku sa podľa údajov Štatistického úradu v roku 2010 v priemere zvýšila o 18,9 % (v roku 2009 zaznamenala pokles o 14,6 %). Rast priemyselnej produkcie ovplyvnil hlavne rast v priemyselnej výrobe o 20,1 %, v dodávke elektriny a plynu o 15,6 %, ťažbe a dobývaní o 0,4 %. V rámci jednotlivých sektorov priemyselnej výroby najvýraznejší medziročný rast zaznamenala výroba strojov a zariadení inde neklasifikovaná (o 47 %) a výroba dopravných prostriedkov medziročne narástla (o 39,9 %). Obdobne ako priemyselná produkcia aj tržby za vlastné výkony a tovar v priemysle medziročne narástli oproti roku 2009 v stálych cenách o 19,2 % a dosiahli úroveň 67 484,1 mil. Eur. Tržby za

vlastné výkony a tovar v priemyselnej výrobe boli pritom medziročne vyššie o 20,9 %, v dodávke elektriny a plynu o 11,8 %, v dodávke vody a odpadoch o 5,2 %. Medziročný pokles tržby zaznamenali tržby v ťažbe a dobývaní (o 4,5 %).

Tab. č. 3.3: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v priemysle podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2007	2008	2009	2010	podiel v roku 2010 v %	Index 2010/2009 v b.c.
Živnostníci	5 818,3	5 934,1	3 078,8	3 787,8	5,6%	123,0
Mikro podniky (0-9)	993,4	999,7	457,6	1 222,0	1,8%	267,1
Malé podniky (10-49)	4 204,9	4 538,6	3 684,2	4 123,7	6,1%	111,9
Stredné podniky (50-249)	9 762,8	12 520,5	10 396,3	12 207,2	18,1%	117,4
Veľké podniky (250 a viac)	48 386,4	48 974,5	39 830,1	46 143,4	68,4%	115,9
MSP	20 779,4	23 992,9	17 616,8	21 340,7	31,6%	121,1
Spolu	69 165,8	72 967,4	57 447,0	67 484,1	100,0%	117,5

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované NARMSP

Z pohľadu veľkostných kategórií podnikov sa na celkových tržbách v odvetví priemyslu v roku 2010 podieľali malé a stredné podniky vrátane živnostníkov 31,6 %. Rozhodujúci podiel na tržbách v odvetví priemyslu mali veľké podniky (68,4 %). Na celkovom objeme tržieb sa podieľali stredné podniky (50-249) 18,1 %, malé podniky vrátane mikro podnikov (0-49) 7,9 % a živnostníci 5,6 %. Po výraznom medziročnom poklese tržieb v roku 2009 zaznamenali tržby v roku 2010 u všetkých veľkostných kategórií podnikov medziročný rast. Tržby malých a stredných podnikov vrátane živnostníkov vzrástli medziročne v bežných cenách o 21,1 %, z toho tržby živnostníkov o 23 %, tržby malých podnikov (0-49) o 29 %, a tržby stredných podnikov o 17,4 %. Tržby veľkých podnikov sa medziročne zvýšili v bežných cenách o 15,9 %.

Na celkovom počte zamestnaných osôb v priemysle v roku 2010 (479 052) sa podľa údajov Štatistického úradu SR podieľali malé a stredné podniky 53,8 %, z toho stredné podniky 23,6 %, malé podniky (0-49) 15 % a živnostníci 15,1 %.

Stavebníctvo

Stavebná produkcia dosiahla v roku 2010 úroveň 5 534,6 mil. Eur a v porovnaní s rokom 2009 poklesla o 4,4 %. Vývoj stavebnej produkcie ovplyvnil najmä pokles produkcie realizovanej v tuzemsku o 3,4 %, keď dosiahla úroveň 5 388,4 mil. Eur. Objem prác na novej výstavbe, modernizáciách a rekonštrukciách poklesol o 3,5 % a stavebné práce na opravách a údržbe poklesli o 2,5 %. Stavebná produkcia v zahraničí výrazne poklesla o 34,8 %. Pokles stavebnej produkcie súvisel s poklesom produktivity práce o 2,1 % na úroveň 30 615,8 Eur.

Tab. č. 3.4: Vývoj stavebnej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2007	2008	2009	2010	podiel v roku 2010 v %	Index 2010/2009 v b.c.
Živnostníci	1 758,0	2 111,8	1 927,5	1 869,5	34,0%	97,0
Malé podniky (0-49)	1 420,1	1 607,7	1 396,5	1 358,2	24,7%	97,3
Stredné podniky (50-249)	1 047,4	1 169,3	1 045,6	1 014,3	18,5%	97,0
Veľké podniky (250 a viac)	1 060,7	1 371,6	1 340,9	1 255,1	22,8%	93,6
MSP	4 225,5	4 888,8	4 369,6	4 242,0	77,2%	97,1
Spolu	5 286,2	6 260,4	5 710,5	5 497,1	100,0%	96,3

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované NARMSP

Z celkovej stavebnej produkcie tvorili v roku 2010 viac ako tretinu živnostníci (34 %), malé podniky 24,7 %, veľké podniky 22,8 % a stredné podniky 18,5 %. MSP vrátane živnostníkov tvorili 77,2 % podiel. Celkový pokles stavebnej produkcie súvisel s medziročným poklesom stavebnej produkcie (v bežných cenách) v stredných podnikoch a u živnostníkov o 3,0 % a v malých podnikoch o 2,7 %. Celkovo sa produkcia v stavebníctve v sektore MSP vrátane živnostníkov medziročne znížila o 2,9 %. Vo veľkých podnikoch poklesla stavebná produkcia o 6,4 %.

Najvyšší podiel na zamestnanosti v odvetví stavebníctva dosiahli živnostníci s podielom 61,3 %, malé podniky tvorili 18,5 % a stredné podniky 12,0 %. Veľké podniky zamestnávali v stavebníctve 8,2 % podiel zamestnancov.

Obchod

Tržby vo veľkoobchode dosiahli v roku 2010 úroveň 23 300,3 mil. Eur a medziročne sa zvýšili o 2,6 %. Tržby vo veľkoobchode sa medziročne zvýšili vo všetkých činnostiach okrem sprostredkovania veľkoobchodu a nešpecializovaného obchodu. Najvyšší rast zaznamenali tržby vo veľkoobchode s poľnohospodárskymi surovinami a živými zvieratami, v ostatnom špecializovanom veľkoobchode a vo veľkoobchode so zariadeniami pre informatiku a komunikácie.

Tržby v maloobchode po medziročnom poklese v roku 2009 zaznamenali pokles aj v roku 2010 (o 2,2 %) na úroveň 17 294,1 mil. Eur. Najvyšší pokles v absolútnej hodnote zaznamenali tržby v maloobchode s potravinami, nápojmi a tabakom v špecializovaných predajniach, v maloobchode s pohonnými látkami v špecializovaných predajniach a v maloobchode ostatného tovaru v špecializovaných predajniach. Naopak tržby vzrástli v maloobchode v nešpecializovaných predajniach a v maloobchode s ostatným tovarom pre domácnosť v špecializovaných predajniach.

Tržby za vlastné výkony a tovar medziročne poklesli aj v predaji a oprave motorových vozidiel o 1,5 % na úroveň 3 769,7 mil. Eur, pričom tržby za predaj a opravu motorových vozidiel tvorili 74,2 % podiel.

Tab. č. 3.5: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v obchode podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem v mil. Eur (divízia SK NACE 46-Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov a 47-Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov)

Kategória podnikateľských subjektov	2007	2008	2009	2010	podiel v roku 2010 v %	Index 2010/2009 v b.c.
Živnostníci	10 405,2	9 545,4	7 790,2	6 020,5	14,8%	77,3
Malé podniky (0-49)	18 544,6	21 999,7	16 307,9	16 918,6	41,7%	103,7
Stredné podniky (50-249)	6 113,1	7 612,4	7 331,8	7 960,9	19,6%	108,6
Veľké podniky (250 a viac)	7 371,7	8 566,6	8 714,9	9 694,4	23,9%	111,2
MSP	35 062,9	39 157,5	31 429,9	30 900,0	76,1%	98,3
Spolu	42 434,6	47 724,1	40 144,8	40 594,4	100,0%	101,1

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované NARMSP

Celkovo sa v roku 2010 realizovali tržby za vlastné výkony a tovar vo veľkoobchode a maloobchode v hodnote 40 594,4 mil. Eur. Z celkového objemu tržieb za vlastné výkony

a tovar realizovali živnostníci 14,8 %, malé podniky 41,7 % a stredné podniky 19,6 %. Veľké podniky dosiahli podiel 23,9 %. Pri medziročnom porovnaní sa tržby živnostníkov v bežných cenách znížili o 22,7 %, naopak malým podnikom rástli o 3,7 %, stredným podnikom o 8,6 % a veľkým podnikom o 11,2 %. Celkovo sa tržby MSP vrátane živnostníkov medziročne znížili o 1,7 %. Tržby veľkých podnikov boli medziročne vyššie o 1,1 %.

Najvyšší podiel na zamestnanosti v oblasti obchodu tvorili malé podniky (39,2 %), živnostníci dosahovali 26,7 % a stredné podniky 11,8 %. Veľké podniky dosiahli 22,3 % podiel.

Doprava

V doprave a skladovaní (vrátane poštových služieb a služieb kuriérov) dosiahli v roku 2010 tržby za vlastné výkony a tovar 5 793,2 mil. Eur a v porovnaní s predchádzajúcim rokom narástli v bežných cenách o 7,1 %. Nadpolovičná časť tržieb v doprave (54,3 %) bola výsledkom činností pozemnej dopravy a dopravy potrubím, pri medziročnom náraste 7,7 %. Medziročne sa zvýšili aj tržby v skladových a pomocných činnostiach v doprave o 21,5 %, poštových službách a službách kuriérov o 7,3 % a vo vodnej doprave o 3,4 %. Výrazný medziročný pokles zaznamenali len tržby v leteckej doprave.

Tab. č. 3.6: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v cestnej doprave podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem v mil. Eur (ostatná osobná pozemná doprava, nákladná cestná doprava a sťahovacie služby)

Kategória podnikateľských subjektov	2007	2008	2009	2010	podiel v roku 2010 v %	Index 2010/2009 v b.c.
Živnostníci	379,4	337,1	286,0	235,4	13,8%	82,3
Malé podniky (0-49)	375,3	590,7	480,7	516,0	30,2%	107,3
Stredné podniky (50-249)	470,6	499,9	449,8	556,2	32,5%	123,7
Veľké podniky (250 a viac)	337,8	412,1	388,7	402,8	23,6%	103,6
MSP	1 225,3	1 427,7	1 216,5	1 307,6	76,4%	107,5
Spolu	1 563,2	1 839,7	1 605,2	1 710,4	100,0%	106,6

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované NARMSP

Podľa veľkostnej štruktúry podnikov sa na celkových tržbách za vlastné výkony a tovar v cestnej doprave sa podieľali stredné podniky 32,5 %, malé podniky 30,2 %, živnostníci 13,8 % a veľké podniky 23,6 %. Celkovo tvorili tržby MSP vrátane živnostníkov 76,4 % podiel na tržbách v cestnej doprave v roku 2010. Tržby medziročne vzrástli vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov okrem živnostníkov. Stredným podnikom tržby medziročne vzrástli v bežných cenách o 23,7 %, malým podnikom vzrástli tržby o 7,3 % a veľkým podnikom o 3,6 %. Tržby živnostníkov v oblasti cestnej dopravy medziročne poklesli o 17,7 %.

Na zamestnanosti v cestnej doprave sa podieľali MSP vrátane živnostníkov 66,3 %, z toho malé podniky tvorili 24,6 %, živnostníci 21,7 % a stredné podniky 20,0 %. Veľké podniky sa podieľali na zamestnanosti 33,7 %.

Vybrané trhové služby

Vo vybraných trhových službách dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar 8 585,7 mil. Eur, pri medziročnom raste o 5,7 %. Z celkovej hodnoty viac ako polovicu (56,8 %) tvorili tržby za nehnuteľnosti, odborné a technické činnosti. Tržby sa medziročne zvýšili hlavne vplyvom vyšších tržieb za činnosti v oblasti nehnuteľností, za reklamu a prieskum trhu a za umenie, zábavu a rekreáciu.

Tab. č. 3.7: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar vo vybraných trhových službách podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2007	2008	2009	2010	podiel v roku 2010 v %	Index 2010/2009 v b.c.
Živnostníci	1 505,1	1 435,9	978,5	1 235,6	14,4%	126,3
Mikro podniky (0-9)	1 525,7	1 913,8	2 124,1	2 204,9	25,7%	103,8
Malé podniky (10-49)	2 100,9	2 286,9	2 173,6	2 116,7	24,7%	97,4
Stredné podniky (50-249)	2 018,3	2 275,7	1 586,3	1 840,3	21,5%	116,0
Veľké podniky (250 a viac)	1 330,4	1 745,3	1 120,7	1 168,2	13,6%	104,2
MSP	7 149,9	7 912,3	6 862,5	7 397,5	86,4%	107,8
Spolu	8 480,3	9 657,6	7 983,2	8 565,7	100,0%	107,3

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované NARMSP

Z celkového objemu tržieb bolo 25,7 % výsledkom činnosti mikro podnikov, 24,7 % malých podnikov, 21,5 % stredných podnikov, 14,4 % živnostníkov a 13,6 % veľkých podnikov. Medziročný rast tržieb súvisel hlavne s rastom tržieb u živnostníkov v bežných cenách o 26,3 %, stredných podnikov o 16,0 %, mikro podnikov o 3,8 % a veľkých podnikov o 4,2 %. Tržby malých podnikov medziročne poklesli o 2,6 %. MSP vrátane živnostníkov realizovali v roku 2010 tržby medziročne vyššie v bežných cenách o 7,8 %.

V oblasti vybraných trhových služieb sa podieľali MSP v rátane živnostníkov na zamestnanosti 75,2 %, z toho stredné podniky tvorili 27,2 %, malé podniky 23,3 %, mikro podniky 15,4 % a živnostníci 9,4 %.

Prezentované údaje o vývoji tržieb a produkcii v posudzovaných odvetviach indikujú, že nie vo všetkých odvetviach hospodárstva zaznamenali MSP v roku 2010 pozitívny vývoj. Najvyšší medziročný rast zaznamenali tržby za vlastné výkony a tovar MSP v bežných cenách v priemysle, čo súviselo hlavne so zvýšeným zahraničným dopytom po výrobkoch našich firiem. Tržby MSP sa medziročne zvýšili aj v cestnej doprave a vybraných trhových službách. Napriek medziročnému rastu tržieb v uvedených odvetviach, celkový objem tržieb MSP zatiaľ nedosiahol úroveň predkrízového roku 2008. V odvetví stavebníctva a odchodu sa MSP darí vyrovnávať s následkami hospodárskej krízy len veľmi pomaly, čo dokumentuje aj pretrvávajúci pokles tržieb dosiahnutý v roku 2010. Z pohľadu jednotlivých právnych foriem bol vývoj najmenej priaznivý u živnostníkov, v prípade ktorých tržby medziročne rástli iba v odvetví priemyslu (v roku 2009 však poklesli o 48 %) a vybraných trhových službách (v roku 2009 poklesli o 31,9 %).

Postavenie MSP vo vybraných odvetviach je prezentované aj v grafickej podobe v grafoch č. 12 a 13.

3.6 Zahraničný obchod

Podľa predbežných výsledkov ŠU SR a NBS dosiahol celkový vývoz tovarov a služieb v roku 2010 hodnotu 53,29 mld. Eur a celkový dovoz tovarov a služieb hodnotu 53,96 mld. Eur. Za rok 2010 sa zo Slovenskej republiky podľa údajov ŠU SR vyviezlo medziročne o 22,8 % viac tovarov, v celkovej hodnote 48 791 mil. Eur. Celkový dovoz tovarov dosiahol 48 653,5 mil. Eur a v porovnaní s rokom 2009 sa zvýšil o 25,2 %.

Exportná výkonnosť ekonomiky vyjadrujúca podiel vývozu výrobkov a služieb na HDP vzrástla (o 10,3 p. b.) v roku 2010 na 80,9 %. Dovozná náročnosť vyjadrujúca podiel dovozu výrobkov a služieb na HDP sa zvýšila v roku 2010 na 81,9 % (o 10,9 p. b.).

V tovarovej štruktúre celkového vývozu rozhodujúci podiel tvorili motorové vozidlá, prívesy a návesy (22,2 %), počítače, elektronické a optické zariadenia (19,9 %), základné kovy (8,6 %), stroje a zariadenia i. n. (7 %), elektrické stroje a prístroje (5,7 %). V absolútnej hodnote sa v roku 2010 najvýraznejšie medziročne zvýšil vývoz motorových vozidiel, prívesov a návesov o 2 307,2 mil. Eur, základných kovov o 1 224,3 mil. Eur, počítačov, elektronických a optických zariadení o 1 146 mil. Eur, strojov a zariadení i. n. o 857,3 mil. Eur, výrobkov z gumy a plastov o 561 mil. Eur, elektrických strojov a prístrojov o 559,5 mil. Eur.

Rozhodujúci podiel v tovarovej štruktúre celkového dovozu tvorili počítače, elektronické a optické zariadenia (18,0 %), motorové vozidlá, prívesy a návesy (13,4 %), ropa a zemný plyn (9 %), stroje a zariadenia i. n. (6,9 %). V absolútnej hodnote sa v roku 2010 najvýraznejšie medziročne zvýšil dovoz počítačov, elektronických a optických zariadení o 1 636,3 mil. Eur, motorových vozidiel, prívesov a návesov o 1 518,2 mil. Eur, ropy a zemného plynu o 1 044,1 mil. Eur, základných kovov o 1 025,2 mil. Eur, elektrických strojov a prístrojov o 714,8 mil. Eur.

Najvýznamnejšie aktívne saldo bolo v zahraničnoobchodnej činnosti dosiahnuté s Rakúskom, Nemeckom, Českou republikou a Poľskom. Najvýznamnejšie pasívne saldo bolo dosiahnuté s Kórejskou republikou, Ruskou federáciou a Čínou.

V rámci hlavných ekonomických zoskupení sa zvýšil vývoz do krajín EÚ o 21 % (tvoril 84,4 % celkového vývozu SR) a do krajín OECD o 21,4 % (na celkovom vývoze SR sa podieľal 85,9%). Dovoz z krajín EÚ sa zvýšil o 21,3 % (tvoril 66 % z celkového dovozu) a z krajín OECD o 20,9 % (na celkovom dovoze SR sa podieľal 62,1 %).

Štruktúra celkového vývozu a dovozu v roku 2010 podľa veľkostných kategórií podnikov (podľa počtu zamestnancov) a teritoriálnych oblastí je znázornená v grafoch č. 14 a 15. Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu je spracovaná podľa národného konceptu a bez dopočítaných údajov (dopočítané údaje na strane vývozu tvorili v roku 2010 6,8 % z celkovej hodnoty vývozu a na strane dovozu 7,8 % z celkového dovozu v čase spracovania výstupu). Údaje na strane dovozu sú spracované na základe krajiny pôvodu dovážaného tovaru a v prípade nešpecifikovaného dovozu na základe krajiny zaslania.

Ako vidieť z grafu č. 16, podiel mikro podnikov (0 - 9) na celkovom vývoze v roku 2010 predstavoval 9,2 %, čo predstavuje 3,8 mld. Eur (v tejto kategórii sú zahrnuté aj podniky s nezisteným počtom zamestnancov v objeme vývozu 0,6 mld. Eur, čo z celkového objemu

vývozu bez dopočtov predstavovalo 1,4 %). Malé podniky (10 - 49) sa na celkovom vývoze podieľali 16,8 %, v absolútnom vyjadrení 7,0 mld. Eur a stredné podniky (50 - 249) 11,4 %, v absolútnom vyjadrení 4,8 mld. Eur. Najväčší podiel 62,6 % z celkového vývozu tvorili veľké podniky, čo predstavuje 26,1 mld. Eur. Celkovo sa malé a stredné podniky podieľali na celkovom objeme vývozu 37,4 %, čo predstavuje 15,6 mld. Eur a čo je o 1,3 p.b. viac ako v roku 2009. Medziročné zníženie podielu MSP na celkovom vývoze v roku 2010 súviselo s medziročne vyšším rastom objemu vývozu v kategórii veľkých podnikov (o 24,6 %) ako v kategórii MSP (17,9 %). Štruktúra zahraničného obchodu podľa veľkostných kategórií podnikov znázornená v grafoch č. 16 a č. 17 je vypočítaná z údajov neobsahujúcich dopočty a bez operácií vykonávaných zahraničnými osobami (z celkového vývozu bez dopočítaných údajov tvorili 8,4 % podiel a z celkového dovozu 5,8 % podiel).

Najvýznamnejší medziročný rast vývozu v roku 2010 až o 37,9 %, v absolútnom vyjadrení o 1,1 mld. Eur oproti roku 2009 zaznamenali mikro podniky (0-9). Malé podniky (10-49) medziročne rástli o 7,8 %, v absolútnom vyjadrení o 0,5 mld. Eur, stredné podniky (50-249) o 20,1 %, v absolútnom vyjadrení o 0,8 mld. Eur a veľké podniky (250 a viac) o 24,6 %, v absolútnom vyjadrení o 5,1 mld. Eur.

Podľa údajov prezentovaných v grafe č. 17 je zrejmé, že podiel mikropodnikov (0 - 9 zamestnancov) na celkovom objeme dovozu (bez dopočítaných údajov) v roku 2010 predstavoval 14,9 %, v absolútnom vyjadrení 6,3 mld. Eur, pričom v tejto kategórii boli zahrnuté aj podniky s nezisteným počtom zamestnancov v objeme 1,0 mld. Eur, s podielom 2,3 % z celkového dovozu bez dopočtov. Malé podniky (10 - 49) sa na celkovom dovoze podieľali 13,9 %, v absolútnom vyjadrení 5,9 mld. Eur a stredné podniky (50 - 249) sa podieľali 14,0 %, v absolútnom vyjadrení 5,9 mld. Eur. Najväčší podiel 57,2 % z celkového dovozu tvorili veľké podniky, čo predstavuje 24,1 mld. Eur. Podiel MSP na celkovom dovoze v roku 2010 tvoril 42,8 %, čo predstavuje 18,1 mld. Eur, pri medziročnom poklese o 2,9 p.b.

Najvýznamnejší rast dovozu v roku 2010, až 30,7 %, v absolútnom vyjadrení 5,7 mld. Eur oproti roku 2009 zaznamenali veľké podniky (250+). Mikro podniky (0-9) medziročne rástli o 25,5 %, v absolútnom vyjadrení o 1,3 mld. Eur, malé podniky (10 - 49 zamestnancov) o 7,1 %, v absolútnom vyjadrení o 0,4 mld. Eur a stredné podniky (50-249) o 16,6 %, v absolútnom vyjadrení o 0,8 mld. Eur

V období 2004 až 2008 objem vývozu (bez dopočítaných údajov) medziročne rástol v priemere o 11,1 % a vývoz MSP v priemere o 19,3 %. V roku 2009 však došlo k zmene tohto trendu, kedy došlo k medziročnému poklesu vývozu o 23,6 % a v prípade MSP o 15,1 %. V roku 2010 opäť celkový vývoz narástol o 22 % a objem vývozu MSP o 17,9 %. Podiel MSP na celkovom vývoze od roku 2004 narástol o 11,6 p.b. na úroveň 37,4 % v roku 2010, pričom na medziročný pokles podielu MSP v roku 2010 o 1,3 p.b. vplývalo hlavne významné medziročné zvýšenie objemu vývozu v kategórii veľkých podnikov o 24,6 %.

V rokoch 2004 až 2008 bol priemerný medziročný nárast dovozu (bez dopočítaných údajov) o 11,2 % a v kategórii MSP o 10,4 %. V roku 2009 však rovnako ako pri vývoze došlo k medziročnému poklesu dovozu o 26,2 % a v prípade MSP o 21,2 %. V roku 2010 opäť celkový dovoz narástol o 24 % a objem dovozu MSP o 16,1 %. Podiel MSP na celkovom dovoze od roku 2004 poklesol o 3,8 p.b. a dosiahol úroveň 42,8 % v roku 2010. Na medziročný pokles podielu MSP v roku 2010 o 2,9 p.b. vplýval hlavne významnejší medziročný rast objemu dovozu v kategórii veľkých podnikov (o 24,0 %) ako v kategórii MSP (16,1 %).

3.7 Dynamika vývoja právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov

Štatistický úrad SR od roku 2007 publikuje údaje o počte vzniknutých a zaniknutých ekonomických subjektov podľa metodiky pre Demografiu podnikov, podľa ktorej sú novovzniknuté subjekty definované ako právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia, ktoré mali v danom roku tržby, alebo zamestnancov a v dvoch predchádzajúcich rokoch nemali ani tržby ani zamestnancov. Zaniknuté subjekty sú definované ako právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia, ktoré boli v danom roku aktívne, ale v dvoch nasledujúcich rokoch nemali tržby ani zamestnancov. Právnické osoby okrem podnikov zahŕňujú údaje aj za neziskové inštitúcie (podľa údajov z registra organizácií ŠUSR tvoria neziskové organizácie 9 % podiel na celkovom počte právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov).

Podľa metodiky pre Demografiu podnikov sú najaktuálnejšie údaje o vzniknutých subjektoch publikované pre rok 2008. Podľa uvedenej metodiky eviduje ŠUSR v roku 2008 celkovo 57 574 vzniknutých subjektov (právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov). Z celkového počtu novovzniknutých subjektov bolo v kategórii s 0-4 zamestnancami 95,5 % subjektov. V porovnaní s rokom 2007 vzrástol celkový počet novovzniknutých subjektov o 7 716. Z hľadiska odvetvovej štruktúry (podľa Štatistickej klasifikácie ekonomických činností – SK NACE) najviac subjektov v roku 2008 vzniklo v obchode, stavebníctve, priemysle a v odborných, vedeckých a technických činnostiach.

Na základe údajov Eurostatu dosiahol podiel novovzniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov podľa metodiky pre Demografiu podnikov vo vybraných odvetviach (sekcie NACE B až N) v SR v roku 2008 15,5 % a v porovnaní s rokom 2007 sa zvýšil o 2,2 p.b.. V rámci jednotlivých odvetví dosahoval tento ukazovateľ hodnoty od 7,30 % až 29,2 %, pričom najvyššie hodnoty dosiahol v odvetví činností v oblasti nehnuteľností (29,2 %), administratívnych a podporných služieb (19,1 %) a v oblasti informácií a komunikácií (19,1 %). Naopak najnižšie hodnoty v odvetví dodávok elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (7,3 %) a v ťažbe a dobývaní (10,2 %). Podiel vzniknutých subjektov vo vybraných odvetviach (sekcie NACE B až N) a krajinách EÚ je prezentovaný v grafe č. 27.

Tab. č. 3.8: Vzniky právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti

Veľkostná kategória	2005	2006	2007	Veľkostná kategória	2008
0 – 4	21 774	47 097	46 473	0 – 4	54 963
5 – 9	1 286	570	1 949	5 – 9	1 465
10 a viac	950	358	1 436	10 a viac	1 146
Počet spolu	24 010	48 025	49 858	Počet spolu	57 574
Ekonomická činnosť (OKEČ)				Ekonomická činnosť (SK NACE)	
C-E Priemysel	3 333	10 567	11 130	B-E Priemysel	10 409
F Stavebníctvo	3 549	8 338	8 840	F Stavebníctvo	11 949
G Obchod	7 327	15 603	13 995	G Obchod	14 429
H Hotely, reštaurácie	1 263	1 014	1 488	H Doprava a skladovanie	1 768
I Doprava, pošty, telekom.	934	1 434	1 657	I Ubytovacie a stravovacie služby	1 853
J Finanč.sprostredk.	69	1 033	597	J Informácie a komunikácia	2 022
K Nehnut.prenáj.obch.čin.	5 483	6 829	7 511	K-L Finančné činnosti, nehnuteľ.	3 019
M Školstvo	409	480	493	M Odborné, ved. a tech. činnosti	6 020
N Zdravot., sociál.pomoc	737	1 091	1 037	N Admini. a podporné služby	2 178

O Ost.spoločenské, soc. a osobné služby	906	1 636	3 110	P-S Vzdelávanie, zdrav., zábava, ostatné	3 927
Vybrané odvetvia spolu	24 010	48 025	49 858	Vybrané odvetvia spolu	57 574

Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza Slovstat

Najaktuálnejšie údaje o zaniknutých subjektoch sú publikované pre rok 2007, pričom predstavujú predbežné údaje, ktoré budú následne zo strany ŠUSR spresňované. V priebehu roku 2007 podľa predbežných údajov uvedenej metodiky celkovo zaniklo 64 079 subjektov (právnických a fyzických osôb – podnikateľov). Z celkového počtu zaniknutých subjektov bolo v kategórii s 0-4 zamestnancami 89,8 % subjektov. Z hľadiska odvetvovej štruktúry (podľa Štatistickej odvetvovej klasifikácie ekonomických činností – NACE Rev 1.1) najviac subjektov v roku 2007 zaniklo v obchode, priemysle, v nehnuteľnostiach, v ostatných obchodných činnostiach a v stavebníctve.

Podľa predbežných údajov Eurostatu dosiahol podiel zaniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov podľa metodiky pre Demografiu podnikov vo vybraných odvetviach (kategória OKEČ C až K) v SR v roku 2007 16,8 % a v porovnaní s rokom 2006 sa zvýšil o 5,6 p.b. V rámci jednotlivých odvetví dosahoval tento ukazovateľ hodnoty od 10,8 % až 19,8 %, pričom najvyššie hodnoty dosiahol v obchode (19,8 %), v odvetví hotelov a reštaurácií (19,7 %) a finančného sprostredkovania (15,5 %). Naopak najnižšie hodnoty v ťažbe nerastných surovín (10,8 %), výrobe elektrickej energie, plynu a vody (11,1 %). Podiel zaniknutých subjektov vo vybraných odvetviach (kategória OKEČ C až K) a krajinách EÚ podľa predbežných údajov je prezentovaný v grafe č. 29.

Tab. č. 3.9: Zániky právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti (OKEČ)

Zániky podnikov v SR	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Veľkostná kategória						
0 - 4	29 900	25 337	14 705	33 603	39 857	57 557
5 - 9	221	1 086	228	1 136	625	3 868
10 a viac	349	1 304	219	1 151	582	2 654
Podniky spolu	30 470	27 727	15 152	35 890	41 064	64 079
Ekonomická činnosť (OKEČ)						
C-E Priemysel	6 090	4 246	2 060	5 213	6 556	10 154
F Stavebníctvo	5 940	3 180	1 626	5 170	5 712	8 406
G Obchod	10 002	12 243	6 397	12 667	15 731	23 054
H Hotely, reštaurácie	936	1 174	748	1 662	1 688	3 143
I Doprava, pošty, telekom.	976	1 076	780	1 487	1 480	2 390
J Finanč.sprostredk.	265	292	147	152	417	618
K Nehnut.,prenáj,obch.čin.	4 660	3 914	2 427	6 216	6 375	9 570
M Školstvo	348	215	169	482	538	638
N Zdravot., sociál.pomoc	40	210	190	546	646	1 286
O Ost.spoločenské, soc. a osobné služby	1 213	1 177	608	2 295	1 921	4 820
Vybrané odvetvia spolu	30 470	27 727	15 152	35 890	41 064	64 079

Zdroj: Štatistický úrad SR, databáza Slovstat

Z celkového počtu novovzniknutých subjektov na Slovensku vo vybraných odvetviach bolo podľa údajov Eurostatu aktívnych po prvom roku od svojho vzniku 65,2 % subjektov. Po štvrtom roku od svojho vzniku je na Slovensku aktívnych 50,5 % subjektov. Podiel aktívnych subjektov po dvoch rokoch od svojho vzniku vo vybraných odvetviach a krajinách EÚ je uvedený v grafe č. 28. Podľa prezentovaných údajov, patrí Slovensko medzi krajiny

s najvyšším podielom vzniknutých a zaniknutých subjektov a zároveň medzi krajinou s najnižšou mierou prežitia novo vzniknutých subjektov po dvoch rokoch od svojho vzniku.

Tab. č. 3.10: Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach v SR v roku 2008 (v %)

Odvetvie (podľa NACE Rev 2)	1 rok	2 rok	3 rok	4 rok
Priemysel	71,5	63,7	60,2	53,9
Stavebníctvo	72,0	63,5	58,1	53,8
Služby	60,4	59,5	53,9	49,2
Vybrané odvetvia spolu	65,2	61,2	55,8	50,5

Zdroj: Eurostat, Business demography statistics

Novo vzniknuté subjekty dosahujú na Slovensku vo vybraných odvetviach po prvom roku od svojho vzniku 8,5 % podiel na celkovom počte aktívnych subjektov. Novo vzniknuté subjekty po piatich rokoch od svojho vzniku dosahujú 3 % podiel na celkovom počte aktívnych subjektov.

Tab. č. 3.11: Podiel novo vzniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku vo vybraných odvetviach v SR v roku 2007 (v %)

Odvetvie (podľa NACE Rev 2)	1 rok	2 rok	3 rok	4 rok	5 rok
Priemysel	6,9	9,5	6,4	3,2	2,6
Stavebníctvo	9,8	8,2	7,6	3,6	2,7
Služby	7,6	7,5	6,9	4,7	3,3
Vybrané odvetvia spolu	8,5	7,9	7,0	4,2	3,0

Zdroj: Eurostat, Business demography statistics

3.8 Regionálne hľadisko

Podľa územného rozdelenia bol najväčší počet MSP – právnických osôb ku koncu decembra 2010 registrovaný v Bratislavskom kraji (49 420). V ostatných krajoch sa pohyboval od 11 781 (Trenčiansky kraj) do 14 744 (Košický kraj). Medziročne sa zvýšil počet MSP – právnických osôb vo všetkých krajoch, najvýraznejšie v Nitrianskom (o 15,7 %) a Bratislavskom kraji (o 15,3 %), najmenej v Trenčianskom kraji (o 6,9 %).

Najviac fyzických osôb - podnikateľov pôsobilo v Bratislavskom (62 549) a Prešovskom kraji (59 808), najmenej v Košickom kraji (42 705). V roku 2010 bol zaznamenaný medziročný pokles počtu fyzických osôb – podnikateľov vo všetkých krajoch, okrem Banskobystrického kraja (rast o 0,1 %). Relatívne najviac sa medziročne znížil počet fyzických osôb – podnikateľov v Trnavskom kraji (o 2,1 %).

Vývoj počtu živnostníkov a malých a stredných podnikov v jednotlivých krajoch SR je znázornený v mape č. 1 a č. 2. Z hľadiska posúdenia ekonomickej aktivity regiónu má väčšiu vypovedaciu schopnosť ukazovateľ podielu počtu aktívnych podnikov na počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Tento ukazovateľ je znázornený v mape č. 3 a č. 4. Uvedený ukazovateľ dosahuje výrazne najvyššie hodnoty v Bratislavskom kraji, pričom disproporcia je výraznejšia pri podnikoch – právnických osobách.

Pre územné rozdelenie MSP - právnických osôb v jednotlivých krajoch SR je charakteristické pomerne nerovnomerné rozmiestnenie v určitých odvetviach, čo je príznačné hlavne v prípade Bratislavského kraja, v ktorom je registrovaných z celkového počtu MSP - právnických osôb v odvetví obchodných služieb 53 %, v doprave a informáciách 40 % a v obchode 30 %. V grafe č. 8 je znázornené zastúpenie krajov na celkovom počte MSP-PO v odvetví obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N).

Tab. č. 3.12: Počet podnikateľských subjektov v jednotlivých krajoch SR v roku 2010

Kraj SR	Fyzické osoby - podnikatelia			Podniky			MSP	Spolu
	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	malé (0-49)	stredné (50-249)	veľké (250 a viac)		
Bratislavský kraj	58 282	3 782	485	48 744	676	180	111 969	112 149
Trnavský kraj	42 004	1 593	896	12 862	274	61	57 629	57 690
Trenčiansky kraj	43 553	1 770	281	11 473	308	73	57 385	57 458
Nitriansky kraj	47 759	2 333	1 545	13 949	352	51	65 938	65 989
Žilinský kraj	56 079	1 852	1 008	13 057	333	61	72 329	72 390
Banskobystrický kraj	41 156	2 060	1 357	12 268	257	48	57 098	57 146
Prešovský kraj	56 443	2 355	1 010	12 857	263	58	72 928	72 986
Košický kraj	38 926	2 633	1 146	14 483	261	52	57 449	57 501
Spolu SR	384 202	18 378	7 728	139 693	2 724	584	552 725	553 309

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované NARMSP

Bratislavský kraj

V roku 2010 dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar za celú populáciu podnikov v Bratislavskom kraji v priemysle hodnotu 21 731 mil. Euro (32,2 % podiel na SR), vo veľkoobchode a maloobchode 18 246,6 mil. Eur (44,9 % podiel na SR), v doprave a skladovaní 3 437,6 mil. Euro (64,4 % podiel na SR), vo vybraných trhovách službách 4 965,8 (57,8 % podiel na SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 1 530,8 mil. Eur a 27,9 % podiel na stavebnej produkcii SR. Tržby medziročne rástli v stálych cenách vo všetkých uvedených odvetviach okrem stavebníctva, kde bol zaznamenaný medziročný pokles produkcie. Bratislavský kraj z pohľadu odvetvovej štruktúry hrubej pridanej hodnoty (v roku 2008 podľa OKEČ) je krajom z najvyšším podielom odvetvia obchodu, hotelov a reštaurácií, doprave a telekomunikácií (spolu 31,4 %) a finančného sprostredkovania a nehnuteľností (26,3 %) na hrubej pridanej hodnote. Naopak podiel odvetvia priemyslu (17,5 %) a stavebníctva (5,9 %) na hrubej pridanej je najnižší spomedzi všetkých krajov SR.

V registri organizácií Štatistického úradu SR bolo k 31. 12. 2010 v Bratislavskom kraji evidovaných 49 600 právnických osôb – podnikov, čo bolo o 6 566 viac ako v roku 2009. Viac ako polovica (51,9 %) podnikov bola registrovaná v okresoch Bratislava I a Bratislava II. Vo veľkostnej štruktúre podnikov najpočetnejšiu skupinu podnikov (92,8 %) tvorili mikro podniky (0-9), malé podniky (10-49) predstavovali 5,5 %, stredné podniky (50-249) 1,4 % a veľké podniky (250 a viac) 0,4 %. V štruktúre MSP – PO podľa druhu ekonomickej činnosti prevládali podnikateľské aktivity v oblasti obchodných služieb 44,9 % (o 15,6 percentuálnych bodov viac ako priemer SR), čo predstavovalo najvyššie zastúpenie z pomedzi všetkých krajov. Ďalej nasledovali obchod 26,9 % a doprava a informácie 9,2 %. 62 549 bolo registrovaných fyzických osôb - podnikateľov, čo je o 1,1 % menej než koncom decembra 2009. Z celkového počtu fyzických osôb nezapísaných v obchodnom registri bolo 58 282 živnostníkov, 3 782 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 485 samostatne hospodáriacich roľníkov. Z územného hľadiska najviac zaregistrovaných fyzických osôb

malo sídlo v okrese Bratislava V (19,8 %) a v okrese Bratislava II (17,9 %). Viac ako polovica živnostníkov pôsobila v oblasti obchodu a obchodných služieb (54,5 %, čo bolo o 13,8 p.b. viac ako priemer SR). V stavebníctve pôsobilo 12,7 % (o 10,3 p.b. menej ako priemer SR) a v doprave a informáciách 11,6 % (o 5,1 p.b. viac ako priemer SR).

Trnavský kraj

V roku 2010 realizovali podnikateľské subjekty (celá populácia podnikov) tržby za vlastné výkony a tovar v Trnavskom kraji v priemysle v hodnote 10 080 mil. Euro (14,9 % podiel na SR), vo veľkoobchode a maloobchode za 3 434,7 mil. Eur (8,5 % podiel na SR), v doprave a skladovaní za 365 mil. Eur (6,8 % podiel na SR) a vo vybraných trhových službách za 755,2 mil. Eur (8,8 % podiel na SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 526,9 mil. Eur a 9,6 % podiel na stavebnej produkcii SR. Medziročný pokles tržieb v stálych cenách bol dosiahnutý v maloobchode a poklesla aj stavebná produkcia. V ostatných odvetviach sa tržby medziročne zvýšili. V Trnavskom kraji dosahuje odvetvie priemyslu najvyšší podiel (44,3 %, podľa údajov z roku 2008) na hrubej pridanej hodnote zo všetkých krajov SR. Zastúpenie ostatných odvetví na hrubej pridanej hodnote je pod priemerom SR.

Podľa organizačnej štatistiky ŠUSR bolo v Trnavskom kraji v roku 2010 evidovaných 13 197 právnických osôb – podnikov, čo bolo o 1 311 viac ako v roku 2009. Najväčší počet registrovaných podnikov bol v okrese Dunajská Streda (25,0 %) a Trnava (24,5 %). Mikro podniky (0-9) tvorili 90,5 %, malé podniky (10-49) predstavovali 7,0 %, stredné podniky (50-249) 2,1 % a veľké podniky (250 a viac) 0,5 %. V štruktúre MSP – PO podľa ekonomického zamerania prevládali podnikateľské subjekty v oblasti obchodu 29,2 % (o 2,3 p.b. menej ako v celej SR). Ďalej nasledovali subjekty v oblasti obchodných služieb 24,9 % (o 4,5 p.b. menej ako SR) a priemyslu 12,3 % (2,5 p.b. viac ako SR). V registri organizácií registroval ŠUSR v Trnavskom kraji spolu 44 493 fyzických osôb – podnikateľov. Oproti roku 2009 sa ich počet znížil o 2,1 %. Z celkového počtu fyzických osôb bolo 42 004 živnostníkov, 1 593 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 896 samostatne hospodáriacich roľníkov. Najviac zaregistrovaných fyzických osôb malo sídlo v okrese Dunajská streda (25,6 %), okrese Trnava (21,7 %) a Galanta (18,8 %). Z odvetvového hľadiska živnostníci v Trnavskom kraji podnikali najmä v stavebníctve (29,5 %, čo bolo o 6,5 p.b. viac ako v celej SR), v obchode (22,1 %, menej ako SR o 5,4 p.b.), obchodných službách (13,9 %) a v priemysle (13,5 %).

Trenčiansky kraj

V Trenčianskom kraji sa v roku 2010 realizovali tržby za vlastné výkony a tovar za celú populáciu podnikov v priemysle v hodnote 6 439 mil. Euro (9,6 % podiel na SR), vo veľkoobchode a maloobchode 3 393 mil. Eur (8,4 % podiel na SR), v doprave a skladovaní 206,7 mil. Eur (3,9 % podiel na SR) a vo vybraných trhových službách 410,3 mil. Eur (4,8 % podiel na SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 467,2 mil. Eur a 8,5 % podiel na stavebnej produkcii SR. Medziročný pokles tržieb v stálych cenách bol dosiahnutý v maloobchode, veľkoobchode a v doprave a skladovaní. Poklesla aj stavebná produkcia. V priemysle a vo vybraných trhových službách sa tržby medziročne zvýšili. V Trenčianskom kraji obdobne ako v Trnavskom je významné zastúpenie odvetvia priemyslu na hrubej pridanej hodnote (36,1 %, podľa údajov z roku 2008).

Koncom roka 2010 bolo v Trenčianskom kraji registrovaných celkovo 11 854 právnických osôb – podnikov. Oproti roku 2009 sa ich počet zvýšil o 747 podnikov. Najväčší počet registrovaných podnikov bol v okrese Trenčín (28,2 %) a Prievidza (18,0 %). Z hľadiska veľkostných kategórií, mikro podniky tvorili 88,7 %, malé podniky 8,1 %, stredné

podniky 2,6 % a veľké podniky 0,6 %. V odvetvovej štruktúre MSP – PO prevládali MSP v oblasti obchodu 37,5 % (o 5,6 p.b. viac ako SR), v oblasti obchodných služieb 19,1 % (o 10,3 menej ako SR) a priemyslu 15,3 % (o 5,5 p.b. viac ako SR), pričom zastúpenie v priemysle pôsobiach MSP bolo najvyššie z pomedzi všetkých krajov SR. Registrovaných fyzických osôb – podnikateľov bolo 45 604, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom bolo nižšie o 0,7 %. Z celkového počtu fyzických osôb bolo 43 553 živnostníkov, 1 770 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 281 samostatne hospodáriacich roľníkov. Z územného hľadiska najviac zaregistrovaných fyzických osôb malo sídlo v okrese Prievidza (21,8 %), okrese Trenčín (19,6 %) a v okrese Považská Bystrica (13,8 %). Živnostníci v Trenčianskom kraji podnikali najmä v obchode (27,0 %), v stavebníctve (23,7 %) a v priemysle (19,7 %).

Nitriansky kraj

V roku 2010 dosiahli podnikateľské subjekty tržby za vlastné výkony a tovar v Nitrianskom kraji v priemysle úroveň 6 303,6 mil. Euro (9,3 % podiel na SR), vo veľkoobchode a maloobchode 4 013,7 mil. Eur (9,9 % podiel na SR), v doprave a skladovaní 354,9 mil. Euro (6,7 % podiel na SR), vo vybraných trhových službách 509,2 mil. Eur (5,9 % podiel na SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 516,6 mil. Eur a 9,4 % podiel na stavebnej produkcii SR. Tržby medziročne rástli v stálych cenách v priemysle a v doprave a skladovaní. V odvetví obchodu a vybraných trhových poklesli. Stavebná produkcia medziročne mierne vzrástla. V Nitrianskom kraji je v porovnaní s priemerom SR nadpriemerné zastúpenie odvetvia priemyslu (36,2 %) a pôdohospodárstva a chovu rýb (8,1 %) na hrubej pridanej hodnote.

Podľa organizačnej štatistiky ŠUSR bolo v Nitrianskom kraji v roku 2010 evidovaných 14 352 právnických osôb – podnikov, čo bolo o 1 930 viac ako v roku 2009. Viac ako polovica (50,6 %) podnikov bola registrovaná v okresoch Nitra a Komárno. Vo veľkostnej štruktúre podnikov najpočetnejšiu skupinu podnikov (89,9 %) tvorili mikro podniky (0-9), malé podniky (10-49) predstavovali 7,3 %, stredné podniky (50-249) 2,5 % a veľké podniky (250 a viac) 0,4 %. Zastúpenie MSP – PO podľa druhu ekonomickej činnosti bolo hlavne v oblasti obchodu 33,8 % (o 2,3 p.b. viac ako SR), obchodných služieb 21,5 % (o 7,8 p.b. menej ako SR) a priemyslu 12,3 %. V doprave a informáciách pôsobilo 10,3 % MSP – PO, čo predstavovalo najvyššie zastúpenie z pomedzi všetkých krajov. V registri organizácií registroval ŠU SR v Nitrianskom kraji spolu 51 637 fyzických osôb - podnikateľov, čo je o 1,7 % menej než koncom decembra 2009. Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov bolo 47 759 živnostníkov, 2 333 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 1 545 samostatne hospodáriacich roľníkov. Z územného hľadiska najviac zaregistrovaných fyzických osôb malo sídlo v okrese Nitra (25,5 %) a v okrese Nové Zámky (18,3 %). Najväčšie zastúpenie živnostníkov v Nitrianskom kraji bolo v obchode (32,4 %, čo bolo o 5,0 p.b. viac ako SR), stavebníctve (21,9 %) a priemysle (18,2 %).

Žilinský kraj

V Žilinskom kraji sa v roku 2010 realizovali tržby za vlastné výkony a tovar za celú populáciu podnikov v priemysle v hodnote 9 432,8 mil. Euro (14 % podiel na SR), vo veľkoobchode a maloobchode 3 571,6 mil. Eur (8,8 % podiel na SR), v doprave a skladovaní 253,6 mil. Eur (4,8 % podiel na SR) a vo vybraných trhových službách 502,1 mil. Eur (5,8 % podiel na SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 854,2 mil. Eur a 15,5 % podiel na stavebnej produkcii SR. U všetkých uvedených odvetviach medziročne tržby rástli okrem

maloobchodu a vybraných trhových služieb, kde zaznamenali pokles. Poklesla aj stavebná produkcia. Špecifikom Žilinského kraja je najvyššie zastúpenie odvetvia stavebníctva na hrubej pridanej hodnote v kraji spomedzi všetkých krajov SR (15,9 %, na základe údajov z roku 2008).

Ku koncu decembra 2010 bolo v Žilinskom kraji podľa registra organizácií ŠU SR zaregistrovaných spolu 13 451 právnických osôb – podnikov, čo bolo o 1 205 viac ako v roku 2009. Z hľadiska okresov bolo najviac podnikateľských subjektov zapísaných v obchodnom registri v okrese Žilina (36,0 %) a Martin (15,5 %). Z hľadiska veľkosti boli najpočetnejšie zastúpené mikro podniky (89,0 %), malé podniky (10-49) predstavovali 8,0 %, stredné podniky (50-249) 2,5 % a veľké podniky (250 a viac) 0,5 %. V štruktúre MSP – PO podľa druhu ekonomickej činnosti prevládali podnikateľské subjekty v oblasti obchodu 37,9 % (o 6,3 p.b. viac ako SR), obchodných služieb (18,1 %, čo je o 11,3 p.b. menej ako SR) a priemyslu (12,3 %). Počet zaregistrovaných fyzických osôb podnikajúcich na základe živnostenského a iného ako živnostenského zákona dosiahol v Žilinskom kraji 58 939. Počet fyzických osôb sa medziročne poklesol o 0,5 %. Z fyzických osôb najviac dominovali živnostníci, ktorých počet dosiahol 56 079. Slobodných povolaní bolo registrovaných spolu 1 852 a samostatne hospodáriacich roľníkov 1 008. Viac ako polovica živnostníkov (52,8 %, čo bolo o 13,5 p.b. viac ako SR) svoje aktivity rozvíjala v odvetví stavebníctva a priemyslu, pričom zastúpenie živnostníkov v týchto odvetviach bolo najvyššie v rámci celej SR.

Banskobystrický kraj

V Banskobystrickom kraji sa v roku 2010 realizovali tržby za vlastné výkony a tovar za celú populáciu podnikov v priemysle v hodnote 3 496,3 mil. Euro (5,2 % podiel na SR), vo veľkoobchode a maloobchode 2 303,2 mil. Eur (5,7 % podiel na SR), v doprave a skladovaní 247,1 mil. Eur (4,6 % podiel na SR) a vo vybraných trhových službách 436,8 mil. Eur (5,1 % podiel na SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 447,4 mil. Eur a 8,1 % podiel na stavebnej produkcii SR. Medziročný pokles tržieb v stálych cenách bol dosiahnutý v maloobchode a veľkoobchode. V ostatných odvetviach rástli a taktiež rástla aj stavebná produkcia.

Podľa organizačnej štatistiky ŠUSR bolo v Banskobystrickom kraji v roku 2010 evidovaných 12 573 právnických osôb – podnikov, čo bolo o 1 232 viac ako v roku 2009. Viac ako tretina podnikov (37,1 %) bola registrovaná v okrese Banská Bystrica. Vo veľkostnej štruktúre podnikov najpočetnejšiu 91,2 % skupinu tvorili mikro podniky s počtom zamestnancov do 9. Malé podniky predstavovali 6,3 %, stredné podniky 2 % a veľké podniky 0,4 %. Podľa druhu ekonomickej činnosti prevládali podnikateľské aktivity MSP - PO v oblasti obchodu (29,5 %, čo bolo menej ako SR o 2,0 p.b.), obchodných služieb (23,9 %, menej ako SR o 5,4 p.b.) a priemyslu (11,7 %). V Banskobystrickom kraji bol v roku 2010 ako v jedinom kraji zaznamenaný medziročný nárast počtu fyzických osôb - podnikateľov o 0,1 % na celkový počet 44 573. Z celkového počtu fyzických osôb nezapísaných v obchodnom registri bolo 41 156 živnostníkov, 2 060 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 1 357 samostatne hospodáriacich roľníkov, pričom viac ako pätina (21,8 %) zaregistrovaných fyzických osôb malo sídlo v okrese Banská Bystrica. Z odvetvového hľadiska živnostníci v kraji podnikali najmä v obchode (26,7 %, menej o 0,7 p.b. ako SR), stavebníctve (19,5 %, menej o 3,5 p.b. ako SR) a obchodných službách (14,6 %).

Prešovský kraj

V roku 2010 dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar za všetky podniky v Prešovskom kraji v priemysle úroveň 2 933,9 mil. Euro (4,3 % podiel na SR), vo veľkoobchode a maloobchode 2 318,8 mil. Eur (5,7 % podiel na SR), v doprave a skladovaní 251,1 mil. Euro (4,7 % podiel na SR), vo vybraných trhových službách 426,3 mil. Eur (5 % podiel na SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 575,5 mil. Eur a 10,5 % podiel na stavebnej produkcii SR. Tržby medziročne rástli v stálych cenách v priemysle, v maloobchode a vo vybraných trhových službách. Pokles zaznamenali vo veľkoobchode a v doprave a skladovaní. Stavebná produkcia taktiež medziročne poklesla. Prešovský kraj sa vyznačuje nadpriemerným zastúpením odvetvia stavebníctva na celkovej hrubej pridanej hodnote v kraji (podiel 14,2 %, na základe údajov z roku 2008).

V Prešovskom kraji bolo podľa údajov ŠUSR ku koncu roka 2010 registrovaných 13 178 právnických osôb – podnikov, čo bolo o 1 101 viac ako v roku 2009. Najvyšší počet registrovaných podnikov bol v okrese Prešov (30,6 %) a v okrese Poprad (18,5 %). Z hľadiska veľkosti boli najpočetnejšie zastúpené mikro podniky (89,8 %), malé podniky (10-49) predstavovali 7,8 %, stredné podniky (50-249) 2,0 % a veľké podniky (250 a viac) 0,4 %. V odvetvovej štruktúre podnikov podľa ekonomickej činnosti prevládali MSP-PO v oblasti obchodu (31,5 %, rovnako ako v SR), obchodných služieb (18,8 %, čo bolo menej o 10,6 p.b. ako SR), priemyslu (13,0 %, čo bolo viac ako SR o 3,2 p.b.) a stavebníctva (11,4 %). Štatistický úrad SR registroval na konci roka 2010 v Prešovskom kraji 59 808 fyzických osôb – podnikateľov, čo predstavovalo pokles o 0,4 % oproti minulému roku. Z celkového počtu fyzických osôb bolo 56 443 živnostníkov, 2 355 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 1 010 samostatne hospodáriacich roľníkov. Takmer pätina (19,7 %) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov mala sídlo v okrese Prešov, 13,4 % v okrese Poprad a 10,0 % v okrese Stará Ľubovňa. Viac ako štvrtina živnostníkov (27,3 %, čo bolo o 4,3 p.b. viac ako SR) podnikala v oblasti stavebníctva, 21,6 % (menej ako SR o 5,8 p.b.) v oblasti obchodu, 20,0 % (viac ako SR o 3,6 p.b.) v oblasti priemyslu a 10,8 % v oblasti obchodných služieb.

Košický kraj

V Košickom kraji sa v roku 2010 realizovali tržby za vlastné výkony a tovar za celú populáciu podnikov v priemysle v hodnote 7 067,6 mil. Euro (10,5 % podiel na SR), vo veľkoobchode a maloobchode 3 312,8 mil. Eur (8,2 % podiel na SR), v doprave a skladovaní 220,6 mil. Eur (4,1 % podiel na SR) a vo vybraných trhových službách 580 mil. Eur (6,8 % podiel na SR). Stavebná produkcia dosiahla úroveň 578,5 mil. Eur a 10,5 % podiel na stavebnej produkcii SR. Z uvedených odvetví medziročne rástli tržby v priemysle a v doprave a skladovaní. V ostatných odvetviach poklesli a poklesla aj stavebná produkcia.

Podľa organizačnej štatistiky ŠUSR bolo v Košickom kraji v roku 2010 evidovaných 14 796 právnických osôb – podnikov. Oproti roku 2009 sa ich počet zvýšil o 1 500. Najvyšší počet registrovaných podnikov bol v okrese Košice I 25,6 %, v okrese Košice IV 18,2 % a v okrese Košice II 13,4 %. Z celkového počtu podnikov tvorili mikro podniky 91,2 %, malé podniky 6,7 %, stredné podniky 1,8 % a veľké podniky 0,4 %. Podľa druhu ekonomickej činnosti MSP PO prevládali podniky v oblasti obchodu 38,5 % (viac ako SR o 6,9 p.b.), v oblasti obchodných služieb 21,2 % (menej o 8,1 p.b. ako SR) a v oblasti priemyslu 9,9 %. Fyzických osôb – podnikateľov registrovaných v roku 2010 v Košickom kraji bolo 42 705 a ich počet sa oproti roku 2009 znížil o 0,4 %. Z celkového počtu fyzických osôb bolo 38 926 živnostníkov, 2 633 podnikajúcich v slobodných povolaniach a 1 146 samostatne hospodáriacich roľníkov. 14,4 % z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov mala sídlo v okrese Spišská Nová Ves, 12,1 % v okrese Michalovce, 12,0 % v okrese Košice I a 11,8 %

v okrese Košice okolie. Viac ako tretina živnostníkov (33,5 %) pôsobila v oblasti obchodu (o 6,1 p.b viac ako SR), 17,0 % v stavebníctve (o 6,0 p.b. menej ako SR) 15,5 % v priemysle a 13,7 % v oblasti obchodných služieb.

Počet MSP-PO a živnostníkov podľa jednotlivých odvetví a krajov je uvedený v prílohe B, v tabuľke č. 1 a č.2.

3.9 Vnímanie konceptu a praktík spoločensky zodpovedného podnikania malými a strednými podnikmi na Slovensku

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania v spolupráci s výskumnou agentúrou FOCUS a Nadáciou Pontis zrealizovala reprezentatívny prieskum názorov medzi predstaviteľmi malých a stredných podnikov hodnotiaci vnímanie konceptu a praktík spoločensky zodpovedného podnikania. Prieskum sa uskutočnil v rámci projektu „Zodpovedné malé a stredné podniky na Slovensku“ a bol realizovaný formou telefonických rozhovorov v období od 30. septembra do 8. októbra 2010 na celkovej vzorke 1001 predstaviteľov malých a stredných podnikov (právnických osôb) s minimálne 10 a maximálne s 249 zamestnancami, ktoré boli náhodne vybrané z databázy všetkých takýchto podnikov pôsobiach na Slovensku.

Primárnym cieľom výskumu bolo zistiť aktuálny stav vnímania konceptu a praktík CSR predstaviteľmi malých a stredných podnikov na Slovensku.

Základnými parciálnymi cieľmi prieskumu bolo zistiť:

- mieru povedomia o koncepte CSR
- predstavy o obsahovej náplni pojmu CSR
- realizované aktivity CSR v ekonomickej, sociálnej a environmentálnej oblasti
- charakter realizovaných aktivít v oblasti CSR (pravidelný, príležitostný)
- identifikovať praktiky, ktoré predstavitelia MSP považujú za najviac nápomocné pri presadzovaní princípov CSR
- plány MSP v oblasti CSR do budúcnosti
- záujem o informácie z oblasti CSR a preferované formy ich šírenia
- motivátory, ktoré MSP vedú k uplatňovaniu princípov CSR v ich podnikaní
- predstavy o prínosoch, ktoré môže uplatňovanie princípov CSR priniesť firmám
- identifikovať najzávažnejšie riziká, ktoré predstavitelia MSP vnímajú v súvislosti s uplatňovaním princípov CSR
- aké sú najväčšie prekážky, ktoré bránia firmám v uplatňovaní princípov CSR.

V nasledujúcej časti sú uvedené najdôležitejšie zistenia z prieskumu:

Koncept spoločensky zodpovedného podnikania pozná viac ako polovica oslovených predstaviteľov podnikov (52%) – pričom necelá desatina (9%) vie presne, čo tento koncept znamená, takmer tretina (29%) vie približne, čo znamená a 14% o ňom síce počulo/čítalo, ale nevedia, čo znamená. Naopak, tento koncept nepozná takmer polovica oslovených predstaviteľov podnikov (48%).

Pojem „zodpovedné podnikanie“ najčastejšie asociuje etické správanie na trhu, čestnosť, férovosť, serióznosť – túto odpoveď spontánne uviedla viac ako pätina oslovených predstaviteľov podnikov (21%). Ďalšia takmer pätina si pod týmto pojmom predstavuje

zodpovednosť voči svojim zamestnancom, resp. starostlivosť o zamestnancov (19%) a tiež zodpovednosť všeobecne - bez bližšieho konkretizovania (18%). Ostatné asociácie boli uvádzané v menšej miere. Naopak, žiadnu asociáciu s pojmom „zodpovedné podnikanie“ nevedela spontánne uviesť viac ako štvrtina oslovených predstaviteľov podnikov (26%).

Za najdôležitejšie aktivity a princípy pri zodpovednom podnikaní sú medzi oslovenými predstaviteľmi podnikov považované najmä kvalitné produkty a služby (43%), dodržiavanie zákonov a nariadení (41%) a zabezpečenie práce a miezd (40%). Viac ako tretina oslovených predstaviteľov podnikov označila za najdôležitejšie aj transparentnú a čestnú komunikáciu so zákazníkmi (38%) a etické a transparentné konanie, nekorupčné praktiky a poctivosť pri podnikaní (36%). Ostatné aktivity vybrala menej ako tretina oslovených predstaviteľov podnikov - za najmenej dôležité sú považované aktivity ako: darcovstvo podpora neziskových subjektov (4%) a dobrovoľnícke aktivity a pomoc v komunite (3%).

V ekonomickej oblasti takmer všetci predstavitelia podnikov uvádzajú, že v rámci aktivít / princípov spoločensky zodpovedného podnikania ich podnik najčastejšie dodržiava zásady čestného správania sa na trhu (99%) a tiež dodržiava zásady transparentnosti (97%). Ďalšia výrazná časť oslovených tiež uvádza, že ich podnik dodržiava dobu splatnosti faktúr (88%), dbá na ochranu duševného vlastníctva (87%), mapuje si spokojnosť zákazníkov (85%) a žiada od dodávateľov, aby dodržiavali princípy zodpovedného podnikania (84%).

V sociálnej oblasti väčšina predstaviteľov podnikov uvádza, že v rámci aktivít / princípov spoločensky zodpovedného podnikania ich podnik najčastejšie podporuje vzdelávanie a rozvoj zamestnancov (83%). Viac ako dve tretiny oslovených tiež uvádzajú, že ich podnik uplatňuje princíp vyváženosti pracovného a osobného života zamestnancov (75%), poskytuje benefity pre zamestnancov (74%), a dodržiava BOZP nad rámec zákona (71%). Takmer dve tretiny predstaviteľov podnikov vykonávajú aj filantropiu (63%).

V environmentálnej oblasti väčšina predstaviteľov podnikov uvádza, že v rámci aktivít / princípov spoločensky zodpovedného podnikania ich podnik najčastejšie realizuje šetrné využívanie surovín, energie a vody (89%) a tiež redukovanie tvorby odpadu, triedenie a recyklovanie (85%). Viac ako tri štvrtiny oslovených tiež uvádzajú, že ich podnik uplatňuje znižovanie negatívnych dopadov na životné prostredie (79%) a ďalšie tri štvrtiny oslovených (75%) uvádzajú používanie materiálov a obalov šetrných k životnému prostrediu. Viac ako dve tretiny tiež uvádzajú, že ich podnik vykonáva ochranu fauny a flóry (67%), ako aj zavádzanie zariadení a technológií s nižšou energetickou a surovinovou spotrebou (67%).

Viac ako polovica (58%) oslovených predstaviteľov podnikov deklaruje skôr pravidelný charakter aktivít, ktoré vykonávajú v rámci spoločensky zodpovedného podnikania. Naopak, skôr príležitostný charakter týchto aktivít deklaruje 42% oslovených predstaviteľov podnikov.

Medzi praktiky, ktoré oslovení predstavitelia podnikov považujú za najviac nápomocné pri presadzovaní zodpovedného podnikania patria predovšetkým uprednostňovanie služieb, výrobkov od zodpovedných firiem (45%) a tiež daňové stimuly (41%).

V budúcnosti takmer dve tretiny (63%) podnikov plánujú udržať súčasnú úroveň aktivít súvisiacich so zodpovedným podnikaním. Ďalšia tretina (33%) deklaruje, že plánuje rozšíriť tieto existujúce aktivity. Súhrne možno povedať, že prevažná väčšina (96%) podnikov plánuje aktivity v oblasti zodpovedného podnikania aj v budúcnosti a to v rovnakej, alebo dokonca väčšej miere oproti súčasnosti.

Záujem o ďalšie informácie z oblasti zodpovedného podnikania prejavili takmer tri štvrtiny oslovených predstaviteľov podnikov (71%). Najčastejšie o tieto informácie prejavili záujem prostredníctvom internetu (54%). Naopak, o ďalšie informácie z oblasti zodpovedného podnikania neprejavila záujem viac ako štvrtina oslovených predstaviteľov podnikov (29%).

Najčastejšie uvádzaným motívom k zodpovednému podnikaniu je udržanie kroku s konkurenciou a požiadavkami trhu, ktorý uviedla viac ako polovica oslovených predstaviteľov podnikov (52%). Druhým najčastejšie menovaným motívom je snaha prilákať a udržať si kvalitných zamestnancov, ktorý uviedla takmer polovica oslovených (47%).

Za prínos zodpovedného podnikania je považované predovšetkým zlepšenie imidžu, reputácie firmy – túto odpoveď uviedla takmer polovica oslovených (48%). Približne pre 4 z 10 oslovených predstaviteľov podnikov prináša zodpovedné podnikanie aj zlepšenie ekonomických výsledkov (44%) a tiež zvýšenie lojality a spokojnosti zamestnancov (41%).

Za najväčšie riziká zodpovedného podnikania sú považované: zvýšené prevádzkové náklady a tým možný negatívny dopad na ziskovosť – toto riziko vybrala viac ako polovica oslovených predstaviteľov podnikov (58%). Ďalším často uvádzaným rizikom je aj konkurenčná nevýhoda, stratené zákazky – ktoré uviedlo 48% oslovených.

Dôvody, ktoré bránia uplatňovať zodpovedné podnikanie sú predovšetkým: zvýšené náklady (56%), nedostatočné zvýhodnenie týchto aktivít zo strany štátu (53%) a tiež aj chýbajúci kvalifikovaní ľudia (49%).

3.10 Postavenie MSP v ekonomike Slovenska - zhrnutie

V roku 2010 sa podľa odhadu Štatistického úradu SR vytvoril hrubý domáci produkt v bežných cenách v objeme 65 905,5 mil. Eur a oproti roku 2009 reálne narástol o 4 % (v roku 2009 zaznamenal pokles o 4,7 %). V bežných cenách sa medziročne zvýšil o 4,5 %. Vytvorená hrubá produkcia dosiahla v roku 2010 úroveň 150 981,2 mil. Eur, medzispotreba 90 772,7 mil. Eur a pridaná hodnota 60 208,5 mil. Eur. Čisté dane z produktov dosiahli objem 5 697 mil. Eur. Rast hrubého domáceho produktu súvisel najmä so zvýšením zahraničného dopytu. Objem vývozu výrobkov a služieb narástol o 16,4 % a hodnota dovozu výrobkov a služieb o 14,9 %. Domáci dopyt zaznamenal zvýšenie o 2,4 %.

Rast objemu HDP súvisel s rastom hrubej produkcie o 7,2 % na 150 981,2 mil. Eur a rastom medzispotreby o 9,1 % na 90 772,7 mil. Eur. Podiel medzispotreby na hrubej produkcii bol medziročne vyšší o 1 p. b. a dosiahol 60,0 %. K medziročnému rastu domáceho dopytu o 2,4 % prispeli všetky zložky okrem konečnej spotreby domácností, ktorá medziročne poklesla o 0,3 %. Konečná spotreba verejnej správy sa medziročne zvýšila o 0,1 %, konečná spotreba neziskových inštitúcií slúžiacim domácnostiam o 2,3 % a tvorba hrubého fixného kapitálu o 12,9 % pri raste tvorby hrubého fixného kapitálu o 3,6 %.

Podľa predbežných údajov ŠU SR sa podiel malých a stredných podnikov (právnických osôb – nefinančných korporácií) na základných ekonomických ukazovateľoch v nefinančnom sektore výrazne nezmenil. Podiel malých a stredných podnikov (právnických osôb – nefinančných korporácií) v nefinančnom podnikovom sektore na hrubej produkcii sa

medziročne mierne znížil o 0,3 p.b. na 42,8 %, na pridanej hodnote narástol o 1,3 p.b. na 56,1 % a na zisku pred zdanením poklesol o 3,7 p.b. na 53,4 %.

Podiel MSP na hrubej produkcii v nefinančnom sektore dosiahol 42,8 %. U malých podnikov tento podiel predstavoval 22,5 % (pokles o 0,4 p.b.), u stredných podnikov 20,4 % (rast o 0,2 p.b.) a u veľkých podnikov 57,2 % (rast o 0,3 p.b.) (graf č. 18). V bežných cenách medziročne rástla hrubá produkcia v MSP – právnických osôb v nefinančnom sektore o 11,9 % (z toho u malých podnikov o 10,3 % a stredných podnikov o 13,8 %) a dosiahla úroveň 44 140 mil. Eur. Hrubá produkcia vo veľkých podnikoch v nefinančnom sektore sa medziročne zvýšila o 13,2 % na úroveň 58 900 mil. Eur.

Podiel MSP na tvorbe pridanej hodnoty v nefinančnom sektore bol v roku 2010 56,1 %. Malé podniky tvorili 34,3 % (rast o 0,8 p.b.), stredné podniky 21,8 % (rast o 0,5 p.b.) a veľké podniky 43,9 % (pokles o 1,3 p.b.) (graf č. 19). V bežných cenách medziročne narástla pridaná hodnota v MSP – právnických osôb v nefinančnom sektore o 11,6 % (z toho u malých podnikov o 11,5 % a stredných podnikov o 11,8 %) a dosiahla úroveň 17 403 mil. Eur. Pridaná hodnota vo veľkých podnikoch v nefinančnom sektore medziročne narástla o 5,8 % na úroveň 13 638 mil. Eur.

Podiel MSP na zisku pred zdanením v nefinančnom sektore dosiahol 53,4 %. U malých podnikov tento podiel predstavoval 37,2 % (pokles o 7,3 p.b.), u stredných podnikov 16,2 % (rast o 3,7 p.b.) a u veľkých podnikov 46,6 % (rast o 3,7 p.b.) (graf č. 20). Medziročný nárast zisku v MSP – právnických osôb v nefinančnom sektore dosiahol 22 % a dosiahol úroveň 4 589 mil. Eur. Zisk pred zdanením u veľkých podnikov v nefinančnom sektore medziročne narástol o 41,6 % na úroveň 4 001 mil. Eur. Podľa metodiky ŠU SR sú za nefinančné korporácie považované ziskovo orientované podnikateľské subjekty zapísané v obchodnom registri vo všetkých oblastiach činnosti, okrem finančných činností. Patria sem tiež príspevkové organizácie, ktoré svoje výdavky kryjú z viac ako 50 % tržbami.

Priemerný počet zamestnaných osôb v národnom hospodárstve SR v roku 2010 podľa štvrťročného podnikového výkazníctva ŠUSR bol 2 151,9 tisíc. V porovnaní s rokom 2009 poklesla zamestnanosť o 1,1 % (pokles o 24,7 tisíc osôb). Zamestnanosť v ziskovo orientovanom podnikovom sektore zaznamenala medziročný pokles o 1,3 % (o 22,8 tis.). V kategórii malých a stredných podnikov vrátane živnostníkov poklesla zamestnanosť medziročne o 0,5 % (v roku 2009 bol pokles o 5,1 %). Zamestnanosť medziročne poklesla u živnostníkov o 2,8 % a u stredných podnikov o 0,3 %. Medziročný rast zaznamenala zamestnanosť v kategórii malých podnikov o 4 %. Priemerný počet zamestnaných osôb u veľkých podnikov medziročne poklesol o 3,2 % (v roku 2009 bol pokles o 5,7 %).

Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií a právnych foriem sa na celkovej zamestnanosti v podnikateľskom sektore v roku 2010 podieľali živnostníci (živnostníci a nimi zamestnávané osoby) 36,7 %, malé podniky 20,5 % (pričom mikro podniky 9,5 %), stredné podniky 15,1 % a veľké podniky 27,8 %. Malé a stredné podniky v roku 2010 tvorili 72,2 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike.

Podľa predbežných výsledkov ŠU SR a NBS dosiahol celkový vývoz tovarov a služieb v roku 2010 hodnotu 53,29 mld. Eur a celkový dovoz tovarov a služieb hodnotu 53,96 mld. Eur. Za rok 2010 sa zo Slovenskej republiky podľa údajov ŠU SR vyviezlo medziročne o 22,8 % viac tovarov, v celkovej hodnote 48 791 mil. Eur. Celkový dovoz tovarov dosiahol 48 653,5 mil. a v porovnaní s rokom 2009 sa zvýšil o 25,2 %. Celkovo sa malé a stredné podniky

podieľali na celkovom objeme vývozu tovarov 37,4 %, čo predstavuje 15,6 mld. Eur a čo je o 1,3 p.b. viac ako v roku 2009. Podiel MSP na celkovom dovoze tovarov v roku 2010 tvoril 42,8 %, čo predstavuje 18,1 mld. Eur, pri medziročnom poklese o 2,9 p.b.

Podiel MSP na hrubej produkcii, pridanej hodnote, zisku pred zdanením, zamestnanosti, vývoze a dovoze je znázornený v grafe č. 21.

3.11 Porovnanie s dostupnými zdrojmi EÚ

Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v SR je porovnateľná s veľkostnou štruktúrou podnikov v ostatných členských krajinách EÚ. Pre porovnanie štruktúry podnikateľského sektora a jeho podielu na zamestnanosti v Slovenskej republike a krajinách EÚ - 27 z hľadiska veľkostných kategórií boli použité údaje publikované Eurostatom a Štatistickým úradom SR. Prezentované údaje vykazujú určité metodologické odlišnosti, ktoré je potrebné pri vzájomnej komparácii zohľadniť.

Údaje za EÚ – 27 sú zostavené podľa metodiky Eurostatu pre *Structural business statistics* a pokrývajú odvetvia nefinančnej podnikovej ekonomiky. V údajoch za EÚ – 27 sú v prípade SR na rozdiel od ostatných krajín započítané len údaje za právnické osoby – podniky. Z uvedených údajov vyplýva, že z celkového počtu takmer 21 miliónov podnikateľských subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike v krajinách EÚ tvoria MSP 99,8 % (s výrazným zastúpením mikro podnikov 92 %) a podieľajú sa na zamestnanosti 66,7 %.

Počet podnikateľských subjektov v SR (podnikov – právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov) v nižšie uvedenej tabuľke reprezentuje celé hospodárstvo SR a zdrojom týchto údajov je register organizácií ŠU SR. V prípade zamestnanosti prezentované údaje vyjadrujú priemerný počet zamestnaných osôb v podnikovej ziskovo orientovanej ekonomike podľa výsledkov štvrťročného podnikového výkazníctva ŠUSR. Podľa uvedených údajov tvoria MSP v SR z celkového počtu podnikateľských subjektov 99,9 % podiel (zastúpenie mikro podnikov predstavuje 97,2 %) a podieľajú sa na zamestnanosti v podnikovej ekonomike 72,2 %.

Tab. č. 3.13: Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v SR a EÚ

		Veľkosť podniku				MSP	Spolu
		mikro	malý	stredný	veľký		
		(0-9)	(10-49)	(50-249)	(250+)		
EU - 27 (2008)	počet podnik. subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike (v tis.)	19 313	1 408	228	45	20 949	20 994
	podiel na počte podnik. subjektov	92,0%	6,7%	1,1%	0,2%	99,8%	100,0%
	počet zamestnaných osôb v nefinan. podnikovej ekonomike (v tis.)	39 325	27 856	23 410	45 185	90 591	135 776
	podiel na zamestnanosti	29,0%	20,5%	17,2%	33,3%	66,7%	100,0%
Slovensko (2010)	počet podnikateľských subjektov	538 038	11 881	2 806	584	552 725	553 309
	podiel na počte podnik. subjektov	97,2%	2,1%	0,5%	0,1%	99,9%	100,0%
	počet zamestnaných osôb v podnikovej ekonomike	772 976	229 160	271 693	489 304	1 273 830	1 763 133
	podiel na zamestnanosti	43,8%	13,0%	15,4%	27,8%	72,2%	100,0%

Zdroj: údaje za SR: Štatistický úrad SR, prepočet NARMSP
 údaje za EÚ 27: Eurostat, Structural business statistics

4. Odporúčania na ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia a rozvoj MSP

Úloha malých a stredných podnikov sa v slovenskom hospodárstve podobne ako v ostatných krajinách EÚ neustále posilňuje. Základným predpokladom ich dlhodobej konkurencieschopnosti a rastu je priaznivé podnikateľské prostredie. Vývoj v sektore malých a stredných podnikov je na kvalitu podnikateľského prostredia obzvlášť citlivý, pričom tento sektor sa významnou formou podieľa na tvorbe národného produktu s nezastupiteľnou úlohou v oblasti zamestnanosti.

Tvorba kvalitného podnikateľského prostredia si vyžaduje koordinovaný prístup všetkých rezortov, pretože takmer každý rezort do určitej miery svojou regulačnou činnosťou ovplyvňuje podnikateľské prostredie. Vytváranie vhodných podmienok napomáhajúcich rozvoju MSP by sa malo stať súčasťou politík všetkých ministerstiev, ostatných orgánov štátnej správy a samosprávy.

V podnikateľskom prostredí na Slovensku pretrvávajú v určitých oblastiach problémy, ako napr. problematická vymožiteľnosť práva, vysoká administratívna náročnosť podnikania, neefektívnosť verejného sektora, nedostatočná ponuka služieb e-governmentu, vysoké odvodové zaťaženie a administratívne náročný mechanizmus platby odvodov, pretrvávajúce praktiky klientelizmu a korupcie. Riešenie týchto nedostatkov napreduje veľmi pomaly alebo dokonca stagnuje.

Spoločným znakom uvedených problémových oblastí v podnikateľskom prostredí je ich komplexnosť a previazanosť na viaceré funkcie verejnej správy. Z tohto dôvodu si akékoľvek ďalšie zlepšenia v týchto oblastiach vyžadujú systémový prístup, medzirezortnú koordináciu, ako aj aktívnu spoluprácu samotných podnikateľov.

Určitým návodom na zlepšovanie podnikateľského prostredia je iniciatíva Small Business Act for Europe (SBA), ktorej cieľom je natrvalo zabudovať zásadu „najskôr myslieť v malom“ do procesu vytvárania politík, od regulácie až k verejným službám, a podporovať rast MSP poskytovaním pomoci pri zvládaní problémov, ktoré im bránia v rozvoji. V podmienkach SR je nevyhnutné, aby si uvedenú zásadu a 10 princípov stanovených v SBA¹ osvojili všetky rezorty s významným vplyvom na podnikateľské prostredie, t.j. aj neekonomické rezorty.

V nadväznosti na prijatie SBA by mala vláda SR v blízkej budúcnosti pripraviť a schváliť novú koncepciu podpory a rozvoja malého a stredného podnikania, ktorá by zabezpečila aplikáciu princípov SBA pri tvorbe legislatívnych, koncepčných aj strategických materiálov jednotlivými rezortmi a nanovo zadefinovala ciele rozvoja sektora MSP, rámec pre využitie podporných nástrojov MSP a ich inštitucionálne zabezpečenie.

Na základe odporúčaní NARMSP, ako aj na základe odborných stanovísk organizácií reprezentujúcich podnikateľský sektor (AZZZ SR, SOPK, Živnostenská komora, Slovenský živnostenský zväz, Združenie podnikateľov Slovenska, Slovenský zväz výrobných družstiev, Slovenská asociácia malých podnikov, Podnikateľská aliancia Slovenska) navrhujeme v

¹ uvedených v kap. 2.1

nasledujúcej časti v záujme skvalitnenia podnikateľského prostredia a zlepšenia podmienok pre dlhodobý rozvoj MSP prijať nasledovné opatrenia (vo väzbe na jednotlivé princípy SBA):

Princíp 1) Podnikanie - vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie

- Preorientovať výchovno-vzdelávací systém na systém podnecujúci mladých ľudí k prevzatíu väčšej zodpovednosti za seba a ekonomickú sebarealizáciu.
- Podporovať rozvoj podnikateľského myslenia, podnikateľskej kultúry a podnikateľských zručností na všetkých stupňoch škôl, pričom je potrebné kombinovať formálny prístup (úprava existujúcich učebných osnov), ako aj neformálny prístup spočívajúci v úzkom kontakte s podnikateľskou praxou.
- Zvýšiť investície do vzdelávania pomocou osobitných programov pre MSP a ich poradcov v podporných štruktúrach a organizáciách zastupujúcich záujmy MSP.
- Lepšie zosúladenie výchovno-vzdelávacieho systému stredného odborného školstva s potrebami MSP a vytváranie kooperujúcich prepojení praxe a vzdelávacích inštitúcií na znižovanie štrukturálnych nedostatkov trhu práce.
- Vytvoriť motivačný systém pre investovanie do vzdelávania, vo zvýšenej miere podporovať školy, o absolventov ktorých je dopyt na trhu práce.
- Zásadné zmeny v systéme vzdelávania a v prístupe k partnerskej spolupráci medzi privátnym sektorom, verejnou správou, vzdelávacími inštitúciami a vedecko-výskumnými pracoviskami.
- Otázky výchovy, vzdelávania budúcich generácií živnostníkov musia tvoriť sústavu celoživotného vzdelávania. V školskom systéme je potrebné vytvárať základy pre zmenu filozofie prechodu od zamestnaneckej k zamestnávateľskej spoločnosti, vychovávať absolventov stredných a vysokých škôl pripravených na samozamestnávanie prostredníctvom zvýšenia vedomostí v oblasti podnikateľskej ekonomiky, práva a v oblasti informatiky a komunikácie.
- Odporúčať samosprávnym krajom a subjektom miestnej samosprávy, aby do svojich politík zapracúvali opatrenia Európskej charty pre malé podniky a Zákona o malých podnikoch.
- Prijatť Národnú stratégiu podpory spoločensky zodpovedného podnikania v SR, resp. alternatívny rámec pre stimuláciu zodpovedného podnikania na národnej úrovni, presadzovať princípy zodpovednosti v dodávateľsko-odberateľských vzťahoch, čím sa posilní trvaloudržateľnosť a konkurencieschopnosť MSP.
- Zvýšiť povedomie o zodpovednom podnikaní medzi slovenskými MSP šírením informácií o tejto problematike a príkladov dobrej praxe.

Princíp 2) Druhá šanca - zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu

- Zabezpečiť aby bola dodržiavaná povinnosť ukladania účtovných závierok do Zb. listín, tak ako to ukladá zákon o účtovníctve č. 431/2002 § 21a tým umožňovať iným podnikateľom preveriť si solventnosť, štruktúru aktív, pasív, cash-flow a pod (*odporúčané aj AZZZ SR*).
- Umožniť v prípade insolventnosti podávanie návrhu na vyhlásenie konkurzu na vlastnú spoločnosť, na seba. Za súčasného stavu nie sú veritelia schopní podať na dlžníkov sami návrh na vyhlásenie konkurzu, v praxi ide o nesplniteľné podmienky (*odporúčané aj AZZZ SR*).
- Zabezpečiť aby pri uplatňovaní výkonu práva veriteľov v súdnom, a v exekučnom konaní bolo konanie operatívne a bez prietáhov (*odporúčané aj AZZZ SR*).
- Odstrániť dlhé lehoty v rozhodovaní obchodných sporov a mimoriadne dlhé a minimálne efektívne exekúcie (*odporúčané aj AZZZ SR*).
- Zabezpečiť, aby súdy oznamovali ex offo tie skutočnosti, pri ktorých došlo ku spáchaniu trestného činu. Pri konkurzných sporoch a pri reštrukturalizácii dochádza často k páchaniu trestnej činnosti zneužitím obsahu súdneho spisu a založených dokladov ako poškodzovanie veriteľov, zvyhodňovanie iných veriteľov (*odporúčané aj AZZZ SR*).
- Zabezpečiť, aby súdy dostatočne dozorovali konkurzné, reštrukturalizačné spisy, resp. dostatočne chránili záujmy veriteľov v týchto konaniach (*odporúčané aj AZZZ SR*).
- Zabezpečiť, aby sa dostatočne uplatňovalo hľadisko maximálnej efektívnosti v konkurznom konaní. Množstvo konkurzov prebieha zbytočne veľa rokov (nezriedka 10 i viac rokov), čím sa v neprospech veriteľov spotrebuje i tá troška majetku úpadcu, čo tam ešte bola, príp. sa vymohla (*odporúčané aj AZZZ SR*).
- Realizovať dlhodobú kampaň s cieľom odstrániť predsudky voči bankrotu.
- Zrealizovať analýzu systému riešenia bankrotu na Slovensku a navrhnúť opatrenia, ktoré povedú k rýchlemu konaniu spojenému s ukončením podnikania.

Princíp 3) Najskôr myslieť v malom - vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“

- Odporúčame zahrnúť malých a stredných podnikateľov do procesu prípravy aktualizácie daňovej a odvodovej legislatívy, nakoľko zmeny v oblasti daňovej a odvodovej legislatívy spôsobujú najmä pre malé podniky výrazné náklady v podobe času stráveného štúdiom zmien týchto predpisov a štúdiom potrebnej odbornej literatúry, ako aj dodatočných výdavkov súvisiacich s aktualizáciou účtovného softvéru.
- Skvalitniť účtovné vykonávacie predpisy, so zapojením podnikateľskej verejnosti, tak, aby reflektovali potreby praxe v oblasti účtovníctva, čo prispeje k ďalšiemu znižovaniu nákladov v oblasti vedenia účtovníctva.
- Novelizovať všetky daňovo-odvodové zákony a iné predpisy zásadne len raz ročne, k 1. januáru.

- Zvážiť odloženie účinnosti ustanovení upravujúcich sankcie v novelizovaných ustanoveniach zákonov tak, aby sa zmeny mohli zaužívať v praxi.
- Predĺžiť legisvakačnú dobu (teda dobu medzi platnosťou a účinnosťou predpisu).
- Vypracovať vzory tlačív tam, kde sa to doposiaľ neurobilo.
- Presadzujeme, aby sa všetky dane a odvody platili daňovému úradu a ten by ich potom rozdeľoval Sociálnej poisťovni a zdravotným poisťovniam.
- Daňové úrady by viedli jednotný informačný systém, kam by sa zasielali všetky prihlášky, odhlášky a výkazy o zamestnancoch tak, aby sa zamedzilo dvojitému plneniu týchto povinností. Sociálna poisťovňa a zdravotné poisťovne by čerpali informácie z tohto systému.
- Aby podnikatelia nemuseli písomne komunikovať s príliš veľkým množstvom poisťovní, navrhujeme vytvoriť jednotnú podateľňu alebo kontaktné miesto, ktoré by rozosiľalo príslušné dokumenty ďalej.
- Navrhujeme posilnenie dispozitívnosti zmluvných vzťahov voči vymedzeným ustanoveniam Zákonníka práce (ustanovenie o dovolenke, pracovnom čase, nadčasoch) úpravou súčasného znenia v nasledovnom znení: "Zmluvné strany sa pri úprave pracovnoprávných vzťahov podľa tohto zákona môžu odchýliť od ustanovení tohto zákona. Ak dohodnutá úprava pracovnoprávných vzťahov obsahuje nižší štandard práv zamestnanca ako je štandard podľa Zákonníka práce, zamestnanec musí byť na takéto odchýlenie sa od znenia Zákonníka práce v pracovnej zmluve výslovne upozornený. V takom prípade pracovná zmluva musí obsahovať úpravu mechanizmu kompenzácie zamestnanca za znížený štandard jeho práv. V prípade, ak zmluva takýto mechanizmus neobsahuje, postupuje sa pri realizácii pracovnoprávných vzťahov podľa ustanovení Zákonníka práce."
- Zaviesť ako výpovedný dôvod zamestnanca spôsobenie škody zamestnávateľovi v rozsahu väčšom ako 4-násobok priemernej mzdy zamestnanca v SR.
- Povinnosť uchovávať vybrané dokumenty u platiteľov poistného po dobu 10 rokov navrhujeme skrátiť na polovicu.
- V záujme odstránenia nejednotného výkladu právnych predpisov zabezpečiť, aby gestorský rezort (tvorca zákonnej normy) bol povinný poskytnúť záväzný výklad právnej normy (odporúčané aj SAMP).
- Predkladať návrhy zákonov formou a obsahom čo najjednoduchšie a jednoznačné. Zaviesť povinnosť predkladateľa spracovať spolu s návrhom právnej normy aj jednoduché, stručné a ľahko zrozumiteľné výklady pravidiel a povinností, ktoré z neho vyplývajú.
- V prípade živnostníkov, samostatne hospodáriacich roľníkov a slobodných povolání poberajúcich starobný dôchodok navrhujeme dobrovoľné platenie odvodov na starobné dôchodkové poistenie, pretože tieto sa im do celkovej výšky dôchodkov

premietnu len minimálne. Súčasne by to tieto skupiny obyvateľstva motivovalo k ďalšej ekonomickej aktivite, čo by sa prejavilo v zvýšenom výnose daní.

- Upraviť vzťahy medzi štátnymi inštitúciami a podnikateľmi tak, aby pri zistení menej závažných porušení povinností malými a strednými podnikateľmi neboli ihneď postihovaní finančnými sankciami, ale bola im daná možnosť nápravy uložením opatrení so záväzným termínom na odstránenie zisteného nedostatku (*odporúčané aj SAMP*).
- Vykonať legislatívnu úpravu do jedného zákona týkajúcu sa BOZP a súvisiacich predpisov, za účelom jednoduchšej orientácie zamestnávateľov v tejto oblasti.
- Zjednotiť termíny predloženia všetkých štatistických výkazov a hlásení (súhrnný výkaz, Intrastat, oznamovacia povinnosť na posledný deň mesiaca, nasledujúceho po období (mesiac, štvrťrok...), za ktorý sa údaje vykazujú (*odporúčané aj SAMP*).
- Znížiť administratívnu náročnosť agendy ľudských zdrojov, ktorá zbytočne zvyšuje náklady podnikateľom i verejným inštitúciám.
- Odstrániť neúmerne sankcie štátnych, samosprávnych, verejnoprávných a iných správnych orgánov voči MSP pri jednorazovom nesplnení povinností, najmä nepeňažných. Pri menej závažných nedostatkoch zaviesť zásadu, aby uloženiu sankcie predchádzalo písomné upozornenie, že ak sa nedostatky budú opakovať, bude uložená sankcia. Zo strany kontrolných orgánov uplatňovať najmä u malých podnikateľov prevenciu /napr. uložiť vzdelávacie aktivity ako nápravné opatrenie/ pred represiou. Netýka sa MSP zabezpečujúcich špecifické činnosti (napr. narábanie s výbušnými látkami, jedmi a pod.) v týchto prípadoch je potrebné dbať, aby sa dôsledne dodržiavali príslušné predpisy a bezpečnostné opatrenia týkajúce sa týchto činností.
- Zaviesť koordináciu postupu medzi jednotlivými orgánmi verejnej správy pri výkone kontroly podnikateľov. Viacero kontrolných orgánov by malo skontrolovať podnikateľa súčasne, čím by sa zabránilo viacnásobnej kontrole rovnakých skutočností. Pre podnikateľa by to popri úspore času a administratívnej záťaže znamenalo aj zníženie nákladov spojených s výkonom kontrolnej činnosti.
- V oblasti obchodného práva aktívne podporovať využívanie alternatívnych metód riešenia sporov a zvýšiť informovanosť podnikateľských subjektov v tejto oblasti.
- Znížiť administratívnu náročnosť, skrátiť a zjednodušiť procedúry pri získavaní a využívaní podpory pre MSP, ktoré sú najmä pri programoch financovaných zo štrukturálnych fondov neúmerne zdĺhavé a administratívne náročné. Uľahčiť prefinancovanie projektov uplatňovaním zálohových platieb pre MSP. Vylúčiť zmeny pravidiel od vyhlásenia výzvy po ukončenie projektov.
- Pripraviť strednodobú stratégiu rozvoja a podpory MSP, ktorá by nanovo definovala ciele rozvoja sektora MSP, rámec pre využitie podporných nástrojov MSP, ich inštitucionálne zabezpečenie a koordináciu, ako aj úpravy právneho rámca podnikateľského prostredia s cieľom odstrániť prekážky rozvoja MSP na Slovensku. Stratégia by mala vychádzať zo zásad zadefinovaných v dokumente EK *Small Business Act for Europe*.

- Prijat' opatrenia na zníženie administratívnej náročnosti súvisiacej so zamestnávaním (prijímanie zamestnanca, systém odvodov do fondov) a opatrenia na zníženie celkových nákladov práce znižovaním odvodov do fondov na základe komplexnej a objektívnej analýzy potrieb a možností ďalšieho znižovania odvodového zaťaženia v SR.
- Stabilizovať regulačný rámec pre podnikanie a v tejto súvislosti najmä:
 - definovať systém konzultácií medzi verejnou správou a súkromným sektorom, ktorý môže byť realizovaný ako súčasť používania jednotnej metodiky s cieľom prípravy noriem, ktoré budú stabilné a nebudú vyžadovať následné úpravy/opravy;
 - analyzovať existujúci regulačný rámec a eliminovať normy alebo opatrenia, ktoré sú zastarané a neprinášajú spoločenských úžitkov (neplnia už cieľ, ktorý norma sledovala v minulosti).

Princíp 4) Ústretová verejná správa - zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP

- Znížiť základné imanie v a.s. na polovicu, v s.r.o. na symbolické 1 euro.
- Aplikovať súdny poplatok za návrh na zápis zmeny vo výške 66 eur aj na prvozápisy, prípadne by bolo možné zvážiť úplné odstránenie poplatkov pri zakladaní spoločností.
- Vytvoriť štandardizované formuláre pre malých a stredných podnikateľov, ak spoločnosť zakladá jediný spoločník alebo akcionár.
- Zjednotenie funkcie živnostenského a obchodného registra do jednej inštitúcie.
- K zníženiu administratívneho zaťaženia malých a stredných podnikateľov by tiež prispelo, keby daňové úrady v rámci elektronickej komunikácie podnikateľom dopredu zasielali vzor príslušného tlačiva daňového priznania a aj týmto spôsobom ich upozornili na daňovú povinnosť.
- Potrebne je zjednodušenie slovenskej legislatívy upravujúcej problematiku elektronického podpisu.
- Vo vzťahu k verejnej správe je potrebné skvalitniť postupy a procesy pri tvorbe územnoplánovacích dokumentov tak, aby sa ich reálnym využitím a uplatnením v konaní územné a stavebné konania zbytočne nepredlžovalo a nepredražovalo.
- V oblasti stavebného poriadku sa odporúča presne vymedziť a definovať jednotlivé kategórie stavieb, na ktoré nie je potrebné stavebné povolenie, prípadne ohlásenie, resp. ich nie je potrebné ohlasovať vôbec.
- Odporúčame tiež prenesenia povinnosti stavebníka zabezpečiť podklady pre konanie v podobe vyjadrenia dotknutých orgánov na stavebný úrad. Perspektívne by bolo možné uvažovať o vytvorení informačného systému, ktorý by prepájal všetky dotknuté orgány v danom území (takto dotknuté orgány je možné identifikovať už v územnom konaní), ktorý by umožňoval skrátiť stavebné konanie.
- Malým a stredným podnikateľom by tiež znížilo náklady kompletne presunutie agendy Obchodného registra na internet a zjednodušenie vykonávania zápisov, zmien a výmazov.

Namiesto výpisu z Obchodného registra, nie staršieho ako tri mesiace, by mal stačiť on-line výpis na internetovej stránke registra.

- Zaviesť do zákona pri sankciách za čierne stavby v prípade akého porušenia stavebného zákona bude stavebník postihnutý finančnou sankciou a za akých porušení bude mu uložené odstránenie čiernej stavby. Mal by to riešiť zákon jednoznačne a nie nechávať to na posúdení staveného úradu.
- V rámci územného plánovania a následne v rámci povoľovania stavieb striktne dodržiavať priemyselné zóny a obytné zóny a v rámci obytných zón, zóny rodinných domov, zóny výškových obytných domov a pod., pod hrozbou sankcionovania stavebného úradu. Takýmto ustanovením v zákone by sa predišlo nejasnostiam v zákone vysvetľovať ustanovenia ľubovoľným spôsobom.
- Pri tvorbe každej právnej normy uplatňovať zásadu, podľa ktorej orgány verejnej správy, verejnoprávne inštitúcie (sociálna poisťovňa a pod.) nebudú požadovať v správnom či inom konaní subjektov dokumenty, listiny, rozhodnutia a pod., ktoré sú vydané iným orgánom štátnej či verejnej správy, verejno-právnou inštitúciou (sociálnom poisťovní a pod.).
- Znížiť administratívnu záťaž podnikania, zrýchliť a zjednodušiť proces zakladania nových firiem a živností, odstrániť duplicitu predkladania dokladov pre štátnu správu, zrýchliť zavedenie komunikácie pomocou internetu, zjednodušiť a zmenšiť rozsah požadovaného výkazníctva atď (*odporúča aj SOPK*).
- Informatizáciou štátnej a verejnej správy odstrániť niekoľkonásobne sa opakujúce požiadavky na informácie, doklady a údaje podnikateľov. Urýchlenným zavádzaním služieb e-governmentu zefektívniť procesy vo všetkých oblastiach, kde dochádza k interakcii verejnej správy s podnikateľskými subjektmi. Možnosť vyplnenia potrebných formulárov elektronicky konanie zrýchľuje a znižuje počet chýb v jednotlivých dokumentoch.
- Vytvoriť stimulujúce podmienky pre široké využívanie elektronického podpisu podnikateľskými subjektmi.

Princíp 5) Verejné obstarávanie a štátna pomoc - prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP, uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP.

- Zvýšiť transparentnosť verejného obstarávania na centrálnej úrovni i na úrovni regiónov - samospráv (*odporúčané aj SOPK*).
- Školiť verejných obstarávateľov s cieľom zvýšiť kvalitu obstarávania, a to nielen z hľadiska formálnosti, ale i hospodárnosti (*odporúčané aj PAS*).
- Zaviesť osobnú zodpovednosť za chyby v obstarávaní a porušenia finančnej disciplíny (*odporúčané aj PAS*).
- Zavádzať pravidlá transparentnosti do systému verejného obstarávania na všetkých úrovniach verejnej správy - uprednostnením výrobcov a poskytovateľov služieb pred

sprostredkovateľmi, výberom iba účastníkov s jasnou podnikateľskou stopou a históriou, prehodnotením činnosti a pôsobnosti Úradu pre verejné obstarávanie, obmedzením využívania inštitútu časovej tiesne na prípady definované ako vis major, centralizáciou verejného obstarávania (odporúčané aj SOPK).

- Odstrániť korupciu a klientelizmus (odporúčané aj SOPK).

Princíp 6) Financie - uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií.

- Zlepšiť poskytovanie informácií o finančnej podpore pre MSP a výraznejšie prezentovať existujúce programy podpory na miestnej, národnej, či európskej úrovni.
- Analyzovať dopad existujúcich podporných programov a prispôbiť podmienky ich poskytovania potrebám MSP.
- Posilnením a lepším prepojením existujúcich finančných podporných programov (záručné a úverové programy SZRB a NARMSP) s iniciatívou JEREMIE uľahčiť prístup najmä pre začínajúcich podnikateľov k štartovaciemu kapitálu, pravidelne prehodnocovať potrebu doplnenia zdrojov do týchto programov.
- Vo väčšej miere spájať podporu začínajúcim a malým podnikateľom formou dotácií a mikroúverov s poskytovaním vzdelávacích a poradenských služieb.
- Pre ďalší rozvoj MSP zvýšiť čerpanie prostriedkov z eurofondov prehodnotením podmienok aplikácie, zabezpečiť predfinancovanie projektov a priebežné preplácanie súvisiacich faktúr.
- Podporu začínajúcim podnikateľom vo forme príspevku na samostatnú zárobkovú činnosť neviazať na povinnosť ich vstupu do evidencie nezamestnaných a zotrvanie v nej.
- Zlepšiť finančnú situáciu MSP prostredníctvom podpory potenciálnych investorov, aby investovali alebo požičali finančné zdroje začínajúcim podnikateľom a podnikom prostredníctvom úľavy na dani, ktorú by si investor mohol uplatniť vo výške 2,5 % z výšky úveru. Výhodou takejto schémy je jednoduchý princíp fungovania, ktorý len minimálne zaťažuje štátny rozpočet a vhodne stimuluje trhové prostredie (fungujúci model napr. Win-Win úvery v Belgicku).
- Zvážiť vytvorenie podpornej schémy na preplácanie pohľadávok malých a stredných podnikateľov, ktoré majú voči štátnym inštitúciám a ostatným subjektom s účasťou štátu. Pomocou tejto schémy by bolo podnikateľovi preplatená podstatná časť hodnoty pohľadávky (napr. 80 %). Toto opatrenie by umožnilo podnikateľovi naďalej rásť, keďže financie by mal k dispozícii a neboli by blokované vo forme pohľadávok (fungujúci model napr. podporná schéma Casheo v Belgicku).
- Odporúčame zlepšiť dostupnosť údajov dokumentujúcich využitie úverových zdrojov v sektore malých a stredných podnikov. Zo strany Národnej banky Slovenska odporúčame zabezpečiť zber a publikovanie údajov v rámci úverovej štatistiky osobitne aj za sektor MSP (podľa odporúčaní EK č. 2003/361/EC).

Princípy 7 a 10) Jednotný trh a internacionalizácia - nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh, povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov.

- Zvýšiť úroveň informovanosti podnikateľov o príležitostiach, ktoré ponúka jednotný trh a naďalej stimulovať MSP k internacionalizácii svojej činnosti.
- Výraznejšie podporovať poradenstvo a vzdelávanie o možnostiach podnikania na trhoch EÚ a trhoch tretích krajín, zvýšiť úroveň manažmentu exportujúcich MSP.
- Rozširovať podporu exportu v komoditnej ako aj v teritoriálnej štruktúre, s dôrazom na trhy s predpokladom vysokého rastu.
- Podporovať exportné a importné aktivity MSP so zameraním na odstránenie slabých stránok, ktoré predstavujú najmä nedostatočné skúsenosti so zahranično-obchodnými transakciami, nedostatočné znalosti trhu a príslušných predpisov, získanie obchodných partnerov, financovanie exportu a pod.
- V prípade podpory zameranej na akvizičnú činnosť umožniť čerpanie prostriedkov podnikateľským združeniam a zväzom, ktoré môžu poskytovať servis MSP pri organizácii výstav najmä v spoločných expozíciách a dokážu využiť prostriedky efektívnejšie a komplexnejšie (odporúčané aj Coop Produkt Slovensko).
- Zvýšiť konkurencieschopnosť slovenských podnikov na zahraničných trhoch prostredníctvom podpory na zníženie domácej energetickej a surovinovej náročnosti výroby.
- Vo väčšej miere využiť skúsenosti veľkých podnikov so zahraničnoobchodnými aktivitami k posilneniu internacionalizácie MSP.

Princíp 8) Zručnosti a inovácie - podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií.

- Zlepšiť dostupnosť kvalitného vzdelávania pre všetky vrstvy obyvateľstva na všetkých stupňoch vzdelávania a v rôznych fázach života (odporúčané aj AZZZ SR).
- Zvýšiť úroveň informovanosti podnikateľov o význame inovačných aktivít pre MSP.
- Systémovo podporiť regionálne samosprávy a regionálne štruktúry vytvorené v predchádzajúcich obdobiach na podporu inovácií (napr. technologické inkubátory) s cieľom podpory inovatívnych nápadov, šírenia dobrých skúseností a rozvoja celoživotného vzdelávania (ako súčasť budovania znalostnej ekonomiky a spoločnosti).
- Uplatniť účinnejšie motivačné nástroje na trvalé zvyšovanie inovačnej aktivity podnikateľského sektora (odporúčané aj AZZZ SR).
- Zavádzať do praxe nástroje na podporu užšej kooperácie medzi súkromným sektorom a akademickou obcou/výskumom s využitím najlepších príkladov z EÚ.

- Podporovať zakladanie klastrových organizácií, čo prinesie zvýšenie inovačnej kapacity firemných členov klastrových organizácií a bude stimulovať rozvoj sektora MSP.
- Pomocou inovatívnych nástrojov finančnej pomoci podporovať expanzné a inovatívne aktivity firiem s rastovým potenciálom.
- Prehodnotiť priority štátnej vedeckej a technickej politiky a stanoviť optimálny počet prioritných smerov výskumu a vývoja v súlade s očakávaným hospodárskym rastom (odporúčané aj AZZZ SR).
- Prehodnotiť systém podpory aplikovaného výskumu a vývoja zo zdrojov štrukturálnych fondov EÚ a zabezpečiť porovnateľné podmienky pre využívanie týchto zdrojov organizáciami všetkých sektorov vedy a techniky, vrátane organizácií podnikajúcich v oblasti vedy a techniky (odporúčané aj AZZZ SR).
- Odporúča sa koncentrovať prostriedky štátu do oblastí výskumu a vývoja, kde je možné dosiahnuť medzinárodne akceptovateľné a reálne výsledky. Reálne výsledky pravidelne verifikovať so zámermi.

Princíp 9) Životné prostredie - umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti.

- Zlepšiť informačnú podporu podnikateľských subjektov v oblasti ochrany životného prostredia a environmentálneho manažmentu.
- Zvyšovanie povedomia o zelenom podnikaní ako o podnikaní s vysokou pridanou hodnotou.
- Rozvoj programov vzdelávania na všetkých úrovniach – aj v oblasti celoživotného vzdelávania so zameraním na ekológiu.
- Zvýšiť mieru stability rozvoja environmentálnych stratégií naprieč politickým spektrom – aj v širšom spoločenskom kontexte.
- Zlepšenie infraštruktúry pre zavádzanie ekoinovácií v SR.
- Podporovať zavádzanie environmentálneho manažérskeho systému (EMS) v malých a stredných podnikoch ako nástroja umožňujúceho znižovať negatívne environmentálne vplyvy.
- Výraznejšie propagovať potrebu realizácie energetických úspor a presadzovať zníženie energetickej náročnosti výroby v sektore malých a stredných podnikov.
- Zefektívniť Operačný Program Životné Prostredie – rozšíriť program o ďalšie sektory v súlade s iniciatívami EU – napr. s „Iniciatívou vedúcich trhov“.
- Poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom v oblasti environmentálnej legislatívy.

- Zvýšiť podporu ekologických produktov a čistej produkcie.
- Zvýšiť povedomie o implementácii stratégie Európa 2020 so zameraním na životné prostredie a zodpovedné podnikanie v podmienkach SR.

5. Štátna podpora MSP

5.1 Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (MH SR) je ústredným orgánom štátnej správy Slovenskej republiky pre priemysel, energetiku, teplárenstvo, plynárenstvo, ochranu a racionálne využívanie nerastných surovín, **podporu malého a stredného podnikania, stratégiu tvorby a podporu podnikateľského prostredia, vnútorný obchod, zahraničný obchod, cestovný ruch a ochranu spotrebiteľa**, BOZP v baníctve, puncovníctvo, skúšanie drahých kovov, kontrolu zákazu vývoja, výroby, skladovania, použitia a obchodu s chemickými zbraňami a prekursorami, koordináciu hospodárskej mobilizácie, privatizáciu majetku štátu.

V roku 2010 bolo v gescii MH SR poskytnutých 134,90 mil. Eur, z toho zo zdrojov spoločenstva 62,51 mil. Eur, čo predstavuje 46 % z celkového objemu poskytnutej pomoci. V rámci operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast bola štátna pomoc poskytnutá poskytovala formou nenávratného finančného príspevku v celkovej výške 66,9 mil. Eur, z toho zo zdrojov spoločenstva 56,9 mil. Eur.

Štátna pomoc v gescii MHSR bola v roku 2010 ďalej poskytovaná podľa nasledovných opatrení štátnej pomoci:

- N 324/2005 Štátna pomoc pre slovenský uhoľný priemysel vo výške 4,71 mil. Eur,
- N 659/2006 Schéma štátnej pomoci pre veľké podniky vo výške 0,11 mil. Eur,
- XR 84/2008 - zákon č. 561/2007 Z. z. o investičnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon je schémou štátnej pomoci) vo výške 10,1 mil. Eur,
- XR 158/2007 Schéma štátnej pomoci na podporu regionálneho rozvoja č. 1621/2007- 1000 vo výške 34,7 mil. Eur,
- N 222/2009 Schéma pre dočasné poskytovanie malej pomoci v Slovenskej republike počas trvania finančnej a hospodárskej krízy vo výške 6,6 mil. Eur,
- formou individuálnej štátnej pomoci vo výške 11,7 mil. Eur.

V rámci poskytovania štátnej pomoci na rozvoj malého a stredného podnikania bola v roku 2010 MH SR poskytnutá štátna pomoc podľa schém štátnej pomoci:

- XR 62/2008 Schémy štátnej pomoci na podporu zavádzania inovatívnych a vyspelých technológií v priemysle a v službách - OP KaHR (MSP + veľký podnikateľ), na základe ktorej bolo pre MSP poskytnutých 12,6 mil. Eur,

- XR 63/2008 Schémy štátnej pomoci pre zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzaní progresívnych technológií v energetike priamou formou pomoci - OP KaHR (MSP + veľký podnikateľ), pričom pre MSP bolo poskytnutých 21,1 mil. Eur,
- XR 64/2008 Schémy štátnej pomoci na podporu podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu do ucelených produktov cestovného ruchu s celoročným využitím - OP KaHR (iba MSP), v celkovej výške 28,8 mil. Eur,
- N 222/2009 Schémy pre dočasné poskytovanie malej pomoci v Slovenskej republike počas trvania finančnej a hospodárskej krízy (MSP + veľký podnikateľ), podľa ktorej bolo MSP vyplatených 5,7 mil. Eur.

V roku 2010 bolo za opatrenia **Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast** (ďalej OP KaHR), v rámci ktorých sa podporuje MSP (okrem MSP, môžu byť podporené aj veľké podniky) zmluvne viazaných 132 580 743,61 Eur, t.j. 19,59 % a vyčerpaných 84 843 445,20 Eur, t.j. 12,54 % z celkového rozpočtu na tieto opatrenia (v čerpaní sú zahrnuté údaje len zo súhrnných žiadostí o platbu, t.j. nie je zahrnuté predfinancovanie a zálohové platby). Z celkového objemu vyčerpaných prostriedkov v roku 2010 sa použilo na podporu MSP 93,6 % (79 411 194,97 Eur). Oproti roku 2009 sa čerpanie na podporu MSP **zvýšilo o viac ako 6 násobne**. Cieľom podpory v rámci Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast je zachovať a ďalej rozvíjať konkurencieschopný a efektívne vyrábajúci potenciál priemyselnej výroby, energetiky, ako aj potenciál cestovného ruchu a ďalších vybraných služieb v podmienkach trvalo udržateľného rozvoja, a tak účinne prispievať k zvyšovaniu ekonomickej výkonnosti Slovenska ako celku a znižovaniu disparít ekonomickej výkonnosti v regiónoch SR. Pozornosť je venovaná podpore aktivít s pozitívnym dopadom na zamestnanosť a inovačný rozvoj.

Tab. č. 5.1.: Prehľad zmluvného viazania a čerpania prostriedkov pre MSP v rámci Operačného programu konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Opatrenia Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	Zmluvné viazanie v Eur	Čerpanie MSP v Eur
07K 0E 01 Inovácie a technologické transfery (opatrenie 1.1)	119 084 505,38	26 390 015,05
07K 0E 02 Podpora inovačných aktivít v podnikoch (opatrenie 1.3)	0,00	0,00
07K 01 0D Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike (opatrenie 2.1)	1 947 115,49	21 720 769,20
07K 03 0D Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu (opat. 3.1)	11 549 122,74	31 300 410,77
SPOLU	132 580 743,61	79 411 195,02

Celkový prehľad o vyhlásených výzvach, podpísaných zmluvách a čerpaní od začiatku realizácie OP KaHR je uvedený v prílohe B, tabuľka č. 3.

5.1.1 SLOVENSKÁ AGENTÚRA PRE ROZVOJ INVESTÍCIÍ A OBCHODU (SARIO)

SARIO je príspevkovou organizáciou MH SR financovanou zo zdrojov štátneho rozpočtu. Agentúra SARIO si za svoj základný cieľ kladie zvyšovanie životnej úrovne občanov Slovenska prostredníctvom zvyšovania zamestnanosti a znižovania regionálnych rozdielov. V rámci podpory rozvoja investícií a obchodu zabezpečuje propagáciu výhod slovenského podnikateľského a investičného prostredia, získava investorov, organizuje aktivity na podporu obchodu so zahraničím, poskytuje konzultačnú činnosť. Medzi jej ďalšie aktivity patrí aj účasť na všeobecných a špecializovaných výstavách a veľtrhoch, realizácia obchodných misií v zahraničí, prijímanie zahraničných misií, vzdelávacie programy pre exportérov a poskytovanie poradenských služieb v tuzemsku a v zahraničí.

V oblasti podpory investícií na Slovensku SARIO poskytuje investičné služby a aktuálne informácie o podnikateľskom prostredí pre domácich aj zahraničných investorov, vypracúva odborné posudky k investičným zámerom spoločností, ktoré sa uchádzajú o investičnú pomoc v zmysle Zákona č. 561/2007 Z.z. o investičnej pomoci, zabezpečuje výber najvhodnejších lokalít a nehnuteľností pre implementáciu investičných zámerov. V roku 2010 SARIO prostredníctvom sekcie PZI úspešne ukončilo 20 investičných projektov, v objeme 122,92 mil. Eur, ktoré spolu vytvoria 2 146 až 2 351 pracovných miest. Táto podpora nie je obmedzená veľkosťou uchádzača, tzn. schéma je otvorená pre malé a stredné, ale aj veľké podniky. Zo zoznamu úspešných žiadateľov o investičnú pomoc za rok 2010 môžu byť tri spoločnosti klasifikované ako malé a stredné podniky. V roku 2010 im bola schválená investičná pomoc v celkovej výške 6 379 157 Eur.

V oblasti podpory zahraničného obchodu a v zmysle realizácie Proexportnej politiky na roky 2009 – 2013 pre slovenské podnikateľské a investičné prostredie bola realizácia a aplikácia jej programových záverov prostredníctvom Sekcie zahraničného obchodu orientovaná na malé a stredné podniky smerom k ich udržateľnosti a konkurencieschopnosti v čase vzniknutej hospodárskej krízy. Aktivity v tejto oblasti boli zamerané na realizáciu domácich a zahraničných podujatí, ktoré vytvárali priestor pre priamu prezentáciu subkontrakčných ponúk, voľných výrobných kapacít, požiadaviek na vytvorenie spoločných podnikov a získanie kooperačných partnerov pre slovenské podnikateľské subjekty v oblasti strojárstva, automobilového, elektrotechnického, energetického a chemického priemyslu, IT technológií, ako aj spracovania dreva a plastov. Pripravené podujatia mali charakter subkontrakčných stretnutí a kooperačných rokovaní o hospodárskej kooperácii medzi konkrétnymi subjektmi, podnikateľských misií, medzivládnych a zmiešaných komisií pre hospodársku spoluprácu, ekonomických fór, seminárov, vzdelávacích projektov a špecializovaných workshopov.

V rámci implementácie **Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast 2007 – 2013** zabezpečovalo SARIO ako sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom v roku 2010 implementáciu Podopatrenia 1.1.3 Podpora účasti slovenských výrobcov na veľtrhoch, výstavách, obchodných misiách (v rámci OP KaHR, Opatrenie 1.1 Inovácie a technologické transfery). Cieľom opatrenia je poskytnutie pomoci malým a stredným podnikom, ktoré sa chcú prezentovať na domácom a zahraničnom trhu a pomoc výrobným podnikom a podnikom pracujúcim v službách lepšie sa zapojiť do medzinárodnej

kooperácie a úspešnejšie sa uplatniť na zahraničnom trhu. Podopatrenie 1.1.3 OP KaHR sa realizuje prostredníctvom Schémy podpory medzinárodnej spolupráce (de minimis). V roku 2010 bolo prostredníctvom tejto schémy podporených 18 malých a stredných podnikov. Schválená pomoc dosahovala celkovo 805 439,23 Eur.

5.1.2 SLOVENSKÁ INOVAČNÁ A ENERGETICKÁ AGENTÚRA (SIEA)

SIEA je príspevková organizácia v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva SR so zameraním na oblasť energetiky, racionálneho využitia zdrojov energie a inovácií. SIEA pôsobí ako Sprostredkovateľský orgán pod Riadiacim orgánom (MH SR) v rámci implementácie Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast.

Prehľad implementácie Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast:

Výzva KaHR – 111SP-0801 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“, s indikatívnou alokáciou 49 790 878,31 Eur. Výzva bola vyhlásená dňa 31. marca 2008. V rámci uvedenej výzvy bolo prijatých 308 žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (ďalej len „NFP“) s požadovaným NFP 250 045 362,66 Eur. Uvedené žiadosti boli schválené v počte 32 žiadostí o poskytnutie NFP s celkovou výškou NFP 47 092 632,80 Eur, pričom 30 žiadostí od MSP o poskytnutie NFP bolo zmluvne dohodnutých s konečnou výškou NFP 49 790 878,31 Eur. V priebehu roka 2010 odstúpil od Zmluvy o poskytnutí NFP jeden prijímateľ. K 31. decembru 2010 boli uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 29 projektom s celkovou výškou NFP 42 810 359,31 Eur, stav čerpania NFP bol 15 924 653,46 Eur. V rámci tejto výzvy k 31. decembru 2010 12 prijímateľov ukončilo fyzickú realizáciu projektu. V rámci sledovaného obdobia bolo refundovaných 21 projektov vo výške 12 703 899,10 Eur.

Výzva KaHR – 111SP-0902 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“, s indikatívnou alokáciou 124 905 887,00 Eur. Výzva bola vyhlásená dňa 3. augusta 2009, uzávierka bola 2. decembra 2009. V rámci uvedenej výzvy bolo prijatých 169 žiadostí o poskytnutie NFP s požadovaným NFP 204 934 234,39 Eur. V rámci tejto výzvy v roku 2010 boli uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 75 projektom, pričom dvaja prijímatelia zmluvy o poskytnutí NFP nepodpísali. K 31. decembru 2010 boli uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 75 projektom s celkovou výškou NFP 100 660 851,58 Eur. V rámci sledovaného obdobia bolo refundovaných 9 projektov vo výške 4 295 478,00 Eur, ukončené boli 2 projekty, 73 projektov bolo v realizácii.

Výzva KaHR – 21DM-0801 „Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike“ - Schéma na podporu trvalo udržateľného rozvoja (schéma pomoci de minimis), s indikatívnou alokáciou 23 235 743,21 Eur. Výzva bola vypísaná dňa 12. marca 2008. Prijatých bolo 36 žiadostí o poskytnutie NFP s požadovaným NFP 4 389 873,16 Eur. Schválených bolo 11 žiadostí o poskytnutie NFP s celkovou výškou 1 365 796,03 Eur, pričom 9 žiadostí (MSP) o poskytnutie NFP bolo zmluvne dohodnutých s konečnou výškou NFP 956 107,24 Eur. V rámci tejto výzvy k 31. decembru 2010 6 prijímatelia ukončili fyzicky projekt a boli refundované prostriedky NFP vo výške 537 995,22 Eur, 3 projekty boli v realizácii.

Výzva KaHR – 21SP-0801 „Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike“ – Schéma štátnej pomoci

pre zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike priamou formou pomoci, s indikatívnou alokáciou 82 984 797,19 Eur. Výzva bola vypísaná dňa 11. augusta 2008. Prijatých bolo prijatých 87 žiadostí o poskytnutie NFP s požadovaným NFP 147 650 025,60 Eur. Schválených bolo 32 žiadostí (MSP) o poskytnutie NFP s celkovou výškou 69 866 365,14 Eur, pričom 32 žiadostí o poskytnutie NFP bolo zmluvne dohodnutých s konečnou výškou NFP 69 866 365,14 Eur. V rámci tejto výzvy k 31. decembru 2010 8 prijímatelia ukončili fyzicky projekt a boli refundované prostriedky NFP vo výške 21 130 920,53 Eur.

Výzva KaHR – 21DM-0901 „Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike“- Schéma na podporu trvalo udržateľného rozvoja (schéma pomoci de minimis), s indikatívnou alokáciou 15 mil. Eur. Výzva bola vyhlásená dňa 4. mája 2009. V rámci uvedenej výzvy bolo prijatých 45 žiadostí o poskytnutie NFP s požadovaným NFP 4 702 340,38 Eur. Schválených bolo 19 žiadostí o poskytnutie NFP s celkovou výškou 1 947 115,49 Eur, pričom 19 žiadostí o poskytnutie NFP bolo zmluvne dohodnutých s konečnou výškou NFP 1 947 115,49 Eur. Stav čerpania NFP za rok 2010 bol 51 853,39 Eur, ukončený bol 1 projekt, 18 projektov bolo v realizácii.

Výzva KaHR – 21SP-0901 „Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike“ – Schéma štátnej pomoci pre zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike priamou formou pomoci, s indikatívnou alokáciou 57 mil. Eur. Uvedená výzva bola vyhlásená 26. októbra 2009. V rámci uvedenej výzvy bolo prijatých 89 žiadostí o poskytnutie NFP s požadovaným NFP 114 311 352,05 Eur. Uvedené žiadosti boli 2. decembra 2010 schválené v počte 39 žiadostí o poskytnutie NFP s celkovou výškou 50 624 304,83 Eur.

Výzva KaHR–13SP-0801, Opatrenie 1.3 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“ (Schéma štátnej pomoci), s indikatívnou alokáciou 83,0 mil. Eur. Výzva bola vyhlásená dňa 19. decembra 2008. V rámci tejto výzvy v roku 2010 boli uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 21 projektom s celkovou výškou NFP 18 155 301,45 Eur. V priebehu roka 2010 odstúpili od Zmluvy o poskytnutí NFP 3 prijímatelia. Realizácia projektov bola z úrovne Riadiaceho orgánu v priebehu roka 2010 pozastavená. Stav k 31. decembru 2010 - uzavreté Zmluvy o poskytnutí NFP k 18 projektom s celkovou výškou NFP 14 686 976,57 Eur, v roku 2010 sa nečerpali žiadne prostriedky NFP, žiadny projekt sa neukončil a 18 projektov bolo v realizácii.

Výzva KaHR–13DM-0901, Opatrenie 1.3 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“ (schéma pomoci de minimis), s indikatívnou alokáciou 15 000 000,00 Eur. Výzva bola vyhlásená 3. septembra 2009. K výzve bolo predložených 17 žiadostí o NFP s požadovanou výškou NFP 3 645 204,77 Eur. Výberová komisia odporučila na schválenie 4 žiadosti o NFP s odporúčenou výškou NFP 1 069 231,00 Eur.

Výzva KaHR – 13SP-1001 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“, s indikatívnou alokáciou 39 000 000,00 Eur. Výzva bola vyhlásená dňa 21. januára 2010, s uzávierkou stanovenou na 11. mája 2010. V rámci uvedenej výzvy bolo prijatých 155 žiadostí o poskytnutie NFP s požadovaným NFP 129 293 112,91 Eur.

5.1.3 SLOVENSKÁ AGENTÚRA PRE CESTOVNÝ RUCH (SACR)

Slovenská agentúra pre cestovný ruch je štátna príspevková organizácia špecializovaná na marketing a štátnu propagáciu cestovného ruchu Slovenskej republiky. Vykonáva marketing cestovného ruchu na celoštátnej úrovni, poskytuje informácie o možnostiach cestovného ruchu na Slovensku, propaguje Slovensko ako cieľovú krajinu cestovného ruchu, prispieva k tvorbe pozitívneho obrazu Slovenska v zahraničí a podporuje predaj produktov cestovného ruchu Slovenskej republiky. SACR je oprávnená vykonávať oficiálne zastúpenia v zahraničí a vytvárať detašované pracoviská v tuzemsku a v zahraničí. SACR zároveň plní funkciu Sprostredkovateľského orgánu pod Riadiacim orgánom pre Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast 2007 – 2013.

Ku dňu 1.7.2010 bola vykonaná delimitácia SACR z Ministerstva hospodárstva SR na Ministerstvo kultúry SR zákonom č. 37/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov. K ďalšej delimitácii SACR došlo 1.11.2010 prostredníctvom Zákona č. 403/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov z Ministerstva kultúry SR na Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (MDVRR SR).

V rámci **Opatrenia 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu OP KaHR** nebola v roku 2010 vyhlásená žiadna výzva na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku. Cieľom tohto opatrenia je vytváranie podmienok pre rast konkurencieschopnosti cestovného ruchu prostredníctvom zvýšenia kvality a komplexnosti poskytovaných služieb cestovného ruchu s celoročným využitím, zvyšovaním kvality poskytovaných služieb a ich celoročným využitím a v rámci toho obnova a rozvoj kultúrneho, historického a prírodného dedičstva súvisiaceho s aktivitami cestovného ruchu, ako aj skvalitnenie prezentácie Slovenska ako krajiny cestovného ruchu. K 31.12.2010 boli vyhlásené a ukončené štyri výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku, a to:

Výzva s kódom **KaHR-31SP-0801** - Schéma štátnej pomoci na podporu podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu do ucelených produktov cestovného ruchu s celoročným využitím. Trvanie výzvy bolo od 14.04.2008 – 18.07.2008, alokovaná suma na výzvu bola 82 984 797,19 Eur. Počet zmluvne viazaných projektov MSP v roku 2010 bolo 21 v celkovej výške 75 291 678,20 Eur.

Výzva s kódom **KaHR-31DM-0801** - Schéma na podporu podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu (schéma pomoci de minimis). Trvanie výzvy bolo od 09.06.2008 – 12.09.2008, alokovaná suma na výzvu bola 16 596 959,44 Eur. V roku 2010 bolo 17 zmluvne viazaných projektov MSP v celkovej výške 3 037 353,77 Eur.

Výzva s kódom **KaHR-31SP-0802** - Schéma štátnej pomoci na podporu podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu do ucelených produktov cestovného ruchu s celoročným využitím. Výzva trvala od 16.09.2008 – 13.02.2009, alokovaná suma na výzvu bola 33 193 918,87 Eur. Počet zmluvne viazaných projektov MSP v roku 2010 bolo 8 v celkovej výške 30 484 120,32 Eur.

Výzva s kódom **KaHR – 31DM-0902** - Schéma na podporu podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu (schéma pomoci de minimis). Výzva trvala od 20.7.2009 – 19.10.2009, alokovaná suma na výzvu bola 24 500 000 Eur. V roku 2010 bolo 45 zmluvne viazaných projektov MSP v celkovej výške 17 884 184,62 Eur.

Čerpanie na úrovni projektov k 31.12.2010 za všetky výzvy bolo vo výške 36 945 498,08 Eur, čo predstavuje celkovo 32,18 % zo všetkých zmluvne viazaných finančných prostriedkov na Opatrenie 3.1 OP KaHR.

5.1.4 INOVAČNÝ FOND n. f.

Inovačný fond n. f. je samostatnou neziskovou, neštátnou právnickou osobou s pôsobnosťou na území SR. Je zriadený Ministerstvom hospodárstva SR v zmysle zákona č. 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch. **Účelom fondu je podporovať trvalý rozvoj duchovných hodnôt v oblasti vedy, výskumu a vývoja a tým urýchliť inovačný rozvoj v SR.** Fond prispieva k prístupu k domácim i zahraničným vedeckým, technickým, ekonomickým a finančným informáciám, podporuje ochranu domáceho duševného vlastníctva a know-how slovenských subjektov a rozvoj podporných nástrojov technickej politiky.

Inovačný fond je neinvestičný fond, ktorý pracuje na princípe obrátkového (návratného) financovania. Od svojho vzniku podporil realizáciu projektov z oblasti strojárkeho, elektrotechnického, chemického priemyslu. Pre zabezpečenie návratnosti poskytnutých finančných prostriedkov Inovačný fond požaduje pri uzatváraní zmlúv aj zriadenie záložného práva na majetok žiadateľa o finančnú podporu.

V roku 2010 Inovačný fond n. f. podporil 4 projekty na riešenie ktorých poskytol sumu 433 500 Eur. Išlo o podporu projektov nasledovných riešiteľov:

- VÝVOJ Martin, a. s., na riešenie projektu „Inteligentné meracie zariadenie“ (zmluva č. 1/2009), 2. tranža vo výške 193 000 Eur.
- hameln rds, a. s., Modra, na riešenie projektu „Vývoj novej technológie výroby liečiv“ (zmluva 2/2009), 3. tranža vo výške 67 000 Eur.
- PRVÁ ZVÁRAČSKÁ, a. s., Bratislava, na riešenie projektu „Inovácia technológie laserového zvarovania absorpčných puzdier na uskladnenie vyhoreného jadrového paliva“ (zmluva č. 1/2010), 1. tranža vo výške 100 000 Eur.
- EVPÚ a. s., Nová Dubnica, na riešenie projektu „Vývoj a experimentálne overovanie efektívneho procesu splynovania orientované na zdokonaľovanie procesu finálnej technológie splynovania a spracovania procesného plynu“, (zmluva 2/2010), 1. tranža vo výške 73 500 Eur.

5.2 Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Ministerstvo financií Slovenskej republiky (MF SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť financií, daní a poplatkov, colníctva, finančnej kontroly, vnútorného auditu

a vládneho auditu. Ministerstvo financií Slovenskej republiky je aj ústredným orgánom štátnej správy pre informatizáciu spoločnosti, koordináciu štátnej pomoci a pre oblasť cien a cenovej kontroly s výnimkou cien a cenovej kontroly tovarov ustanovených osobitnými zákonmi. Ministerstvo financií Slovenskej republiky zabezpečuje:

- a) tvorbu a uskutočňovanie politiky vo vyššie uvedených oblastiach podľa odseku 1 vrátane rozpočtovania súhrnného schodku verejného rozpočtu, tvorby a realizácie štátneho rozpočtu, politiky finančného trhu vrátane ochrany spotrebiteľa pri poskytovaní finančných služieb a politiky spravovania majetku verejnej správy vo verejnoprospešnej a nepodnikateľskej sfére,
- b) výkon štátnej správy vo veciach správy štátnych finančných aktív a pasív Slovenskej republiky, hypotekárneho bankovníctva, stavebného sporenia s výnimkou poskytovania štátnej prémie k stavebnému sporeniu, devízového hospodárstva a devízovej kontroly, jednotného účtovníctva a účtovného výkazníctva, hazardných hier,
- c) výkon štátneho dozoru nad vykonávaním sociálneho poistenia, dodržiavaním podmienok poskytovania štátnej prémie v stavebnom sporení, dodržiavaním podmienok poskytovania štátneho príspevku k hypotekárnym úverom, činnosťou Exportno-importnej banky Slovenskej republiky a nad hospodárením Sociálnej poisťovne.

Podpora MSP zo strany MF SR sa uskutočňuje prostredníctvom aktivít Slovenskej záručnej a rozvojovej banky (SZRB) a Exportno-importnej banky SR (EXIMBANKA).

5.2.1 SLOVENSKÁ ZÁRUČNÁ A ROZVOJOVÁ BANKA (SZRB)

Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s. (SZRB) je špecifickou bankou zameranou najmä na rozvoj malého a stredného podnikania na Slovensku, podporuje tiež mestá a obce či vlastníkov bytových domov. Hlavným vlastníkom a výlučným akcionárom SZRB je Slovenská republika zastúpená Ministerstvom financií SR. Riadi sa zákonom o bankách a dohľad vykonáva Národná banka Slovenska.

Poslaním SZRB je podporovať a rozvíjať malé a stredné podnikanie na Slovensku s cieľom hľadať priestor na trhu tam, kde komerčné banky z rôznych dôvodov nevstupujú, alebo vstupujú len s limitovaným objemom zdrojov. Na splnenie svojho poslania využíva banka okrem svojich úverových produktov aj partnerskú spoluprácu s komerčnými bankami a ostatnými inštitúciami podporujúcimi tento segment. Svojou činnosťou banka prispieva k vyrovnávaniu rozdielov v ekonomickej výkonnosti jednotlivých regiónov Slovenska a k zvyšovaniu zamestnanosti.

SZRB sa v roku 2010 orientovala na podporu rozvoja a stabilizácie podnikania najmä:

- **poskytovaním úverov** – prevažne malým a stredným podnikateľom, ale aj mestám a obciam či právnickým osobám zriadeným podľa osobitných predpisov (napr. spoločenstvám vlastníkov bytov).
- **poskytovaním bankových záruk na úvery** – predovšetkým tým podnikateľom, ktorí nemajú dostatočné zabezpečenie za úver, alebo sú pre komerčné banky rizikovejší, ale tie majú záujem ich za určitých podmienok financovať. Základný princíp poskytovania záruk na úvery spočíva v rozložení rizika medzi SZRB, klienta a partnerský subjekt.

5.2.1.1 Úverové programy

Banka v roku 2010 schválila 696 priamych úverov v celkovom objeme 130,5 mil. Eur, pričom priemerná výška úveru bola 187,5 tis. Eur. Celkový objem poskytnutých priamych úverov dosiahol výšku 128,3 mil. Eur, z čoho 90 mil. Eur čerpali MSP v počte 542. V porovnaní s rokom 2009 predstavuje nárast objemu úverov viac ako 10%. Zastúpenie MSP na celkovej hodnote ako aj počte priamych úverov sa v roku 2010 medziročne znížilo o 15 p.b. Celkový objem priamych úverov poskytnutých MSP bol medziročne nižší o takmer 10 %.

Stav portfólia priamych úverov bez vplyvu amortizácie bol ku koncu roka 2010 vo výške 282,3 mil. Eur, čím banka zaznamenala 6,56 % medziročný rast. Poskytnuté priame úvery (PPÚ) určené na investičné potreby boli na celkových PPÚ v roku 2010 zastúpené podielom 53,55%, na prevádzkové potreby smerovalo 46,45 % z poskytnutých finančných prostriedkov.

Portfólio úverových programov k 31. 12. 2010 bolo nasledovné:

1. Priame úvery

Podpora financovania investičných a prevádzkových potrieb malých a stredných podnikateľov, financovanie rozvoja regiónov, miest a obcí.

2. Úvery pre poľnohospodárov

POLNOúver - určený pre poľnohospodárov, ktorí majú nárok na priame platby vyplácané prostredníctvom Pôdohospodárskej platobnej agentúry, ako pomoc na preklenutie prechodného nedostatku finančných prostriedkov.

Úver Pôda - dlhodobé investičné úvery určené na odkúpenie poľnohospodárskej pôdy t. j. produkčne potenciálnej pôdy evidovanej v katastri nehnuteľností, ako orná pôda, chmeľnice, vinice, ovocné sady, záhrady a trvalé trávnaté porasty, atď. pre poľnohospodárskych prvovýrobcov.

3. Obnova bytového fondu

Financovanie projektov zameraných na obnovu bytového domu, najmä opravu, modernizáciu a rekonštrukciu spoločných častí, zariadení a príslušenstva bytových domov.

4. Mikroúvery

Podpora rozvoja malých podnikateľov, pomoc ženám - podnikateľkám pri rozvoji ich podnikateľských činností, zjednodušenie prístupu mladým podnikateľom k úverovým zdrojom, poskytovanie začiatočného kapitálu vysokoškólakom na rozvoj ich podnikateľskej činnosti či ešte počas štúdia, alebo po jeho ukončení.

5. Úvery na podporu environmentálnych a iných projektov

Spolufinancovanie projektov na výstavbu infraštruktúry, realizáciu energetických projektov, zabezpečenie zásobovania pitnou vodou, výstavbu kanalizácie a čistiarní odpadových vôd zo zdrojov Nordickej investičnej banky (NIB).

6. INVESTúver zo zdrojov Európskej investičnej banky

Sprístupnenie dlhodobých prostriedkov pre malých a stredných podnikateľov na financovanie ich investičných projektov. Použitie úveru s výhodným úročením nielen na financovanie investičných, ale aj bežných prevádzkových potrieb.

7. Úvery financované s podporu EÚ, Kreditanstalt für Wiederaufbau a Rozvojovej rady Banky Európy

Zlepšenie prístupu k dlhodobému financovaniu projektov pre malých a stredných podnikateľov, samostatne hospodáriacich roľníkov a prvovýrobcov, ktorí podnikajú vo vidieckych oblastiach Slovenska. Financovanie dlhodobých investícií týkajúcich sa výstavby, skvalitnenia alebo renovovania malej komunálnej infraštruktúry – opravy miestnych komunikácií, kultúrneho domu, detského ihriska, verejného osvetlenia a pod.

8. SZRB a fondy EÚ

Participácia na financovaní projektov podporovaných štrukturálnymi fondmi a Kohéznym fondom. Ponuka možnosti financovania nákladov klienta na prípravu a realizáciu projektov spolufinancovaných z fondov Európskej únie.

5.2.1.2 Záručné programy

V roku 2010 banka schválila 866 záruk v celkovom objeme 74,05 mil. Eur, z čoho 86,73% tvorili rýchle záruky za úvery komerčných bánk určené výhradne pre MSP. Objem poskytnutých záruk dosiahol výšku 75,6 mil. Eur, pričom priemerná výška poskytnutej záruky bola 87 tis. Eur. Celková výška portfólia bankových záruk k 31.12.2010 bola 196,39 mil. Eur.

Portfólio záručných programov k 31. 12. 2010 bolo nasledovné:

1. Rýchle bankové záruky

SZRB sa zaručí za úvery podnikateľov v komerčnej banke až vo výške 55 % z istiny úveru:

- v prípade záruk za úvery do 340 tisíc Eur banka spolupracuje s Tatra bankou, Slovenskou sporiteľňou, VÚB bankou, ČSOB, UniCredit Bank, Volksbank, OTP bankou, Poštovou bankou, Dexia bankou a Prvou stavebnou sporiteľňou,
- v prípade záruk za úvery do 1 mil. Eur banka spolupracuje so Slovenskou sporiteľňou, Tatra bankou, ČSOB, Volksbank, VÚB bankou a UniCredit Bank.

2. Bankové záruky na finančné úvery

Poskytovanie aj iných typov záručných produktov na úvery pre malých a stredných podnikateľov v komerčných bankách a špeciálnych záruk pre spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov a tiež vlastníkov bytov a nebytových priestorov zastúpených správcom bytového domu a pre mestá a obce pri úveroch na výstavbu nájomných obecných domov.

5.2.2 EXPORTNO - IMPORTNÁ BANKA SR (EXIMBANKA SR)

EXIMBANKA SR je špecializovaná štátna agentúra, ktorá bola zriadená za účelom podpory exportu slovenských výrobcov produkcie a služieb na zahraničných trhoch, v zmysle zákona 80/1997 Z.z. a neskorších predpisov. Jej hlavným cieľom je podpora maximálneho objemu vývozu sofistikovanej produkcie najmä do krajín Európskej únie a OECD, ako aj do rozvojových krajín, pri zabezpečení návratnosti prostriedkov minimalizáciou rizík vznikajúcich z poisťných, úverových, záručných a finančných operácií.

EXIMBANKA SR sa v súlade s proexportnou politikou vlády SR sústreďuje na rozširovanie podpory vývozných aktivít v oblasti malých, stredných a veľkých podnikateľov s cieľom zníženia vysokej miery závislosti exportnej výkonnosti slovenskej ekonomiky od relatívne malého počtu firiem.

EXIMBANKA SR v roku 2010 podporila prostredníctvom svojich bankových a poisťovacích činností export v celkovom objeme 3 195,9 mil. Eur, čo predstavuje plnenie jeho rozpočtovanej výšky (3 220,0 mil. Eur) na 99,3 %. Na uvedenej sume sa bankové činnosti podieľali sumou 2 057,7 mil. Eur a poisťovacie činnosti výškou 1 138,2 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2009 bola podpora exportu slovenských podnikateľských subjektov EXIMBANKOU SR vyššia o 405,9 mil. Eur, t. j. o 14,5 %. EXIMBANKA SR v roku 2010 podľa údajov Štatistického úradu SR podporila 7,0 % z celkového exportu Slovenskej republiky.

Bankové činnosti

EXIMBANKA SR v roku 2010 podporila prostredníctvom bankových činností export slovenských podnikateľských subjektov v celkovej hodnote 2 057,76 mil. Eur. Dosiahnutá skutočnosť predstavovala plnenie rozpočtu na rok 2010 stanoveného vo výške 2 480,0 mil. Eur na 83,0 % a z hľadiska medziročného porovnania 105,14 % dosiahnutej skutočnosti roku 2009 so zvýšením podpory exportu o 100,7 mil. Eur.

Úverové a záručné aktivity zabezpečovala EXIMBANKA SR formou refinancovania, priameho financovania, eskontu zmeniek a vystavených záruk. Prostredníctvom svojich bankových produktov podporila EXIMBANKA SR export v segmente MSP v hodnote 96,84 mil. Eur (4,71 %) počtom obchodov 789.

Z hľadiska teritoriálnej štruktúry z bankových činností najväčší podiel dosahuje export do krajín Európskej únie (90,06 %) a krajín Spoločenstva nezávislých štátov (6,71 %). V rámci krajín Európskej únie je ťažiskovým export do Nemecka (36,29 %), Poľska (20,11 %), Česka (12,42 %) a Talianska (5,91 %). Z krajín Spoločenstva nezávislých štátov export do Ruska predstavuje 4,68 %.

Poisťovacie činnosti

Poisťovacie aktivity EXIMBANKY SR sú orientované na podporu exportu slovenských podnikateľských subjektov poskytovaním poisťnej ochrany exportérom voči krátkodobým rizikám a strednodobým a dlhodobým rizikám.

Prostredníctvom poisťovacích činností EXIMBANKA SR v roku 2010 podporila export vo výške 1 138,19 mil. Eur, čo predstavuje plnenie rozpočtu (740,00 mil. Eur) na 153,81 % a nárast v porovnaní s rokom 2009 o 305,32 mil. Eur (t. j. o 36,66 %).

EXIMBANKA SR sleduje podporu exportu segmentu MSP iba v oblasti poistenia krátkodobých rizík (podniky do 250 zamestnancov). Prostredníctvom poistenia krátkodobých rizík bol v roku 2010 podporený export v hodnote 990,7 mil. Eur, čo predstavuje 87 % podiel na hodnote exportu podporeného celkovými poisťovacími činnosťami. Podiel segmentu MSP na podpore exportu poisťovacími činnosťami v roku 2010 v oblasti poistenia krátkodobých rizík bol 19,32 %.

Podrobnejšie údaje o podpore prostredníctvom EXIMBANKY SR sú uvedené v prílohe B, tabuľka č. 4 až 9.

5.3 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre pracovnoprávne vzťahy, bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, stratégiu zamestnanosti, koordináciu jej tvorby a politiku trhu práce, sociálne poistenie, štátne sociálne dávky, sociálnoprávnu ochranu detí, sociálnu kuratelú a koordináciu štátnej rodinnej politiky.

Podpora MSP je súčasťou činnosti Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a predovšetkým je realizovaná prostredníctvom nástrojov aktívnej politiky trhu práce (APTP).

5.3.1 Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Aktívna politika trhu práce sa v roku 2010 realizovala predovšetkým prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce v zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o službách zamestnanosti).

Aktívna politika trhu práce (ďalej len „APTP“) je významným činiteľom, ktorý napomáha začleneniu uchádzačov o zamestnanie na trh práce. Nástroje APTP v zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov boli zabezpečované Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny a úradmi práce.

Aktívne opatrenia na trhu práce v zmysle zákona o službách zamestnanosti boli realizované ústredím a úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny a kontinuálne prechádzali z roku 2009 do roku 2010, no pri mesačnom sledovaní realizácie jednotlivých nástrojov môžeme u niektorých pozorovať ich výrazne sezónny charakter.

Väčšina z aktívnych opatrení na trhu práce bola realizovaná prostredníctvom národných projektov, ktoré sú financované zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu a spolufinancované zo zdrojov štátneho rozpočtu.

Poskytnutá pomoc malým a stredným podnikom (MSP)

Štátna pomoc v roku 2010 na podporu zamestnanosti bola poskytovaná v súlade s právnymi predpismi ES podľa:

- nariadenia Komisie (ES) č. 800/2008 (Všeobecné nariadenia o skupinových výnimkách) a to v rámci Schémy štátnej pomoci na podporu zamestnanosti ŠP 3/2009 (ďalej len „Schéma na zamestnanosť“),
- nariadenia Komisie (ES) č. 1998/2006 (o uplatňovaní článkov 87 a 88 zmluvy na pomoc de minimis) a to v rámci Schémy pomoci de minimis na podporu zamestnanosti (ďalej len Schéma de minimis“) a Schémy pre dočasne poskytovanie malej pomoci v Slovenskej republike počas trvania finančnej a hospodárskej krízy (ďalej len „Dočasná schéma“).

Poskytnutá pomoc na vzdelávanie podľa § 47 Vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca

V roku 2010 Ústredie PSVR poskytlo štátnu pomoc na podporu vzdelávania malým a stredným podnikom v celkovom objeme 11 248 910 Eur, pričom pomoc bola poskytnutá podľa schémy na zamestnanosť 449 zamestnávateľom, ktorí v rámci ďalšieho pracovného uplatnenia poskytli svojim zamestnancom vzdelávanie. Vzdelávania sa zúčastnilo 10 636 zamestnancov. Účelom pomoci podľa predmetnej schémy bola podpora špecifického vzdelávania (článok 38 bod 1) a podpora všeobecného vzdelávania (článok 38 bod 2).

Poskytnutá pomoc na podporu vytvárania nových pracovných miest podľa Schémy de minimis a Dočasnej schémy.

V rámci podpory vytvárania nových pracovných miest boli v roku 2010 využívané nasledovné nástroje AOTP:

- § 49 - príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť
- § 50 - príspevok na zamestnávanie znevýhodneného UoZ
- § 50c - podpora zamestnávania znevýhodneného UoZ v sociálnom podniku
- § 50e - príspevok na podporu vytvorenia nového PM
- § 50i - príspevok na podporu regionálnej a miestnej zamestnanosti
- § 50j - príspevok na podporu zamestnanosti na realizáciu opatrení na ochranu pred povodňami a na riešenie následkov mimoriadnej situácie
- § 56 - príspevok na zriadenie chránenej dielne a chráneného pracoviska
- § 57 - príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti
- § 59 - príspevok na činnosť pracovného asistenta

Poskytnutá pomoc na podporu udržania existujúcich pracovných miest podľa Schémy de minimis a Dočasnej schémy.

V rámci podpory udržania existujúcich PM boli v roku 2010 využívané nasledovné nástroje AOTP:

- § 50a - príspevok na podporu udržania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami
- § 50d - príspevok na podporu udržania zamestnanosti
- § 56a - príspevok na udržanie občana so ZP v zamestnaní
- § 60 - príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov

Tab. č. 5.2.: Poskytnuté finančné prostriedky za rok 2010 podľa jednotlivých nástrojov AOTP pre malé a stredné podniky:

Nástroj AOTP	Počet vytvorených- obsadených PM, resp. počet zaradených osôb	Dohodnutá suma finančných prostriedkov (Eur)
§ 49	13 738	44 139 513
§ 50	269	547 588
§ 50a	2 957	12 118 315
§ 50c	314	1 764 799
§ 50d	1 311	1 325 562
§ 50e	2 198	5 214 676
§ 50i	607	2 085 374
§ 50j	9	23 587

§ 56	1 470	12 014 399
§ 56a	262	597 461
§ 57	586	4 833 606
§ 59	242	1 931 632
§ 60	14 153	9 250 167
Spolu	38 116	95 846 679

V roku 2010 bolo podporených celkovo viac ako 250 tis. uchádzačov o zamestnanie, záujemcov o zamestnanie, resp. zamestnancov/pracovných miest v celkovej sume dohodnutých finančných prostriedkov vo výške viac ako 190 mil. Eur.

Najväčší podiel na financovaní jednotlivých nástrojov AOTP v roku 2010 mal príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49) vo výške 44 139 513 Eur. Vytvorených a obsadených bolo 13 738 pracovných miest (ďalej len PM), čo je o 868 viac ako v roku 2009. V zmysle tohto nástroja sa poskytuje príspevok na úhradu preukázaných nákladov súvisiacich so samostatnou zárobkovou činnosťou.

Poberanie príspevku občana so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti (§ 57) v roku 2010 využilo 586 UoZ, pre ktorých bola dohodnutá suma finančných prostriedkov vo výške 4 833 606 Eur. Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím sa poskytuje na začatie prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti.

Druhým najvyužívanejším nástrojom aktívnych opatrení na trhu práce z hľadiska dohodnutej sumy finančných prostriedkov je podpora udržania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami (§ 50a). V priebehu roka 2010 bol zamestnávateľom na úhradu preddavku na poistné na zdravotné poistenie, poistného na sociálne poistenie a príspevku na starobné dôchodkové sporenie, platených zamestnávateľom a sumy preddavku na poistné na zdravotné poistenie a poistného na sociálne poistenie plateného zamestnancom príspevok vo výške 12 118 315 Eur. Vytvorených a obsadených bolo 2 957 pracovných miest, čo je o 1 455 viac ako v roku 2009.

Poskytnutá pomoc z Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Pomoc poskytovaná mikro, malým a stredným podnikom je zo strany Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky ako Riadiaceho orgánu pre Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia poskytovaná prostredníctvom Národných projektov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a prostredníctvom dopytovo – orientovaných projektov sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom, ktorými sú Sociálna implementačná agentúra a Fond sociálneho rozvoja.

Pomoc podnikom bola poskytovaná v rámci príslušných schém štátnej pomoci a schém pomoci de minimis. Pričom riadiaci orgán poskytol za rezort práce, sociálnych vecí a rodiny v roku 2010 štátnu pomoc v celkovej výške 86,83 mil. Eur v rámci spolufinancovania z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu, z toho objem pomoci poskytnutej z vlastných zdrojov (štátny rozpočet) bol v celkovej výške 38,87 mil. Eur. Celkový podiel štátnej pomoci poskytnutej v roku 2010 malým a stredným podnikom tvoril 71,26% z celkovej poskytnutej štátnej pomoci poskytnutej rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny.

Tab. č. 5.3.: Rozdelenie poskytnutej štátnej pomoci poskytnutej rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny podľa veľkostných kategórií podnikov

Pomoc podnikom	Celková štátna pomoc		%
	z toho MSP	Pomoc pre mikropodniky	22,87 %
		Pomoc pre malé podniky	34,28 %
		Pomoc pre stredné podniky	14,11 %
	Pomoc pre veľké podniky		28,74 %

Pomoc pre MSP bola poskytovaná podľa Schémy štátnej pomoci na podporu zamestnanosti a Schémy štátnej pomoci na podporu vzdelávania v rámci realizácie Národných projektov Ústredia, práce, sociálnych vecí a rodiny; a podľa Schémy štátnej pomoci na podporu vzdelávania a adaptability zamestnancov v rámci dopytovo – orientovaných projektov Sociálnej implementačnej agentúry.

Pomoc na podporu zamestnanosti aj pre MSP bola naplno využívaná v rámci minimálnej pomoci prostredníctvom schém pomoci de minimis; a taktiež v rámci uplatňovania podmienok Dočasného rámca Spoločenstva pre opatrenia štátnej pomoci na podporu prístupu k financovaniu v období súčasnej finančnej a hospodárskej krízy. Možnosti uplatnenia využilo nielen Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny v rámci realizácie aktívnych opatrení na trhu práce pre MSP, ale aj Sociálna implementačná agentúra v rámci dopytovo orientovaných projektov, pričom celková pomoc bola riadiacim orgánom – Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky poskytnutá v celkovom objeme 58,63 mil. Eur, z toho 10,95 mil. Eur bolo financovaných z prostriedkov štátneho rozpočtu.

Efektívnosť poskytnutej pomoci

Efektívnosť poskytnutej štátnej pomoci na podporu zamestnanosti a vzdelávania bola podmienená zákonom o službách zamestnanosti, predpismi o ESF a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi SR. Pod vplyvom finančnej a hospodárskej krízy zamestnávatelia prehodnocovali a racionalizovali počty svojich zamestnancov, čo malo vplyv na zvýšenie počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie.

Poskytovaná štátna pomoc na podporu zamestnanosti napomohla predovšetkým tvorbe a udržianiu nových pracovných miest s dôrazom a zameraním najmä na dlhodobo nezamestnaných občanov, občanov so zdravotným postihnutím a znevýhodnené skupiny na trhu práce. Pozitívom poskytnutej pomoci bolo zvýšenie zamestnatel'nosti najväčšej rizikovej skupiny - dlhodobo evidovaných uchádzačov o zamestnanie, zaradenie do pracovného procesu a obnovenie ich pracovných návykov a zručností.

Pomoc na podporu zamestnanosti bola v roku 2010 realizovaná predovšetkým podľa Schémy de minimis prostredníctvom národných projektov Ústredia PSVR, nakoľko poskytuje viacero možností na realizáciu nových opatrení na podporu udržania zamestnanosti, tvorby nových a udržania existujúcich pracovných miest, ktoré takto reflektovali na aktuálne potreby trhu práce, najmä v čase finančnej a hospodárskej krízy.

5.4 Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR je ústredným orgánom štátnej správy pre poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, pozemkové úpravy a ochranu poľnohospodárskej

pôdy, závlahové a odvodňovacie systémy, veterinárnu kontrolu, veterinárnu inšpekciu a veterinárny dozor, rastlinolekársku starostlivosť, plemenársky dozor, rybárstvo v oblasti akvakultúry a morského rybolovu, poľovníctvo, potravinárstvo, potravinový dozor a spracovanie dreva vrátane biotechnológií. Zároveň plní úlohy súvisiace s rozvojom vidieka.

V zmysle zákona č. 543/2007 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR riadi a usmerňuje poskytovanie podpôr v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a rybnom hospodárstve z prostriedkov štátneho rozpočtu a vykonáva finančné riadenie podpôr poskytovaných z európskych poľnohospodárskych fondov okrem Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo. Všetky podporné mechanizmy v sektore pôdohospodárstva **administruje Pôdohospodárska platobná agentúra**. Pôdohospodárska platobná agentúra pokrýva spolufinancovanie projektov malých a stredných podnikov prostredníctvom dvoch fondov Európskej únie, ktorými sú Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EAFRD) a Európsky fond rybného hospodárstva (EFRH).

Podporné opatrenia v pôdohospodárstve

Podľa Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 264/2009 Z. z. o podporných opatreniach v pôdohospodárstve v znení neskorších predpisov MPRV SR poskytuje štátnu pomoc a pomoc de minimis vo forme dotácií podľa schém štátnej pomoci a schém pomoci de minimis.

Oprávnený príjemca pomoci podľa schém štátnej pomoci je slovenská alebo zahraničná osoba vykonávajúca chov hospodárskych zvierat, ktorá je podnikateľom podľa § 2 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. (Obchodný zákonník) v znení neskorších predpisov, spĺňa podmienky podľa osobitných predpisov Slovenskej republiky, je mikro, malým alebo stredným podnikom podľa Prílohy I nariadenia Komisie (ES) č. 800/2008 zo 6. augusta 2008 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné so spoločným trhom podľa článkov 87 a 88 zmluvy (Všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách).

Pri poskytovaní pomoci de minimis formou dotácií nezáleží na veľkosti organizácie (podniku), ale na sektore, v ktorom organizácia (podnik) pôsobí, t.j. nepodporuje sa touto pomocou de minimis len sektor malého a stredného podnikania. Žiadateľom o dotáciu môže byť tiež malý a stredný podnik za splnenia všetkých podmienok uvedených v príslušných schémach k jednotlivým dotáciám.

Program rozvoja vidieka SR 2007-2013

V rámci opatrení č. 123 Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva a č. 311 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam je podpora malých a stredných podnikateľov zakotvená prostredníctvom stanovenia konečného prijímateľa podpory. Ide o právnické a fyzické osoby (mikropodniky, malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES). V rámci opatrenia č. 313 Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu – časť A – sa môžu o podporu uchádzať len mikropodnikatelia, malí a strední podnikatelia, nakoľko koneční príjemcovia sú v programe stanovaní ako fyzické osoby oprávnené na podnikanie v oblasti cestovného ruchu.

Opatrenie 123 Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva:

- v roku 2010 nebola predložená žiadna žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (ďalej len NFP),
- bolo uzatvorených 7 zmlúv o poskytnutí NFP vo výške podpory - 13,019 mil. Eur,
- celkový objem schválenej podpory od začiatku implementácie programu – 189,244 mil. Eur,
- výška podpory z verejných zdrojov (50% z oprávnených výdavkov v celi Konvergencia, 40% v ostatných oblastiach),
- realizované platby v roku 2010 – 51,680 mil. Eur,
- spoločné monitorovacie ukazovateľa EÚ pri tomto opatrení nestanovujú sledovať vytvorené resp. udržiavané pracovné miesta,
- podpora pokračuje i v roku 2011,
- pomoc je poskytovaná v súlade s cieľmi opatrenia stanovenými v schválenom programe.

Opatrenie 311 Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam:

- v roku 2010 bolo predložených 538 žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku,
- bolo uzatvorených 42 zmlúv o poskytnutí NFP vo výške podpory – 19,066 mil. Eur,
- výška podpory z verejných zdrojov (50% z oprávnených výdavkov v celi Konvergencia),
- celkový objem schválenej podpory od začiatku implementácie programu – 31,332 mil. Eur,
- realizované platby v roku 2010 – 3,568 mil. Eur,
- ukončený bol 1 projekt vo výške podpory 0,431 mil. Eur,
- realizáciou projektu bolo vytvorené 1 nové pracovné miesto,
- podpora pokračuje i v roku 2011,
- pomoc je poskytovaná v súlade s cieľmi opatrenia stanovenými v schválenom programe.

Opatrenie 313A Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu:

- v roku 2010 nebola predložená žiadna žiadosť o poskytnutie NFP,
- bolo uzatvorených 162 zmlúv o poskytnutí NFP vo výške podpory – 13,280 mil. Eur,
- výška podpory z verejných zdrojov (50% z oprávnených výdavkov v celi Konvergencia, 30% v ostatných oblastiach),
- realizované platby v roku 2010 – 1,001 mil. Eur,
- ukončených bolo 8 projektov vo výške podpory 0,724 mil. Eur,
- realizáciou projektov boli vytvorené 3 nové pracovné miesta,
- podpora pokračuje i v roku 2011,
- pomoc je poskytovaná v súlade s cieľmi opatrenia stanovenými v schválenom programe.

Pozn.: Záruky a úhrady časti úrokov z úverov nie sú oprávnené výdavky.

Operačný program Rybné hospodárstvo SR 2007-2013

Ministerstvo vypracovalo Národný strategický plán rozvoja vidieka SR na roky 2007 - 2013, ktorý je východiskovým dokumentom pre možnosť čerpania finančných prostriedkov z

Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka, ako aj Národný strategický plán rybného hospodárstva 2007 - 2013, ktorý, stanovuje podmienky na čerpanie Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo. Uvedené dokumenty predstavujú referenčný nástroj, na základe ktorých bol vypracovaný Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 a Operačný program Rybné hospodárstvo SR 2007 - 2013. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR bolo určené za zodpovedné za riadenie a vykonávanie uvedených programov a Pôdohospodárska platobná agentúra za platobnú agentúru.

V rámci OP Rybné hospodárstvo SR 2007 – 2013 majú možnosť čerpať žiadatelia z kategórie mikropodnikov, malých a stredných podnikov najmä z opatrení prioritnej osi 2 - **opatrenie 2.1 Investície do akvakultúry a 2.2 Investície do spracovania a uvádzania na trh**. Intenzita pomoci v prípade obidvoch opatrení je rozdielna v závislosti od veľkosti podniku, pričom mikropodnikom a malým podnikom môže byť poskytnutý NFP z verejných zdrojov až do výšky 60 % a stredným podnikom do výšky 50 % z celkových oprávnených výdavkov. V súlade s nariadením Rady (ES) č. 1198/2006 o Európskom fonde pre rybné hospodárstvo sú pri poskytovaní podpory uprednostňované mikropodniky a malé podniky tak, že uvedená kategória podnikov je obodovaná v rámci bodovacích kritérií, ktorých body sa využívajú v prípade, ak požiadavka na finančné prostriedky presiahne disponibilné množstvo finančných prostriedkov vyčlenených vo výzve na predkladanie žiadostí o NFP.

V roku 2010 bola uverejnená druhá výzva na predkladanie žiadostí o NFP (ďalej len „výzva“) pre obidve opatrenia prioritnej osi 2 s termínom predkladania žiadostí o NFP od 01.10.2010 do 22.10.2010. Prijatých bolo 14 žiadostí o NFP v celkovom objeme žiadaných finančných prostriedkov vo výške 1,301 mil. Eur. Ku koncu roka 2010 bolo schválených 7 žiadostí o NFP, v prípade 2 žiadostí o NFP bolo vydané rozhodnutie o neschválení. Uzatvorených bolo 7 zmlúv o poskytnutí NFP so žiadateľmi v celkovom objeme schválených finančných prostriedkov 0,523 mil. Eur. Do konca roka 2010 bolo prijímateľom v rámci druhej výzvy vyplatených 0,418 mil. Eur.

K 31.12.2010 bolo v rámci prioritnej osi 2 schválených celkom 38 žiadostí o NFP vo výške 4, 554 mil. Eur. K uvedenému obdobiu bolo prijímateľom vyplatených 2, 341 mil. Eur.

Operačný program Bratislavský kraj

Operačný program Bratislavský kraj schválila Európska komisia dňa 3. 12. 2007 rozhodnutím K(2007)6125. V súlade so zákonom č. 372/2010 Z. z . ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov sa od 1. 11. 2010 kompetencie Riadiaceho orgánu pre Operačný program Bratislavský kraj presunuli na Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

Riadiaci orgán pre Operačný program Bratislavský kraj (ďalej „RO OPBK“) poskytuje malým a stredným podnikateľom dotáciu formou nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov EÚ a štátneho rozpočtu podľa 2 schém pomoci:

Schéma podpory mikro, malých a stredných podnikateľov Operačného programu Bratislavský kraj (schéma pomoci de minimis) v znení Dodatkov č. 1, 2, 3 a 4 – Schéma DM – 13/2008

Predmetom schémy pomoci de minimis je poskytovanie pomoci de minimis formou nenávratného finančného príspevku (ďalej aj „NFP“) zo štrukturálnych fondov EÚ a štátneho

rozpočtu SR pre mikro, malé a stredné podniky zameranej na podporu rozvoja a na zvyšovanie konkurencieschopnosti podnikateľov vo výrobnnej sfére prostredníctvom zavádzania progresívnych technológií, zavádzania metód riadenia kvality, ochrany priemyselných práv, obchodných značiek a podpory technických riešení na úrovni patentu a úžitkového vzoru, ktoré sú jednou z priorit vlády Slovenskej republiky po vstupe SR do Európskej únie v cieľovom území Operačného programu Bratislavský kraj.

Cieľom poskytnutia pomoci je podpora výrobných mikro, malých a stredných podnikov v oblasti:

1. využívania obnoviteľných zdrojov energie a efektívneho využívania energie v priemysle za účelom zníženia energetickej náročnosti výrobných a technologických procesov v jednotlivých odvetviach hospodárstva ako i rozvoj ekologických výrobov ako nevyhnutnosti na prípravu trvalo udržateľného rozvoja v priemysle,
2. zavádzania metód manažérstva kvality,
3. ochrany priemyselných práv, obchodných známk, podpory nákupu priemyselných práv súvisiacich s novým technickým riešením,
4. akreditácie a certifikácie,
5. efektívneho využívania potenciálu informačno-komunikačných technológií

RO OPBK vyhlásil v roku 2010 v rámci schémy pomoci de minimis priebežnú výzvu na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci OPBK, s kódom výzvy OPBK/2010/2.1/05 a OPBK/2010/2.2/05. Výzva bola vyhlásená dňa 25. marca 2010 a ukončená dňa 24. júna 2010. V rámci uvedených výziev sa prihlásilo spolu 98 žiadateľov, z toho 68 na výzvu OPBK/2010/2.1/05 a 30 na výzvu OPBK/2010/2.2/05. Na opatrenie 2.1 inovácie a technologické transfery bolo schválených 39 žiadostí, na opatrenie 2.2 Informatizácia spoločnosti bolo schválených 16 žiadostí. Žiadaná suma oprávnených výdavkov v rámci výzvy OPBK/2010/2.1/05 bola 11 879 551,68 eur, z toho bolo schválených 7 145 976,99 Eur. Žiadaná suma oprávnených výdavkov v rámci výzvy OPBK/2010/2.2/05 bola 1 934 554,40 Eur, z toho bolo schválených 1 069 283,32 Eur.

Schéma podpory inovácií prostredníctvom priemyselného výskumu, experimentálneho vývoja a transferu technológií pre mikro, malé a stredné podniky (schéma štátnej pomoci) v znení Dodatkov č. 1, 2 a 3 – Schéma ŠP – 01/2009 evidovaná EK pod č. X184/2009

Predmetom schémy štátnej pomoci je poskytovanie štátnej pomoci formou nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov EÚ a štátneho rozpočtu SR pre mikro, malé a stredné podniky na podporu projektov zameraných na zvýšenie inovačných aktivít v podnikoch, čím sa zabezpečí dlhodobá konkurencieschopnosť a vysoký rast produktivity v cieľovom území Operačného programu Bratislavský kraj. Oprávnenými projektmi sú projekty priemyselného výskumu, experimentálneho vývoja a transferov technológií v oblasti ochrany životného prostredia smerované do inovácií.

RO OPBK vyhlásil v roku 2010 v rámci schémy štátnej pomoci č. 01/2009 priebežnú výzvu na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci OPBK, s kódom výzvy OPBK/2010/2.1/05. Výzva bola vyhlásená dňa 25. marca 2010 a ukončená dňa 24. júna 2010. Žiadatelia o uvedenú výzvu neprejavili záujem. V roku 2010 v rámci uvedenej schémy štátnej pomoci neboli prijaté žiadne žiadosti o nenávratný finančný príspevok.

Platnosť schémy pomoci de minimis/schémy štátnej pomoci končí 31.12.2013.

5.5 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR) je ústredným orgánom štátnej správy pre materské školy, základné školy, stredné školy a vysoké školy, školské zariadenia, celoživotné vzdelávanie, vedu a techniku, pre štátnu starostlivosť o mládež a šport. Na sprostredkovanie finančnej podpory má zriadené dve agentúry, a to: **Agentúru MŠVVaŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ a Agentúru na podporu výskumu a vývoja.**

Sekcia vedy a techniky MŠVVaŠ SR poskytla v roku 2010 dotáciu zo štátneho rozpočtu v zmysle § 3 ods. 1 písm. a) zákona o stimuloch pre výskum a vývoj č. 185/2009 Z. z. a o doplnení zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov v celkovej čiastke 8 484 091 Eur 15 projektom. Dotácia podľa ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a) je možno poskytnúť na podporu základného výskumu alebo aplikovaného výskumu alebo experimentálneho vývoja alebo vypracovanie štúdie realizovateľnosti projektu, alebo zabezpečenie ochrany priemyselného vlastníctva, alebo dočasné pridelenie vysokokvalifikovaného zamestnanca výskumu a vývoja.

V programovom období 2007 - 2013 plní MŠVVaŠ SR úlohy riadiaceho orgánu pre operačný program Výskum a vývoj a operačný program Vzdelávanie a úlohu platobnej jednotky. Sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom pre operačný program Výskum a vývoj je Agentúra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy EÚ (ASFEU) a pre operačný program Vzdelávanie je ASFEU a Ministerstvo zdravotníctva SR.

5.5.1 Agentúra MŠVVaŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ

Hlavnou úlohou Agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy EÚ (ASFEU) je zabezpečiť proces implementácie pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ v programovom období 2007 - 2013. ASFEU plní funkciu Sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom, t. j. vykonáva činnosti v rozsahu úloh delegovaných MŠVVaŠ SR ako Riadiacim orgánom pre operačné programy Vzdelávanie a Výskum a vývoj.

Cieľom ASFEU je zabezpečiť kontinuálny proces prijímania, hodnotenia, finančného riadenia a monitorovania projektov tak, aby ich realizácia prebiehala v súlade s harmonogramom a aby finančné prostriedky určené na programové obdobie 2007 - 2013 boli vyčerpané v maximálnej možnej miere.

Operačný program Výskum a vývoj

Agentúra MŠVVaŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ (ďalej aj „ASFEU“) vyhlásila výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „žiadosti o NFP“) zamerané na podporu MSP v rámci operačného programu Výskum a vývoj – podľa „Schémy na podporu výskumu a vývoja“ (schémy štátnej pomoci). Ide o nasledovné výzvy:

1. VÝZVA OPVaV-2009/2.2/05-SORO s názvom „**Podpora výskumno-vývojových centier – Schéma na podporu výskumu a vývoja (schéma štátnej pomoci)**“

Dátum vyhlásenia výzvy na predkladanie žiadostí o NFP bol 21. 12. 2009 a dátum uzávierky výzvy 19. 04. 2010. Celková finančná čiastka vyčlenená pre výzvu bola vo výške 45 000 000 Eur. V priebehu mesiacov október až december 2010 ASFEU k 31. 12. 2010 uzavrela s malými a strednými podnikmi celkovo 10 Zmlúv o poskytnutí NFP v celkovej výške NFP 20 935 502,46 Eur, z toho suma NFP pripadajúca na malé a stredné podniky je 10 874 013,76 Eur. K 31. 12. 2010 neboli čerpané žiadne finančné prostriedky.

2. VÝZVA OPVaV-2009/4.2/05-SORO s názvom „Podpora výskumno-vývojových centier v Bratislavskom kraji - Schéma na podporu výskumu a vývoja (schéma štátnej pomoci)“

Dátum vyhlásenia výzvy na predkladanie žiadostí o NFP bol 21. 12. 2009 a dátum uzávierky výzvy 19. 04. 2010. Celková finančná čiastka vyčlenená pre výzvu bola vo výške 25 000 000 Eur. V priebehu mesiaca december 2010 ASFEU k 31. 12. 2010 uzavrela s malými a strednými podnikmi celkovo 6 Zmlúv o poskytnutí NFP v celkovej výške NFP 13 104 151,57 Eur, z toho suma NFP pripadajúca na malé a stredné podniky sa rovná 7 579 080,71 Eur. K 31. 12. 2010 neboli čerpané žiadne finančné prostriedky.

3. VÝZVA OPVaV-2010/2.2/06-SORO s názvom „Podpora budovania kompetenčných centier pre operačný program Výskum a vývoj a Schému na podporu výskumu a vývoja (schéma štátnej pomoci – pre oprávnených partnerov žiadateľa – podnikateľov)“

Výzva bola vyhlásená 02. 06. 2010, pričom dátum uzávierky výzvy bol 11. 10. 2010. Celková finančná čiastka vyčlenená pre výzvu bola vo výške 31 750 000 Eur. Podpísanie zmlúv v rámci uvedenej výzvy sa očakáva v priebehu mesiaca jún 2011.

4. VÝZVA OPVaV-2010/4.2/06-SORO s názvom „Podpora budovania kompetenčných centier pre operačný program Výskum a vývoj a Schému na podporu výskumu a vývoja (schéma štátnej pomoci – pre oprávnených partnerov žiadateľa – podnikateľov)“ – (v rámci prioritnej osi 4 Podpora výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji)

Výzva bola vyhlásená 02. 06. 2010, pričom dátum uzávierky výzvy bol 11. 10. 2010. Celková finančná čiastka vyčlenená pre výzvu bola vo výške 20 000 000 Eur. Podpísanie zmlúv v rámci uvedenej výzvy sa očakáva v priebehu mesiaca jún 2011.

Celkový prehľad

K 31. 12. 2010 ASFEU implementovala v rámci operačného programu Výskum a vývoj a schémy štátnej pomoci celkovo 62 projektov. Z toho v 46 projektoch, v celkovej výške NFP 77 862 294,40 Eur, vystupoval ako prijímateľ alebo partner celkovo 43 malých a stredných podnikov, pričom zazmluvnená suma pripadajúca na malé a stredné podniky bola v celkovej výške NFP 41 117 826,80 Eur.

Tab. č. 5.4.: Prehľad zmluvného viazania a čerpania prostriedkov MSP v rámci operačného programu Výskum a vývoj

Typ podniku	Zazmluvnená suma pripadajúca na MSP v EUR k 31. 12. 2010			
	Zdroj EÚ	Zdroj ŠR	NFP	Súkromný vlastný zdroj
Malý podnik	25 674 258,65	4 530 751,55	30 205 010,10	9 283 397,18

Stredný podnik	9 275 943,98	1 636 872,72	10 912 816,70	4 535 891,36
SPOLU	34 950 202,63	6 167 624,27	41 117 826,80	13 819 288,54
Vyčerpaná suma pripadajúca na MSP v EUR k 31. 12. 2010				
Malý podnik	180 925,52	31 928,05	212 853,57	57 787,12
Stredný podnik	136 300,71	24 052,35	160 353,06	58 062,92
SPOLU	317 226,23	55 980,40	373 206,63	115 850,04

Z pohľadu lokalizácie celkovej pomoci poskytnutej pre malé a stredné podniky v rámci schémy štátnej je potrebné povedať, že pomoc v rámci schémy štátnej pomoci bola k 31. 12. 2010 lokalizovaná vo všetkých regiónoch NUTS III. Celkový objem poskytnutej pomoci pre malé a stredné podniky v rámci schémy štátnej pomoci nie je možné jednoznačne rozdeliť, nakoľko väčšina projektov implementovaných v rámci operačného programu Výskum a vývoj má miesto realizácie aktivít projektu vo viacerých regiónoch NUTS III.

Tab. č. 5.5.: Prehľad zmluvného viazania prostriedkov MSP v rámci operačného programu Výskum a vývoj z pohľadu lokalizácie projektu

Lokalizácia projektu NUTS III	NFP zazmluvnený pre projekt k 31. 12. 2010	Zazmluvnená suma pripadajúca na MSP v EUR k 31. 12. 2010			
		zdroj EÚ	zdroj ŠR	NFP	súkromný vlastný zdroj
BA	25 578 052,76	13 451 421,41	2 373 721,67	15 825 143,08	5 191 344,30
TT	2 436 203,21	1 243 170,15	219 382,97	1 462 553,12	957 424,67
NR	3 970 948,81	2 998 160,80	529 087,20	3 527 248,00	881 812,00
TN	2 089 110,93	1 542 332,14	272 176,26	1 814 508,40	809 637,60
ZA	8 039 783,12	3 526 279,57	622 284,63	4 148 564,20	1 132 121,40
PO	2 097 572,53	806 645,65	142 349,23	948 994,88	273 936,22
projekty realizované vo viac ako jednom regióne	22 494 933,21	10 237 775,04	1 806 666,21	12 044 441,15	4 044 422,61
SPOLU	66 706 604,57	33 805 784,76	5 965 668,17	39 771 452,83	13 290 698,80

Zo 46 projektov, v rámci ktorých malé a stredné podniky vystupovali k 31. 12. 2010 ako hlavný prijímateľ alebo ako partner, sa 17 projektov realizovalo výlučne v Bratislavskom kraji, 5 projektov výlučne v Žilinskom kraji, 3 projekty výlučne v Trnavskom kraji a po 2 projekty výlučne v Nitrianskom, Trenčianskom a Prešovskom kraji. Ďalších 15 projektov sa realizovalo vo viac ako jednom kraji.

Tab. č. 5.6.: Prehľad čerpania prostriedkov MSP v rámci operačného programu Výskum a vývoj z pohľadu lokalizácie projektu

Lokalizácia projektu NUTS III	Čerpaná suma pripadajúca na MSP v EUR k 31. 12. 2010			
	zdroj EÚ	zdroj ŠR	NFP	súkromný vlastný zdroj
BA	229 874,61	40 565,22	270 439,83	78 514,54
TT	0,00	0,00	0,00	0,00
NR	0,00	0,00	0,00	0,00
TN	5 650,72	997,20	6 647,92	1 662,00

ZA	0,00	0,00	0,00	0,00
PO	258,40	45,60	304,00	76,00
projekty realizované vo viac ako jednom regióne	81 442,50	14 372,38	95 814,88	35 597,50
SPOLU	317 226,23	55 980,40	373 206,63	115 850,04

Operačný program Vzdelávanie

Agentúra MŠVVaŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ vyhlásila v roku 2010 jednu výzvu na predkladanie žiadostí o NFP zameranú na podporu MSP aj v rámci operačného programu Vzdelávanie (v rámci „schémy pomoci de minimis“ - Schéma na podporu rozvoja moderného vzdelávania pre vedomostnú spoločnosť). Ide o nasledovnú výzvu:

VÝZVA OPV-2010/2.1/02-SORO s názvom „Podpora ďalšieho vzdelávania v oblasti cestovného ruchu“

Výzva bola vyhlásená 31. 05. 2010, pričom dátum uzávierky bol stanovený na 02. 08. 2010. Celková finančná čiastka vyčlenená na túto výzvu bola 12 mil. Eur. Výška NFP na jednu žiadosť o NFP bola limitovaná intervalom od 300 000 Eur do 500 000 Eur. Výzva z geografického hľadiska pokrývala celé územie SR s výnimkou Bratislavského samosprávneho kraja. Cieľom aktivít v rámci výzvy bolo podporiť zvyšovanie kvality ďalšieho vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehľbovanie a zvyšovanie kvalifikácií zamestnancov pre sektor turistických služieb a služieb týkajúcich sa cestovného ruchu, vzhľadom na nové technológie, inovačné procesy a ich použitie v praxi. Oprávnenými žiadateľmi boli fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie podľa § 2 ods. (2), písm. a) a b) Obchodného zákonníka, registrované na území Slovenskej republiky, ktoré spĺňali definíciu mikro, malých a stredných podnikateľov, resp. veľkých podnikateľov.

Aktivitou predmetnej výzvy sa podporuje plnenie Programového vyhlásenia vlády SR na obdobie rokov 2006 – 2010, v ktorom sa zaviazala vytvoriť podmienky na naštartovanie turistického a hotelového priemyslu s cieľom zvýšenia podielu tohto ekonomického odvetvia na hrubom domácom produkte SR, prostredníctvom motivačných ekonomických a finančných nástrojov s cieľom zvyšovať kvalitu a komplexnosť poskytovaných služieb aj za pomoci štrukturálnych fondov EÚ.

V rámci výzvy bolo zaregistrovaných 19 žiadostí o NFP. Z toho 16 žiadostí o NFP splnilo podmienky kontroly formálnej správnosti a boli postúpené do fázy odborného hodnotenia. Z nich 9 žiadostí o NFP dosiahlo aspoň minimálny stanovený počet bodov. Týchto 9 žiadostí o NFP zároveň všetky splnili výberové kritériá. Celková výška finančných prostriedkov pridelených žiadateľom o NFP bola 3 504 155,20 Eur s celkovými oprávnenými výdavkami na projekty vo výške 3 688 584,42 Eur pri zabezpečení spolufinancovania vo výške 184 429,22 Eur zo strany žiadateľov. Do konca roka 2010 bol v rámci tejto výzvy ukončený proces schvaľovania aj proces kontrahovania. Spolu bolo podpísaných 9 Zmlúv o poskytnutí NFP. Výška NFP 9 zazmluvnených projektov predstavovala sumu 3 504 155,20 Eur z toho 2 978 531,91 Eur zo zdrojov EÚ a 525 623,29 Eur zo zdrojov ŠR.

Celkový prehľad

V súčasnosti implementuje Agentúra MŠVVaŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ v rámci schémy de minimis celkovo 17 projektov s celkovými oprávnenými výdavkami vo výške 7 148 232,03 Eur. Projekty implementované v rámci schémy de minimis sú spolufinancované zo zdrojov EÚ vo výške 80,25%, čo predstavovalo v roku 2010 celkovo 5 772 197,36 Eur a zo zdrojov SR vo výške 14,25%, čo predstavovalo v roku 2010 celkovo 1 018 623,07 Eur.

Tab. č. 5.7.: Celkový objem poskytnutej pomoci v roku 2010 za OPV

Kód výzvy	Poskytnutie pomoci	EÚ zdroj	ŠR zdroj	Súkromný VZ	NFP
OPV-2009/2.1/01-SORO	2010	2 423 815,91	427 732,21	150 081,49	2 851 548,12
OPV-2009/4.2/02-SORO	2010	369 849,54	65 267,57	22 900,89	435 117,11
OPV-2010/2.1/02-SORO	2010	2 978 531,91	525 623,29	184 429,22	3 504 155,20
SPOLU ZA OPV:	x	5 772 197,36	1 018 623,07	357 411,60	6 790 820,43

K 31. 12. 2010 nastalo v rámci schémy de Minimis čerpanie finančných prostriedkov v celkovej výške 26 060,13 Eur, zo zdrojov EÚ bolo vyplatených 21 043,53 Eur, zo zdrojov SR bolo vyplatených 3 713,56 Eur a výška súkromných vlastných zdrojov prijímateľa predstavovala 1 303,04 Eur. V sledovanom období bola pomoc, v rámci schémy de Minimis, vyplatená dvom prijímateľom pôsobiacim v oblasti Poradenských služieb v oblasti podnikania a riadenia ako aj v oblasti ostatného vzdelávania.

Z pohľadu lokalizácie celkovej pomoci, poskytnutej v rámci schémy de Minimis, je potrebné povedať, že pomoc v rámci schémy de Minimis je lokalizovaná vo všetkých regiónoch NUTS III. Celkový objem poskytnutej pomoci v rámci schémy de Minimis nie je možné jednoznačne rozdeliť, nakoľko väčšina projektov implementovaných v rámci operačného programu Vzdelávanie má miesto realizácie aktivít projektu vo viacerých NUTS III. Napriek tomu môžeme konštatovať, že vzhľadom na miesto realizácie aktivít projektu pomoc v rámci schémy de Minimis nie je rozložená rovnomerne. Najväčšia koncentrácia poskytnutej pomoci je v Banskobystrickom, Prešovskom, Žilinskom a následne v Košickom kraji.

Jeden projekt sa realizuje výlučne v rámci Bratislavského kraja celková výška poskytnutej pomoci je 458 018,00 Eur, z toho zdroje EÚ 369 849,54 Eur a zdroje SR 65 267,57 Eur.

Jeden projekt sa realizuje výlučne v rámci Banskobystrického kraja celková výška poskytnutej pomoci je 470 908,24 Eur, z toho zdroje EÚ 380 258,40 Eur a zdroje SR 67 104,42 Eur.

Jeden projekt sa realizuje výlučne v rámci Prešovského kraja celková výška poskytnutej pomoci je 317 660,00 Eur, z toho zdroje EÚ 256 510,45 Eur a zdroje SR 45 266,55 Eur.

Jeden projekt sa realizuje výlučne v rámci Žilinského kraja celková výška poskytnutej pomoci je 406 320,00 Eur, z toho zdroje EÚ 328 103,40 Eur a zdroje SR 57 900,60 Eur.

Pri jednom projekte sa realizujú aktivity projektu v rámci Banskobystrického, Prešovského, Žilinského a Košického kraja, pričom celková výška poskytnutej pomoci v tomto prípade je 493 211,95 Eur, z toho zdroje EÚ 398 268,65 Eur a zdroje SR 70 282,70 Eur.

V prípade troch projektov sa aktivity projektu realizujú vo všetkých regiónoch NUTS III okrem Bratislavského kraja, pričom kraja celková výška poskytnutej pomoci v tomto prípade je 1 313 529,42 Eur, z toho zdroje EÚ 1 060 675,01 Eur a zdroje SR 187 177,94 Eur.

V zmysle Prílohy 1 nariadenia Komisie (ES) č. 800/2008 zo 6. augusta 2008 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné so spoločným trhom podľa článkov 87 a 88 zmluvy (Všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách), článok 2 bod 1 a bod 2 predstavuje pomer mikropodnikov po zaokrúhlení 76,47% (13 prijímateľov) a pomer malých podnikov 23,53% (4 prijímatelia) z celkového počtu úspešných prijímateľov.

Z celkového počtu 17 prijímateľov v rámci schémy de Minimis sa 2 prijímatelia zameriavajú na poradenské služby v oblasti podnikania a riadenia (kód NACE 7022). Jeden prijímateľ poskytuje služby v oblasti komunikácie a styku s verejnosťou (kód NACE 7021). Jeden prijímateľ sa zameriava na poskytovanie úverov (kód NACE 6492) a 11 prijímateľov poskytuje služby v oblasti vzdelávania (kód NACE 8559). Jeden prijímateľ na Účtovnícke a audítorskej činnosti, vedenie účtovných kníh, daňové poradenstvo (kód NACE 6920) a jeden prijímateľ na pomocné vzdelávacie činnosti (kód NACE).

1.5.2 Agentúra na podporu výskumu a vývoja

Agentúra na podporu výskumu a vývoja (ďalej len „agentúra“) bola zriadená zákonom č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 172/2005 Z. z.“) na účel podpory výskumu a vývoja a zapojená na rozpočet Slovenskej republiky prostredníctvom kapitoly MŠVVaŠ SR poskytovaním finančných prostriedkov na riešenie projektov výskumu a vývoja.

Hlavným cieľom agentúry je podporovať špičkový základný a aplikovaný výskum a vývoj vo všetkých odboroch vedy a techniky, ktoré uskutočňuje štátny sektor, sektor vysokých škôl, podnikateľský sektor a neziskový sektor v rámci verejných výziev vyhlasovaných agentúrou. Podpora výskumu a vývoja sa realizuje formou projektov výskumu a vývoja, vybraných orgánmi agentúry v otvorenej súťaži vyhlasovanej agentúrou. Agentúra podporuje individuálne projekty alebo projekty v rámci programov agentúry. Projekty výskumu a vývoja predkladajú tuzemské právnické alebo tuzemské fyzické osoby. Základným východiskom podpory výskumu a vývoja je kvalita predloženého návrhu projektu.

Ďalším cieľom agentúry je stimulovať účasť subjektov výskumu a vývoja v SR v medzinárodných a európskych programoch a iniciatívach, ako aj podporovať bilaterálnu a multilaterálnu spoluprácu v oblasti vedy a techniky, a to prostredníctvom jednoduchých podporných finančných schém. V rámci podpory výskumu a vývoja v podnikateľskom sektore má agentúra schválenú Schému podpory výskumu a vývoja agentúrou. Na základe tejto schémy môže agentúra poskytovať štátnu pomoc na riešenie projektov výskumu a vývoja, ako aj na vypracovanie štúdií technickej realizovateľnosti malým a stredným podnikom. Agentúra poskytuje finančné prostriedky na základe žiadosti predloženej žiadateľom na základe verejnej výzvy na predkladanie žiadostí vyhlásenej agentúrou.

Štátna pomoc v roku 2010

V rámci schémy štátnej pomoci N 702/2007 bola štátna pomoc poskytnutá pre 78 podnikateľských subjektov a výška pomoci v roku 2010 predstavovala 9 537 113,84 Eur (287,315 mil. Sk).

V rámci schémy štátnej pomoci X 477/2009 bola štátna pomoc poskytnutá pre 1 podnikateľský subjekt a výška pomoci predstavovala v roku 2010 sumu 161 853,55 Eur (4,876 mil. Sk).

V roku 2010 bola ukončená podpora jedného prípadu individuálnej štátnej pomoci pre veľký podnik, ktorý bol zo strany Európskej komisie schválený a podporený (VUJE, a.s., N 279/2007).

V rámci schém štátnej pomoci SK 51/2004, XS 104/2006, XS 225/2007 nebola štátna pomoc v roku 2010 poskytnutá .

Celkovo bola v roku 2010 štátna pomoc poskytnutá pre **79** podnikateľských subjektov a výška poskytnutej štátnej pomoci bola **9 698 967,39 Eur** (287,315 mil. Sk) (podiel prostriedkov Spoločenstva je 0%). V porovnaní s rokom 2009 (9 431 539,11 Eur) je to nárast o 2 %.

Štátna pomoc poskytnutá podľa schém štátnej pomoci v roku 2010 predstavuje 100 % z celkovej štátnej pomoci poskytnutej Agentúrou.

Štátna pomoc poskytnutá prostredníctvom schém pre regióny oprávnené na pomoc podľa článku 87(3) (a) Zmluvy o ES (SK02 Západné Slovensko, SK03 Stredné Slovensko, SK 04 Východné Slovensko) tvorí 57 % z celkovej štátnej pomoci poskytnutej prostredníctvom schém, štátna pomoc poskytnutá prostredníctvom schém pre regióny oprávnené na pomoc podľa článku 87(3) (c) Zmluvy o ES (SK01 Bratislavský kraj) tvorí 43 % z celkovej štátnej pomoci poskytnutej prostredníctvom schém.

Celková štátna pomoc poskytnutá pre regióny oprávnené na pomoc podľa článku 87(3) (a) Zmluvy o ES (SK02 Západné Slovensko, SK03 Stredné Slovensko, SK 04 Východné Slovensko) tvorí 57 % z celkovej poskytnutej štátnej pomoci, celková štátna pomoc poskytnutá pre regióny oprávnené na pomoc podľa článku 87(3) (c) Zmluvy o ES (SK01 Bratislavský kraj) tvorí 43 % z celkovej poskytnutej štátnej pomoci.

Štátna pomoc poskytnutá MSP tvorí 95,27 % z celkovej štátnej pomoci poskytnutej v roku 2010 Agentúrou.

Motivačný účinok štátnej pomoci poskytnutej veľkým podnikom (podľa ukazovateľov a kritérií uvedených v kapitole 6 rámca) bol dodržaný. V prípade štátnej pomoci ad-hoc prípadu, bol motivačný účinok preukázaný spolu so žiadosťou o schválenie poskytnutia štátnej pomoci.

Efektívnosť poskytnutej štátnej pomoci

Poskytnutie finančnej podpory z verejných zdrojov podnikateľským subjektom (štátna pomoc) umožňuje podporovať najefektívnejší proces zhodnocovania výskumu, prepájanie výskumu s trhom a z toho vyplývajúci hospodársky a sociálny rozvoj krajiny. Prispieva k zvyšovaniu konkurencieschopnosti podnikov, zvyšovaniu ich produkcie a kvality výrobkov a

služieb, vytváraní nových pracovných miest a pod. Agentúra každoročne sleduje prínosy pre realizátora každého konkrétného projektu prostredníctvom ročnej správy a ešte 3 roky po ukončení projektu.

V roku 2010 boli financované projekty hlavne pre malé a stredné podniky.

Podľa rozdelenia na kraje, pomoc bola poskytnutá pre 26 podnikov z Bratislavského kraja, 6 podnikov z Banskobystrického kraja, 8 podnikov z Košického kraja, 6 podnikov z Nitrianskeho kraja, 2 podniky z Prešovského kraja, 13 podnikov z Trenčianskeho kraja, 7 podnikov z Trnavského kraja a 11 podnikov zo Žilinského kraja.

5.6. Ministerstvo životného prostredia SR

Ministerstvo životného prostredia SR je ústredným orgánom štátnej správy pre tvorbu a ochranu životného prostredia, vrátane ochrany prírody a krajiny, vodného hospodárstva, ochrany ovzdušia, ozónovej vrstvy a klimatického systému Zeme, ekologických aspektov územného plánovania, odpadového hospodárstva, posudzovania vplyvov na životné prostredie, zabezpečovania jednotného informačného systému o životnom prostredí a plošného monitoringu, geologického výskumu a prieskumu, ochrany a regulácie obchodu s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín a geneticky modifikovaných organizmov.

Podpora malého a stredného podnikania je v rámci kapitoly Ministerstva životného prostredia SR realizovaná len prostredníctvom projektov financovaných z prostriedkov EÚ a spolufinancovania zo štátneho rozpočtu. Z rozpočtových prostriedkov kapitoly MŽP SR (zdroj 111) nie sú poskytované žiadne dotácie na podporu malého a stredného podnikania.

Operačný program Životné prostredie 2007 – 2013

Ministerstvo životného prostredia SR ako Riadiaci orgán pre Operačný program Životné prostredie pre podporu malého a stredného podnikania v SR nemá vypracovaný špeciálny program ani schému podpory podnikania, avšak podporuje súkromný sektor (malé, stredné a veľké podniky) v rámci dvoch schém štátnej pomoci: Schéma štátnej pomoci pre zlepšenie a rozvoj infraštruktúr pre ochranu ovzdušia pre programové obdobie/roky 2007 - 2013 a Schéma štátnej pomoci pre zlepšenie a rozvoj infraštruktúry odpadového hospodárstva pre programové obdobie/roky 2007 - 2013.

Schémy štátnej pomoci sú spojené s Operačným programom Životné prostredie 2007 - 2013, v rámci ktorého môžu žiadatelia zo súkromného sektora žiadať o nenávratný finančný príspevok na aktivity zamerané na Ochranu ovzdušia: operačný cieľ 3.1 Ochrana ovzdušia a operačný cieľ 3.2 Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie a aktivity zamerané na Odpadové hospodárstvo: operačný cieľ 4.1 Podpora aktivít v oblasti separovaného zberu, 4.2 Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov, 4.3 Nakladanie s nebezpečnými odpadmi spôsobom priaznivým pre životné prostredie.

Tab. č. 5.8.: Schválené projekty v rámci Operačného programu Životné prostredie v roku 2010 podľa veľkostnej kategórie podnikov v roku 2010:

Kategória podniku	Objem v Eur	%
-------------------	-------------	---

Malý a stredný podnik	20 825 287,01	47,13 %
Veľký podnik	23 363 252,18	52,87 %
Spolu	44 188 539,19	100 %

Tab. č. 5.9.: Čerpanie prostriedkov v rámci Operačného programu Životné prostredie v roku 2010 podľa veľkostnej kategórie podnikov

Kategória podniku	Objem v Eur	%
Malý a stredný podnik	21 984 886,93	77,21 %
Veľký podnik	6 488 679,77	22,79 %
Spolu	28 473 566,70	100 %

5.6.1 Environmentálny fond

Ministerstvo životného prostredia SR je správcom štátneho účelového fondu – Environmentálneho fondu, ktorý tiež poskytuje podporu do oblasti malého a stredného podnikania. V roku 2010 bola Environmentálnym fondom poskytnutá **podpora** formou **úveru** a formou **dotácie** nasledovne:

Tab. č. 5.10.: Prehľad finančnej podpory z Environmentálneho fondu

Druh poskytnutej podpory	Počet podpôr v jednotlivých druhoch	Finančné vyjadrenie jednotlivých druhov podpory v roku 2010
Úver	1	3 400 000 €
Dotácia	1	39 900 €
Spolu	2	3 439 900 €

5.7. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR je ústredným orgánom štátnej správy pre dráhy a dopravu na dráhach, cestnú a kombinovanú dopravu, pozemné komunikácie, vnútrozemskú plavbu a prístavy, námornú plavbu, civilné letectvo, pošty, telekomunikácie, verejné práce, stavebný poriadok a územné plánovanie okrem ekologických aspektov, stavebnú výrobu a stavebné výrobky, tvorbu a uskutočňovanie bytovej politiky, poskytovanie štátnej prémie k stavebnému sporeniu a štátneho príspevku k hypotekárnym úverom, cestovný ruch, energetickú hospodárnosť budov a tvorbu a uskutočňovanie politiky mestského rozvoja. Zároveň plní funkciu štátneho dopravného úradu a námorného úradu.

Od 1. januára 2011 ministerstvo koordinuje využívanie finančných prostriedkov z fondov Európskej únie.

Ministerstvo nemá podporný program určený len na podporu malého a stredného podnikania. Kritériám malého a stredného podnikania najviac zodpovedala v roku 2010 podpora na základe výnosu č. 491/M-2006 z 15. februára 2006 v znení výnosu č. 3152/M-2007 zo 7. decembra 2007 o poskytovaní dotácií v oblasti kombinovanej dopravy. Podpora kombinovanej dopravy bola na základe vyššie uvedených výnosov v roku 2010 ukončená a v budúcnosti bude poskytovaná na základe zákona č. 514/2009 Z. z. o doprave na dráhach. Pre rok 2011 však nie sú v štátnom rozpočte na podporu kombinovanej dopravy vyčlenené prostriedky.

V roku 2010 bola na základe uvedeného výnosu poskytnutá dotácia vo výške 101 893 Eur 2 subjektom. Podnikateľovi (fyzickej osobe) v oblasti dopravy na projekt prepravy cukrovej repy pre Slovenské cukrovary, a.s. počas cukrovarníckej kampane kontajnerovým systémom Inofreight a dotácia vo výške 98 954 Eur podniku (právnickej osobe) pre projekt na prepravu novo vyrobených výmenných nadstavieb a zákazníkom kombinovanou dopravou. Obidve podporené firmy sú klasifikované ako malé a stredné podniky.

6. Vyhodnotenie podporných programov realizovaných NARMSP

6.1 NARMSP ako implementačná agentúra pre štrukturálne fondy

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania vykonáva úlohu sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom pre Sektorový operačný program Priemysel a služby (SOP PS) a pre Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (OP KaHR) na základe Splnomocnení o delegovaní právomocí z riadiaceho orgánu (MH SR) na sprostredkovateľský orgán a zabezpečuje proces výzvy, hodnotenia, implementácie, finančného riadenia, monitorovania a kontroly žiadostí o poskytnutie nenávratných finančných príspevkov (NFP) v rámci týchto operačných programov:

6.1.1 Sektorový operačný program Priemysel a služby

Vzhľadom na ukončenie programového obdobia boli zrealizované všetky zmluvne viazané aktivity v rámci jednotlivých projektov a aktuálny stav úspešne ukončených a zrealizovaných projektov k 31.12.2010 je nasledovný:

- **Opatrenie 1.1, Výzva SOP PS – 2004 – 1.1, kód výzvy 1111015-061:** 49 projektov v celkovej výške zmluvne viazaného NFP 37 746 813,62 Eur
- **Opatrenie 1.1, Výzva SOP PS – 2006 – 1.1, kód výzvy 1111015-061:** 213 projektov v celkovej výške zmluvne viazaného NFP 17 433 508,02 Eur
- **Opatrenie 1.2, Výzva SOP PS – 2004 – 1.2, kód výzvy 1111021:** 5 v celkovej výške zmluvne viazaného NFP 4 773 456,38 Eur
- **Opatrenie 1.2, Výzva SOP PS – 2004 – 1.2, kód výzvy 1111027-051,** bol ukončený Národného projektu „Vybudovanie siete s informačným prepojením vedeckých, akademických a špeciálnych knižníc, vrátane ich modernizácie“, v rámci ktorého bolo zrealizovaných a ukončených aj 10 podprojektov v celkovej výške NFP 6 304 361,75 Eur.

6.1.2 Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

6.1.2.1 Podopatrenie 1.1.1 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“

Výzva KaHR-111DM-0801 zo dňa 14. júla 2008 (schéma pomoci de minimis)

Cieľom poskytnutia pomoci je podpora projektov zameraných na zvýšenie konkurencieschopnosti existujúcich podnikov zavedením inovatívnych a vyspelých technológií, vytvorenie prostredia na zvyšovanie inovačného potenciálu podnikov v priemysle a v službách, rozvoj ekologických výrobných ako nevyhnutnosti na prípravu trvalo udržateľného rozvoja v priemysle. Pomoc je určená na projekty v oblasti zavádzania inovatívnych a vyspelých technológií v priemysle a v službách, ktoré sú zamerané na niektorú z uvedených aktivít:

- hmotné a nehmotné investície na nákup inovatívnych a vyspelých technológií, strojov, prístrojov a zariadení,
- hmotné a nehmotné investície na nákup technológií na efektívne zhodnotenie prírodných zdrojov s cieľom zníženia negatívneho dopadu na životné prostredie.

Aktuálny počet zmluvne viazaných projektov je 69 v celkovej výške zmluvne viazaného NFP 9 208 201,09 Eur. Ku koncu sledovaného obdobia bolo ukončených 55 projektov v celkovej výške čerpaného NFP 7 314 466,36 Eur.

Tab. č. 6.1: Finančná implementácia podopatrenia 1.1.1 „Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov“, výzva KaHR-111DM-0801, podľa regiónov

Kód výzvy	Región NUTS III	Výška zmluvne viazaných prostriedkov v €	Výška čerpaných prostriedkov v €	% čerpaných prostriedkov
KaHR-111DM-0801	Trnavský	1 226 113,05	1 225 252,42	100
	Trenčiansky	489 784,16	291 988,51	60
	Nitriansky	1 360 340,39	1 218 476,14	90
	Žilinský	796 412,73	591 339,54	74
	Banskobystrický	1 810 691,30	1 572 333,57	87
	Prešovský	2 048 694,31	1 185 965,93	58
	Košický	1 476 165,15	1 291 544,56	87
Spolu		9 208 201,09	7 376 900,67	80

Výzva KaHR-111DM-0901 zo dňa 15. júna 2009 (schéma pomoci de minimis)

Vyhlásenie tejto výzvy zameranej na nákup inovatívnych a vyspelých technológií sprevádzalo 5 zásadných zmien oproti výzve z roku 2008 (KaHR-111DM-0801):

- maximálna výška pomoci bola upravená na 500 000 Eur
- z pomoci bola vylúčená oblasť prvotného spracovania dreva
- projekt bolo možné začať realizovať odo dňa vyhlásenia výzvy
- výdavky na stavebné práce boli neoprávnené
- žiadosti o NFP bolo potrebné vypracovať prostredníctvom verejnej časti portálu ITMS

Z celkového počtu 109 žiadostí, 75 vyhovelo kritériám odborného hodnotenia. Na základe výsledkov odborného hodnotenia Výberová komisia odporučila v prijatom stanovisku schváliť NFP 74 žiadateľom vo výške 24 623 852,14 Eur z celkovej alokovanej sumy na výzvu 25 000 000 Eur.

Aktuálny počet zmluvne viazaných projektov je 73 v celkovej výške zmluvne viazaného NFP 24 124 397,93 Eur. Oproti počtu schválených žiadostí došlo k poklesu zmluvne viazaných projektov o 1 projekt, a to na základe odstúpenia od Zmluvy zo strany prijímateľa. Ku koncu sledovaného obdobia bolo ukončených 16 projektov v celkovej výške čerpaného NFP 3 517 855,37 Eur.

Tab. č. 6.2: Finančná implementácia podopatrenia 1.1.1 „Nákup inovatívnych a vyspelých technológií“, KaHR-111DM-0901 zo dňa 15. júna 2009 (schéma pomoci de minimis)

Kód výzvy	Región NUTS III	Výška zmluvne viazaných prostriedkov v €	Výška čerpaných prostriedkov v €	% čerpaných prostriedkov
KaHR-111DM-0901	Trnavský	2 867 325,34	1 396 178,50	49
	Trenčiansky	3 322 184,40	977 544,00	34
	Nitriansky	3 391 240,46	408 708,40	14
	Žilinský	4 097 058,00	252 604,00	9
	Banskobystrický	4 463 923,95	1 542 008,12	54
	Prešovský	4 721 363,91	622 285,35	22
	Košický	1 261 301,87	177 500,00	6
Spolu		24 124 397,93	5 376 828,37	22

6.1.2.2 Podopatrenie 1.1.2 „Podpora tvorby pracovných miest prostredníctvom rozvoja podnikania“; Výzva DOP2008-SIP001 zo dňa 28. 08. 2008 (schéma pomoci de minimis)

V prípade tohto Podopatrenia sa jedná o medzirezortnú spoluprácu kde:

- poskytovateľom pomoci pre aktivity v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej len „ERDF“) je Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky ako Riadiaci orgán pre Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a Vykonávateľom schémy a sprostredkovateľským orgánom pod Riadiacim orgánom pre Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast je NARMSP
- poskytovateľom pomoci pre aktivity v rámci Európskeho sociálneho fondu (ďalej len „ESF“) je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky ako Riadiaci orgán pre Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia a Vykonávateľom schémy a sprostredkovateľským orgánom pod Riadiacim orgánom pre Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia je Sociálna implementačná agentúra (ďalej len SIA)

Administráciou výzvy bola poverená Sociálna implementačná agentúra. Všetky údaje uvedené v tejto kapitole sú vykazované výlučne za časť OP KaHR.

Cieľom poskytnutia pomoci formou podpory jednotlivých oprávnených projektov je zvýšenie miery podpory začínajúcim podnikateľom, zvýšenie tvorby pracovných miest, zvýšenie konkurencieschopnosti podnikateľov, zvýšenie zamestnanosti a zvýšenie adaptability zamestnancov.

Pomoc je určená na projekty zamerané na niektorú z uvedených aktivít:

- výstavba, rozšírenie alebo rekonštrukcia prevádzkových priestorov určených na priemyselnú výrobu, remeselnú výrobu a činnosti napomáhajúce rozvoju služieb,
- hmotné a nehmotné investície, t.j. nákup technológií, strojov, prístrojov, zariadení, vybavenia a iného nehmotného majetku investičného aj neinvestičného charakteru určených pre priemyselnú výrobu a služby, v kombinácii s aktivitami:
 - o tvorba pracovných miest, resp. zabezpečenie samo zamestnania,
 - o vyškolenie zamestnancov, živnostníkov v nadväznosti na potreby pracovného miesta,

- o poradenské a podporné služby potrebné pre začatie podnikania.

Aktuálny počet zmluvne viazaných projektov je 96 v celkovej výške zmluvne viazaného NFP 8 522 501,37 Eur. Ku koncu sledovaného obdobia bolo ukončených 50 projektov v celkovej výške čerpaného NFP 4 030 038,78 Eur.

Tab. č. 6.3: Finančná implementácia Podopatrenia 1.1.2 „Podpora tvorby pracovných miest prostredníctvom rozvoja podnikania“, výzva DOP2008-SIP001, podľa regiónov

Kód výzvy	Región NUTS III	Výška zmluvne viazaných prostriedkov v €	Výška čerpaných prostriedkov v €	% čerpaných prostriedkov
DOP 2008 – SIP 001	Trnavský	672 944,39	142239,38	21
	Trenčiansky	641 698,82	255212,89	40
	Nitriansky	828 643,30	421384,5	51
	Žilinský	673 286,30	318211,85	47
	Banskobystrický	1 353 973,08	696909,08	51
	Prešovský	3 013 346,82	1238087,35	41
	Košický	1 338 608,66	957993,73	72
Spolu		8 522 501,37	4 030 038,78	47

6.2 Program vzdelávania, školení a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie

Podporu záujemcov o podnikanie realizovala NARMSP v roku 2010 formou poskytovania zvýhodnených poradenských a vzdelávacích služieb prostredníctvom spolupracujúcej regionálnej siete 11 regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC), 5 centier prvého kontaktu (CPK) a 2 podnikateľských / technologických inkubátorov (PI/TI).

Uvedené centrá poskytli 1 297 informatívnych konzultácií v celkovom objeme 1 080,5 hodín z oblastí potrebných pre začiatok a rozvoj podnikania a 1 760 odborných konzultácií v celkovom objeme 5 256 hodín z rôznych oblastí potrebných pre začiatok a rozvoj podnikateľských aktivít. Pre účely získania finančných zdrojov na rozbeh podnikania regionálne centrá vypracovali 958 podnikateľských plánov. Z programu bola hradená organizácia 128 školení v celkovom objeme 4 222 hodín pre 2 514 účastníkov. Školenia boli organizované na témy základy podnikania resp. spracovanie podnikateľského plánu. Služby boli financované zo zdrojov štátneho rozpočtu, a to v objeme 304 538,27 Eur. Prostredníctvom dotovaných služieb regionálnych poskytovateľov bolo vytvorených 3 264 nových podnikov.

Tab. č. 6.4.: Dotované poradenstvo a vzdelávanie pre záujemcov o podnikanie v rámci Programu vzdelávania, školení a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie realizované sieťou RPIC, PI/TI, CPK za rok 2010 financované zo štátneho rozpočtu

Centrum	Informačné konzultácie		Odborné konzultácie		Podnikateľské plány	Školenia	
	počet	hodiny	počet	hodiny	počet	počet školení	počet účastníkov
CPK Brezno	6	6	14	32	3	2	25
CPK Medzilaborce	11	11	15	53	2	0	0
CPK Michalovce	4	3	6	9,5	0	0	0
CPK Veľký Krtíš	74	74	138	350	64	0	0
PI Spišská Nová Ves	127	96	243	331	61	6	92
RPIC Dunajská Streda	99	99	193	613,5	94	0	0
RPIC Komárno	67	61,5	74	241,5	51	7	103
RPIC Košice	69	69	9	10	0	12	196
RPIC Lučenec	47	47	74	230	31	14	286
RPIC Nitra	23	23	73	122	6	7	139
RPIC Poprad	11	11	25	39,5	9	22	347
RPIC Považská Bystrica	59	59	130	432	48	6	120
RPIC Prešov	62	62	6	9	0	6	151
RPIC Trebišov	6	3	14	75	6	3	76
RPIC Trenčín	214	214	271	593,5	175	9	132
RPIC Martin	66	66	123	357,5	57	11	172
BlaTC Prievidza	352	176	352	1 757	351	23	675
Spolu	1 297	1 080,5	1 760	5 256	958	128	2 514

V roku 2010 sa už tretí rok monitorovala spokojnosť klientov s poskytnutými poradensko – vzdelávacími službami. Cieľom bolo zmapovať tiež kvalitu poskytnutého servisu zmluvnými centrami, overiť jeho rozsah a napĺňanie cieľov programu, získať prehľad o dopadoch programu, preveriť spokojnosť klientov, efektívne využiť a prerozdeliť alokované finančné zdroje programu. Prieskumom bolo oslovených 56 % klientov z celkového počtu 3 860, z nich sa do monitoringu spokojnosti zapojilo 2 161. Hodnotenia klientov a krátkodobých dopadov poukázalo na dobré výsledky poskytnutých služieb a efektivitu štátneho programu.

6.3 Schéma poradenstva a vzdelávania pre MSP (schéma pomoci de minimis)

Poradenské služby

Podporu MSP realizovala NARMSP aj formou poskytovania zvýhodnených poradenských a informačných služieb, a to prostredníctvom odborných poradcov regionálnych centier RPIC, CPK, podnikateľských a technologických inkubátorov (PaTI) a Združenia mladých podnikateľov Slovenska (ZMPS). Služby sú čiastočne dotované zo zdrojov štátneho rozpočtu.

Služby v rámci programu „Schéma poradenstva a vzdelávania pre MSP (schéma pomoci de minimis)“ sa začali poskytovať až na konci roka v mesiaci december, preto objem poradenstva a čerpaných prostriedkov do 31.12.2010 bol veľmi nízky. Podnikateľom bolo

poskytnutých 28 informatívnych konzultácií v objeme 36,5 poradenských hodín o programoch a projektoch na podporu MSP a 38 odborných konzultácií z rôznych oblastí nevyhnutných pre ďalší rozvoj podnikateľských aktivít v celkovom objeme 129,5 poradenských hodín. Na účely získania úveru v rámci finančných podporných schém alebo komerčných zdrojov bol do konca roka vypracovaný a posúdený jeden podnikateľský plán.

Poradenské služby malým a stredným podnikateľom boli financované zo zdrojov štátneho rozpočtu v celkovom objeme 2 982,77 eur .

Tab. č. 6.5 : Dotované poradenstvo existujúcich malých a stredných podnikateľov v rámci Schémy poradenstva a vzdelávania pre MSP (schéma pomoci de minimis) realizované v roku 2010 a financované zo štátneho rozpočtu

Centrum	Informačné konzultácie		Odborné konzultácie		Podnikateľské plány
	počet	hodiny	počet	hodiny	počet
RPIC Dunajská Streda	19	24	8	13	1
RPIC Nitra	4	6	0	0	0
RPIC Trenčín	1	2	0	0	0
ZMPS	4	4,5	30	116,5	0
Spolu	28	36,5	38	129,5	1

Vzdelávanie

Podpora v oblasti vzdelávania malých a stredných podnikateľov a ich zamestnancov bola pripravená s cieľom zvýšiť ich manažérsky potenciál, odborné ako aj tzv. „mäkké“ zručnosti, sprístupniť aktuálne informácie v oblasti podnikania a riadenia podnikania, zvýšiť konkurencieschopnosť. Nezanedbateľným cieľom bolo zmiernenie dopadov finančnej a hospodárskej krízy a zvýšenie miery prežitia podnikov.

Pomoc de minimis bola v súlade s nariadením Komisie č. 1998/2006 nastavená na poskytovanie formou nenávratných finančných príspevkov (NFP). V priebehu roka boli spracované programové dokumenty, príručky a formuláre pre žiadateľov a bola pripravená procedurálna stránka spracovania a hodnotenia žiadostí. Výzvu na predkladanie žiadostí o NFP v rámci programu „Schéma poradenstva a vzdelávania pre MSP (schéma pomoci de minimis)“ vyhlásila NARMSP dňa 16. decembra 2010. Do konca roka 2010 boli doručené štyri žiadosti, pričom termín na predkladanie žiadostí bol 15.2.2011. K uzatváraniu zmlúv s úspešnými žiadateľmi a k čerpaniu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu došlo v prvom štvrtroku 2011.

6.4 Podpora MSP prostredníctvom inkubátorovej starostlivosti

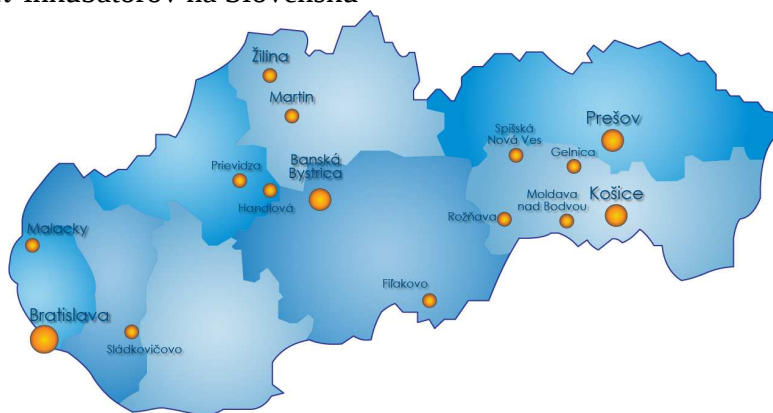
Podnikateľské a technologické inkubátory tvoria dôležitú súčasť podpornej infraštruktúry pre začínajúcich malých a stredných podnikateľov. Ich poslaním je poskytovať začínajúcim firmám, spravidla 3 roky od začiatku podnikania, komplexnú podporu na jednom mieste a vytvoriť im vhodné štartovacie podmienky na fungovanie ich podniku.

Základ poskytovaných služieb tvorí prenájom kancelárskych, výrobných a skladových priestorov za ceny nižšie ako sú bežné komerčné ceny na trhu a administratívna podpora

firmy (napr. poskytnutie zasadacích a prezentačných priestorov, vybrané služby sekretariátu, technická infraštruktúra a i.). Okrem podnikateľských priestorov poskytujú inkubátory svojim klientom podľa ich potreby aj vzdelávacie služby a poradenstvo (napr. tvorba podnikateľských plánov, poradenstvo v oblasti získania zdrojov na podnikanie, v právnych otázkach či v oblasti duševného vlastníctva, spracovania marketingovej stratégie, sprostredkovania kontaktov a pod.). Rozsah a forma podpory sa v jednotlivých inkubátoroch líši podľa typu, zamerania a personálnych kapacít.

Budovanie siete inkubátorov na Slovensku začalo v roku 2002. Do roku 2010 bolo v rôznych regiónoch Slovenska s podporou štátneho rozpočtu, predvstupových programov Phare, programu cezhraničnej spolupráce CBC a štrukturálnych fondov vybudovaných 17 inkubátorov a 1 výukový (virtuálny) inkubátor v Rimavskej Sobote, ktorý svoju činnosť v roku 2009 ukončil.

Obrázok: 6.1 Sieť inkubátorov na Slovensku

Podpora zo štátneho rozpočtu v roku 2010

Zo štátneho rozpočtu v roku 2010 boli z Programu „Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov a implementácia metódy research-based spin-off“ podporené štyri inkubátory v celkovej výške 29 877,80 Eur. Zvyšné inkubátory nezískali finančný príspevok, pretože v sledovaných oblastiach vykazovali výsledky hospodárenia v rozpore s podmienkami programu, alebo prekročili päť rokov svojej prevádzky, čím zanikla oprávnenosť na získanie finančného príspevku. Z poskytnutých prostriedkov inkubátory pokryli časť prevádzkových nákladov a stratu, ktorá im vznikla v dôsledku poskytovania prenájmu za ceny nižšie ako sú komerčné ceny na trhu a v dôsledku poskytovania doplnkových služieb pre nájomcov.

Tab. č. 6.6: Prehľad o výške finančných prostriedkov vynaložených na podporu časti prevádzky inkubátorov v r. 2010

Inkubátor	Mesto	Príspevok v Eur
Podnikateľský inkubátor ASTERION	Handlová	8 868,39
Inkubátor	Moldava nad Bodvou	5 727,56
Univerzitný technologický inkubátor STU	Bratislava	13 167,10
Technologický inkubátor INOVATECH	Sládkovičovo	2 114,75
Spolu zo štátneho rozpočtu		29 877,80

Podnikateľský inkubátor ASTERION Handlová mal k 31.12.2010 92 % obsadenosť, z toho obsadenosť inkubovanými firmami bola 83 %. Oproti predchádzajúcemu obdobiu vzrástol počet inkubovaných firiem v inkubátore z 12 na 14, ktoré spolu zamestnávali 42 pracovníkov, pričom ich predmety činnosti boli najmä poradenská činnosť, obchod a predaj, sprostredkovateľská činnosť, služby. Zo služieb poskytovaných inkubovaným firmám sa inkubátor zameriaval na školenia na tému podnikateľská činnosť, PC kurz pre začínajúcich podnikateľov, semináre pre absolventov SŠ o začatí podnikania, poradenstvo začínajúcim podnikateľom, konzultácie s podnikateľmi a tvorbu podnikateľských plánov, prenájom priestorov a techniky, poskytnutie kancelárskeho/sekretárskeho servisu inkubovaným firmám, propagáciu služieb inkubátora a zabezpečil odbornú prax absolventom SŠ.

Inkubátor Moldava nad Bodvou dosiahol k 31.12.2010 72 % obsadenosť, z toho obsadenosť inkubovanými firmami bola 61%. Počet inkubovaných firiem bol 6. Išlo o firmy so zameraním na služby, ktoré spolu vytvorili 14 pracovných miest. Aktivity a služby inkubátora: prenájom priestorov a techniky, poskytnutie sekretárskych služieb, propagácia aktivít inkubátora, práca na projektoch, podujatie - hospodárske dni údolí Hornádu a Bodvy, poradenstvo začínajúcim podnikateľom.

Univerzitný technologický inkubátor STU Bratislava vykazoval k 31.12.2010 obsadenosť 75 %, z toho obsadenosť inkubovanými firmami bola 68 %. V danom období bolo v inkubátore umiestnených 14 inkubovaných firiem zameraných najmä na informačné technológie, chemickú výrobu, stavebníctvo, architektúru, inteligentné domácnosti - systémy automatizácie, solárnu energetiku. Počet pracovných miest v týchto firmách bol 38. Aktivity/služby inkubátora: Program start-up kancelárie, v ktorom môžu záujemcovia o založenie inovatívnej technologickej firmy 3 mesiace využívať vybavenú kanceláriu s cieľom založiť firmu a pripraviť podnikateľský plán; hodnotenie podnikateľských plánov v Programe InQb, v rámci ktorého môžu firmy využívať po dobu max. 3 rokov výhody inkubovanej firmy; organizovanie seminárov, kooperačného stretnutia slovenských a maďarských inkubátorov, exkurzií, dňa otvorených dverí, súťaž o najlepší podnikateľský plán „Podnikaj a vyhraj“; poradenstvo v oblasti podnikania a ochrany duševného vlastníctva a prediagnostikácia priemyselných práv, info kancelária inkubátora.

Technologický inkubátor INOVATECH Sládkovičovo mal k 31.12.2010 74 % obsadenosť (z toho obsadenosť inkubovanými firmami bola 54 %), umiestnených 13 inkubovaných firiem so 42 pracovnými miestami a s predmetom podnikania najmä logistika nákladnej dopravy, ekonomické poradenstvo, vedenie účtovníctva, polygrafia a služby. Aktivity/služby inkubátora: prenájom rokovacej miestnosti a prednáškových sál s technikou, prístup do PC miestnosti, poradenstvo a spolupráca pri tvorbe podnikateľských plánov, získavaní finančných prostriedkov; administratívne služby inkubovaným firmám, propagácia služieb inkubátora, organizovanie rôznych seminárov, prezentácií súvisiacich s podnikaním.

V inkubátoroch v Sládkovičove, Handlovej a Moldave n. Bodvou prijímajú začínajúcich podnikateľov s dobou existencie do 3 rokov vrátane. V technologickom inkubátore STU Bratislava je okrem toho základnou podmienkou vstupu technické či technologické zameranie začínajúcej firmy a orientácia na inovatívne produkty a služby.

Významným ukazovateľom naplňovania cieľov inkubátorov ako aj štátneho programu je počet inkubovaných podnikov. Uvedené 4 inkubátory k 31.12.2010 umiestnili vo svojich prevádzkových priestoroch spolu 47 začínajúcich podnikov, ktoré vytvorili 136 pracovných

miest a ďalších 13 pracovníkov bolo zamestnaných v riadení a správe týchto inkubátorov. V priebehu roka prišlo do týchto inkubátorov 34 nových podnikov so 75 pracovnými miestami, 15 podnikateľov inkubátory z rôznych dôvodov opustilo. Priemerná celková obsadenosť v štyroch inkubátoroch, ktorým bol v roku 2010 poskytnutý príspevok zo štátneho rozpočtu, bola 78 %.

Údaje o sieti inkubátorov

K 31.12.2010 bolo v 13 podnikateľských a technologických inkubátoroch umiestnených 146 inkubovaných firiem (z toho 51 inovatívnych), ktoré vytvorili spolu 778 pracovných miest. Ďalších 48 pracovných miest bolo vytvorených v riadení a prevádzke inkubátorov. V priebehu roka 2010 vstúpilo do 13 inkubátorov 61 nových začínajúcich podnikov so 108 pracovnými miestami, 39 podnikateľov z nich odišlo. Priemerná obsadenosť v 13 inkubátoroch bola 89 %.

Tab. č. 6.7: Údaje o obsadenosti, počte firiem a pracovných miest v inkubátoroch k 31.12.2010

Technologický / Podnikateľský inkubátor	Celková plocha na prenájom v m ²	Celková obsadenosť v m ²	Celková obsadenosť v %	Počet inkubovaných firiem (IbF)	Počet pracovných miest v IbF	Počet pracovných miest v riadení a prevádzke inkubátora
Podnikateľský inkubátor a technologické centrum, Banská Bystrica	1 066,27	673,91	63%	5	13	1
Inkubátor, Bratislava	197,00	114,08	58%	0	0	7
Univerzitný technologický inkubátor STU Bratislava	790,00	593,66	75%	14	38	2
Podnikateľský inkubátor a Podnikateľské centrum, Fiľakovo	649	649	100%	9	15	4
Všeobecný podnikateľský inkubátor, Gelnica	2 576,48	2 487,00	97%	6	414	1
Podnikateľský inkubátor, Handlová	952,51	874,01	92%	14	42	3
Košický vedecko-technický inkubátor, Košice *	x	x	x	x	x	x
Inkubátor Malacky, Malacky	2 348,28	1 917,00	82%	21	71	8
Mestský inkubátor, Martin *	x	x	x	x	x	x
Martinsko-Flámske podnikateľské a inkubátorové centrum, Martin *	x	x	x	x		x
Podnikateľský inkubátor, Spišská Nová Ves I. a II.	740	665	90%	5	3	0
	1 230	1 037	84%	3	10	0
Inkubátorový dom, Moldava nad Bodvou	445,23	321,62	72%	6	14	3
Technologické inkubátorové centrum, Prešov	897,50	835,30	93%	9	25	5
Podnikateľské a inovačné centrum - technologický inkubátor, Prievidza *	x	x	x	x	x	x
Podnikateľský inkubátor, Rožňava	2 336,49	2 295,04	98%	12	19	3
Technologický inkubátor Inovatech, Sládkovičovo	1 158,55	862,74	74%	13	42	5
Vedecko-technologický park, Žilina	770	655	85%	29	72	6
SPOLU	16 156,84	13 979,89	87%	146	778	48

* štatistické údaje za tieto inkubátory neboli poskytnuté

6.5 Mikropôžičkový program

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania od roku 1997 realizuje Mikropôžičkový program. Cieľom tohto programu je napomáhať rozvoju malého a stredného podnikania, zvyšovať zamestnanosť v regiónoch Slovenska a riešiť problém prístupu malých a začínajúcich podnikateľov ku kapitálu. Na začiatku programu poskytovali mikropôžičky tri centrá a to RPIC v Považskej Bystrici, Zvolene a Prešove. Do konca roku 2010 program realizovalo 15 regionálnych centier, pokrývajúcich plošne celé územie Slovenska.

Začiatkom roku 2010 bol uznesením vlády SR č. 64 zo dňa 27.01.2010 v bode A.1. schválený nový Mikropôžičkový program (ďalej len „nový Mikropôžičkový program“) a v bode D1. zrušený bod A.2. Uznesenia vlády SR č. 701. z 26.06.2002 k Podporenému úverovému programu a Mikropôžičkovému programu, na základe čoho bol zrušený Pôvodný Mikropôžičkový program. Dňa 17. 02. 2010 bolo nové znenie Mikropôžičkového programu uverejnené v Obchodnom vestníku č. 32A/2010. Na základe tejto skutočnosti boli zo strany NARMSP prijaté opatrenia na dočasné pozastavenie schvaľovania a poskytovania mikropôžičiek.

Mikropôžičku v zmysle nových podmienok bolo možné použiť na obstaranie hnutel'ného a nehnuteľného investičného majetku, rekonštrukciu prevádzkových priestorov, nákup potrebných zásob, surovín či tovaru, ako aj na úhradu nákladov na nákup vstupov nevyhnutných na zabezpečenie technologických procesov vo výrobe alebo v službách poskytovaných podnikateľom. Minimálna výška mikropôžičky bola vo výške 2 500 Eur, maximálna výška mikropôžičky vo výške 50 000 Eur. Úroková sadzba sa na základe oznámenia Európskej Komisie č. 2008/C 14/02 o revízii spôsobu stanovenia referenčných a diskontných sadzieb stanovuje individuálne pre každého žiadateľa a odvíja sa od základnej sadzby ECB 1,24% a od marže stanovenej na základe ratingu. Úroková sadzba je fixná počas celej doby splácania úveru. Doba splatnosti je stanovená od 6 mesiacov do 4 rokov. V rámci programu je možné poskytnúť odklad splátok istiny maximálne na dobu 6 mesiacov.

Zmeny podmienok programu, ku ktorým došlo v roku 2010, mali za cieľ posilniť analytické, právne a kontrolné činnosti MH SR a NARMSP, a tým zabezpečiť finančné riadenie a nakladanie s revolvingovými prostriedkami a predísť pokusom o podvod. Došlo k prechodu niektorých kompetencií ako správa úverov, riešenie problémových mikropôžičiek a zodpovednosť za plnenie úverových zmlúv na NARMSP. Funkcie spolupracujúcich inštitúcií ostávajú zachované v zmysle prvotných kontaktných miest pre podnikateľov.

V nadväznosti na tieto zmeny prepracovala NARMSP *Manuál Mikropôžičkového programu*, ktorý bol dňa 22.4.2010 schválený Správnou radou agentúry. Na záver roku 2010 prebiehala príprava novej zmluvnej dokumentácie k Mikropôžičkovému programu: *Zmluva o realizácii Mikropôžičkového programu*, *Zmluva o úvere*, *Dohoda o ručení*, *Dohoda o vyplňovanom práve* a *Zmluva o zriadení záložného práva na hnutel'nú vec a na nehnuteľnosť* a iné.

V roku 2010 predložilo žiadosť o mikropôžičku ešte v zmysle Pôvodného znenia Mikropôžičkového programu 11 žiadateľov. Z toho bolo schválených a poskytnutých 24 mikropôžičiek v celkovej hodnote 836 863 Eur, priemerná výška mikropôžičky v roku 2010 bola na úrovni 34 869 Eur. Celkovo bolo od začiatku realizácie Mikropôžičkového programu poskytnutých 1 827 mikropôžičiek v celkovej hodnote 31 134 113 Eur.

Tab. č. 6.8: Prehľad poskytnutých mikropôžičiek podľa jednotlivých centier

Centrum	Rok 2010		Celkovo od začiatku realizácie programu do 31.12.2010	
	Počet	Celkom v €	Počet	Celkom v €
Fond fondov s.r.o. Bratislava	5	203 992	153	3 096 723
RPIC Dunajská Streda	1	33 000	73	1 264 059
RPIC Komárno	0	0	132	2 265 433
RPIC Košice	0	0	49	1 288 657
RPIC Lučenec	0	0	97	1 861 587
RPIC Martin	3	191 869	93	1 733 370
RPIC Nitra	3	44 694	137	1 610 428
RPIC Poprad	1	49 791	27	978 407
RPIC Považská Bystrica	1	7 200	193	2 575 019
RPIC Prešov	5	172 790	211	3 422 880
BIC Prievidza	3	76 390	208	3 904 064
BIC Spišská Nová Ves	1	18679	114	1586701
RPIC Trebišov	0	0	97	1 666 053
RPIC Trenčín	1	38 458	84	1 802 072
RPIC Zvolen *	0	0	159	2 078 660
SPOLU	24	836 863	1 827	31 134 113

Prehľad poskytnutých mikropôžičiek podľa jednotlivých odvetví a regiónov v roku 2010 je uvedený v prílohe B, v tabuľkách č. 10 a 11.

6.6 Fondy rizikového kapitálu

NARMSP finančne podporuje rastovo orientované podnikateľské projekty formou poskytovania rizikového kapitálu (vkladu do základného imania spoločností) prostredníctvom špecializovanej dcérskej spoločnosti Fond fondov s.r.o. Dlhodobým poslaním spoločnosti Fond fondov, s. r. o. je usmerňovanie činnosti jednotlivých fondov tak, aby sa stimuloval rozvoj sektora MSP na celom území SR, zhodnocoval sa objem finančných prostriedkov jednotlivých fondov a dosiahnuté zisky sa používali na realizáciu dlhodobého cieľa podpory malých a stredných podnikov.

V roku 2010 boli prostredníctvom spoločnosti Fond Fondov s.r.o. spravované 4 fondy rizikového kapitálu bez právnej subjektivity (Fond štartovacieho kapitálu, Regionálny fond štartovacieho kapitálu, Fond INTEG a Fond SISME) a 3 fondy rizikového kapitálu so samostatnou právnou subjektivitou (Fond Seed Capital, k. s., Slovenský Rozvojový Fond, a. s. a Slovenský rastový kapitálový fond, a. s.). Vznikom fondov so samostatnou právnou subjektivitou boli vytvorené podmienky pre vstup inštitucionálnych investorov do fondov s cieľom zvýšiť objem disponibilných zdrojov pre MSP, spravovanie fondov profesionálnymi

manažérskymi spoločnosťami a tiež pokrytie širšieho spektra požiadaviek na výšku investícií pre cieľové MSP.

Nakoľko fond INTEG dlhodobo nemohol plniť ciele projektu, čo bolo spôsobené najmä nesprávne (príliš úzko) nastavenou investičnou stratégiou fondu v Projektovom formulári, ktorú už nebolo možné neskôr meniť, Európska komisia prijala rozhodnutie o navrátení prostriedkov z fondu vo výške € 400 000. Z rovnakých dôvodov požiadalo MF SR o vrátenie finančných prostriedkov vo výške € 400 000. Tieto prostriedky boli z fondu INTEG vrátené k termínu 15.06.2010 na účet NARMSP a následne na účet EK a MF SR. Fond je v súčasnosti neaktívny.

Podľa predbežných údajov v priebehu roku 2010 bolo vo všetkých fondoch rizikového kapitálu v portfóliu NARMSP/Fondu Fondov s.r.o. zrealizovaných 20 investičných návrhov v celkovom objeme 11,4 mil. Eur – graf č. 30. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2009 v ktorom realizácia investičných návrhov dosiahla objem 13,9 mil. Eur došlo k poklesu investičnej aktivity o 18%.

V roku 2010 najviac realizovaných investičných návrhov smerovalo do relatívne nového odvetvia energetiky – do získavania alternatívnych energetických zdrojov, na ktorý sa zamerlal Slovenský rastový kapitálový fond, a.s. Objem realizovaných finančných prostriedkov fondu do tohto segmentu dosiahol 4,3 mil. Eur. Vysoký objem zaznamenal aj segment nešpecifikovaných investícií, ktoré rovnako realizoval tento fond. Boli realizované investičné návrhy zamerané na poskytovanie parkovacích služieb v mestách ako aj na poskytovanie kurzov bezpečnej jazdy pre motoristov. Celkový objem týchto investícií dosiahol 5,0 mil. Eur. Odvetvová štruktúra realizovaných investičných návrhov je znázornená v grafe č. 31

Objem divestícií v sledovanom období dosiahol 2,0 mil. Eur a v porovnaní s rokom 2009 vzrástol indexom 3,42 z úrovne 0,6 mil. Eur. Najvyššiu divestičnú aktivitu zaznamenal Fond Seed Capital, k.s. Objemy divestícií podľa fondov a odvetvovej štruktúry sú znázornené v grafoch č. 32 a č. 33.

V súčasnom období doznievajúcej hospodárskej krízy pomáha ponuka rizikového kapitálu financovať perspektívne projekty firiem, ktoré by sa v dôsledku sťaženého prístupu k finančným zdrojom nemohli zrealizovať.

6.7 Enterprise Europe Network

Malé a stredné podniky pri snahe preniknúť na nové trhy potrebujú pomoc najmä vo fáze, kedy sa po prvýkrát pokúšajú uplatniť so svojimi výrobkami alebo službami v zahraničí. Jednou z priorít NARMSP je preto pomoc MSP s internacionalizáciou a prienikom na nové trhy, či sa to už týka spoločného európskeho trhu alebo trhov mimo krajín EÚ. NARMSP slovenským podnikateľom umožňuje a uľahčuje účasť na špecializovaných a sektorových kooperačných podujatiach. Cieľom nie je len prezentácia podnikateľov na výstavách a veľtrhoch, ale najmä, aktívna pomoc pri hľadaní nových partnerov.

Generálne riaditeľstvo pre podnikanie a priemysel Európskej komisie oficiálne odštartovalo vo februári 2008 činnosť medzinárodnej poradenskej siete pre podnikateľov s názvom **Enterprise Europe Network**. Sieť združuje najdôležitejších aktérov v oblasti

podpory malých a stredných podnikov, t.j. takmer 570 organizácií s približne 3000 skúsenými profesionálmi, ktorí poskytujú svoje služby vo viac ako 45 krajinách sveta. Cieľom Enterprise Europe Network je poskytovať malým a stredným podnikateľom komplexné a ľahko dostupné informácie, poradenstvo a podporu v oblasti podnikania, inovácií a výskumu. Podporná sieť stavia na skúsenostiach predchádzajúcich sietí Euro info centier (fungovali od r. 1987) a Centier na prenos inovácií (v činnosti od roku 1995).

NARMSP, ako člen siete Enterprise Europe Network, poskytovala počas roku 2010 podnikateľom celý rad služieb, podpory a poradenstva, ktoré by sa dali zhrnúť do nasledovných troch kategórií:

1. Informácie, poradenstvo a služby na podporu spolupráce a internacionalizácie MSP:

- informovanie a zvyšovanie povedomia o politikách, legislatíve a iniciatívach EÚ cielených a ovplyvňujúcich najmä MSP,
- poskytovanie informácií a poradenstva o príležitostiach, ktoré poskytuje podnikateľom jednotný európsky trh tovarov a služieb,
- zvyšovanie účasti MSP na tvorbe politiky EÚ a získavanie spätnej väzby na pripravovanú alebo už existujúcu legislatívu od podnikateľov pre Európsku komisiu pomocou on-line konzultácií a panelových diskusií,
- podpora rozvoja cezhraničných aktivít a spolupráce MSP.

2. Podpora inovácií a služby transferu technológií a know-how:

- rozširovanie informácií o možnostiach podpory inovácií v EÚ,
- podpora medzinárodnej technologicky orientovanej spolupráce,
- transfer technológií a know-how,
- analýzy technologickej základne podnikov,
- organizácia partnerských podujatí vo vybraných technologických sektoroch,
- využívanie výsledkov výskumu a vývoja,
- zvyšovanie inovačnej kapacity MSP, vrátane vytvárania prepojenia na vhodné národné a európske finančné schémy.

3. Služby na podporu účasti MSP v 7. rámcovom programe EÚ pre výskum, vývoj a demonštračné aktivity (7RP)

V spolupráci s národnými kontaktnými bodmi pre 7RP Enterprise Europe Network zabezpečuje informovanosť a zvyšovanie povedomia o 7RP,

- identifikáciu výskumno-vývojových potrieb a hľadanie adekvátnych partnerov,
- zvyšovanie účasti slovenských firiem (najmä MSP), univerzít a výskumných ústavov v európskych programoch výskumu,
- podporovanie prípravy a implementácie projektov 7RP.

Informácie, poradenstvo a služby na podporu spolupráce a internacionalizácie MSP

V roku 2010 sa zvýšil počet požiadaviek týkajúcich sa získania informácií o vnútornom trhu. Oproti roku 2009, kedy o informácie prostredníctvom e-mailu, osobných konzultácií alebo telefonicky požiadalo 791 firiem, v roku 2010 to bolo až 1 057 firiem.

V roku 2010 NARMSP pokračovala v úspešnom organizovaní bezplatných informačných seminárov, konzultačných dní a školení pre podnikateľov s cieľom oboznámiť ich s problematikou podnikania v rámci i mimo EÚ. V spolupráci s partnermi zorganizovala 43 takýchto podujatí v rôznych regiónoch Slovenska a na rôzne témy (financovanie, hľadanie partnerov a prístup na trhy tretích krajín, inovácie a transfer technológií, cezhraničné poskytovanie služieb, internacionalizácia, CE značenie, BOZP, odpadové hospodárstvo, energetická efektívnosť, atď.). Na týchto podujatiach sa celkovo zúčastnilo 1 480 podnikateľov.

Informácie o podnikaní, novinkách v európskej legislatíve, podujatiach, aktivitách, výzvach, databázach, ako aj o zapájaní sa do nových projektov v podobe 18 informačných listov (newsletter) zverejšňovalo oddelenie služieb pre MSP aj prostredníctvom webovej stránky www.enterprise-europe-network.sk. Celkovo bolo v roku 2010 publikovaných 294 odborných článkov a 295 oznámení o aktuálne vyhlásených tendroch a výzvach na predkladanie návrhov na projekty.

Databáza pre spoluprácu podnikateľov

NARMSP pomáhala v roku 2010 podnikateľom pri vyhľadávaní výrobných, obchodných a projektových kooperačných partnerov prostredníctvom celosieťovej Databázy pre obchodnú spoluprácu podnikateľov (BCD), internej korešpondenčnej siete First Class, ako aj organizovaním účasti slovenských podnikateľov na medzinárodných kooperačných podujatiach. V roku 2010 bolo preložených do slovenského jazyka, zverejnených v rôznych periodikách, na webových stránkach a distribuovaných, napr. prostredníctvom info listov, automatizovaného systému, či na podujatiach 810 ponúk na spoluprácu od zahraničných spoločností. Ďalších 3 456 ponúk bolo publikovaných v anglickom jazyku. Do databázy BCD bolo zaregistrovaných 23 profilov slovenských podnikateľov. Slovenskí podnikatelia hľadajúci zahraničných partnerov si vyžiadali 107 kontaktov, pričom o kontakty na slovenské firmy požiadalo 209 zahraničných spoločností.

Kooperačné podujatia pre MSP z celej Európy

NARMSP organizovala účasť slovenských podnikateľov na rôznych sektorovo zameraných kooperačných podujatiach v celej Európe, ktoré sa realizovali zväčša v rámci veľtrhov a výstav. Prebiehali na nich dvojstranné rokovania potenciálnych obchodných alebo technologických partnerov, ustanovených na základe vlastného výberu, t.j. po spracovaní a vložení profilu, a taktiež podľa vopred pripraveného, softvérom vygenerovaného harmonogramu. Účasť na kooperačnom podujatí, veľtrhu, ako aj ďalšie doplnkové, asistenčné a tlmočnicke služby boli poskytované účastníkom zdarma.

NARMSP v roku 2010 zorganizovala medzinárodné kooperačné podujatie počas veľtrhu LIGNUMEXPO v októbri 2010 v Nitre, na ktorom sa zúčastnilo 64 spoločností zo Slovenska, Českej republiky, Rumunska, Turecka, Talianska a Írska. Participovala tiež na medzinárodnom kooperačnom podujatí (nábor firiem, asistenčné služby), ktoré sa konalo na Medzinárodnom remeselnom veľtrhu v slovinskom Celje v septembri 2010. Na podujatí sa zúčastnilo 6 slovenských firiem. Celkovo sme pomohli slovenským firmám v roku 2010 realizovať 108 obchodných rokovaní so zahraničnými partnermi.

Inovácie, transfer technológií a know-how

NARMSP podporuje MSP aj v oblasti inovácií ich výrobných technológií, postupov či služieb. Poskytuje poradenstvo prostredníctvom tzv. technologických auditov, v rámci ktorých sa pracovníci NARMSP oboznámia s existujúcimi technológiami, výskumno-vývojovými podmienkami, ako aj ponukami a požiadavkami slovenských MSP. V roku 2010 NARMSP vykonala 7 špecializovaných návštev MSP s cieľom zistiť ich potenciál a potreby v oblasti inovácií.

V oblasti technologickej spolupráce je nemenej dôležitým nástrojom databáza BBS, v ktorej sú zverejnené inovatívne ponuky a požiadavky. V roku 2010 sa zaznamenal rastúci záujem o túto službu, pričom bolo zverejnených 10 profilov slovenských MSP, na ktoré reagovalo až 20 zahraničných partnerov. Výsledkom rokovaní slovenských a zahraničných partnerov o spolupráci v oblasti inovácií môžu byť rôzne formy spolupráce, medzi ktoré patrí napr. licenčná výroba, spoločný podnik, transfer technológie, atď. V roku 2010 zaznamenala NARMSP 3 takéto dohody partnerov.

Zvyšovanie účasti MSP na tvorbe politiky EÚ

Jednou z priorít Enterprise Europe Network je informovať Európsku komisiu o problémoch podnikateľov pri aplikovaní legislatívy a politík Európskeho spoločenstva v praxi. Pripomienky, návrhy, názory, či postrehy týkajúce sa predovšetkým netransparentnej, zle aplikovanej - už existujúcej, alebo aj pripravovanej - legislatívy v oblasti podnikateľského prostredia v EÚ predstavujú spätnú väzbu pre Európsku komisiu.

V rámci panelovej diskusie, týkajúcej sa organizácie pracovného času, sa k tejto problematike vyjadrilo celkovo 24 slovenských podnikateľov z rôznych oblastí. Na stránke www.een.sk boli publikované a preložené on-line konzultácie, ktoré riešili otázky v rámci existujúcej, či pripravovanej európskej legislatívy a dávali podnikateľom šancu vytvárať vlastné podnikateľské prostredie. V rámci projektu „Participácia slovenských MSP na tvorbe európskej legislatívy“ NARMSP zorganizovala seminár na tému CE značenie, na ktorom 14 podnikateľov prostredníctvom preložených dotazníkov túto problematiku pripomienkovalo.

6.8 Projekty na podporu podnikania

Projekt „Podpora vedy a výskumu v MSP“

Medzinárodný projekt financovaný zo zdrojov EÚ, sa začal realizovať v závere roka 2009. Jeho cieľom je získať komplexný pohľad na obsah, implementáciu a dosah existujúcich programov a iniciatív na podporu vedy a výskumu pre MSP na európskej, národnej a regionálnej úrovni a výsledky sprostredkovať v čo najzrozumiteľnejšej forme zástupcom MSP a tvorcom politík v tejto oblasti.

NARMSP v spolupráci s českými partnermi v priebehu roku 2010 vyhodnotila spolu 70 špecifických dotazníkov od malých a stredných podnikateľov. Na Slovensku sa uskutočnilo v priebehu 2 mesiacov 11 osobných návštev MSP s cieľom získať názory, pripomienky a návrhy k fungovaniu programov a iniciatív na podporu výskumu a vývoja v sektore MSP. Na základe vyhodnotenia prieskumu a osobných stretnutí bola pripravená komplexná analýza potrieb a existujúcich bariér MSP pri ich účasti na projektoch v rámci oblasti výskumu

a vývoja. Taktiež bola vypracovaná porovnávacia analýza siedmich slovenských programov na podporu výskumu a vývoja v MSP, ktorá bude v roku 2011 prezentovaná na Európskej úrovni.

Projekt „Podpora inovácií v slovenských MSP“

NARMSP realizáciu tohto projektu začala v máji 2010 v spolupráci s partnerom I-Europa s.r.o.. Podľa dostupných štatistík totiž len 25,1% z celkového počtu podnikov je aktívnych v oblasti inovácií, či už technologických, procesných alebo inovácií v oblasti služieb. Viac ako polovicu z tohto počtu tvoria veľké firmy s viac ako 250 zamestnancami. Počas roku 2010 sa projekt dostal do svojej úvodnej fázy, pričom partneri prostredníctvom dvoch prieskumov získali prehľad o názoroch, potrebách a požiadavkách MSP v oblasti inovácií.

Na základe získaných poznatkov o potrebách firiem sa na roky 2011-2012 pripravil rad seminárov a informačných dní určených nielen pre MSP, ktoré sú v oblasti inovácií aktívne, ale najmä pre tie, ktoré dosiaľ neinovujú alebo majú len veľmi malé skúsenosti s touto témou. Zároveň sa pripravilo vydanie prehľadných brožúr všetkých dostupných programov na podporu a financovanie inovácií.

Projekt „Globálne vzdelávanie podnikateľov“

V roku 2010 pokračoval projekt „Globálne vzdelávanie podnikateľov“ realizovaný z prostriedkov oficiálnej rozvojovej pomoci SlovakAid. Podnikateľom boli predstavené problémy a príležitosti rozvojových krajín prostredníctvom zorganizovania vedecko-podnikateľských konferencií. Na týchto podujatiach sa aktívne podieľali viacerí odborníci z vládneho sektora (Ministerstva hospodárstva SR, Ministerstva zahraničných vecí SR), súkromnej sféry, akademickej obce ako aj mimovládnej sféry a zástupcovia jednotlivých cieľových krajín.

NARMSP v roku 2010 pre MSP pripravila 3 bezplatné odborné konferencie so zameraním na menej rozvinuté krajiny, a to:

- Perspektívy podnikania v strednej Ázii (Kazachstan, Kirgizsko, Tadžikistan, Turkménsko a Uzbekistan), 24. február 2010, Banská Bystrica
- Perspektívy podnikania v Afrike (Angola, Keňa a Líbya), 8. september 2010, Bratislava
- Perspektívy podnikania v Číne, 21. september 2010, Bratislava

Konferencií sa zúčastnilo viac než 170 účastníkov a boli vydané tri odborné konferenčné zborníky, ktoré slúžia ako informačná báza pre MSP.

Projekt „Podpora maďarsko - slovenskej spolupráce MSP“

Projekt sa realizoval v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Maďarská republika - Slovenská republika 2007-2013 a bol spolufinancovaný z prostriedkov Európskej únie. Hlavnými partnermi projektu boli Theodore Puskas Foundation a ITD Hungary Zrt. Poslaním projektu bolo poskytnúť našim podnikateľom širokú škálu služieb pri nadväzovaní novej obchodnej spolupráce s partnermi na maďarskej strane. Cieľom bolo znížiť cezhraničné ekonomické a sociálne nerovnosti a vytvoriť nové možnosti ekonomického rozvoja.

Začiatok projektu bol v septembri 2009, hlavná časť projektu sa realizovala v priebehu roku 2010. Ťažisko tvorili podujatia, ktorých cieľom bolo podporiť cezhraničnú spoluprácu medzi podnikateľmi a organizáciami z oboch krajín. V roku 2010 sa zrealizovali tieto podujatia:

- 4 medzinárodné konferencie pre firmy z Maďarska a Slovenska,
- 5 kooperačných podujatí so zameraním na drevársky, telekomunikačný, plastikársky a stavebný priemysel,
- 6 podnikateľských misií,
- 2 semináre „Train the Trainer“ pre poskytovateľov podporných služieb podnikateľom, ktorých sa dovedna zúčastnilo 634 podnikateľov a zástupcov relevantných organizácií zo Slovenska a Maďarska.

Druhú skupinu podporných podnikateľských aktivít tvorili činnosti zamerané na zvyšovanie konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov zo spoločného prihraničného regiónu. Jednalo sa o:

- technologické audity, ktoré sa realizovali v piatich firmách v oboch krajinách,
- vydanie katalógu podporných služieb a programov využiteľných pre vzájomnú bilaterálnu spoluprácu,
- napĺňanie databázy a komunikačnej platformy na pravidelne aktualizovanej stránke www.sme-husk.eu.

V spoločnej databáze maďarských a slovenských firiem je v súčasnosti zaregistrovaných 473 subjektov, ktoré majú možnosť na základe vhodne zvolených kritérií nadviazať potenciálne podnikateľské vzťahy. Ďalšie výstupy projektu môžu podnikatelia využívať i po skončení projektu prostredníctvom webovej stránky www.sme-husk.eu.

Projekt „Podpora podnikania žien na Slovensku“

Na základe dlhoročných skúseností s organizovaním a propagáciou podnikateliek prostredníctvom súťaže Podnikateľka Slovenska, ako aj podpory v oblasti podnikania žien na Slovensku, vypracovala NARMSP spolu s Regionálnym poradenským a informačným centrom Prešov projekt pod názvom Podpora podnikania žien na Slovensku. Reagovala tak na výzvu Európskej komisie pre členov siete Enterprise Europe Network pod názvom „EU Network of Female Entrepreneurship Ambassadors“, ktorej cieľom bolo vytvoriť Európsku sieť ambasadoriek. Tie svojím príbehom, stimulom a radami mali inšpirovať ženy, aby sa i ony stali podnikateľkami, osamostatnili sa a zrealizovali vlastné podnikateľské sny.

Propagácia podnikania žien na Slovensku sa rozbehla práve v roku 2010, kedy deväť slovenských ambasádoriek - podnikateliek Slovenska odovzdávalo svoje rady, autentické skúsenosti a povzbudenia počas 12-tich seminárov organizovaných vo všetkých krajoch Slovenska.

Ženy ako potencialne podnikateľky sa majú možnosť informovať o projekte i osobných príbehoch ambasádoriek prostredníctvom vytvorenej webovej stránky projektu www.ambasadorka.sk, ale i počas osobných, telefonických, či emailových konzultácií, ktoré im poskytujú skúsené predstaviteľky podnikateľskej komunity. Od začiatku projektu sa prostredníctvom seminárov a osobných stretnutí s ambasádorkami podarilo osloviť viac ako 850 slovenských žien. Projekt sa ukončí v júli 2011.

7. Záver

V predloženej správe o stave a rozvoji malého a stredného podnikania v SR je prezentovaný komplexný pohľad na stav a vývoj podnikateľského prostredia malého a stredného podnikania a formách jeho podpory v roku 2010, vrátane poukázania na existujúce problémy a identifikovania návrhov na ich riešenie.

Slovenská ekonomika zaznamenala v poslednom období vplyvom hospodárskej a finančnej krízy prudké výkyvy vo svojom vývoji. Po výraznom poklese hospodárstva v roku 2009 sa rok 2010 niesol v znamení stabilizácie a oživenia ekonomiky. Hrubý domáci produkt v roku 2010 medziročne vzrástol o 4 % a v absolútnom vyjadrení sa priblížil úrovni predkrízového roku 2008. Dosiahnutý ekonomický rast v roku 2010 bol ovplyvnený hlavne zvýšeným zahraničným dopytom, keď medziročný rast objemu vývozu výrobkov a služieb vzrástol o 16,4 %. Oživenie ekonomickej aktivity sa postupne začalo prejavovať aj na stabilizácii slovenského trhu práce. Celková zamestnanosť zaznamenala v uplynulom roku medziročný pokles o 1,1 %, na úroveň 2 151,9 tisíc zamestnaných osôb. Na konci roka 2010 však pribudlo oproti záveru roka 2009 viac ako 10 tisíc nových pracovných príležitostí.

Výkyvy slovenského hospodárstva vo významnej miere vplývali na stabilitu podnikateľského sektora. Medziročný vývoj počtu malých a stredných podnikov vykazoval odlišné tendencie v závislosti od jednotlivých právnych foriem. Celkový medziročný rast sektora malých a stredných podnikov – právnických osôb dosiahol v uplynulom roku 12,2 %. Pokles 54 % v kategórii malých podnikov je odrazom celkového zníženia zamestnanosti v r. 2009, ktoré sa v plnej miere premietlo do štatistického registra až v roku 2010. Počet fyzických osôb – podnikateľov zaznamenal obdobne ako v roku 2009 medziročný pokles o 1,0 %.

Z hľadiska jednotlivých odvetví počet MSP – právnických osôb najvýraznejšie narástol v odvetví obchodných služieb (o 6 190, resp. 17,4 %) a obchode (o 3 093, resp. 7,4 %) a v prípade živnostníkov bol najväčší pokles ich počtu dosiahnutý v obchode (o 3 716, resp. 3,4 %) a priemysle (o 1 611, resp. 2,5 %). Pre územné rozdelenie MSP - právnických osôb v jednotlivých krajoch SR je charakteristické pomerne nerovnomerné rozmiestnenie v určitých odvetviach, čo je príznačné hlavne v prípade Bratislavského kraja, v ktorom je registrovaných z celkového počtu MSP - právnických osôb v odvetví obchodných služieb 53 %, v doprave a informáciách 40 % a v obchode 30 %.

V roku 2010 vzrástol podiel malých a stredných podnikov na pridanej hodnote o 1,3 percentuálneho bodu (p.b.), na zamestnanosti o 0,5 p.b a naopak mierne poklesol na hrubej produkcii o 0,3 p.b., zisku pred zdanením o 3,7 p.b. V oblasti zahranično-obchodnej výmeny si malé a stredné podniky posilnili svoje postavenie na celkovom vývoze o 1,3 p.b. a naopak ich podiel na celkovom dovoze sa medziročne mierne znížil o 2,9 p.b.

Podľa publikovaných údajov hodnotiacich dynamiku vývoja právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov, ktoré sú spracované podľa metodiky pre Demografiu podnikov, patrí Slovensko medzi krajiny s najvyšším podielom vzniknutých a zaniknutých subjektov a zároveň medzi krajiny s najnižšou mierou prežitia novo vzniknutých subjektov po dvoch rokoch od svojho vzniku.

NARMSP napriek problémom aj v roku 2010 vyvíjala aktivity zamerané na podporu rozvoja a rastu malého a stredného podnikania na Slovensku. Celkovo bola v uplynulom roku výška podpory určená pre MSP prostredníctvom programov NARMSP na nižšej úrovni v porovnaní s rokom 2009, čo bolo spôsobené okrem iného aj pozastavením Mikropôžičkového programu k 17.02.2010.

V oblasti podpory sektora MSP bolo v roku 2010 zaznamenané prvé výraznejšie čerpanie pomoci z európskych fondov programového obdobia 2007 – 2013, po pomerne nízkom čerpaní v predchádzajúcom období. V medziročnom porovnaní sa čerpanie prostriedkov určených pre MSP zvýšilo viac ako 5 násobne. Pre komplexné vyhodnotenie realizovaných opatrení absentujú detailnejšie údaje, ktoré by poukazovali na mieru napĺňania jednotlivých ukazovateľov a cieľov opatrení na podporu MSP.

K vytváraniu optimálnych podmienok na podnikanie ako jednej zo svojich priorít sa zaviazala aj nová vláda SR, ktorá vzišla z volieb v júni 2010. V záujme skvalitnenia podnikateľského prostredia a zlepšenia podmienok pre dlhodobý rozvoj MSP v podmienkach EÚ je potrebné pokračovať v implementácii iniciatívy Small Business Act for Europe, osobitne je potrebné prijať opatrenia na zlepšenie vymožitelnosti práva v podnikateľských vzťahoch, zníženie administratívnej náročnosti podnikania, stabilizovanie často sa meniaceho legislatívneho prostredia, prehodnotenie vysokého odvodového zaťaženia, zlepšenie dostupnosti elektronických verejných služieb a širšie využívanie on-line nástrojov pre komunikáciu MSP s orgánmi verejnej správy.

V uplynulom roku napriek oživeniu podnikateľskej aktivity nedošlo zo strany slovenských bánk k uvoľňovaniu úverových štandardov pre podnikateľov. Tie ostali na relatívnej prísnej úrovni. To komplikovalo prístup MSP ku kapitálu, nakoľko v situácii obmedzených možností rizikového financovania, resp. alternatívneho komerčného financovania, banky stále zohrávali kľúčovú úlohu vo financovaní MSP na Slovensku. Významnú úlohu v tomto smere zohráva aj pomoc z fondov EÚ, pre plné využitie týchto zdrojov je však potrebné výrazne zjednodušiť proces administrácie projektov z pohľadu jednotlivých prijímateľov. Zároveň je potrebné realizovať ďalšie (inovatívne) podporné opatrenia, napr. prostredníctvom iniciatívy JEREMIE, s cieľom posilniť dostupnosť finančných zdrojov, najmä pre malých a začínajúcich podnikateľov.

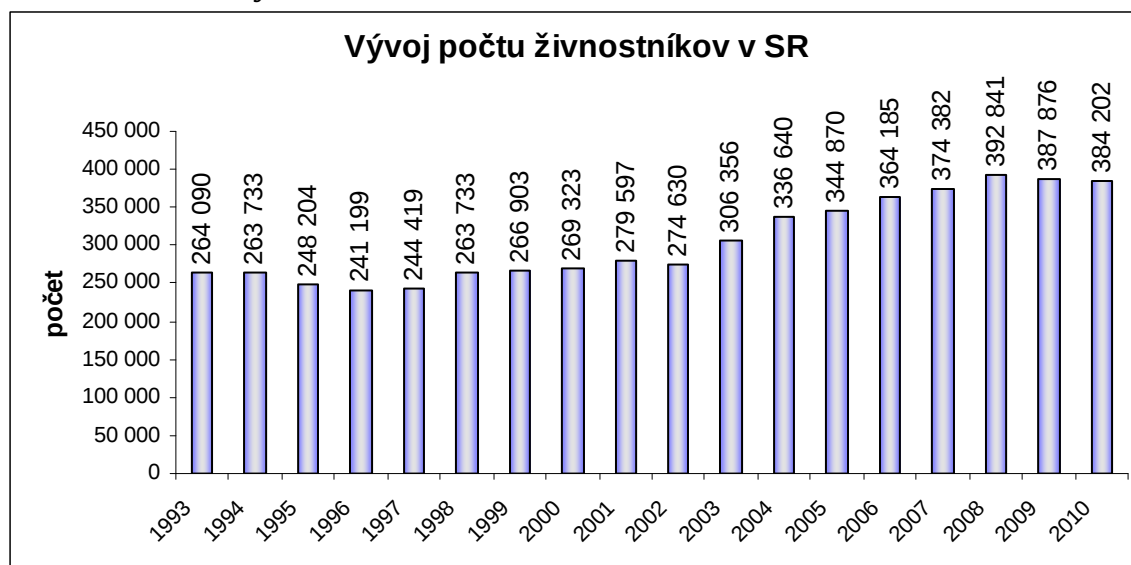
Zvyšovanie konkurencieschopnosti národného hospodárstva a zabezpečenie jeho trvalo udržateľného rozvoja musí byť spojené so zavádzaním pozitívnych zmien v podnikateľskom prostredí. Jedným z predpokladov zdravého ekonomického vývoja krajiny je rozvoj malého a stredného podnikania. Vychádzajúc z dosiahnutej úrovne podnikateľského prostredia je možné prezentovať komplex návrhov na ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia, ako napríklad: podporovať rozvoj podnikateľského myslenia na všetkých stupňoch škôl, pokračovať v harmonizácii daňových a odvodových povinností, či zrýchliť a zjednodušiť proces zakladania nových firiem a živností. Realizácia týchto návrhov by prispela k udržaniu dynamiky rastu sektora MSP na Slovensku ako aj k zvyšovaniu jeho konkurencieschopnosti na globálnom trhu.

PRÍLOHY

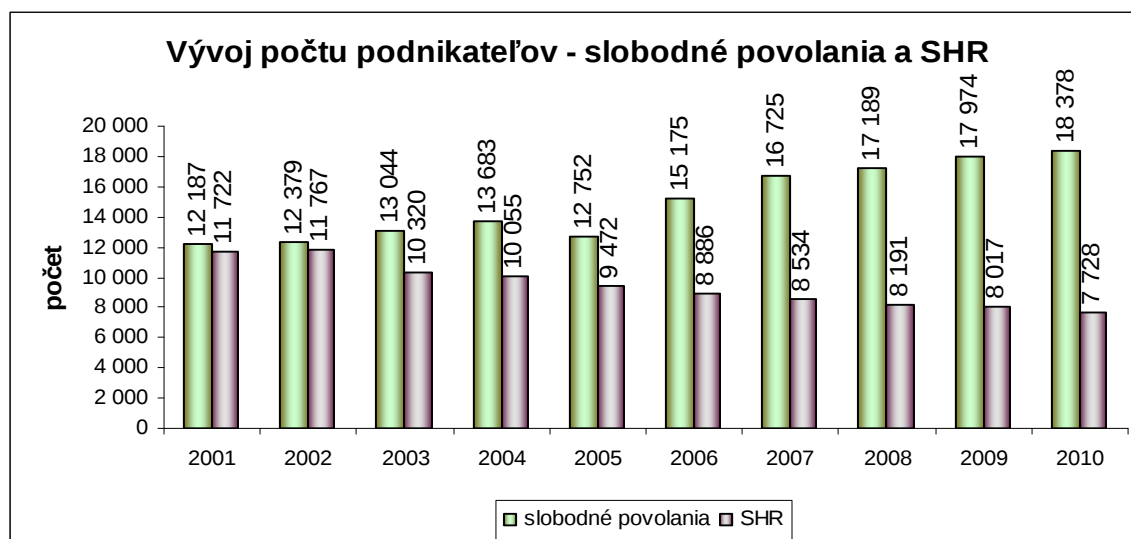
[Príloha A\) Grafy](#)

[Príloha B\) Tabuľky](#)

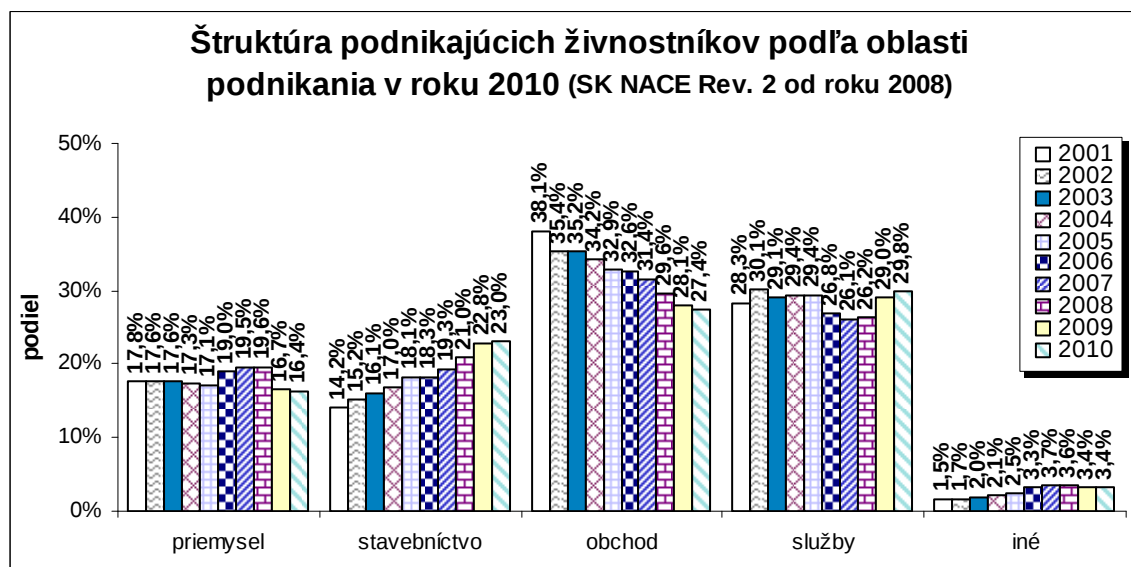
Príloha A: Grafy

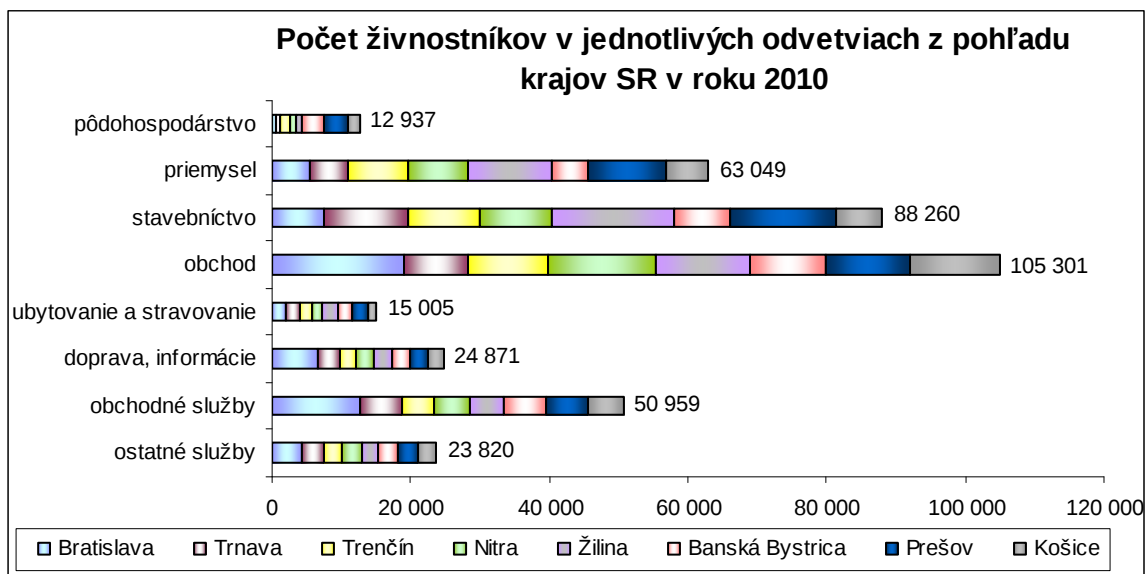
Graf č.1

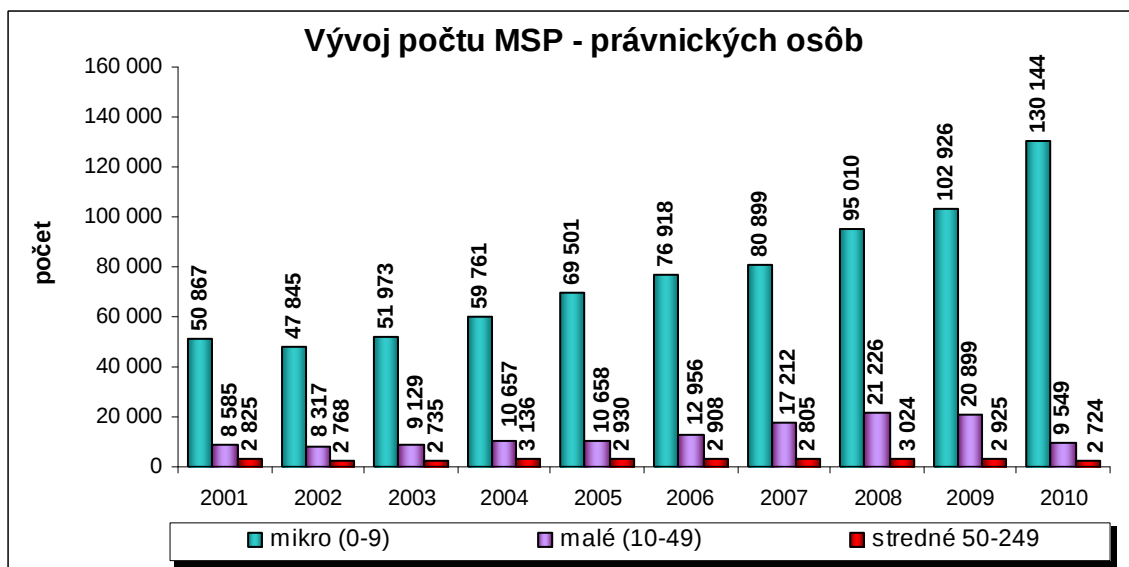
Graf č.2

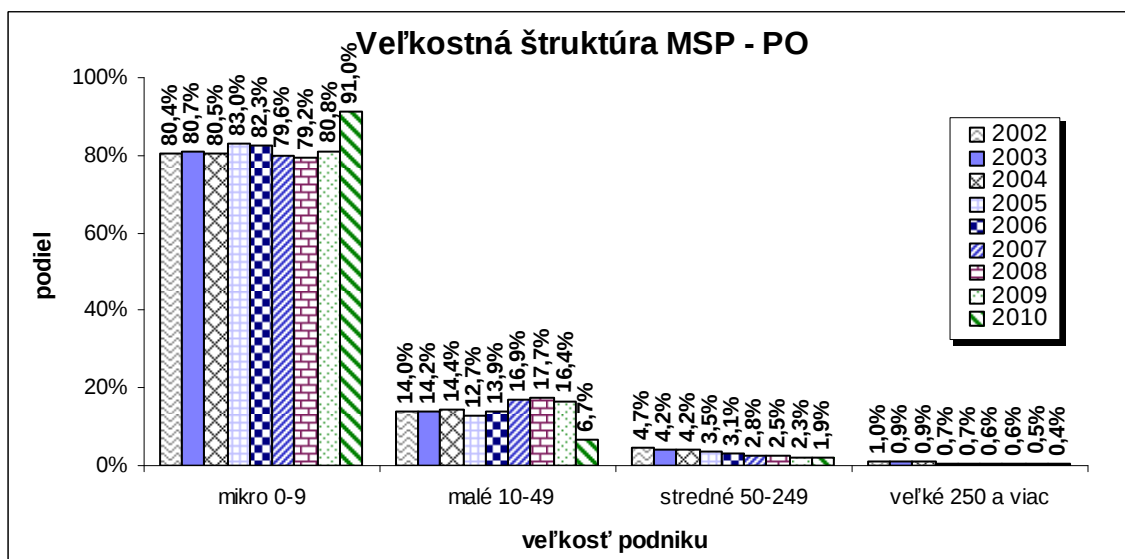
Graf č.3

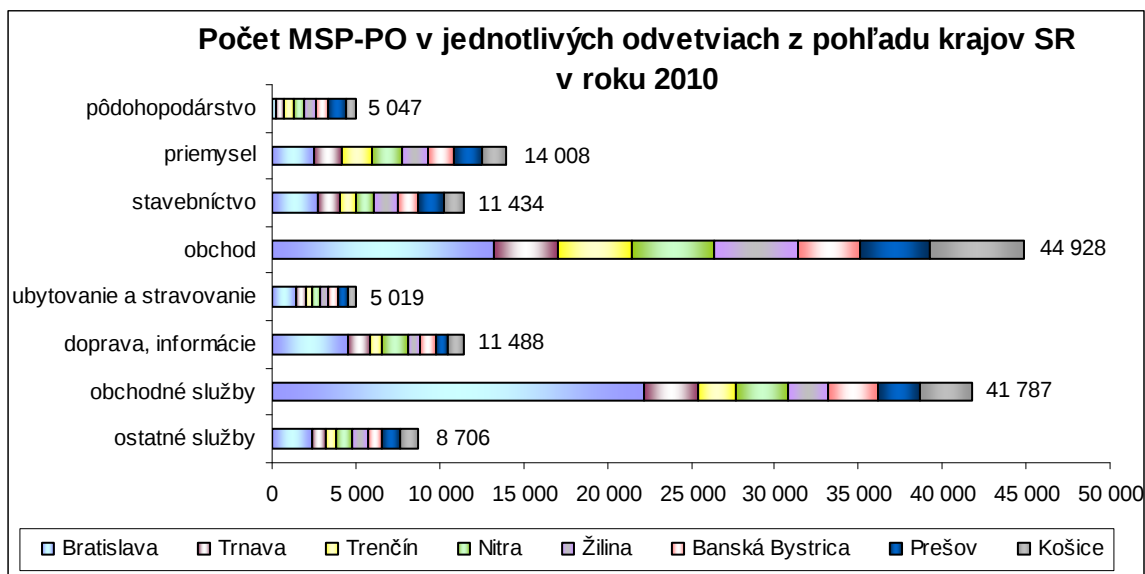
Graf č.4

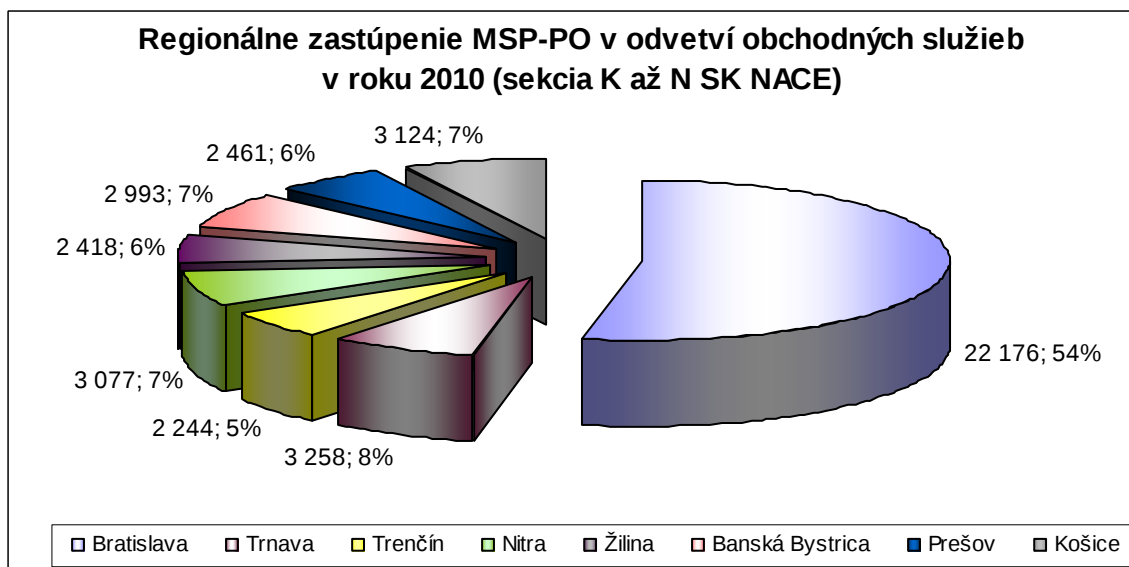
Graf č.5

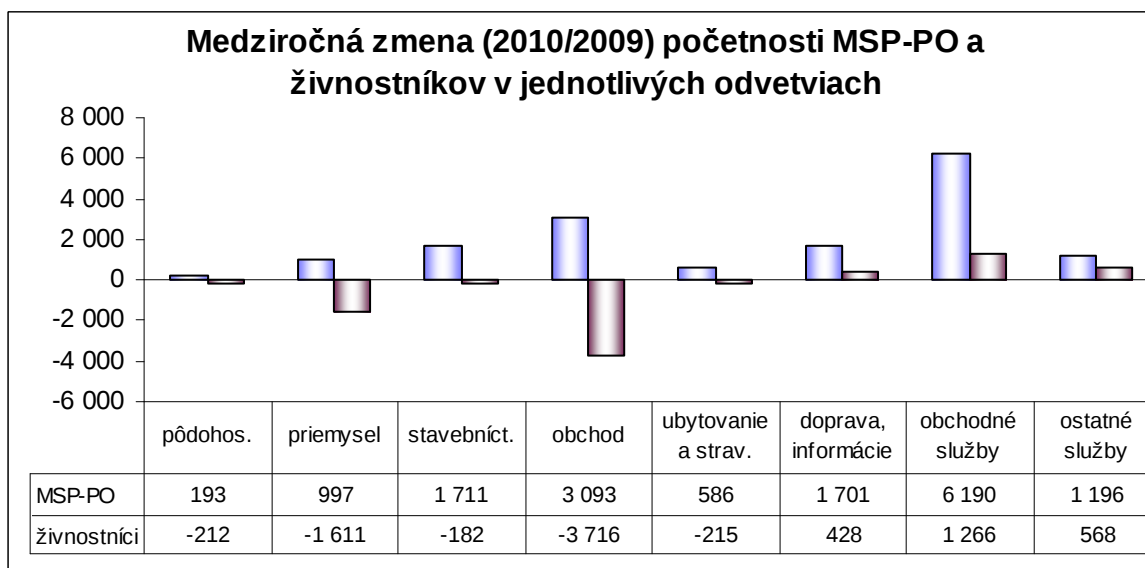
Graf č.6

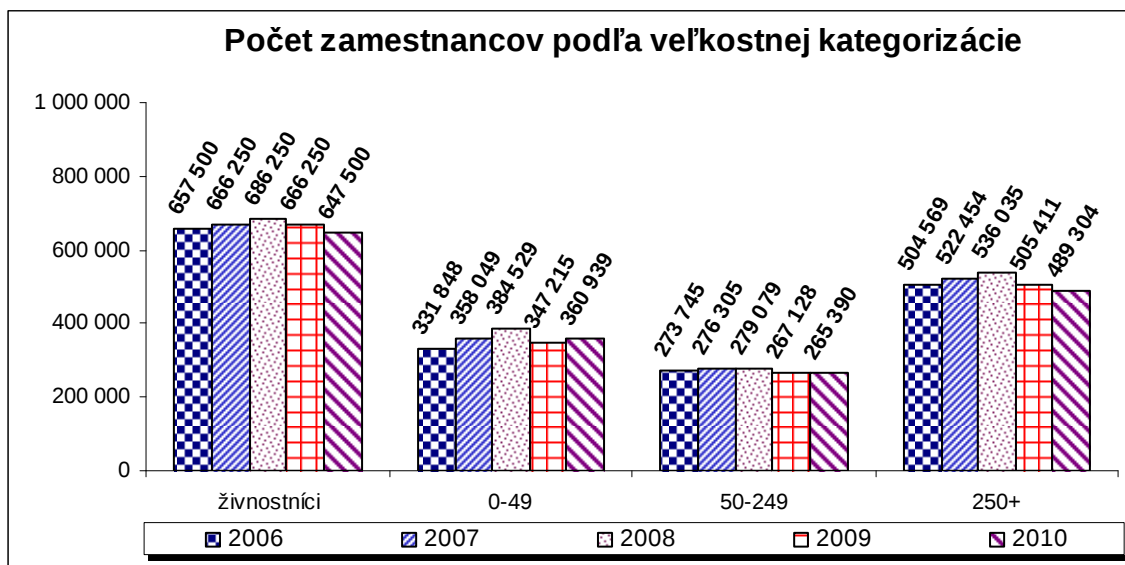
Graf č.7

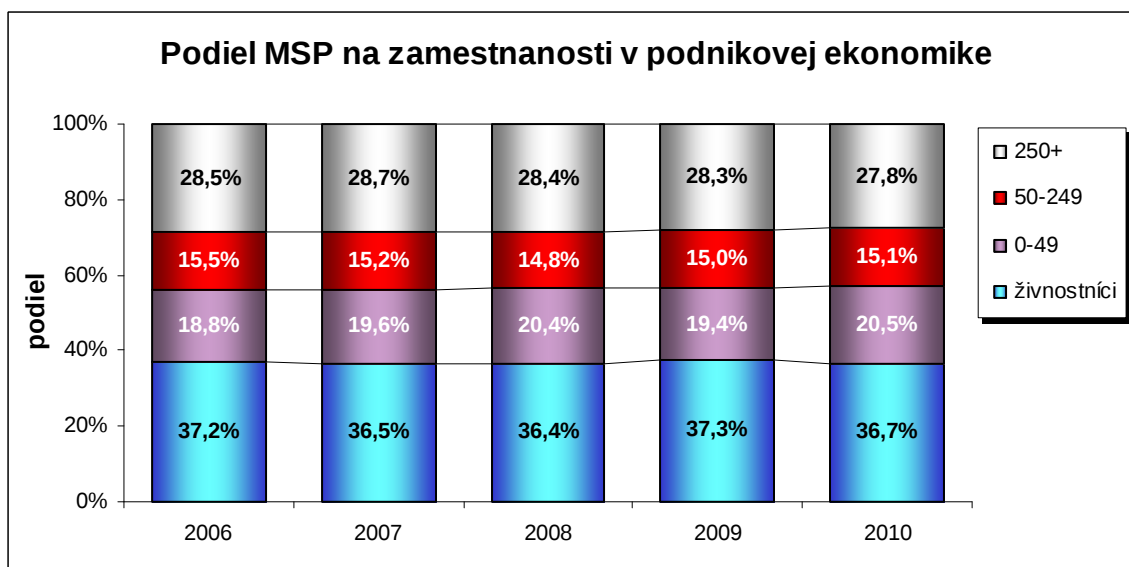
Graf č.8

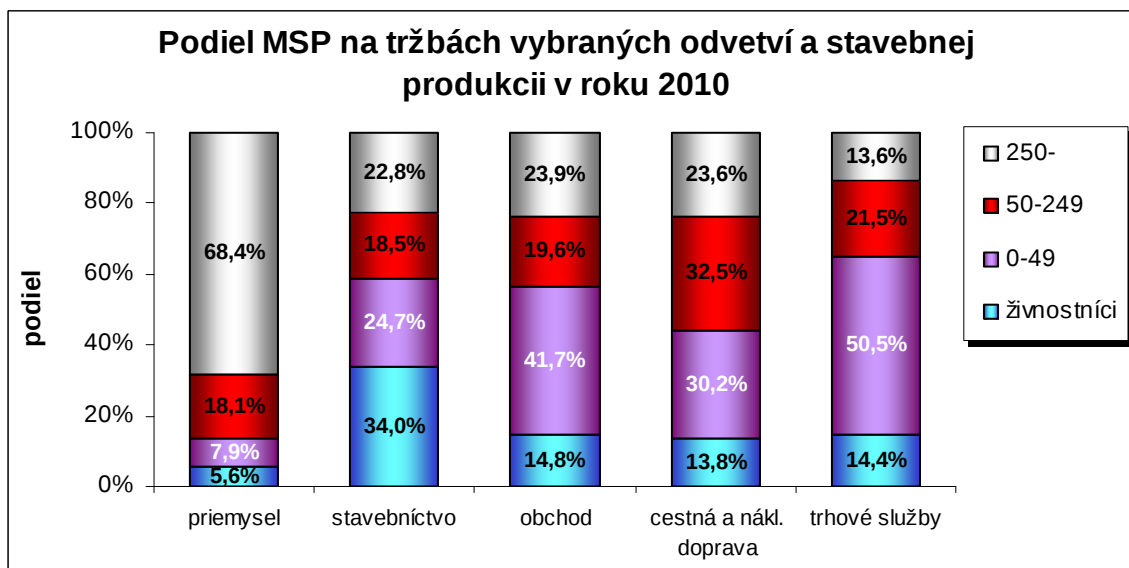
Graf č.9

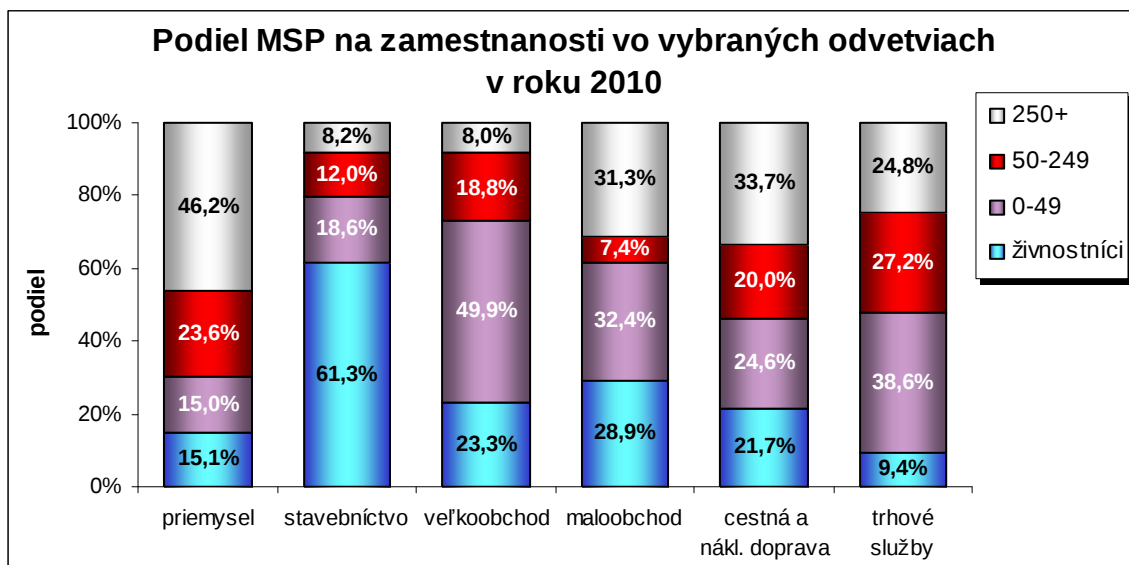
Graf č.10

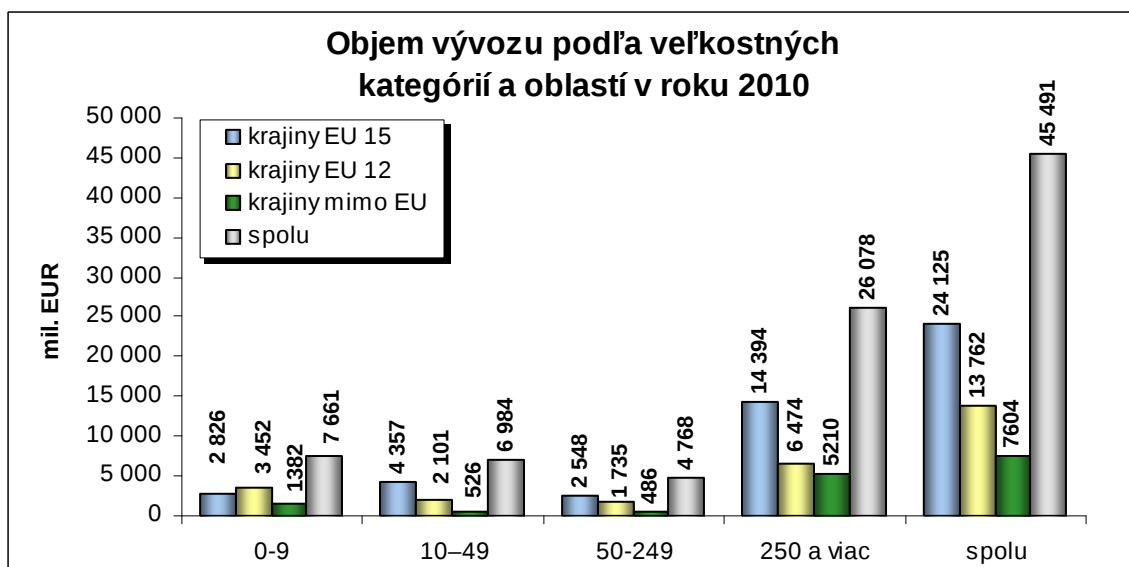
Graf č.11

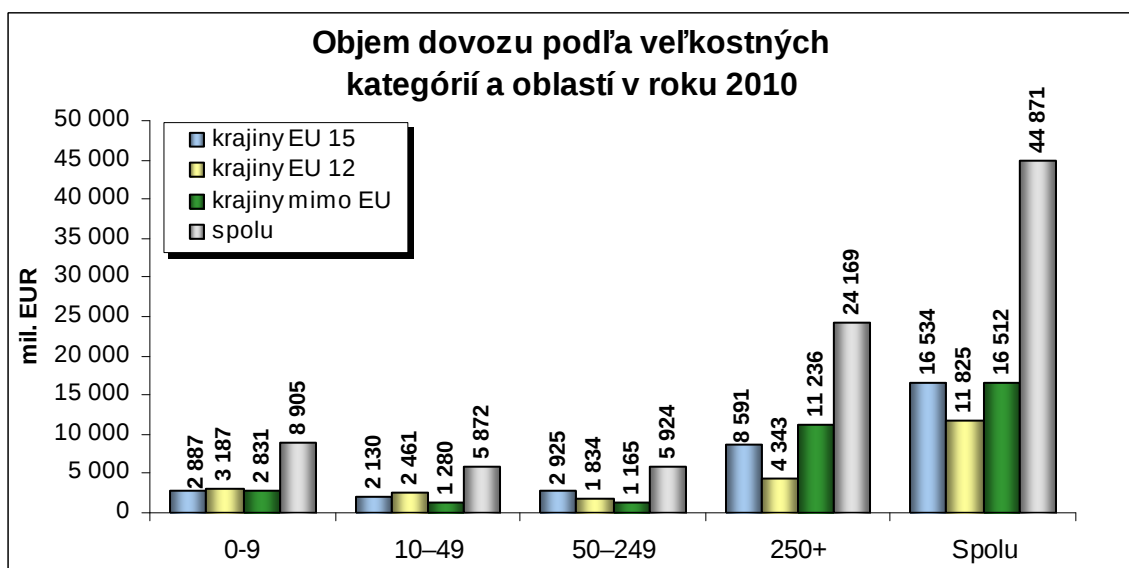
Graf č.12

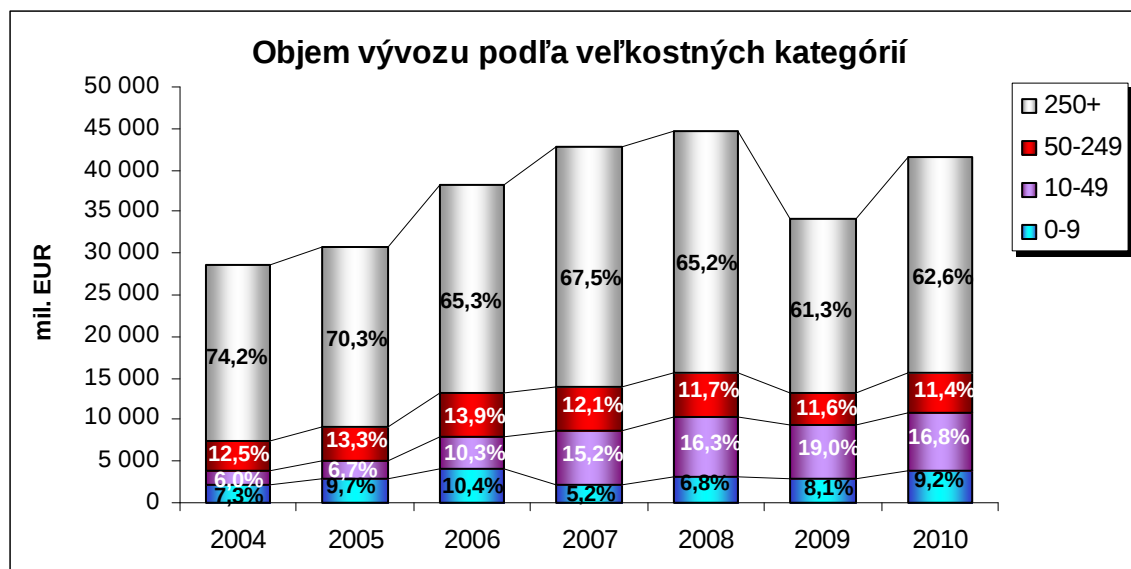
Graf č.13

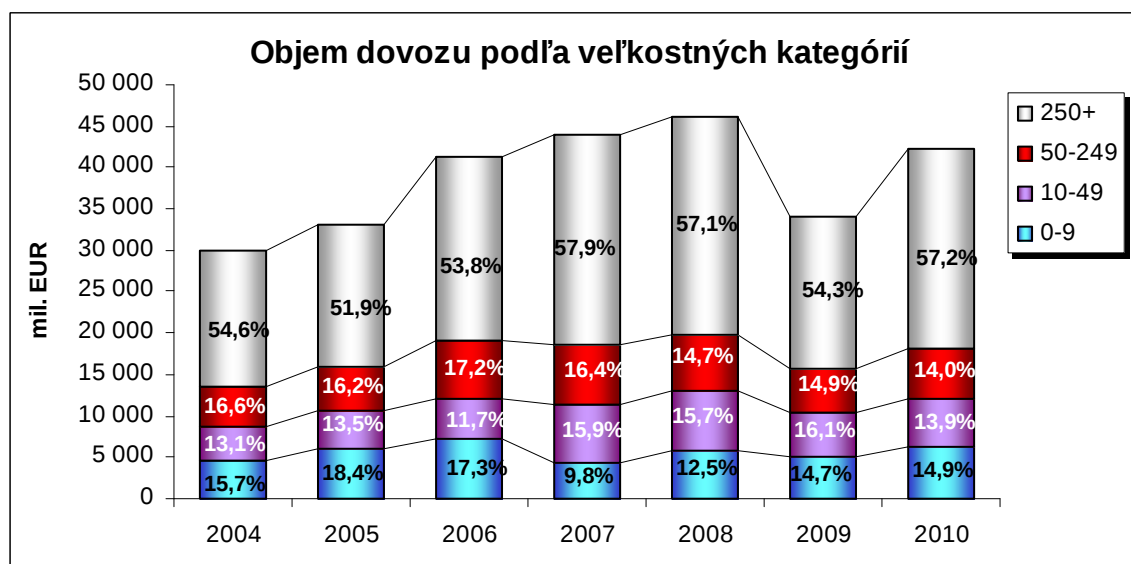
Graf č.14

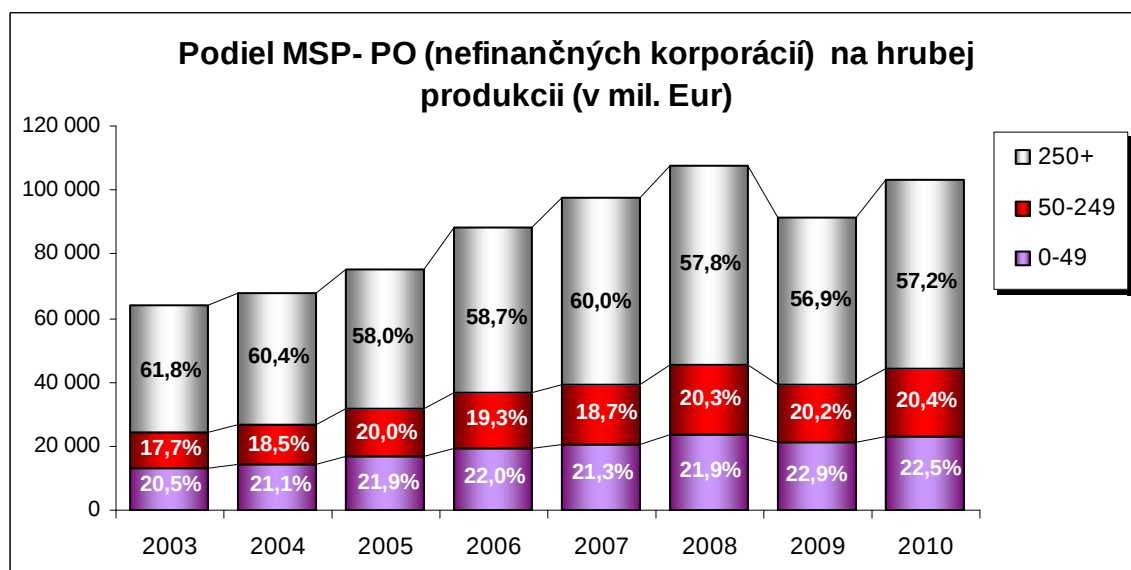
Graf č.15

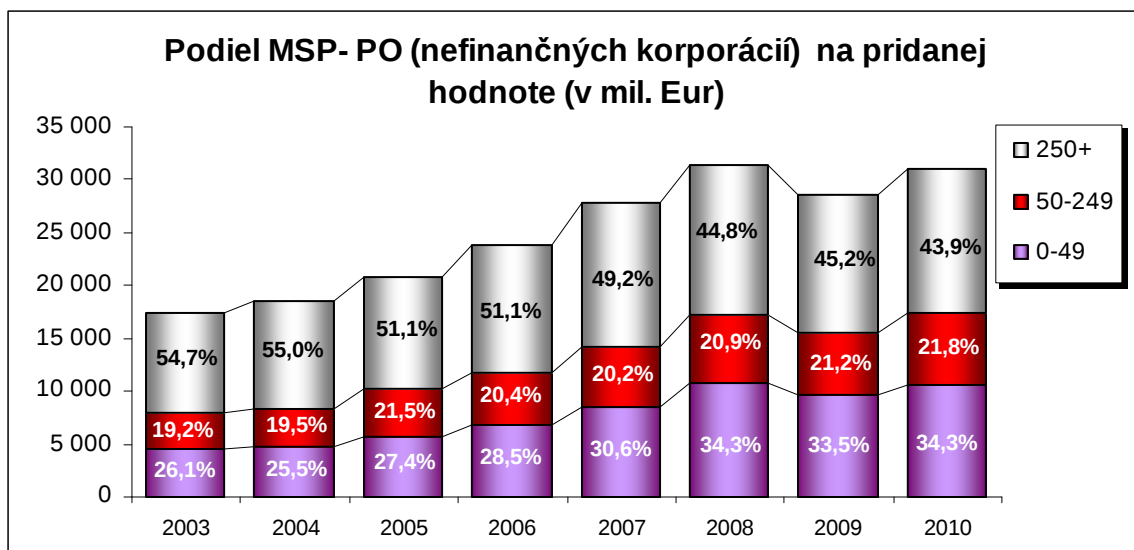
Graf č.16

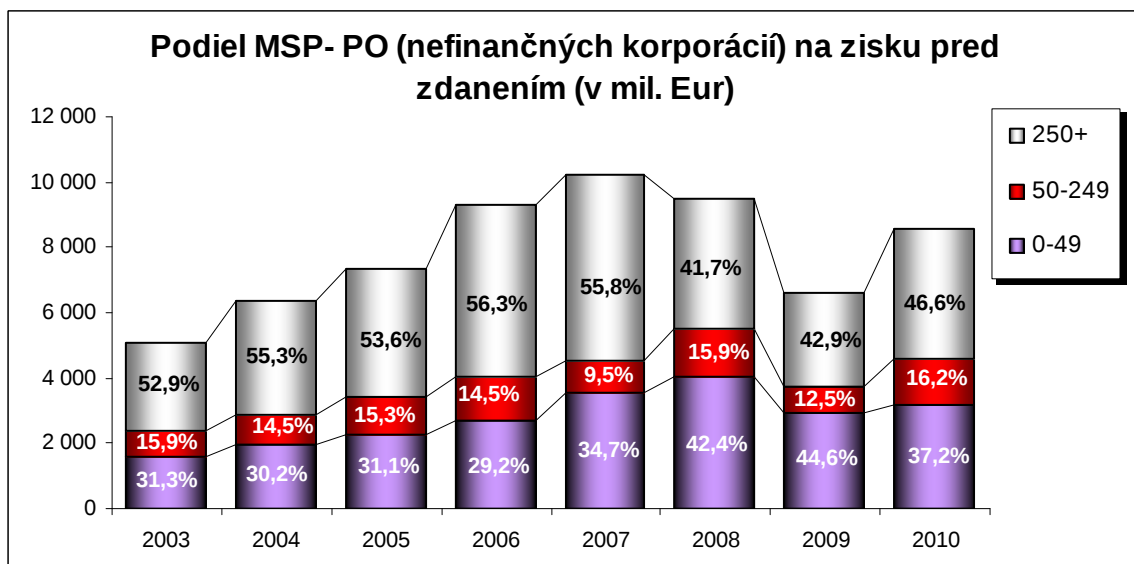
Graf č.17

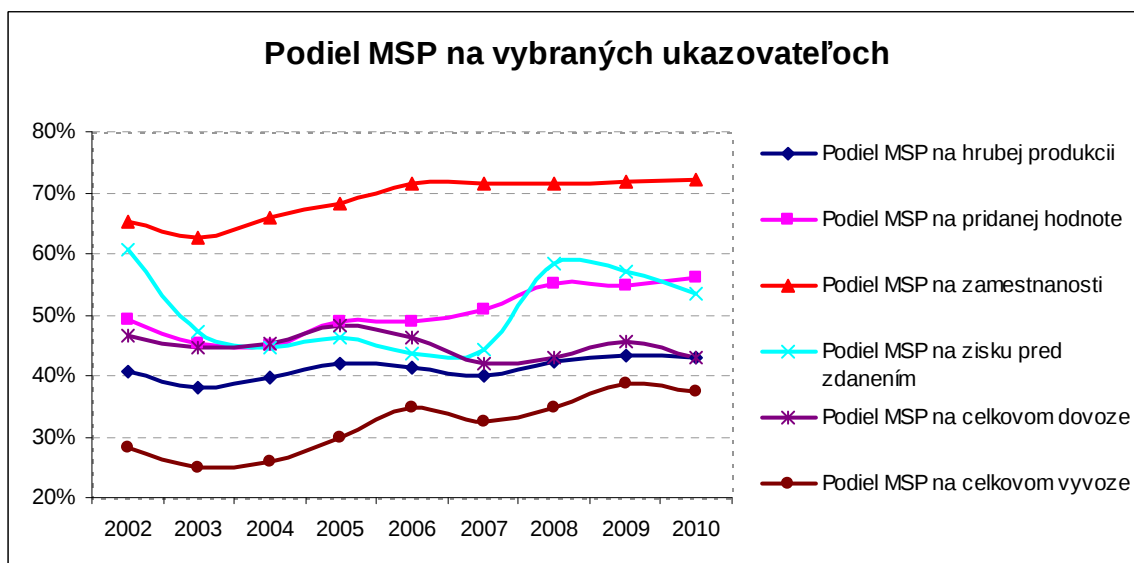
Graf č.18

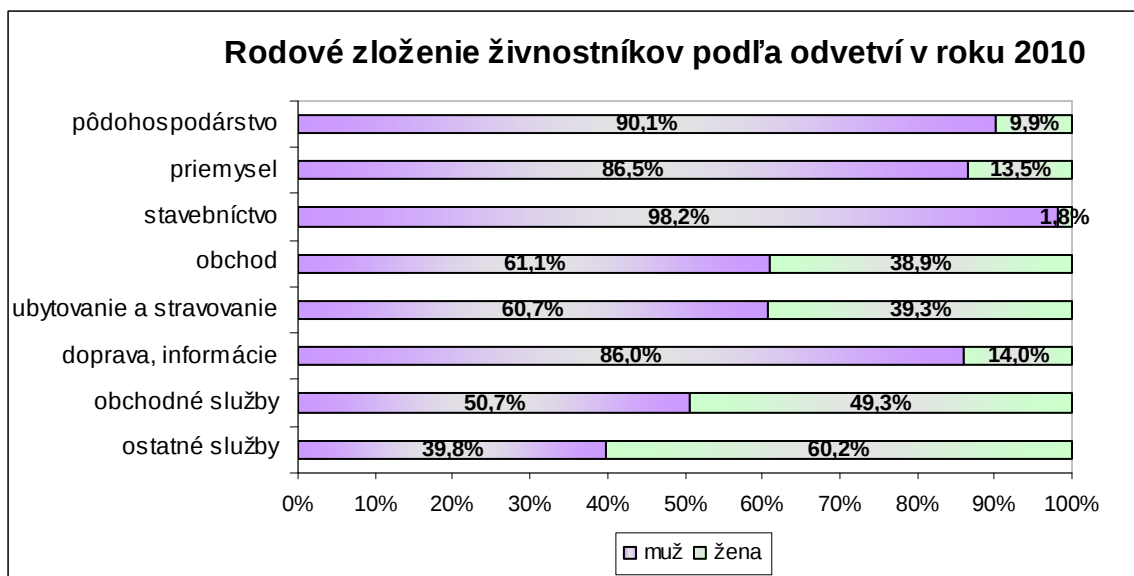
Graf č.19

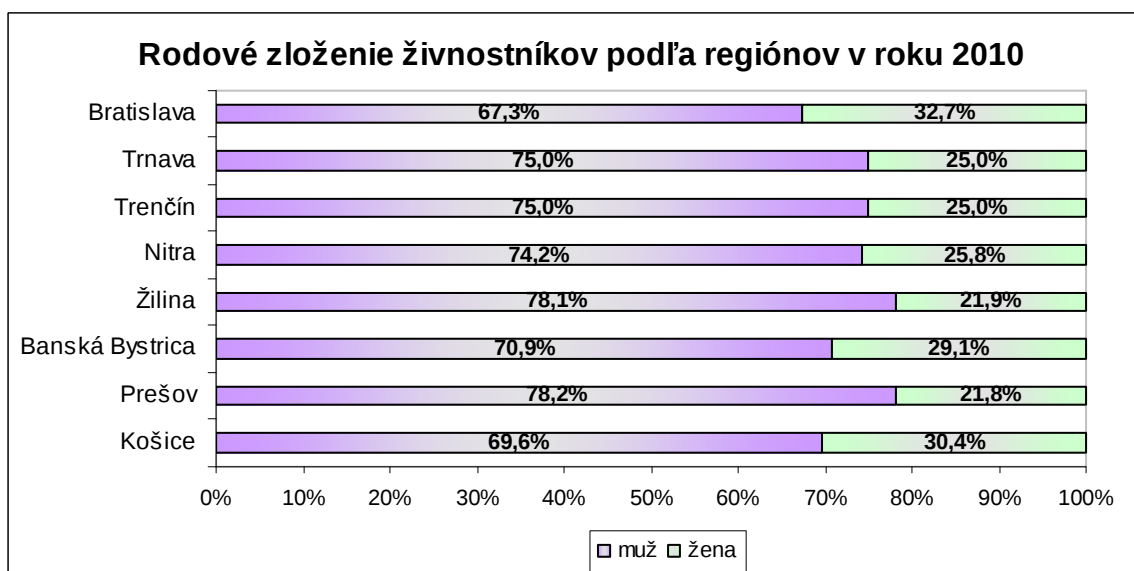
Graf č.20

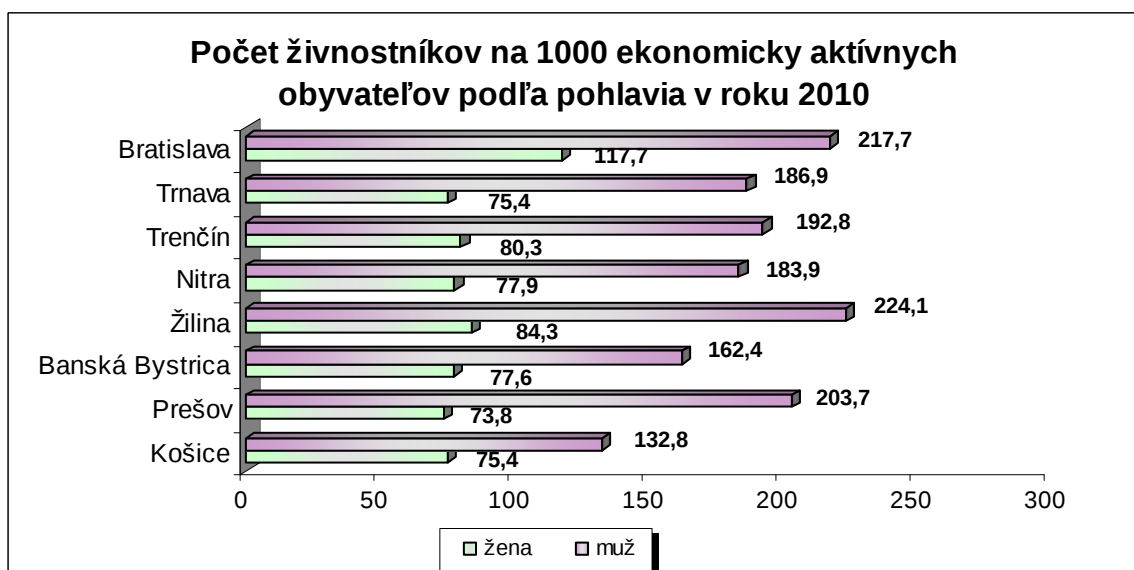
Graf č.21

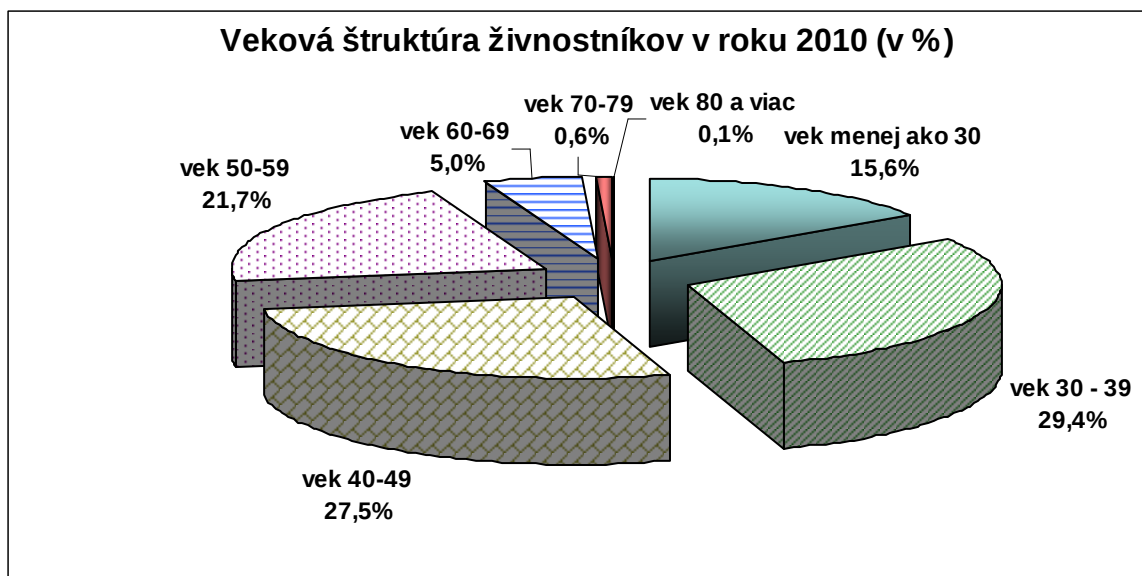
Graf č.22

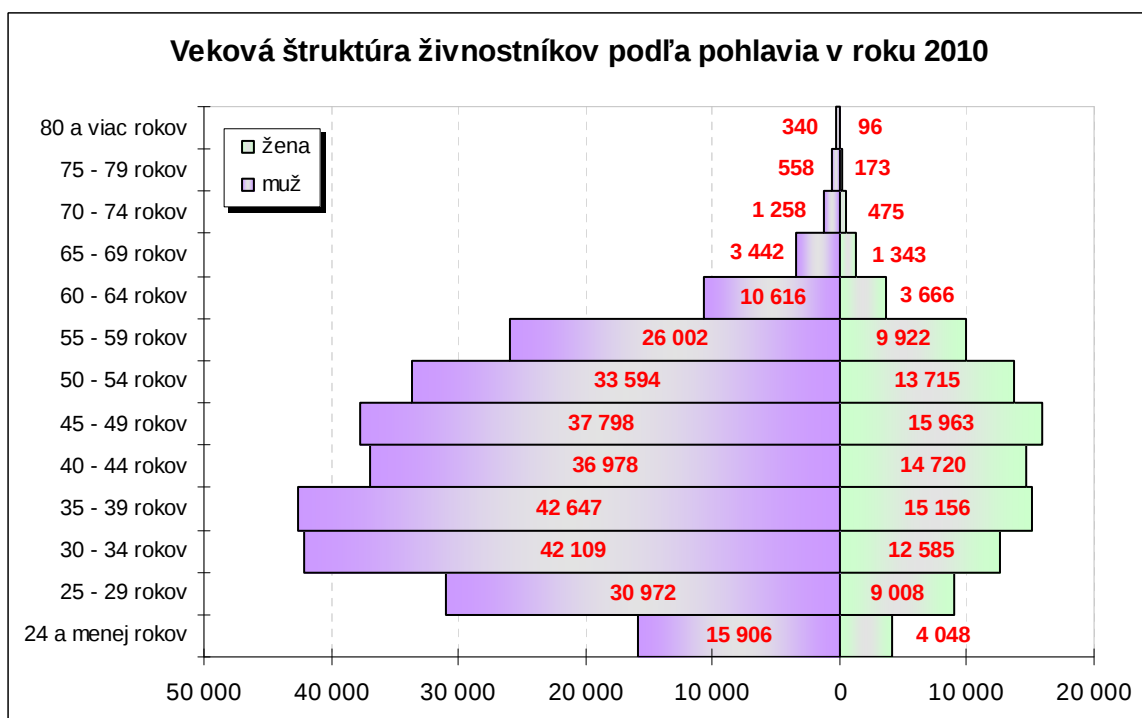
Graf č.23

Graf č.24

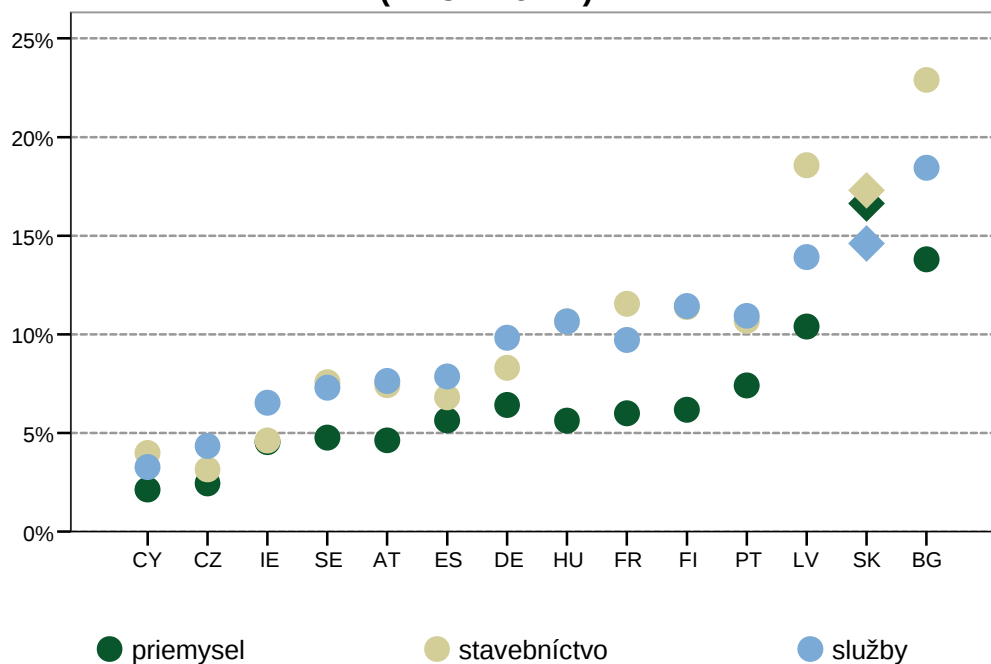

Graf č.25

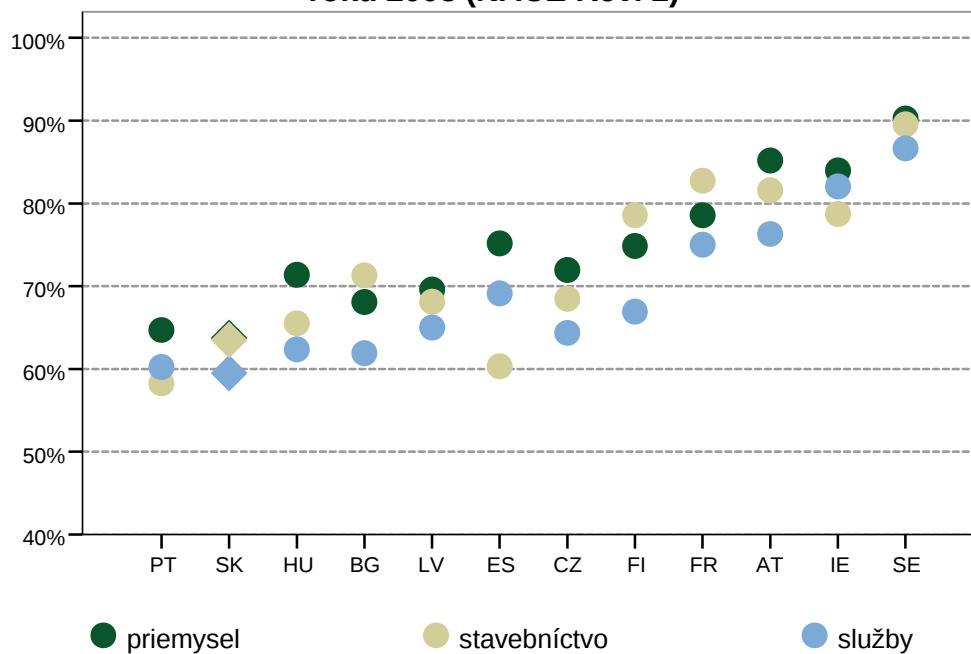
Graf č.26

Podiel vzniknutých právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2008 (NACE Rev. 2)

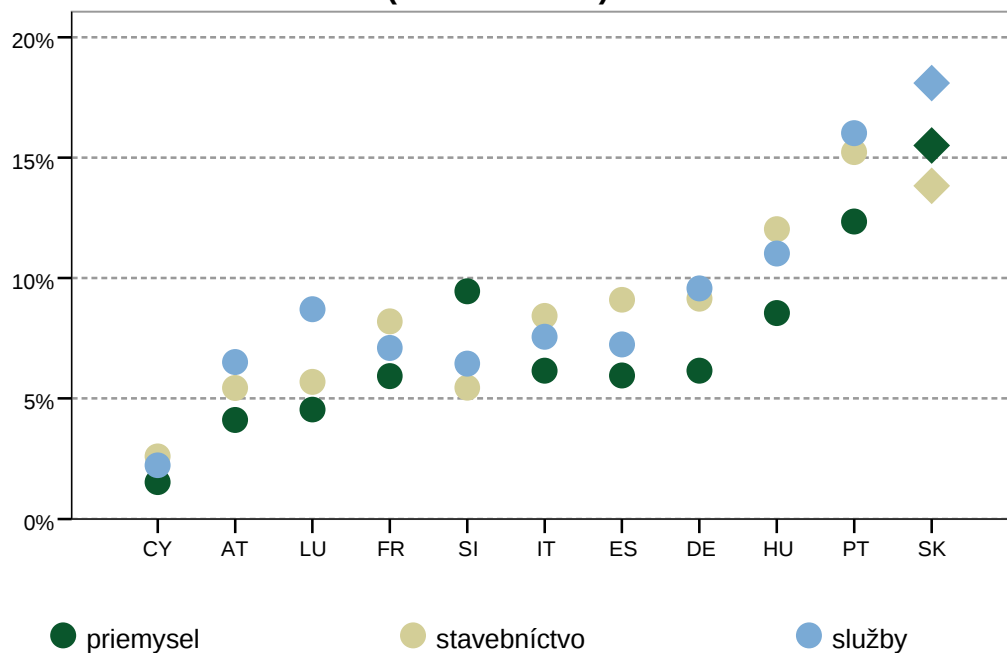
Graf č.27

Podiel aktívnych právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov po dvoch rokoch od vzniku vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2008 (NACE Rev. 2)

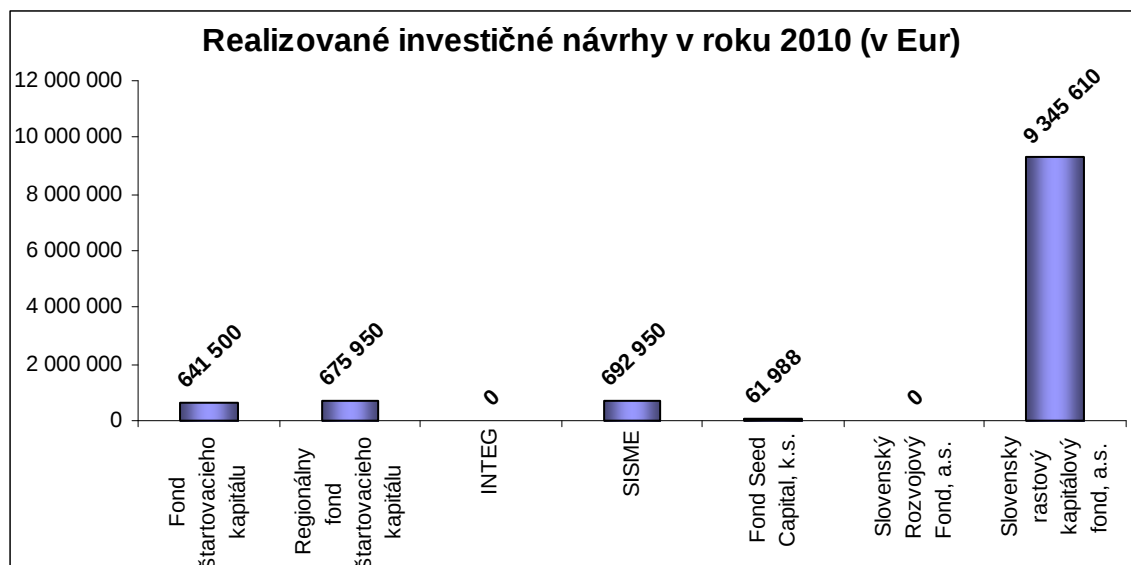

Graf č.28

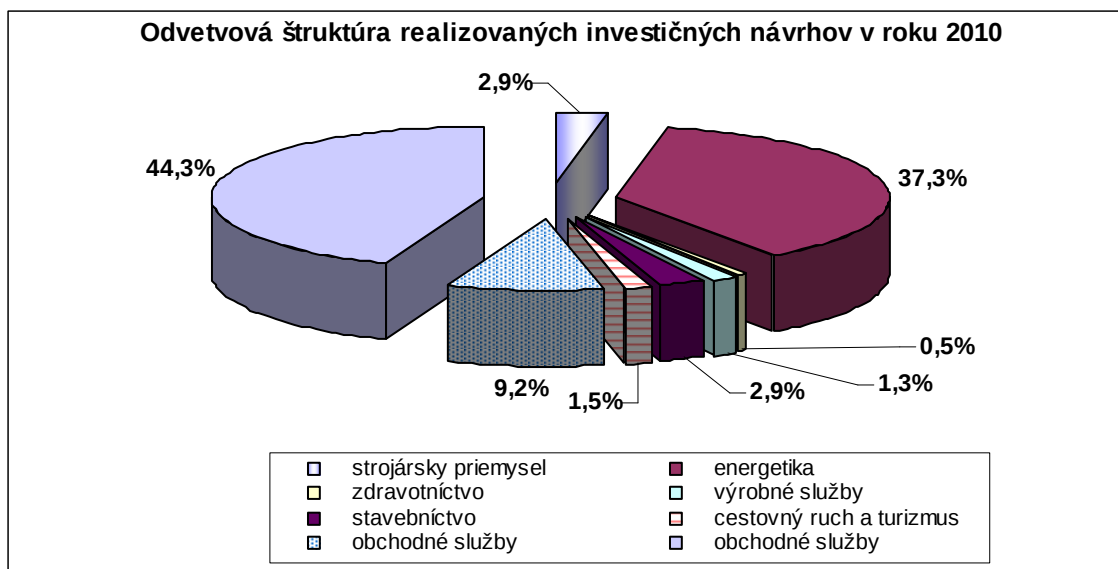
Podiel zaniknutých právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách v roku 2007 (NACE Rev. 1.)

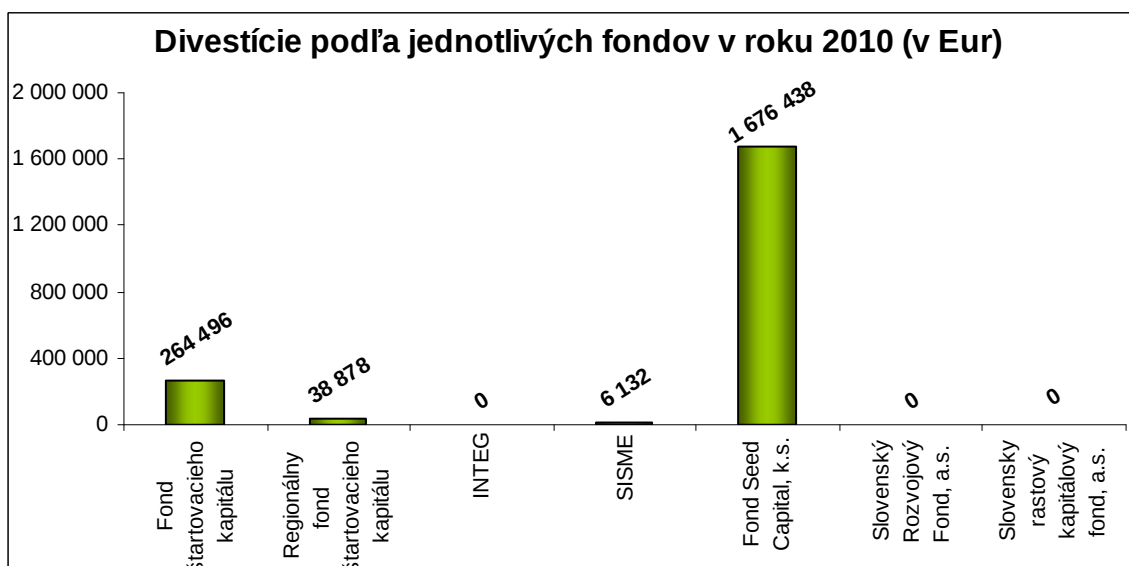
Graf č.29

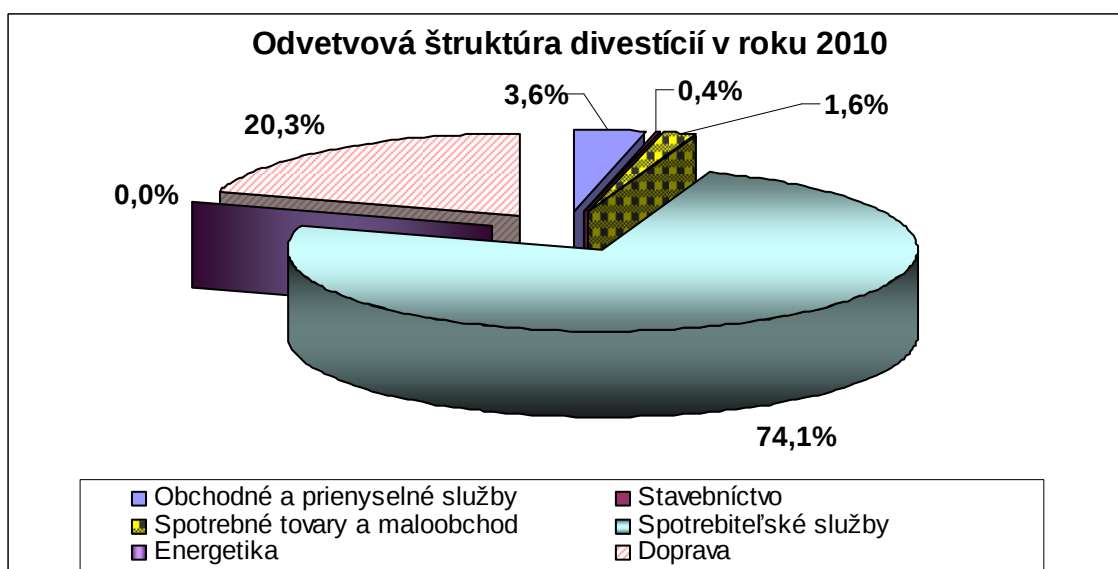
Graf č.30

Graf č.31

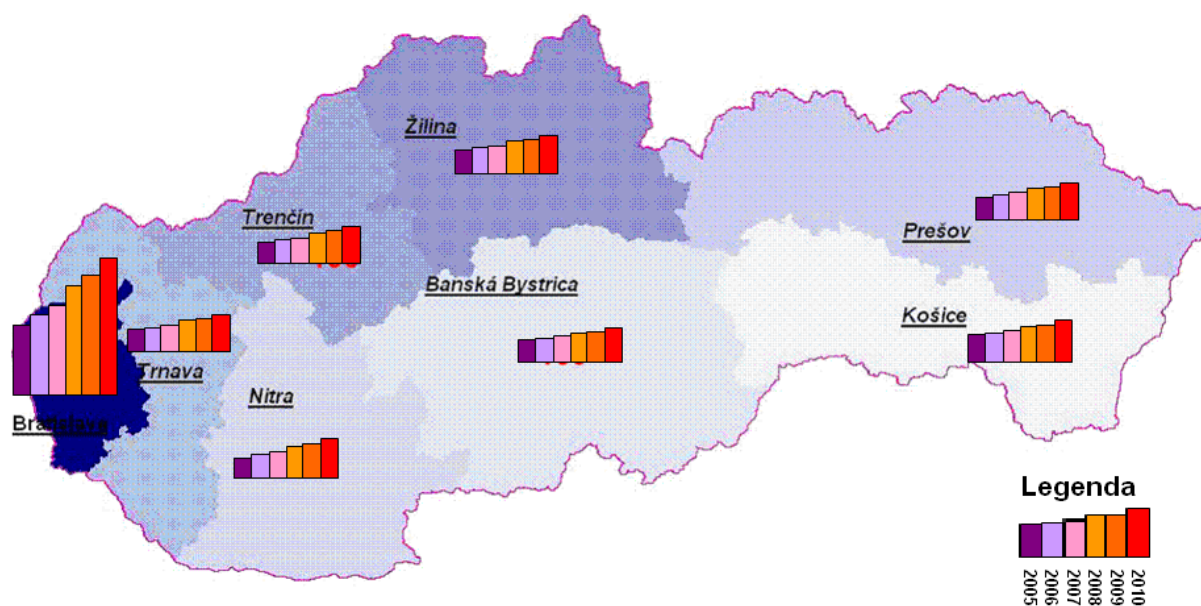

Graf č.32

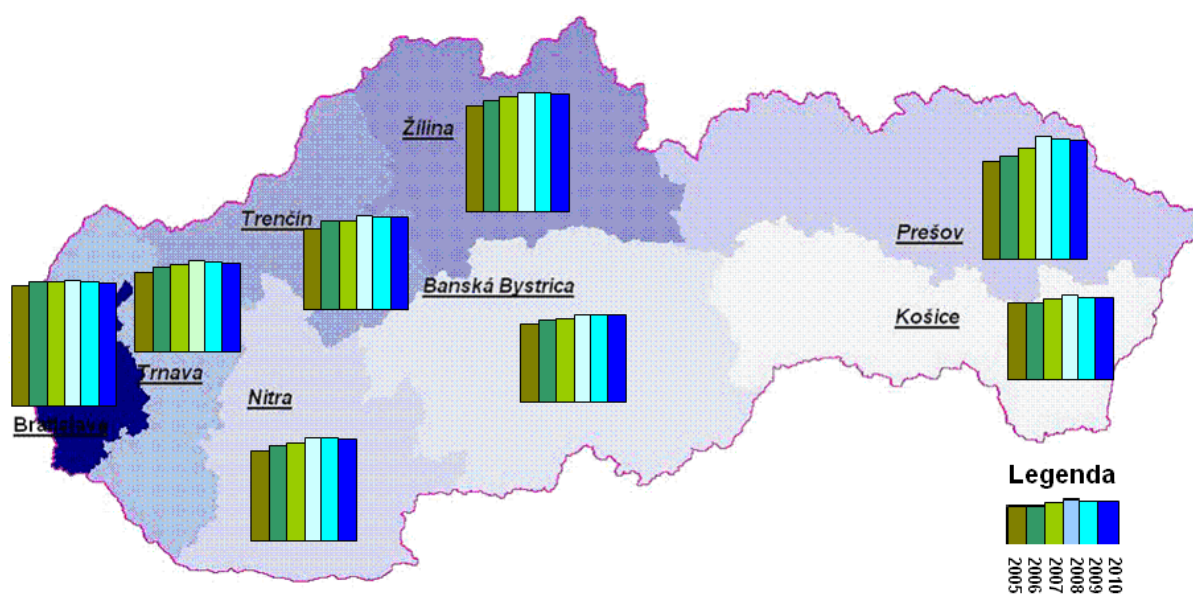
Graf č.33

Vývoj počtu MSP-PO v krajoch SR v rokoch 2005-2010

Mapa č.1

Vývoj počtu živnostníkov v krajoch SR v rokoch 2005 - 2010

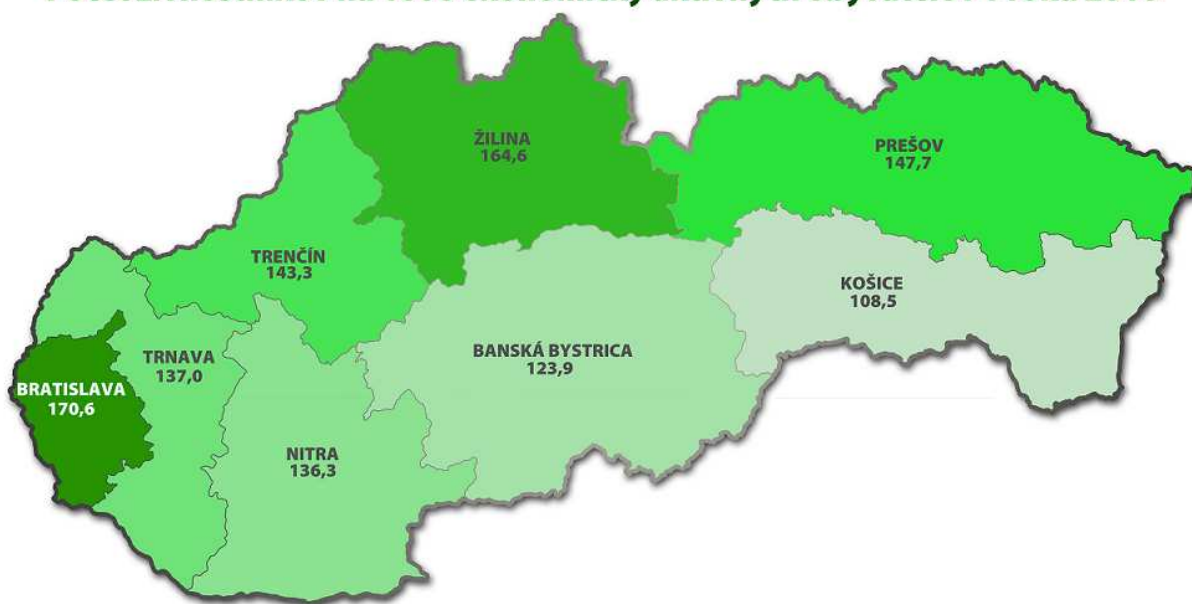
Mapa č.2

Počet MSP-PO na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2010

Mapa č.3

Počet živnostníkov na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov v roku 2010

Mapa č.4

Príloha B: Tabuľky

Tabuľka č. 1: Počet MSP-PO podľa jednotlivých odvetví a krajov SR

Odvetvie SK NACE	Bratislava	Trnava	Trenčín	Nitra	Žilina	Banská Bystrica	Prešov	Košice
pôdohospodárstvo	292	468	553	641	615	807	1 032	638
priemysel	2 543	1 612	1 801	1 761	1 644	1 465	1 708	1 456
stavebníctvo	2 750	1 261	964	1 101	1 441	1 192	1 494	1 224
obchod	13 281	3 828	4 375	4 839	5 071	3 697	4 134	5 663
ubytovanie a stravovanie	1 431	549	387	461	506	550	598	531
doprava, informácie	4 564	1 282	763	1 471	802	921	673	1 001
obchodné služby	22 176	3 258	2 244	3 077	2 418	2 993	2 461	3 124
ostatné služby	2 341	838	677	949	894	897	1 019	1 089

Zdroj: Register organizácií ŠUSR, spracované NARMSP

Tabuľka č. 2: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví a krajov SR

Odvetvie SK NACE	Bratislava	Trnava	Trenčín	Nitra	Žilina	Banská Bystrica	Prešov	Košice
pôdohospodárstvo	574	680	1 282	969	923	3 209	3 395	1 789
priemysel	5 385	5 654	8 541	8 692	11 996	5 349	11 250	6 006
stavebníctvo	7 366	12 353	10 302	10 443	17 583	7 966	15 360	6 564
obchod	18 920	9 242	11 730	15 473	13 615	10 948	12 172	12 975
ubytovanie a stravovanie	2 070	2 054	1 609	1 610	2 148	2 019	2 251	1 210
doprava, informácie	6 743	3 010	2 272	2 818	2 419	2 607	2 743	2 215
obchodné služby	12 779	5 835	4 825	5 043	4 960	5 988	6 100	5 303
ostatné služby	4 353	3 042	2 819	2 661	2 359	2 855	3 042	2 639

Zdroj: Register organizácií ŠUSR, spracované NARMSP

Tabuľka č. 3: Celkový prehľad o vyhlásených výzvach, podpísaných zmluvách a čerpaní od začiatku realizácie OP KaHR

EUR

Opatrenie	Kód výzvy	Dátum vyhlásenia výzvy	Dátum ukončenia výzvy	Alokácia na výzvu (ŠF + ŠR)	Prijaté projekty		Schválené projekty		Zmluvne viazané projekty		Počet projektov v realizácii	Počet ukončených projektov	Čerpanie (ŠF + ŠR zo SŽoP)
					Počet	Výška žiadaného príspevku (ŠF + ŠR)	Počet	Výška schváleného príspevku (ŠF + ŠR)	Počet	Výška zmluvne viazaných prostriedkov (ŠF + ŠR)			
1.1	KaHR-111SP-0801	31.03.2008	04.07.2008	49 790 878,31	308	250 045 362,66	32	47 092 632,80	29	43 486 093,39	17	12	38 930 380,16
	KaHR-111DM-0801	14.07.2008	17.10.2008	33 193 918,87	205	26 995 367,42	87	11 886 992,71	69	9 208 201,09	14	55	
	KaHR-111DM-0901	15.06.2009	14.09.2009	25 000 000,00	165	46 161 431,80	74	24 623 852,14	73	24 124 397,93	58	15	
	KaHR-111SP-0902	03.08.2009	02.12.2009	124 905 887,00	169	204 934 234,39	77	101 979 354,86	75	100 667 636,02	65	1	
	KaHR-111SP-1001	25.01.2010	11.05.2010	39 000 000,00	157	130 604 612,91							
	DOP2008-SIP001	28.08.2008	28.11.2008	9 958 175,66	220	16 515 079,25	108	9 921 776,32	96	8 522 501,37	36	50	
	KaHR-113DM-0801	12.03.2008	13.06.2008	8 298 479,72	41	3 749 556,80	28	2 213 401,20	22	1 658 883,40	16	6	
	KaHR-113DM-0901	25.05.2009	24.08.2009	4 000 000,00	52	4 755 070,70	30	2 511 504,23	30	2 504 506,41	22	3	
1.3	KaHR-13SP-0801	19.12.2008	17.04.2009	82 984 797,19	46	42 556 437,56	21	18 155 301,02	18	14 686 976,57	0	0	35 294 118,00
	KaHR-13DM-0901	03.09.2009	27.01.2010	15 000 000,00	17	3 645 204,77	4	1 106 481,00					
	KaHR-13SP-1001	26.04.2010	30.06.2011	51 226 064,00									
	KaHR-13JER-0902	21.10.2009	26.10.2009	35 294 118,00	1	35 294 118,00	1	35 294 118,00	1	35 294 118,00	1	0	
2.1	KaHR-21SP-0801	11.08.2008	16.01.2009	82 984 797,19	87	147 650 025,60	32	69 866 365,14	32	66 982 316,76	21	6	21 720 769,20
	KaHR-21DM-0801	12.03.2008	13.06.2008	23 235 743,21	36	4 389 873,16	11	1 365 796,03	9	955 109,26	2	6	
	KaHR-21DM-0901	04.05.2009	03.08.2009	15 000 000,00	45	4 702 340,38	19	1 947 115,49	19	1 947 115,49	17	0	
	KaHR-21SP-0901	26.10.2009	22.03.2010	57 000 000,00	89	114 311 352,05	39	50 624 304,83					
3.1	KaHR-31SP-0801	14.04.2008	18.07.2008	82 984 797,19	156	373 913 132,84	23	82 975 539,16	21	75 291 678,20	19	1	36 945 498,08
	KaHR-31DM-0801	09.06.2008	12.09.2008	16 596 959,44	62	9 858 677,51	25	4 526 762,71	17	3 037 353,77	12	5	
	KaHR-31SP-0802	16.09.2008	19.02.2009	40 219 472,87	158	362 651 759,56	10	38 363 847,53	8	30 484 120,32	8	0	
	KaHR-31DM-0902	20.07.2009	19.10.2009	29 988 706,00	204	75 442 373,84	46	18 465 521,95	45	17 884 184,62	44	0	
SPOLU				826 662 794,65	2 218	1 858 176 011,20	667	522 920 667,12	564	436 735 192,60	352	160	132 890 765,44

Tabuľka č. 4 až 9: Podrobnejšie údaje o podpore prostredníctvom EXIMBANKY SR

Tabuľka č. 4: Produktové členenie podpory exportu bankovými činnosťami v roku 2010

P R O D U K T	Podpora exportu v EUR		
	celkom	z toho MSP	% podiel MSP
Bankové záruky klientom	898 511 342,07	519 333,23	0,06 %
Priame zmenkové úvery klientom	62 945 181,56	17 434 992,40	27,70 %
Priame úvery klientom	313 743 986,21	43 322 439,97	13,81 %
Refinančné úvery bankám	597 434 374,95	17 473 682,19	2,93 %
Refin. eskontné úvery bankám	3 399 997,48	3 399 997,48	100,00 %
Zmenkové úvery na pohľadávky	181 721 053,82	14 691 525,91	8,08 %
Spolu	2 057 755 936,09	96 841 971,18	4,71 %

Tabuľka č. 5: Členenie podpory exportu bankovými činnosťami v roku 2010 podľa SITC

KOMODITA (podľa SITC)	Podpora exportu v EUR		
	celkom	z toho MSP	% podiel MSP
Potraviny	69 033 542,45	2 548 702,45	3,69 %
Surové materiály	24 816 150,36	24 816 150,36	100,00 %
Nerastné palivá	16 310 900,00	0,00	0,00 %
Oleje a tuky	702 459 438,26	0,00	0,00 %
Chemikálie	398 760,19	247 862,19	62,16 %
Trhové výrobky	343 062 236,27	33 433 336,80	9,75 %
Stroje a dopravné zariadenia	409 253 133,03	8 532 395,01	2,08 %
Priemyselné výrobky	464 958 253,53	18 280 221,37	3,93 %
Ostatné komodity	27 463 522,00	8 983 303,00	32,71 %
Spolu	2 057 755 936,09	96 841 971,18	4,71 %

Tabuľka č. 6: Členenie podpory exportu bankovými činnosťami v roku 2010 podľa odvetví

ODVETVIE	Podpora exportu v EUR		
	celkom	z toho MSP	% podiel MSP
Ľahký priemysel	105 601 764,69	13 867 210,69	13,13 %
Elektrotechnický priemysel	101 078 919,76	99 538,24	0,10 %
Drevospracujúci priemysel	281 691 582,24	23 504 304,48	8,34 %
Ostatný priemysel	26 901 008,00	17 571 954,00	65,32 %
Chemický priemysel	805 108 198,45	247 862,19	0,03 %
Potravinársky priemysel	69 613 360,09	3 128 520,09	4,49 %
Stavebný priemysel	2 330 795,19	2 330 795,19	100,00 %
Strojársky priemysel	233 665 602,28	23 397 897,22	10,01 %
Hutnícky priemysel	196 420 651,55	0,00	0,00 %
Výroba kov. konštr. a výrobkov	36 983,01	36 983,01	100,00 %
Výroba dvojsť. motorových vozidiel, prívesov a návesov	194 439 378,80	0,00	0,00 %
Maloobchod okrem mot. voz.	79 432,50	79 432,50	100,00 %
Veľkoobchod a sprostr. obch.	28 230 163,90	10 019 377,94	35,49 %
Iné obchodné služby	12 558 095,63	2 558 095,63	20,37 %
Spolu	2 057 755 936,09	96 841 971,18	4,71 %

Tabuľka č. 7: Členenie podpory exportu bankovými činnosťami v roku 2010 podľa krajiny odberateľa

TERITÓRIUM	Podpora exportu v EUR		
	celkom	z toho MSP	% podiel MSP
Európska únia	1 712 651 549,77	87 214 320,79	5,09 %
Ostatné krajiny OECD	79 710 083,91	1 546 150,00	1,94 %
Krajiny Spoločenstva nezávislých štátov	230 736 580,02	6 502 088,99	2,82 %
Blízky a Stredný Východ	4 241 990,27	0,00	0,00 %
Juhovýchodná Ázia	299 063,60	0,00	0,00 %
Ostatné krajiny	30 116 668,52	1 579 411,40	5,24 %
Spolu	2 057 755 936,09	96 841 971,18	4,71 %

Tabuľka č. 8: Počet obchodov za segment MSP v roku 2010

POČET OBCHODOV	MSP
Bankové záruky klientom	11
Priame zmenkové úvery klientom	111
Priame úvery klientom	45
Refinančné úvery bankám	4
Refin. eskontné úvery bankám	5
Zmenkové úvery na pohľadávky	613
Spolu	789

Tabuľka č. 9: Podiel segmentu MSP na podpore exportu poisťovacími činnosťami v roku 2010 v oblasti poistenia krátkodobých rizík

O B D O B I E	Podpora exportu - krátkodobé riziká (EUR)		
	celkom	z toho MSP	% podiel MSP
01 - 03/2010	224 428 776,00	54 338 963,70	24,21
01 - 06/2010	507 028 144,96	105 575 144,71	20,82
01 - 09/2010	754 805 417,00	149 607 046,01	19,82
Spolu rok 2010	990 708 500,16	191 371 052,86	19,32

Tabuľka č. 10 a 11: Podrobnejšie údaje o Mikropožičkovom programe NARMSP

Tabuľka č. 10: Poskytnuté mikropôžičky podľa odvetví

ODVETVIE	2010	Celkovo od začiatku realizácie programu do 31.12.2010
Poľnohospodárstvo	2	194
Výroba	5	437
Obchod	5	401
Služby	7	335
Cestovný ruch	2	209
Iné	3	251
SPOLU	24	1 827

Tabuľka č. 11: Poskytnuté mikropôžičky z regionálneho hľadiska

VYŠŠÍ ÚZEMNÝ CELOK	2010
Banskobystrický	6
Bratislavský	4
Košický	3
Nitriansky	3
Prešovský	3
Trenčiansky	2
Trnavský	1
Žilinský	2
SPOLU	24